



**T.C.**

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**SUÇ KORKUSUNUN SOSYAL MEDYADAKİ YANSIMALARI:  
X (TWİTTER) ÖRNEĞİ**

**DOKTORA TEZİ**

**ZEYNEP ATA**

**TEZ DANIŞMANI  
PROF. DR. GÖKHAN GÖKULU**

**ÇANAKKALE – 2025**





T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

**SUÇ KORKUSUNUN SOSYAL MEDYADAKİ YANSIMALARI:  
X (TWITTER) ÖRNEĞİ**

DOKTORA TEZİ

ZEYNEP ATA

TEZ DANIŞMANI  
PROF. DR. GÖKHAN GÖKULU

ÇANAKKALE – 2025



T.C.  
**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ**  
**LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**



Zeynep ATA tarafından Prof. Dr. Gökhan GÖKULU yönetiminde hazırlanan ve **13/06/2025** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Suç Korkusunun Sosyal Medyadaki Yansımaları: X (Twitter) Örneği**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Sosyoloji Anabilim Dalı**’nda **DOKTORA TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

**Jüri Üyeleri**

**İmza**

Prof. Dr. Gökhan GÖKULU

(Danışman)

Prof. Dr. Özgür SARI

Doç. Dr. Meral ÖZTÜRK

Dr. Öğretim Üyesi

Elif Sabahat UYAR

Dr. Öğretim Üyesi

Volkan DEMİRCİLER

Tez No : 10723972

Tez Savunma Tarihi : 13/06/2025

.....  
Prof. Dr. Melis ULU DOĞRU

Enstitü Müdürü

.../.../ 2025

## ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

Zeynep ATA

13/06/2025

## ÖZET

### SUÇ KORKUSUNUN SOSYAL MEDYADAKİ YANSIMALARI: X (TWITTER) ÖRNEĞİ

Zeynep ATA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Gökhan GÖKULU

13/06/2025, 186

Bu doktora tezi, X sosyal medya platformunda suç korkusunun dijital temsillerini, yayılım dinamiklerini ve toplumsal güvenlik algıları üzerindeki dönüştürücü etkisini disiplinlerarası bir yaklaşımla incelemektedir. Nitel yöntem ile tasarlanan araştırma, içerik analizi aracılığıyla belirli hashtag, anahtar kelime ve paylaşımları sistematik olarak değerlendirerek dört ana tema üzerine odaklanmaktadır: (1) suç korkusunun sosyal medyadaki yansımaları, (2) bu korkunun dijital temsili, (3) dijital ortamdaki yayılım mekanizmaları ve (4) dijital söylemlerin kaynakları. Analiz bulguları şunları ortaya koymaktadır: suç korkusu; öfke, hoşnutsuzluk, korku ve anksiyete gibi duygusal tepkilerle yoğun biçimde ifade edilmektedir. Metaforlar ve stereotiplerle zenginleştirilen bir dil bu korkunun inşasında kritik bir rol oynamaktadır. Medyadaki olumsuz haberler ve taciz/şiddet olaylarının yansımaları, toplumsal kaygıyı artırarak güvenlik algılarını derinden etkilemektedir. Toplumsal düzeyde ise bu korku, adalet sistemine duyulan öfke, kamusal alanlara yönelik güvensizlik ve göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi gibi yapısal sorunları beslemektedir. Dijital söylemlerin temel kaynakları arasında kültürel algılar (siyasi ve dini faktörler), bireysel deneyimler ve söylentiler öne çıkmaktadır. Bilginin abartılması ve manipülasyonu, korkunun yayılmasını hızlandırırken, kullanıcıların devlete yönelik artan talepleri, sosyal kontrol mekanizmalarına ilişkin beklentileri yansıtmaktadır. Çalışma, dijital söylemlerin gerçek suç dinamiklerinden bağımsız olarak toplumsal gerçekliği nasıl şekillendirdiğini vurgulamakta ve algı yönetimi ile somut suçla mücadele politikaları arasında dengeli bir ilişki kurulması gerekliliğine işaret etmektedir. Elde edilen bulgular,

güvenlik stratejilerinin psikolojik, sosyal ve teknolojik boyutları bütünleştiren bir perspektifle tasarlanmasına yönelik teorik ve pratik katkılar sunmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Medya, Suç Korkusu, X, Korku, Suç, Medya.



## **ABSTRACT**

### **REFLECTIONS OF FEAR OF CRIME ON SOCIAL MEDIA:**

#### **X (TWITTER) EXAMPLE**

Zeynep ATA

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Doctoral Dissertation in Sociology

Supervisor: Prof. Dr. Gökhan GÖKULU

13/06/2025, 186

This doctoral thesis examines the digital representations of fear of crime on social media Platform X, its dissemination dynamics, and its transformative impact on societal security perceptions through an interdisciplinary approach. Employing a qualitative design, the research systematically evaluates specific hashtags, keywords, and posts via content analysis, focusing on four principal themes: (1) the manifestations of fear of crime on social media, (2) its digital representation, (3) the dissemination mechanisms within digital spaces, and (4) the sources of these digital discourses. The analysis reveals the following findings: that fear of crime is intensely expressed through emotional responses such as anger, discontent, fear, and anxiety. A language enriched with metaphors and stereotypes plays a critical role in constructing this fear. Negative media reports and depictions of harassment/violence incidents amplify societal anxiety, profoundly impacting security perceptions. At the societal level, this fear fuels structural issues, including anger towards the justice system, distrust of public spaces, and the association of immigrants with criminality. Cultural perceptions (political and religious factors), individual experiences, and rumors emerge as primary sources of digital discourse. The exaggeration and manipulation of information accelerate the spread of fear, while users' heightened demands on the state reflect expectations concerning social control mechanisms. The study emphasizes how digital discourses shape social reality independently of actual crime dynamics and underscores the necessity of establishing a balanced relationship between perception management and concrete crime prevention policies. These findings provide theoretical and

practical contributions towards designing security strategies that adopt and integrative perspective encompassing psychological, social, and technological dimensions.

**Keywords:** Social Media, Fear of Crime, X, Fear, Crime, Media.



## İÇİNDEKİLER

|                              | Sayfa No |
|------------------------------|----------|
| JÜRİ ONAY SAYFASI.....       | i        |
| ETİK BEYAN.....              | ii       |
| ÖZET .....                   | iii      |
| ABSTRACT .....               | v        |
| İÇİNDEKİLER .....            | vii      |
| SİMGELER ve KISALTMALAR..... | xi       |
| TABLolar DİZİNİ.....         | xii      |
| ŞEKİLLER DİZİNİ.....         | xiii     |

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### GİRİŞ

1

### İKİNCİ BÖLÜM

#### KURAMSAL ÇERÇEVE

4

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1. Günümüz Dünyasının Modern Korku Türü: Suç Korkusu.....                  | 4  |
| 2.1.1. Suç Korkusunun Tanımı.....                                            | 7  |
| 2.1.2. Suç Korkusunu Açıklayan Kuramlar.....                                 | 10 |
| Bireysel Kuramlar.....                                                       | 11 |
| Mağduriyet Kuramı.....                                                       | 11 |
| Savunmasızlık/ İncinebilirlik Kuramı.....                                    | 14 |
| Toplumsal Kuramlar.....                                                      | 17 |
| Toplumsal Kaygı Kuramı.....                                                  | 17 |
| Düzensizlik Kuramı.....                                                      | 19 |
| 2.2. Sosyal Medya: Yeni Kamusal Alan.....                                    | 21 |
| 2.2.1. Sosyal Medya.....                                                     | 21 |
| 2.2.2. X.....                                                                | 23 |
| 2.2.3. Suç Korkusunun Medyada Temsili.....                                   | 25 |
| 2.2.4. Kamusal Alan Teorisi ve Sosyal Medya Bağlamında Yeni Kamusalılık..... | 28 |

|        |                                                                                                    |    |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.3.   | Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Temsili ve Yayılım Mekanizmaları.....                      | 29 |
| 2.3.1. | Korkunun Duygusal ve Kolektif Kodları.....                                                         | 30 |
| 2.3.2. | Nefret Söylemi ve Dijital Linç Kültürü.....                                                        | 33 |
| 2.3.3. | Ahlaki Panik ve Dijital Korku Söylemleri.....                                                      | 36 |
| 2.4.   | Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Algıya Yansımaları.....                                    | 39 |
| 2.4.1. | Algılanan Güvenlik ve Toplumsal Güvensizlik.....                                                   | 42 |
| 2.4.2. | Marjinal Grupların Medya ve Suç Korkusuyla İlişkisi.....                                           | 45 |
| 2.5.   | Sosyal Medyada Suç Korkusunun Kaynakları ve Dinamikleri.....                                       | 48 |
| 2.5.1. | Bireysel Düzey: Psikolojik ve Davranışsal Boyut.....                                               | 48 |
| 2.5.2. | Toplumsal Düzey: Kolektif Korkular.....                                                            | 50 |
| 2.6.   | İktidar, Söylem ve Dijital Manipülasyon.....                                                       | 53 |
| 2.6.1. | Algılanan Risk ve Bilgi Manipülasyonu.....                                                         | 56 |
| 2.6.2. | Korkunun Metalaşması: Dijital Kapitalizm ve Tüketim Kültürü, Suç Korkusunun Politik Ekonomisi..... | 59 |
| 2.7.   | Suç Korkusu İle İlgili Yapılmış Çalışmalar.....                                                    | 63 |
| 2.7.1. | Türkiye’de Suç Korkusuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar.....                                          | 63 |
| 2.7.2. | Uluslararası Alanda Suç Korkusuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar.....                                 | 67 |

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### ARAŞTIRMA METADOLOJİSİ

|        |                                              |    |
|--------|----------------------------------------------|----|
| 3.1.   | Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....         | 70 |
| 3.1.1. | Araştırmanın Konusu.....                     | 70 |
| 3.1.2. | Araştırmanın Amacı.....                      | 70 |
| 3.1.3. | Araştırmanın Önemi.....                      | 71 |
| 3.1.4. | Araştırmanın Yöntemi.....                    | 72 |
|        | Araştırma Problemi.....                      | 74 |
|        | Araştırmanın Katılımcıları.....              | 75 |
|        | Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği..... | 76 |
| 3.1.5. | Veri Setinin Ön İşleme Yöntemleri.....       | 77 |
|        | Verilerin Toplanması.....                    | 78 |
|        | Verilerin Sağaltılması- Temizlenmesi.....    | 79 |

|                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------|----|
| Verilerin Kodlanması.....                                 | 79 |
| Verilerin Analizi.....                                    | 81 |
| Veri Analizinde İçerik Analizi Yönteminin Uygulanışı..... | 82 |
| Tematik Analiz.....                                       | 83 |
| Betimsel Analiz.....                                      | 83 |
| Niceliksel Veri Analizi.....                              | 84 |
| Çalışmanın Özgün Değeri.....                              | 85 |

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.1. Tema Analizi.....                                                  | 87  |
| 4.2. Betimsel Analiz.....                                               | 93  |
| 4.3. Bulgular.....                                                      | 93  |
| 4.3.1. Tema 1: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Yansımaları..... | 94  |
| 4.3.2. Ana Tema -2: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Temsili.....          | 111 |
| 4.3.3. Ana Tema – 3: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Yayılımı.....        | 133 |
| 4.3.4. Ana Tema- 4: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Kaynakları.....       | 142 |

## BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

|                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.1. Araştırma Bulgularının Özeti.....                                                                                                             | 155 |
| 5.1.1. Problem 1: Suç Korkusunun X'te İfade Edilme Biçimleri Nelerdir?.....                                                                        | 156 |
| 5.1.2. Problem – 2: Suç Korkusu Sosyal Medya Kullanıcıları Arasında Hangi Duygusal Tepkilere Yol Açmaktadır?.....                                  | 157 |
| 5.1.3. Problem – 3: Medyaya Yansıyan Toplumsal Olaylar Suç Korkusunun X'te Yayılımını Nasıl Etkilemektedir?.....                                   | 158 |
| 5.1.4. Problem – 4: X Platformu Kullanıcılarının Güvenlik Algısı ve Toplumsal Güven Bağlamındaki Yansımalarının Suç Korkusuna Etkileri Nelerdir?.. | 162 |
| 5.1.5. Problem – 5: Kullanıcıların Suç Korkusuna İlişkin Söylemleri Cinsiyet ve Göçmen Algısı Gibi Faktörlere Göre Nasıl Şekillenmektedir?.....    | 162 |

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.1.6. Problem – 6: Kullanıcıların Suç Korkusuna İlişkin Söylemleri Kültürel |     |
| İlgilere Göre Nasıl Şekillenmektedir?.....                                   | 163 |
| 5.2. Değerlendirme ve Öneriler.....                                          | 166 |
| KAYNAKÇA .....                                                               | 169 |



## SİMGELER VE KISALTMALAR

|         |                                                |
|---------|------------------------------------------------|
| ABD     | Amerika Birleşik Devletleri                    |
| Çev.    | Çeviren                                        |
| Ed.     | Editör                                         |
| Hashtag | Başlık etiketi                                 |
| No.     | Numara                                         |
| S.      | Sayfa                                          |
| Spam    | Stupid pointless annoying messages             |
| Vol     | Volume                                         |
| X       | 23 Temmuz 2023 itibariyle Twitter' ın yeni adı |

## TABLÖLAR DİZİNİ

| Tablo No | Tablo Adı                                             | Sayfa No |
|----------|-------------------------------------------------------|----------|
| Tablo 1  | Web 1.0 ve Web 2.0 kullanıcıları arasındaki farklar   | 22       |
| Tablo 2  | Yanlış ve dezenformasyon türleri                      | 58       |
| Tablo 3  | Araştırma problemleri                                 | 75       |
| Tablo 4  | İletilerin formatlama işlemi                          | 81       |
| Tablo 5  | Duygular ve kodların ileti metinlerindeki karşılığı   | 82       |
| Tablo 6  | Çalışmanın ana tema ve alt temalarının genel görünümü | 88       |

## ŞEKİLLER DİZİNİ

| Şekil No | Şekil Adı                                                                           | Sayfa No |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Şekil 1  | Suç korkusu alanında yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı                     | 6        |
| Şekil 2  | Suç korkusu alanında yapılmış eserlerin alan ve sayıları                            | 7        |
| Şekil 3  | Suç korkusunun toplumsal yansımaları temasına ait alt temalar ve kategoriler        | 94       |
| Şekil 4  | Toplumsal güvensizlik alt temasına ait kategorilerin frekansları                    | 95       |
| Şekil 5  | Sosyal izolasyon kategorisindeki iletilerin genel görünümü                          | 97       |
| Şekil 6  | Adalet ve güvenlik sistemine duyulan öfke kategorisindeki iletilerin genel Görünümü | 100      |
| Şekil 7  | Sosyal kimlik ve güvenlik algısı alt temasına ait kategorilerin frekansları         | 101      |
| Şekil 8  | Kamusal alanların güvensizliği kategorisine ait iletilerin genel görünümü           | 104      |
| Şekil 9  | Ulusal tehdit algıları kategorisindeki iletilerin genel görünümü                    | 107      |
| Şekil 10 | Göçmenler ve suç ilişkilendirmesi kategorisindeki iletilerin genel görünümü         | 110      |
| Şekil 11 | Sosyal medyada suç korkusunun temsili temasını oluşturan alt temalar ve kategoriler | 111      |
| Şekil 12 | Suç korkusunun duygusal ifade biçimleri alt temasına ait kodların frekans değerleri | 112      |
| Şekil 13 | Öfke/ hoşnutsuzluk kodundaki iletilerin genel görünümü                              | 114      |
| Şekil 14 | Korku/anksiyete kategorisindeki iletilerin genel görünümü                           | 117      |
| Şekil 15 | Dil, söylem ve simgesel temsiller alt temasına ait kodların frekans değerleri       | 118      |
| Şekil 16 | Metaforlar kodundaki iletilerin genel görünümü                                      | 121      |
| Şekil 17 | Sterotipler kategorisindeki iletilerin genel görünümü                               | 124      |
| Şekil 18 | Medya ve enformasyon yayılımı alt temasına ait kategorilerin frekans değerleri      | 125      |
| Şekil 19 | Olumsuz haberlerin kaygıyı beslemesi kategorisindeki iletilerin genel görünümü      | 129      |

|                 |                                                                                                  |     |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Şekil 20</b> | Taciz ve şiddet olaylarının medya etkisiyle toplumsallaşması kodundaki iletilerin genel görünümü | 132 |
| <b>Şekil 21</b> | Sosyal medyada suç korkusunun yayılımı temasına ait genel görünüm                                | 133 |
| <b>Şekil 22</b> | Dijital söylemler ve korku yayılımı alt temasına ait kategorilerin frekansları                   | 134 |
| <b>Şekil 23</b> | Bilginin abartılması ve manipülasyonu kategorisindeki iletilerin genel görünümü                  | 137 |
| <b>Şekil 24</b> | Sosyal kontrol ve çözüm önerileri koduna ait alt kodların frekansları                            | 138 |
| <b>Şekil 25</b> | Devlete yönelik talepler kategorisindeki iletilerin genel görünümü                               | 141 |
| <b>Şekil 26</b> | Sosyal medyada suç korkusunun kaynakları                                                         | 142 |
| <b>Şekil 27</b> | Kültürel algılar koduna ait alt kodların frekans değerleri                                       | 143 |
| <b>Şekil 28</b> | Siyasetle ilişkilendirme kategorisindeki iletilerin genel görünümü                               | 145 |
| <b>Şekil 29</b> | Din ile ilişkilendirme kategorisindeki iletilerin genel görünümü                                 | 148 |
| <b>Şekil 30</b> | Bireysel deneyimler alt temasına ait kategorilerin frekans değerleri                             | 149 |
| <b>Şekil 31</b> | Kişisel suç hikayeleri kategorisindeki iletilerin genel görünümü                                 | 151 |
| <b>Şekil 32</b> | Dolaylı bilgi kaynakları koduna ait alt kodların frekans değerleri                               | 152 |
| <b>Şekil 33</b> | Söylentiler kodundaki iletilerin genel görünümü                                                  | 154 |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### GİRİŞ

Sosyal medya, modern toplumların iletişim pratiklerini, bilgi tüketim alışkanlıklarını ve kolektif algılarını kökten dönüştüren bir güç olarak öne çıkmaktadır. Bu dijital platformlar, yalnızca bireyler arasında anlık etkileşim sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda toplumsal korkuların, kaygıların ve güvenlik paradigmalarının yeniden üretildiği birer söylem alanına dönüşmektedir. Özellikle suç korkusu gibi kolektif bir duygunun sosyal medyada nasıl temsil edildiği, yayıldığı ve toplumsal gerçekliği şekillendirdiği, günümüzde hem akademik hem de politik tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bu bağlamda, X platformu üzerinden suç korkusunun dijital temsillerini inceleyen bu çalışma, yalnızca sanal bir iletişim ortamının dinamiklerini değil, aynı zamanda toplumun güvenlik algılarını derinden etkileyen psikolojik, kültürel ve teknolojik mekanizmaları da ortaya koymayı hedeflemektedir.

Suç korkusu, bireylerin ve toplulukların gündelik yaşamlarını organize etme biçimlerinden kamusal politikaların oluşumuna kadar geniş bir yelpazede etkili olan sosyolojik bir olgudur. Geleneksel olarak bu korku, medya haberleri, kişisel deneyimler ve toplumsal söylemler aracılığıyla şekillenirken, dijital çağda sosyal medya platformları, bu süreçleri hızlandıran, çoğaltan ve dönüştüren bir rol üstlenmiştir. X platformu gibi anlık paylaşımlara dayalı, hashtagler ve viral içeriklerle beslenen bir ortam, suç korkusunun metaforik dil, stereotipler ve duygusal tepkiler üzerinden yeniden üretilmesine olanak tanımaktadır. Bu durum, gerçek suç istatistikleri ile algılanan suç riski arasındaki uçurumu derinleştirirken, toplumsal güven ilişkilerini de zedelemektedir. Örneğin, göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi veya kamusal alanlara dair güvensizlik söylemleri, yalnızca dijital bir etkileşim olarak kalmamakta, fiziksel dünyada ayrımcılık ve sosyal parçalanmaya yol açabilmektedir. Bu çalışma, işte tam da bu noktada, dijital söylemlerin somut toplumsal sonuçlarını anlamak adına kritik bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda literatür tarama çalışmaları; suç korkusunun tanımı, kapsamı ve suç korkusunu açıklayan kuramlar, sosyal medyanın tanımı, suç korkusunun medyada temsili, sosyal medyada suç korkusunun temsili ve yayılım mekanizmaları, nefret söylemi ve linç kültürü ile ahlaki panik kavramları, sosyal medyada suç korkusunun toplumsal algıya yansımaları, sosyal medyada suç korkusunun kaynakları ve dinamikleri, iktidar, söylem ve

dijital manipölasyon konuları ile araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Araştırmanın birinci bölümü giriş bölümünden oluşturulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde ise suç korkusu ve sosyal medya ilişkisine dair kavramsal ve kuramsal araştırmalar değerlendirilmiştir. Üçüncü bölüm araştırmanın metodolojisine ayrılmıştır. Araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi, araştırmanın problemleri, katılımcıları, güvenilirliği ve geçerliği, veri setinin ön işleme yöntemleri, verilerin toplanması, sağaltılması-temizlenmesi, kodlanması, analizi ve uygulama süreçleri bu bölümde açıklanmıştır. Araştırmanın dördüncü bölümünde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir.

Araştırmanın temelini oluşturan nitel içerik analizi, X platformunda suç korkusunu besleyen söylemleri, duygusal tepkileri ve kültürel kodları sistematik bir şekilde deşifre etmektedir. Bu araştırma kapsamında incelenen veriler, kullanıcıların öfke, anksiyete ve hoşnutsuzluk gibi duygularını nasıl dile getirdiklerini, olumsuz haberlerin toplumsal kaygıyı nasıl körüklediğini ve söylentilerin gerçeklik algısını nasıl manipüle ettiğini ortaya koymaktadır. Özellikle metaforik dilin (örneğin, "şehir bir savaş alanına dönüştü" gibi ifadeler) ve stereotiplerin (belirli etnik veya sosyal grupların suçla özdeşleştirilmesi) korkuyu somutlaştırmadaki rolü, dijital iletişimin sembolik şiddet kapasitesini gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda, medyada yer alan taciz ve şiddet olaylarının platformda nasıl "toplumsallaştığı" ve bireylerin kişisel hikâyelerinin kolektif korku anlatılarına dönüştüğü, çalışmanın odaklandığı bir diğer kritik bulgudur.

Toplumsal yansımalar bağlamında ise, suç korkusunun sosyal medyada yayılımı, adalet sistemine duyulan güvensizlikten ulusal güvenlik tehditlerine kadar geniş bir spektrumda ele alınmaktadır. Kullanıcıların devlete yönelik taleplerini dile getirdiği çözüm önerileri, bir yandan sosyal kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesi beklentisini yansıtırken, diğer yandan otoriter politikaların meşrulaştırılması riskine işaret etmektedir. Bu ikilem, dijital söylemlerin demokratik toplumlar için taşıdığı paradoksal etkiyi gözler önüne sermektedir. Bir tarafta güvenlik ihtiyacı, diğer tarafta özgürlüklerin kısıtlanması tehlikesi. Ayrıca, dini faktörlerin ve siyasetin suç korkusu söylemleriyle iç içe geçmesi, kültürel algıların nasıl yapılandırıldığını ve bu algıların gerçekliği nasıl şekillendirdiğini anlamak açısından önem taşımaktadır.

Çalışmanın disiplinlerarası yaklaşımı, yalnızca iletişim çalışmaları veya kriminoloji ile sınırlı kalmayıp, psikolojiden sosyolojiye, dijital etnografiden politik ekonomiye uzanan geniş bir teorik çerçeveye dayanmaktadır. Bu sayede, suç korkusunun dijital inşasının ardındaki çok katmanlı dinamikler bireysel travmaların sanal ortamlarda nasıl kolektif bir nitelik kazandığı, algoritmaların korku odaklı içerikleri öne çıkarma eğiliminin toplumsal etkileri ve enformasyonun manipölasyonunun güvenlik politikalarını nasıl yönlendirdiği derinlemesine irdelenmektedir. Özellikle "söylenti kültürü"nün X platformunda bilginin abartılmasına ve çarpıtılmasına nasıl zemin hazırladığı, gerçeklik ile kurgu arasındaki sınırların bulanıklaşmasına yol açarak, toplumun risk algısını radikal biçimde dönüştürmektedir.

Bu tez, sosyal medyanın toplumsal gerçekliği yeniden üretme kapasitesini suç korkusu özelinde ele alarak, yalnızca akademik bir boşluğu doldurmakla kalmayacak, aynı zamanda politika yapıcılar, iletişim uzmanları ve sivil toplum aktörleri için de pratik öneriler sunacaktır. Dijital platformlarda korkunun nasıl araçsallaştırıldığını anlamak, hem gerçek suçla mücadele stratejilerinin etkinliğini artıracak hem de toplumun enformasyon okuryazarlığını güçlendirerek manipölasyona karşı direncini yükseltecektir. Sonuç olarak, bu çalışma, sanal ile fiziksel dünya arasındaki karmaşık etkileşimi suç korkusu merceğinden okuyarak, dijital çağın toplumsal psikolojisine dair kalıcı bir anlayış geliştirmeyi amaçlamaktadır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### KURAMSAL ÇERÇEVE

#### 2.1. Günümüz Dünyasının Modern Korku Türü: Suç Korkusu

Suç korkusu, en basit tanımıyla bireylerin suça maruz kalma olasılığına dair duydukları kaygı ve endişe duygusunu ifade etmektedir. Bu korku, mağduriyet yaşama korkusu, suç ile ilgili kaygılar, suça karşı duyulan endişe hali gibi çeşitli duygusal tepkilerle yakından ilişkilidir. Ayrıca suç korkusu, bireylerin güvenlik algısını ve toplumdaki suç oranları hakkındaki düşüncelerini de şekillendirmektedir. Suç korkusunun bilimsel anlamda incelenmeye başlanması ise 1960'lı yıllara dayanmaktadır. İlk başta bu konuda yapılan çalışmalar, kriminologlar tarafından gerçekleştirilmiş olup, zamanla sosyal bilimlerin farklı alanlarından, özellikle sosyologlar ve psikologlar tarafından da büyük bir ilgiyle ele alınmıştır. Bu durum, suç korkusunun araştırılması konusundaki ilginin artmasına ve farklı disiplinler tarafından yapılan katkıların güçlenmesine neden olmuştur. Öztürk'ün (2015b) belirttiği gibi, suç korkusunun toplumsal ve bireysel etkileri üzerinde yapılan araştırmalar, bu kavramın yalnızca suçun doğası ile ilgili değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik ve sosyal yapıları ile de doğrudan bir bağlantısı olduğunu ortaya koymuştur (Öztürk, 2015b: 36).

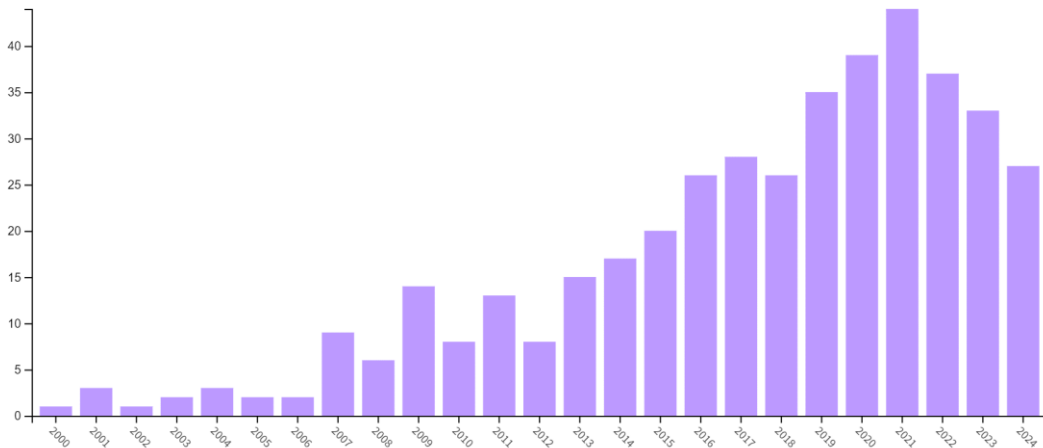
Suç korkusu, bireylerin ve toplumların düşünsel, duygusal ve davranışsal düzeyde etkilenen bir duygu olarak, toplumsal yapıyı ve bireylerin sosyal yaşamlarını derinden etkileyebilmektedir. Bu duygu, bireysel bir kaygıdan ziyade, toplumsal dinamikleri de şekillendirebilen bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlar, suç ve şiddet gibi tehditlerle çevrili ortamlarda, hem kendilerini hem de sevdiklerini potansiyel bir tehlike içinde görmeye başlarlar. Bu durumda, bireylerin çevrelerinde meydana gelen her türlü olumsuz durumu, bir tehdit ya da tehlike olarak algılama eğilimleri artmaktadır (Ünal Reşitoğlu, 2017). Bu korku, yalnızca kişisel güvenlik endişeleriyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda toplumsal güvenlik duygusunun da zedelenmesine neden olabilir. Bu durum, insanların düşünme, karar alma ve eyleme geçme süreçlerini etkileyerek, toplumsal düzenin ve bireysel ilişkilerin nasıl şekillendiği üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle şiddetin yaygın olduğu toplumlarda, suç korkusu, bireylerin kendilerini ve yakınlarını tehdit altında hissetmelerine yol açmakta ve bu duygu toplumsal huzursuzluğu arttırmaktadır (Halperin, 2016: 67-70).

Toplumsal düzeyde suç oranlarının artış gösterdiği durumlarda, suç korkusunun da benzer şekilde arttığı genel bir gözlem olarak kabul edilmekle birlikte, suç oranlarının düşmesiyle birlikte korkunun aynı şekilde azalmadığı, bu iki faktörün birbirine paralel bir şekilde ilerlemediği görülmektedir. Suç oranları azalsa bile, bu durum suç korkusunun azalmasına yol açmamaktadır. Bu tür bir örüntü, toplumsal düzeyde yaşanan korku ve kaygıların, bir kez yoğun bir şekilde yaşandığında, bu duyguların ve farkındalıkların zamanla kaybolmasının veya hızlı bir şekilde dağılmasının pek de mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. İnsanlar, suç korkusunu bir kez tecrübe ettiklerinde, bu korku duygusunun sürekli bir hal alması ve toplumsal bellekte yerleşmesi, suç oranları ne olursa olsun, bireylerin kendilerini güvende hissetmelerini engelleyebilir. Bu da, toplumsal düzeyde suç korkusunun, suçla doğrudan orantılı bir şekilde değişmeyen karmaşık bir olgu olduğunu göstermektedir (Taylor ve Hale, 1986: 186).

Suç korkusu, bireylerin ve toplumların suçun olumsuz etkileriyle başa çıkabilmesi açısından son derece önemli bir olgudur. Bu bağlamda, suç korkusu, toplumsal yapıyı etkisi altına alan, bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen ve toplumsal düzeni tehdit eden bir faktör olarak, hem sosyal hem de politik düzeyde önemli bir yer tutmaktadır. Modern toplumların yaşadığı değişim süreçlerinde, özellikle modernizmin şekillendirdiği yaşam tarzlarında, suç korkusunun kökenleri, bu korkunun bireyler üzerindeki etkileri ve toplumsal düzeyde yarattığı sonuçlar, tartışmasız şekilde göz önüne serilmektedir. Günümüzün karmaşık toplumsal yapısında, suç korkusu, toplumsal yapının işleyişine dair önemli bir belirleyici faktör olarak kendini göstermekte ve bu durum, toplumların çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik dinamikleriyle etkileşim içerisinde. Özellikle batı toplumlarında, suç korkusunun nedenleri, toplumsal yapıyı nasıl dönüştürdüğü ve sonuçlarının ne denli derin etkiler yarattığı, siyasiler, kamu görevlileri ve bürokratlar için önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir. Kamu politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayan bu konu, günümüzdeki siyasal kararlar üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir ve bu doğrultuda suç korkusunun toplumsal düzen üzerindeki etkilerini daha iyi anlayabilmek, toplumların güvenliğini ve huzurunu sağlama konusunda hayati önem taşımaktadır. (Clemente ve Kleiman, 1977).

Suç korkusuna yönelik akademik çalışmaların temellerinin Amerika Birleşik Devletleri'ne dayandığını söylemek mümkündür. Bu çalışmaların başlangıcını ise özellikle 1963 yılında Amerika'nın o dönemdeki başkanı John F. Kennedy'nin suikasta uğraması sonrasında meydana gelen toplumsal karmaşa dönemi oluşturmuştur. Bu dönemde toplumsal düzensizlik, ırkçılık ve yoksulluk gibi yapısal sorunların artmasıyla birlikte, özellikle ghetto bölgelerinde patlak veren isyanlar, suç korkusunun toplumsal bir olgu olarak ele alınması gerekliliğini doğurmuştur. Amerikan hükümeti, bu kapsamda toplumun suç ve suçun neden olduğu korkuya karşı duyduğu algıyı daha iyi anlayabilmek amacıyla kapsamlı bir araştırma başlatmıştır. Bu araştırma, Kanun Uygulama ve Adalet İdaresi Suç Komisyonu (President's Crime Commission on Law Enforcement and Administration of Justice) tarafından raporlaştırılmış ve yayımlanmıştır. Söz konusu araştırmanın bulgularına göre, suç ve şiddet olaylarına en az maruz kalan, yani en düşük risk altında bulunan grupların, aynı zamanda suç korkusunu en fazla hisseden gruplar olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, suç korkusunun, bireylerin doğrudan suçla ilişkili deneyimlerinden ziyade, toplumda ve kamuoyunda oluşan algılara bağlı olarak şekillenen bir olgu olduğunu göstermektedir (Jackson, 2006: 4).

Bilimsel literatürde suç korkusu psikoloji, sosyoloji, kriminoloji ve kamu yönetimi gibi birbirinden farklı disiplinlerin ilgisini çekmektedir. Suç korkusuyla ilgili Web of Science (WOS) veri tabanından “fear of crime” kelimesi taratılıp 1981-2024 yılları arasında bu alanda yapılmış açık erişimli 424 çalışmanın verilerine ulaşılarak elde edilmiş bibliyometrik analiz sonuçlarına göre eserlerin yıllara göre dağılımı günümüze doğru sürekli artan bir ivme seyretmiştir. Bununla ilgili görsel şekil 1’ de gösterilmiştir.



Şekil 1. Suç korkusu alanında yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı

Şekilde görüldüğü üzere suç korkusu ile ilgili çalışmalar 2000' li yıllardan sonra sürekli artan bir seyir izlemiştir. Bu, suç korkusuna yönelik ilginin arttığını göstermektedir. Öte yandan bu konuyla ilgili çalışmaların hangi alanlarda yoğunlaştığı da yine suç korkusunun problem alanı olarak işlendiği alanların görülmesi açısından önemlidir. Yapılan bibliyometrik analizin sonuçlarından bir diğeri de suç korkusuyla ilgili yapılan çalışmaların alanlar açısından değerlendirilmesidir. Buna göre suç korkusu alanında belirtilen yıllar içerisinde suç korkusunu içeren çalışmaların yapıldığı 25 alan bulunmaktadır. Bu alanlar en çok çalışmanın yapıldığı alandan en az çalışmanın yapıldığı alana göre sıralandığında; Kriminolojik Cezalandırma (141), Kamu Çevre - Mesleki Sağlık (47), Multidisipliner Psikoloji (39), Sosyoloji (33). Bununla ilgili görsel şekil 2' de gösterilmiştir.



Şekil 2. Suç korkusu alanında yapılmış eserlerin alan ve sayıları

Suç korkusu alanında yapılmış çalışmaların yıllar içerisinde sosyal bilimleri içeren alanların ilgi odağı olduğu açıkça görülmektedir. Bir sonraki bölümde suç korkusunun tanımı ve tanımların tarihsel süreç içindeki değişimi karşılaştırılacaktır.

### 2.1.1. Suç Korkusunun Tanımı

Suç korkusu, toplumların gelişimi ve bireysel algılar üzerindeki etkileri nedeniyle, farklı dönemlerde çeşitli biçimlerde ele alınmıştır. Bu kavram, sosyoloji, psikoloji ve kriminoloji alanlarında önemli bir inceleme konusu olmuştur. Ancak suç korkusunun

tanımı, tarih boyunca toplumsal değişimler, kültürel farklılıklar ve bilimsel yaklaşımlara göre evrilmiştir. Bu bölümde, suç korkusunun tarihsel tanımlarını karşılaştırarak, bu kavramın dönüşümüne dair bir perspektif sunulacaktır.

Suç korkusunun bilimsel anlamda incelenmeye başlanması, 1960'lı yıllara kadar uzanmakta olup, bu dönemdeki araştırmaların öncülüğünü, başta kriminologlar olmak üzere, suçun toplumsal ve bireysel etkilerini inceleyen uzmanlar üstlenmiştir (Öztürk, 2015b). 1980'li yıllarda ise suç korkusuyla ilgili yapılan araştırmaların sayısı hızla artmış ve bu alandaki literatür önemli bir ivme kazanarak genişlemiştir. Suç korkusunun farklı yönlerine odaklanan bu literatürde, Garofalo'nun (1981) yaklaşımı önemli bir yere sahiptir. Garofalo, suç korkusunu, suça dair çağrışımlar oluşturan çevresel algılamalar yoluyla ortaya çıkan tehlike ve korku duygularının, duygusal tepki olarak karakterize edildiği bir durum olarak tanımlamaktadır (Garofalo, 1981: 839). Bu tanım, suç korkusunun yalnızca bireylerin deneyimlerinden değil, aynı zamanda çevresel faktörlerin etkisiyle de şekillendiğini vurgulamaktadır.

Başka bir önemli tanım ise Miethe ve Lee (1984) tarafından yapılmıştır. Onlar, suç korkusunu daha doğrudan bir şekilde ele alarak, bu durumu bireylerin "suç mağduru olma kaygısı" olarak tanımlamışlardır (Miethe ve Lee, 1984: 398). Bu yaklaşım, suç korkusunun, kişilerin suç mağduru olma ihtimali üzerine hissettikleri kaygı ile doğrudan ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Suç korkusu burada, bireylerin çevrelerinde olabilecek tehditlere dair hissettikleri kaygı ve güvensizlikle bağlantılı bir duygusal durum olarak ele alınmaktadır. Skogan (1986) ise suç korkusunu biraz daha geniş bir bağlamda incelemiş ve bu durumu, bireylerin suç oranları ve çevresel bozulmalarla ilgili duygusal algılarından kaynaklanan bir duygu olarak tanımlamıştır. Skogan'a göre, suç korkusu yalnızca suçun fiziksel varlığı ile ilgili değildir. Aynı zamanda, bireylerin çevresel tehditleri ve tehlikeleri nasıl algıladıkları da suç korkusunun oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Skogan, 1986). Bu tanım, suç korkusunun daha psikolojik ve algısal bir durum olduğunu ve bireylerin çevrelerinde gözlemledikleri ve algıladıkları tehditlerden kaynaklanabileceğini ortaya koymaktadır. Bu tanımlar ve yaklaşımlar, suç korkusunun yalnızca bireysel deneyimlere dayanmadığını, aynı zamanda toplumsal yapılar, çevresel faktörler ve sosyal algıların da önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Suç korkusu, toplumsal yapıların, medyanın ve bireylerin algılarının etkisiyle şekillenen karmaşık bir duygu durumudur. Örneğin, bir kişinin suç korkusu, sadece yaşadığı çevredeki suç oranlarına dayalı olmayabilir; aynı zamanda çevresindeki sosyal yapılar, medyanın suç temsilleri ve toplumsal beklentiler de bu korkuyu pekiştirebilmektedir. Bu bağlamda, suç korkusunun bireylerin algılarından çok daha geniş bir toplumsal ve çevresel temele dayandığı sonucuna varılabilir. 1990'lı yıllarda, medyanın toplum üzerindeki etkisinin giderek artmaya başlamasıyla birlikte suç korkusu üzerine yapılan tanımlamalarda, bu etkinin belirgin bir şekilde yer aldığı gözlemlenmiştir. Medyanın suç korkusunu şekillendiren temel faktörlerden biri haline gelmesi, modern toplumların suç ve tehlike algıları üzerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu bağlamda, modernleşme sürecinde risk faktörlerini algılama biçimindeki değişimleri ele alan Ulrich Beck (1992), suç korkusunun “risk toplumu” çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Beck’e göre, modern toplumlarda bireyler, özellikle küreselleşmenin etkisiyle birlikte medyanın da katkısıyla, suç korkusunu abartılmış ve çoğu zaman gerçek dışı tehdit algıları üzerinden deneyimlemektedir. Bu durum, bireylerin suçu ve riskleri algılayış biçimlerinin, toplumun yapısal dönüşümü ve küresel bağlantıların artmasıyla ne denli değişime uğradığını göstermektedir. Benzer şekilde, Ferraro (1995) ise suç korkusunu, bireylerin güvenlik algılarının şekillenmesinde medyanın ve politik söylemlerin etkin rol oynadığını vurgulayarak tanımlamıştır. Ferraro, suç korkusunun yalnızca bireysel bir duygu olmadığını, aynı zamanda toplumsal ve kültürel dinamiklerin, özellikle medyanın ve siyasetin şekillendirdiği bir olgu olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda, suç korkusu sadece suçların gerçekliğiyle ilgili değil, aynı zamanda bu suçların toplumda nasıl sunulduğu ve nasıl temsil edildiği ile de ilişkilidir. (Beck, 1992; Ferraro, 1995).

Son yıllarda suç korkusu, bireysel psikolojik tepkiler ve toplumsal bağlam üzerinden yeniden ele alınmıştır. Warr (2000), suç korkusunu "tehlikenin farkındalığı veya beklentisiyle oluşan alarm veya dehşet duygusu" olarak tanımlamış ve bu durumun risk algısından ayrı tutulması gerektiğini savunmuştur. Rader (2004) ise suç korkusunu, duygusal (korku), bilişsel (risk algısı) ve davranışsal (sınırlayıcı eylemler) boyutlarıyla bütüncül bir tehdit algısı olarak kavramsallaştırmıştır (Rader, 2004; Warr, 2000). Bu modern yaklaşımlar, suç korkusunun yalnızca bireysel bir duygu olmadığını, toplumsal yapılar, medya etkisi ve çevresel faktörlerle şekillendiğini göstermektedir. Tarihsel

yaklaşımlarla karşılaştırıldığında, günümüz tanımları, suç korkusunun psikolojik ve sosyal boyutlarına daha fazla vurgu yapmaktadır. Örneğin, Warr'ın risk algısından ayrı bir duygu olarak tanımladığı korku, Beck'in risk toplumu teorisiyle uyumlu bir şekilde günümüz sosyal yapılarında yankı bulmaktadır.

Günümüze en yakın suç korkusu tanımını yapan Jackson ve Stafford (2022), suç korkusunu yalnızca bireylerin içsel endişeleri ve kaygıları olarak ele almanın ötesine geçerek, toplumsal bir olgu olarak halk sağlığını ve toplumsal refahı doğrudan etkileyen bir faktör olarak değerlendirmiştir. Araştırmalarında, suç korkusunun sadece bireylerin psikolojik durumlarına yönelik bir tehdit değil, aynı zamanda toplumsal yapının temel bileşenlerinden biri olan sosyal güvenliği ve kolektif huzuru olumsuz yönde etkileyebileceğini vurgulamışlardır. Jackson ve Stafford, suç korkusunun bireylerin günlük yaşamlarını, kişisel hareket özgürlüklerini ve sosyal etkileşimlerini sınırlayarak, zamanla dolaylı sağlık sorunlarına yol açabileceğini belirtmişlerdir. Bu yaklaşım, suç korkusunun bireysel psikolojik etkilerinden ziyade, daha geniş bir toplumsal bağlamda toplumsal işleyişi ve bireylerin yaşam kalitesini nasıl tehdit edebileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu tanım, suç korkusunun toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini ele alırken, Emile Durkheim'ın toplumsal bağlar perspektifi ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Durkheim'a göre, toplumdaki sosyal bağların zayıflaması, bireyler arasında güvenin azalmasına ve sosyal düzenin bozulmasına yol açar. Bu bağlamda, suç korkusu da toplumsal dayanışmanın ve sosyal bütünlüğün zarar gördüğü bir durum olarak anlaşılabilir, çünkü bireylerin güvenlik duygusundaki azalma, toplumsal bağları daha da zayıflatarak, bireylerin daha yalnız ve izole bir yaşam sürmelerine neden olabilir. (Jackson ve Stafford, 2009).

### **2.1.2. Suç Korkusunu Açıklayan Kuramlar**

Suç korkusunu açıklayan kuramları bireysel ve toplumsal olarak iki ayrı başlıkta ele almakta fayda var. Bireysel kuramlar: Mağduriyet Kuramı ve Savunmasızlık/İncinebilirlik Kuramı. Toplumsal kuramları ise toplumsal kaygı kuramı ve düzensizlik modelleri olarak sıralayabiliriz. İlk olarak bireysel kuramlar hakkında daha sonra toplumsal kuramlar ile ilgili açıklama yapılacaktır.

## **Bireysel Kuramlar**

Bu kuramlarda birey düzeyindeki perspektiften hareket ederken iki durum ile karşılaşmaktayız. Bunlardan ilki, bireyin daha önce suça maruz kalmış olması, diğeri de suça maruz kalma ile ilgili savunmasızlık durumudur. Öncelikle suça maruz kalma sonucu diğeri bir deyişle daha önce suç deneyimi yaşamış olma yoluyla suç korkusu oluşma durumunu açıklayan mağduriyet kuramı ele alınacaktır. Daha sonra suç korkusunu kişilerin savunmasız, kırılgan durumlarına dayandıran savunmasızlık/incinebilirlik kuramı açıklanacaktır.

### **Mağduriyet Kuramı**

Mağduriyet kuramı, bireylerin daha önce suç mağduru olmalarının, sonraki dönemlerde yeniden suç mağduru olma endişesini ve dolayısıyla suç korkusunun yüksekliğini artıracak iddiasını savunmaktadır. Bu kuramda, bir kişinin suç korkusunu yaşamamasının temel nedeni, geçmişte yaşadığı mağduriyet deneyimine dayandırılmaktadır. Bu bağlamda, mağduriyet deneyimi, zarar görme ya da zarara uğrama şeklinde daha geniş bir çerçevede ele alınabilir. Mağduriyetin çeşitli boyutları söz konusu olup, fiziksel, sosyal, ekonomik ve psikolojik mağduriyet türleri, bireyin maruz kaldığı zararların farklı yönlerini temsil etmektedir. Fiziksel mağduriyet, mağdur bireyin bedenine yönelik bir saldırı sonucu fiziksel bir zarar görmesini ifade ederken, sosyal mağduriyet, bireyin yaşadığı mağduriyetin toplumsal konumunu ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyerek, toplum içindeki yerini ve sosyal etkileşimlerini zedelemesini kapsamaktadır. Ekonomik mağduriyet ise mağdur olan bireyin maddi anlamda zarara uğraması, gelir kaybı yaşaması veya ekonomik açıdan zorluklar çekmesi durumunu tanımlamaktadır. Psikolojik mağduriyet, bireyin yaşadığı mağduriyetin duygusal ve psikolojik bütünlüğüne, ruhsal sağlığına zarar vermesiyle ilgili bir durumu ifade etmektedir. Bu dört tür mağduriyet, kişinin yeniden suç korkusu yaşama riskini artıran ve psikolojik, sosyal, ekonomik açıdan derin etkiler yaratabilen faktörler olarak, suç korkusunun oluşumunu şekillendiren temel unsurlar arasında yer almaktadır (Kızmaz, 2015: 21).

Mağduriyet kuramı, bireylerin geçmişte yaşadıkları veya maruz kaldıkları mağduriyetlerin, sonraki dönemlerde suç korkusunu artıran önemli bir etken olduğunu ileri sürmektedir. Bu kuram, bireylerin suç mağduru olmaları ya da suç mağduru olma riski taşıyan bir gruba dâhil olmaları durumunda, bu deneyimlerin ve risklerin bireyde suç korkusunun yüksek olmasına neden olabileceğini vurgulamaktadır. Mağduriyetin etkisi, yalnızca doğrudan bireyin yaşadığı mağduriyet deneyimiyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda dolaylı yollarla da suç korkusunu tetikleyebilir. Bu dolaylı etkiler, bireyin çevresindeki kişilerin suç mağduru olma deneyimleri veya medya aracılığıyla yayılan suç haberleri gibi faktörlerle de ilişkilidir. Bu bağlamda, geçmişteki mağduriyet deneyimlerinin, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde suç korkusunu şekillendiren ve artıran bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, mağduriyet kuramı, suç korkusunun yalnızca bireysel deneyimlerden değil, aynı zamanda sosyal çevreden ve medyanın etkilerinden de kaynaklanabileceğini ortaya koymaktadır (Fattah, 1991).

Mağduriyet kuramı, suç korkusunu anlamada iki temel varsayıma dayanır:

- Doğrudan Mağduriyetin Etkisi: Bireyler, bir suçun mağduru olduklarında, bu deneyimlerini gelecekte benzer bir durumla karşılaşma olasılıklarını artıran bir işaret olarak algırlar. Bu algı, suç korkusunu tetikleyebilir.
- Dolaylı Mağduriyetin Etkisi: Bireyler, çevrelerinde suç mağduru olan kişilerden veya medyada yer alan suç haberlerinden etkilenerek mağduriyet risklerini daha yüksek algılayabilir. Bu, genellikle toplumsal kaygının artmasına yol açar (Skogan, 1987).

Mağduriyet kuramına göre, bir bireyin suç mağduru olması, suç korkusunun seviyesini doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Bu kuram, suça maruz kalan bireylerin, suça maruz kalmayan bireylere kıyasla suç korkusu düzeylerinin daha yüksek olduğunu savunmaktadır. Bir kişi, belirli bir suç türüne maruz kaldığında, bu deneyim yalnızca o bireyin psikolojik durumunu etkilemekle kalmaz, aynı zamanda suça ilişkin algılarını, tutumlarını ve davranışlarını da dönüştürmektedir. Suç mağduru olma deneyimi, bireyin suç kavramına bakış açısını değiştirir; bu kişi, daha önce göz ardı edebileceği veya uzak bir kavram olarak algıladığı suç olgusunu, doğrudan bir tehdit ve

kişisel bir deneyim olarak görmeye başlar. Dolayısıyla, doğrudan mağduriyet deneyimi, suç korkusunun artmasına neden olan ve bireyin suçla ilişkili kaygılarını pekiştiren bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, mağduriyetin suç korkusu üzerindeki etkisi, yalnızca bireyin psikolojik ve duygusal durumu üzerinde değil, aynı zamanda toplumdaki suç algısının ve toplumsal güvenlik anlayışının biçimlenmesinde de önemli bir rol oynamaktadır.

Mağduriyet, suç korkusunu doğrudan ve olumlu yönde etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Herhangi bir suça maruz kaldıktan sonra, bireylerin güvenlik algısı ve yaşam noktası değişim gösterebilir. Suçun toplumsal bir olgu olmasının en ciddi sonucu, suçla karşılaşan bireylerde meydana gelir. Bu nedenle, suç korkusu çalışmalarında mağduriyet, suç korkusunu ölçmek ve anlamak için önemli bir faktör olarak kabul edilir. Skogan (1987) bu konu üzerine yaptığı kapsamlı çalışmada, özellikle tekrarlayan mağduriyetlerde suç korkusunun önemli bir artış gösterdiğini saptamıştır. Buna göre, belirli bir suça maruz kaldıktan sonra tekrarlayan mağduriyetler güvenlik algısında ve suç korkusunda önemli değişikliklere neden olmaktadır. İnsanlarda herhangi bir suçun mağduru olmak sadece suç korkusunu artırmakla kalmamakta, aynı zamanda daha fazla güvenlik önlemi almalarına da neden olmaktadır (Skogan, 1987: 152).

Mağduriyet kuramı, özellikle yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum gibi demografik faktörlerin suç korkusunun oluşumu ve şiddeti üzerindeki etkilerini açıklamada oldukça güçlü ve kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Yapılan ampirik çalışmalar, belirli toplumsal grupların, diğer gruplara kıyasla suç korkusu yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, kadınların, yaşlı bireylerin ve sosyoekonomik açıdan dezavantajlı grupların, suç korkusu konusunda daha yüksek bir kaygı ve endişe seviyesi sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu bulgular, mağduriyetin, bireylerin suç algılarını ve korkularını şekillendirme biçiminin demografik ve sosyal faktörlerle farklılaşabileceğini ve çeşitlenebileceğini göstermektedir (Warr, 1984). Bununla birlikte, bazı araştırmacılar, suç korkusunun yalnızca bireysel mağduriyet deneyimleriyle açıklanamayacağını, bu korkunun oluşumunda aynı zamanda sosyo-kültürel faktörlerin, toplumsal değerlerin ve medya gibi dışsal etmenlerin de önemli bir rol oynadığını savunmaktadır. Bu yaklaşım, suç korkusunun yalnızca kişisel yaşantılardan kaynaklanmadığını, aynı zamanda toplumsal yapıların, kültürel normların ve çevresel faktörlerin bu korkunun

derinleşmesinde ve yayılmasında kritik bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. (Hale, 1996).

Yapılan çalışmalar ise maruz kalınan mağduriyetin suç türüne göre değişkenlik gösterdiğini, bazı çalışmaların bu teoriyi destekler nitelikte sonuçları olurken bazılarının da desteklemediğini (Gibson vd., 2002; McGarrell vd., 1997) göstermektedir.

### **Savunmasızlık/ İncinebilirlik Kuramı**

Bireysel kuramların diğer modeli savunmasızlık/incinebilirlik kuramıdır. Bu kuram temelini, toplum içinde daha kırılgan, incinebilirlik özelliğinden ötürü savunmasız olduğu düşünülen insanların suç korkusunun daha yüksek olacağı üzerine kurmuştur. İncinebilir ya da kendini savunmasız hissetme durumunda olanlar, toplumda yaşayan diğer insanlara göre kendilerini suça daha açık bir hedef halinde hisseder ve suça maruz kalma korkuları daha yüksek düzeyde olur (Uludağ ve Dolu, 2013: 22). Kiliyas, buradaki savunmasızlık halini üç boyutta ele almıştır. Sosyal, fiziksel ve durumsal savunmasızlık. Sosyal boyut risklere maruz kalmayı, durumsal boyut sonuçların ciddiyetini, fiziksel boyut ise kontrol kaybını içermektedir. Bu durumda toplumda dezavantajlı gruplar olarak adlandırdığımız yaşlı, engelli, göçmen, kadınlar vb. fiziksel aktörler; herhangi bir sosyal desteğe sahip olmayanları sosyal faktörler; mağduriyetin yaşandığı yerde yardım imkânından uzak kalanları da durumsal faktör olarak değerlendirecek kişiler saldırıya uğradıklarında sonuçların kendileri için çok daha ağır olacaklarını düşünmektedirler (Jackson, 2009).

Toplum içinde kırılgan ve savunmasız durumdaki grupların, suç korkusuna dair algılarının, diğer gruplara kıyasla çok daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu gruplar, yaşadıkları fiziksel, sosyal ve ekonomik zorluklar nedeniyle, kendilerine zarar verebilecek potansiyel tehditlerden kaçınma eğilimindedirler. Bu bağlamda, bu gruplara ait bireylerin suç korkusunun yüksek olmasının temel nedeni, çoğunlukla kendilerini suçun hedefi olma ihtimalinin daha yüksek bir durumda hissetmeleridir. Bu durum, bu bireylerin, toplumda genellikle daha az koruma altında olma veya daha zayıf sosyal ağlara sahip olma gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bireyler, suça açık hedef olma algısı ile yalnızca suçun doğrudan tehdidiyle değil, aynı zamanda toplumsal yapıların bu gruplara yönelik sunduğu

güvensizlik ortamı ile de tetiklenmiş bir korku duygusu yaşamaktadırlar. Bu durum, özellikle düşük sosyoekonomik seviyelerdeki, yaşlı, kadın veya etnik azınlıklar gibi toplumsal olarak dışlanmış ve dezavantajlı gruplarda daha belirgin hale gelmektedir. Bu bireyler, yaşamlarını tehdit eden suçlara karşı daha savunmasız hissettiklerinden, suç korkusunun bu gruplarda yoğunlaşması, toplumsal ve çevresel faktörlerin birleşimiyle açıklanabilmektedir. Tek tek ele almak gerekirse;

**Fiziksel savunmasızlık:** Belirli birey gruplarının, özellikle yaşlılar, kadınlar veya engelli bireyler gibi fiziksel olarak daha zayıf ve korunmasız durumda olan kişilerin, suç korkusunu daha yüksek bir düzeyde hissetmelerine neden olan önemli bir faktördür. Bu durum, söz konusu bireylerin, fiziksel saldırıya uğrama veya herhangi bir olumsuz duruma karşı kendilerini savunma ve korunma kapasitesinin sınırlı olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Özellikle bu gruptaki bireyler, çevrelerinde meydana gelebilecek tehlikeler karşısında savunmasız bir durumda oldukları için, suça maruz kalma korkusu, onlar için önemli bir psikolojik tehdit unsuru haline gelir. Bu algı, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde, bu kişilerin güvenliklerini tehdit eden faktörleri daha yüksek bir hassasiyetle değerlendirmelerine yol açmaktadır. Ayrıca, bu bireyler, fiziksel güç ve kaynaklara sahip olamama durumları nedeniyle, genellikle toplumda daha fazla korunmasız olarak algılanmakta ve dolayısıyla suç korkusuna dair duydukları endişe, diğer gruplara kıyasla daha yoğun olmaktadır. (Smith ve Torstensson, 1997).

**Sosyal savunmasızlık:** Sosyal çevrelerinden ve toplumsal ağlardan izole olan bireylerin, suç mağduru olma riski diğer gruplara kıyasla daha düşük olsa da, bu kişilerin suç korkusunu daha yüksek bir seviyede deneyimlemelerine yol açan önemli bir faktördür. Sosyal izolasyon, bireylerin, olası bir suç mağduriyeti durumunda, duygusal veya pratik destek almakta zorluk çekeceklerini düşündüklerinden, bu durum korku ve endişe duygularının yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Bu bireyler, çevrelerinden yoksun oldukları için suç mağduru olma halinde kendilerini yalnız ve savunmasız hissetme eğilimindedirler. Sosyal destek mekanizmalarına sahip olmayan bu kişiler, hem psikolojik hem de fiziksel olarak yardıma ihtiyaç duyabileceklerini düşündüklerinde, mağduriyet durumunda yardım bulma konusunda büyük bir belirsizlik ve korku yaşarlar. Dolayısıyla, suçla karşılaşma olasılığı düşük olmasına rağmen, toplumsal desteğin olmaması, suç korkusunun artmasına yol açan önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum,

yalnızca fiziksel tehlike değil, aynı zamanda sosyal izolasyonun yarattığı psikolojik savunmasızlıkla da bağlantılıdır (LaGrange ve Ferraro, 1989).

Ekonomik savunmasızlık: Sosyo-ekonomik açıdan daha dezavantajlı bir konumda olan bireylerin, genellikle kısıtlı mali kaynaklarla yaşamalarından dolayı suç mağduru olma risklerinin düşük olduğunu ifade etmektedir. Ancak, bu durumun tam tersine, ekonomik olarak düşük gelirli bireylerin, finansal tehditlere karşı daha savunmasız oldukları ve genellikle siber suçlar, kredi kartı dolandırıcılığı gibi suçlardan daha az etkilendikleri görülmektedir. Bununla birlikte, ekonomik açıdan savunmasız bireyler suç mağduru olduklarında, bu mağduriyetin onlara ekonomik kayıplar olarak yansması, daha zor telafi edilebilir sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, bu bireyler, potansiyel bir suç mağduriyeti ile karşılaştıklarında, yaşanacak ekonomik zararların geri kazanılmasının güç olacağına dair bir algı geliştirirler ve bu da onların suç korkusunu artırır. Ekonomik kayıpların yalnızca bireysel yaşam kalitesini etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda finansal geleceği üzerindeki olumsuz etkilerinden dolayı, bu gruptaki bireyler için suç korkusu, yalnızca mağduriyet değil, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik güçlükler yaşama korkusu ile bağlantılı hale gelmektedir (Pantazis, 2000).

Ancak bu kuram, bazı araştırmacalara göre bireysel faktörlere odaklanırken toplumsal ve yapısal unsurları göz ardı etmektedir. Örneğin, bir bireyin savunmasızlık hissinin yalnızca kişisel algılardan değil, aynı zamanda yaşadığı çevredeki güvenlik seviyesinden de etkilendiği belirtilmektedir (Ditton vd., 1999). Bu durumda savunmasızlık/incinebilirlik kuramı sadece bireye ve algısına değil çevresel faktörlerle birleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin fiziksel olarak zayıf hisseden yaşlı, kadın vb. grupların yaşamlarını sürdürdükleri çevre suç korkusu yaşamlarını etkiler. Böylece savunmasızlık algısı çevresel faktörlerden bağımsız düşünülemeyecektir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, savunmasızlık perspektifi, doğrudan mağduriyetin suç korkusunu artıran neden olmadığını, nedenin suça karşı savunmasız hissetme olgusu olduğunu vurgulamaktadır. Kriminologlar, savunmasızlığın suç korkusu üzerinde mağduriyet kadar, hatta daha fazla etkisi olduğu gerçeğinin anlaşılması sonucunda savunmasızlığa daha fazla odaklandılar. War ve Stafford (1983), suç korkusunun, risk algısı ile suç sonuçlarının büyüklüğü arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtti. War ve Stafford, suçun bir sonucu olarak durumun ciddiyetinin, bireylerin suç algısının da suç

korkusu yarattığını öne sürerek; bu iki faktörün suç korkusunu yorumlamada önemini vurguladılar (McCrea vd., 2005:9).

Literatür incelendiğinde savunmasızlık ve suç korkusu arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşan çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Clemente ve Kleiman, 1977; Ferraro ve Grange, 1987; Jackson, 2009; Taylor ve Hale, 1986; Warr, 1987).

### **Toplumsal Kuramlar**

Toplumsal kuramlar suç korkusunu birey odaklı değil daha ziyade toplumsal etkileşimlerle oluşan eylemlerin, durumların sonucunda gerçekleştiğini açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda ele alınacak kuramlar toplumsal kaygı kuramı ve düzensizlik kuramıdır. İlk olarak toplumsal kaygı kuramı daha sonra düzensizlik kuramı ele alınıp açıklanacaktır.

### **Toplumsal Kaygı Kuramı**

Toplumsal kaygı kuramı temelde, toplumda oluşan endişe/kaygı hali ve suç korkusu ile mücadele etme açısından toplumsal kontrol mekanizmalarının, sosyal dayanışma ve güven duygularının önemini vurgulamaktadır. Kuramın geliştiricileri Chicago Okulu temsilcilerinden olan sosyolog ve kriminologlardır (Moyer, 2001). Önceleri Sosyal Organizasyonluk Teorisi olarak geliştirilen bu model (Shaw ve McKay, 1976) zaman içinde sistemik kontrol ve kolektif etkinlik olarak revize edilmiştir (Sampson vd., 1997). Toplumsal Kaygı modeli olarak yeniden formüle edilmiş olan bu kurama göre; hızlı nüfus hareketleri, etnik heterojenlik ve yoksulluk, bireyler arasındaki toplumsal bağların zayıflamasına ve sonrasında güvensizlik, dayanışma ve sosyal yardımlaşma gibi faaliyetlerin azalmasına yol açmaktadır. Dayanışmanın zayıflayıp güvenin azaldığı bir toplum sapkın davranışlarla mücadeleye karşı ortak bir tavır belirleyemez, dolayısıyla var olan kaynakları mücadele için kullanmada yeterince sistemli davranamayacaktır (Karakuş, 2013: 5).

Toplumsal kaygı, bireyin sadece kendisine yönelik bir tehdit değil, aynı zamanda toplumun genel durumuna dair duyduğu endişeyi de içermektedir. Bireyler içinde yaşadıkları toplumun güvenlik tehdidi altında olması, ekonomik çöküntü döneminde bulunması veya bölgesel veya kitlesel salgın/hastalık gibi durumlar içinde olması gibi sebeplerden dolayı endişe yaşamakta ve kaygıya dönüşen duygular suç korkusu yaratmaktadır. Burada bireylerin kendileri dışındaki çevreyi kuşatan tehlikeleri algılamakta olduğu için suç korkusu yaşamakta olduğuna dikkat çekilmektedir. Çünkü insanlar bu gibi riskler oluştuğunda sosyal düzeni sağlayan kontrol mekanizmalarının işlevlerini zayıflattığı inancını taşımaktadırlar. Buna bağlı olarak bireyler, yaşadıkları bölgedeki toplumsal düzenin zayıf olduğunu düşünmektedir. Boş alanlar, vandalizm ve düşük sosyal etkileşim gibi unsurlar, onlar için suç korkusunu tetikleyen göstergeler haline dönüşmektedir (Skogan, 1990).

Bu kuram bağlamında, benzer bir durum toplumsal değişim dönemlerinde belirgin bir şekilde artış göstermektedir. İnsanlar, yaşadıkları toplumların geçirdiği değişim süreçlerinde, toplumun düzenini ve güvenliğini sağlayan unsurların zayıfladığına dair bir algıya kapılmakta ve bu durum, özellikle toplumda büyük dönüşümler yaşandığında daha fazla hissedilmektedir. Toplumsal değişim süreçleri, bireylerin yaşam koşullarını, sosyal yapılarını ve genel olarak güvenliklerini tehdit edici unsurların devreye girmesine sebep olabilir. Bu bağlamda, hızlı toplumsal değişimler, göç hareketlilikleri veya ekonomik krizler gibi faktörler, bireylerin toplumla olan bağlarını ve güven duygularını derinden sarsarak, bu süreçleri tehdit olarak algılamalarına neden olmaktadır. Toplumda bu tür büyük değişimlerin yaşanması, bireylerde güvenlik zaafiyetlerinin ortaya çıktığı, kontrolün kaybolduğu ve toplumsal düzenin tehdit altında olduğu yönünde bir algı yaratmakta ve bunun sonucu olarak suç korkusu da giderek artmaktadır. İnsanlar, toplumsal değişimlerin beraberinde getirdiği belirsizlikler ve güvenlik zaafiyetleri karşısında, kendilerini savunmasız hissederek, suç korkusunun artmasına neden olan çevresel faktörlere daha duyarlı hale gelmektedirler. (Innes, 2004).

Bir başka unsur toplumsal kaygı oluşmasında medyanın rolüdür. Medya, suçun yaygınlığına ve tehlikelerine dair abartılı bir algı yaratarak toplumsal kaygıyı ve dolayısıyla suç korkusunu artırabilir (Gerbner vd., 1980). Haber kaynakları korku ve kaygıyı pekiştirecek dil kullanarak bilgi yaydığında, internet sayesinde her türlü haber kaynağına

hızlı şekilde erişim sağlayabilen insanlar arasında kaygı ve endişe hali oluşturmaktadır. Dolayısıyla yaşadıkları toplum içinde suç mağduru olma ihtimalinden uzak olan insanlar bu sayede riskleri kendilerine daha yakın hissederek kaygı yaşamaktadırlar. Bu kaygı ve korku hali kendileri ve yakınlarını da içeren bir suç korkusu sarmalına dönüşmektedir (Ünal Reşitoğlu, 2017).

Toplumsal kaygı kuramı, suç korkusunun yalnızca bireysel bir duygu ve algı olmadığını, aksine bu korkunun kolektif toplumsal algılar, toplumsal yapı ve bağlam ile şekillendiğini savunmaktadır. Bu kuram, suç korkusunun yalnızca bireysel deneyimler ve kişisel maruziyetlerden kaynaklanmadığını, aynı zamanda toplumun genel güvenlik anlayışı, toplumsal düzenin algılanışı ve sosyal kontrol mekanizmalarının işleyişi gibi daha geniş toplumsal faktörlerle doğrudan ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, medyanın etkisi de bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır, çünkü medya, suç olaylarını ve suçla ilgili haberleri, toplumun geniş kesimlerine aktararak, kolektif bir suç algısı ve korku yaratmaktadır. Medyanın, suçların işlendiği bölgeleri veya suç türlerini belirli bir biçimde çarpıtarak sunması, halkın güvenlik duygusunu zedeleyebilir ve suç korkusunun daha geniş toplumsal kesimlerde artmasına yol açabilir. Sonuç olarak, suç korkusu, yalnızca bireysel kaygılardan değil, toplumun genel sosyal, kültürel ve politik bağlamından da etkilenerek şekillenmektedir ve bu faktörlerin bir arada etkileşimi, suç korkusunun toplumsal ölçekte artmasına neden olabilir. Bu çalışmada kişilerin içinde bulunduğu toplumun olumsuz koşullarından kaynaklanan suç korkusunun internet ortamında yayılan eylem ve söylemleri üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Dolayısıyla kişilerin yaşadığı toplumsal kaygıların suç korkusunu arttıracaklarını iddia eden toplumsal kaygı kuramına göre temellendirilmiştir.

### **Düzensizlik Kuramı**

Düzensizlik kuramının da kaynağı Chicago okuluna dayanmaktadır. Suç, sapma davranışları ve kent ile ilgili çalışmaları düzensizlik teorisini ortaya çıkarmıştır. Kuramın geliştiricileri Clifford Shaw ve Henry McKay' dir. Yaptıkları çalışmalar sonucunda fiziksel/ ekonomik statü ile sapma davranışı arasında bir ilişkinin varlığını ortaya çıkarmışlardır. Buna göre sosyoekonomik düzeyi düşük mahalleler ile ağır sanayi ve ticaret merkezlerine yakın bölgeler sapkın davranışların yoğunlukta olduğu bölgelerdir.

Siyahlar ve göçmenlerin yoğun olarak nüfuslandığı bölgeler aynı zamanda sapkınlığın da en çok görüldüğü mahallelerdir (Shaw ve McKay, 1976).

Düzensizlik kuramı çerçevesinde yapılan çalışmalarda çevresel düzensizlikler hem fiziksel hem sosyal düzensizlikler olarak sınıflandırılmaktadır (Skogan ve Maxfield, 1981). Mahalledeki ihmalkârlığı ve kontrolsüz bozulmayı gösteren fiziksel düzensizlik, suç ile ilişkilendirilebilecek göstergelerdir (Skogan, 1999: 42). Sosyal düzensizlik ise suç işleme olasılığı görülen insanlar ve onların medeni olmayan davranışlarını içermektedir. Sosyal düzensizliğin işaretleri olarak; aylak aylak dolaşan insanlar, köşe başlarında toplanıp insanları rahatsız eden gençler, yabancılar, çeteler, saygısız komşular, dilenciler, sokak ortasında veya mahalle aralarında alkol kullananlar, serseri grupları, uyuşturucu alan veya satanlar gösterilebilir (Ferraro, 1995). Bu tür insanlar mahallede sosyal normların veya yasaların ihlal edildiğinin, sosyal kontrol (formel/enformel) mekanizmalarının işlemediğinin, kamu düzeninin bozulduğunun, (Doran ve Burgess, 2011: 38) ve suç olaylarının yüksek olduğunun göstergeleri olarak algılandığı için suç korkusunu yükseltmektedir (Skogan, 1990). Bu çalışmada kuramın “düzensizlik” olarak kastettiği bozulmaları sosyal medya ortamında karşılaşılan; dolandırıcılar ve korsanların istismarları, çocuklara yönelik cinsel suçlar (çocuk pornografisi web siteleri vb.), sözlü/yazılı şiddete maruz kalma gibi durumlar internet ortamındaki düzensizliklere denk düşmektedir (Boni ve Kovacich, 1999). Düzensizlik algısı, bozuk çevre argümanı, yıkıcı sosyal ortamların siber bir eşdeğeri olduğu için potansiyel olarak siber suçlara uygulanabilmektedir. İzinsiz trolleme, belirgin bir sebep olmaksızın pop-up’ ların çoğalması ve siber uzayda (internet platformu) spam gönderme gibi örnekler de siber alandaki düzensizliklere uygundur (Abdulai, 2020:160). Dolayısıyla bu kurama göre sosyal medya ortamında bireylerin düzensizlik olarak algıladıkları ve suç ile ilişkilendirdikleri eylem ve söylemleri suç korkusunu arttırmaktadır.

Literatür incelendiğinde sosyal düzensizlik ile suça maruz kalmanın incelendiği pek çok çalışma olduğu görülmektedir. Özellikle kentleşme ve suç korkusu arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalar arada pozitif bir ilişkinin varlığını ortaya koymuşlardır (Covington ve Taylor, 1991; Öztürk, 2015b; Skogan ve Maxfield, 1981; Taylor ve Hale 1986; Warr, 1987).

## **2.2. Sosyal Medya: Yeni Kamusal Alan**

Çalışmanın bu bölümünde sosyal medya platformlarının oluşumu, gelişimi ve günümüzde vardığı nokta anlatılacaktır. Etkileşimin en yoğun olduğu sosyal medya platformlarından biri olan X hakkında bilgi verildikten sonra suç korkusunun medyadaki temsiline değinilecektir.

### **2.2.1. Sosyal Medya**

Bugün, kişiler ve toplumlara etki derecesi bakımından yüksek bir yaygınlığa erişmiş olan sosyal medya ilk olarak Web 2.0 kavramı ile başlamıştır. Web' in başlangıç aşaması olan Web 1.0' da kullanıcılar sadece herhangi bir etkileşimin olmadığı, çift taraflı etkileşimlere olanak vermeyen ve kullanıcıların bir tek arama yapabildiği sayfalardan oluşmaktaydı. Web 2.0 'nin sağladığı etkileşim gereksinimi karşılamakta yetersizdi (Selwyn, 2007). Tim O'Reilly Web 2.0 kavramını ilk kez bir konferansta konuşma yaparken Web 1.0' ın anlatmak istediklerini yeterince ifade edemediğini belirtmek için Web 2.0 ifadesini kullanmıştır. Web 2.0; toplumsal ağ siteleri, ikinci nesil internet tabanlı web servisleri, podcastler, forumlar, web tabanlı ansiklopediler ile ortak paylaşımlara imkân sağlayan ortamları ifade etmektedir (O'Reilly, 2009). Bu kavram kullanıldıktan kısa süre sonra hızla yayılan sosyal medya ile ilgili literatürde çeşitli tanımlar yapılmıştır. Örneğin Kwak ve arkadaşlarına (2010) göre sosyal medya, kullanıcılarına geleneksel ve merkezi medya kuruluşlarına bağımlı olmadan içerik ve görüş paylaşma olanağı veren potansiyel olarak daha demokratik bir görüş dağılımı elde etmiş ve kullanıcılara nüfusun büyük bir kısmına ulaşma olanağı sunan bir paylaşım aracıdır (Kwak vd., 2010). Bir başka tanımda ise çevrimiçi iletişimi, ağ kurmayı ve/veya işbirliğini kolaylaştıranlar olarak tanımlanmıştır (Russo vd., 2008: 22). Diğer bir ifadede, Web 2.0'ın ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine inşa edilen ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin meydana gelmesine ve değiş tokuşuna izin veren internet tabanlı uygulama olarak tanımlanmıştır (Kaplan ve Haenlein, 2010: 61). Lewis (2010) ise sosyal medyanın basitçe insanların bağlantı kurmasına, etkileşime girmesine, içerik üretmesine ve paylaşmasına izin veren dijital teknolojiler için bir etiket olarak hizmet ettiğini belirtmiştir (Lewis, 2010: 2). Tanımlardan yola çıkarak sosyal medya ile ilgili, insanlar için alternatif bir iletişim ve etkileşim ortamı oluşturan, dijital teknolojilerle desteklenmiş platformlar olduğu sonucuna varılabilmektedir. Geleneksel etkileşimin

mekânsal zorunluluğuna karşın internet âleminin alan - mekân sınırlarını ortadan kaldırmasının bu mecralarda oluşan iletişim ve etkileşime hız kazandırdığını söylemek mümkündür. Bununla ilgili Orsburn (2012), sosyal medyanın hızı ve gücü hakkındaki düşünceleri bazı istatistiklerle açıklamıştır. Ona göre;

- Radyo 50 milyon kullanıcıya 38 yıl içinde ulaşmıştır.
- Televizyon 50 milyon kullanıcıya 13 yıl içinde ulaşmıştır.
- İnternet 50 milyon kullanıcıya 4 yıl içinde ulaşmıştır.
- Facebook 50 milyon kullanıcıya 9 ay içinde ulaşmıştır (Orsburn, 2012: 6).

Sosyal medyanın yayılması Web 2.0 ile daha aktif bir hıza ulaşmıştır. Çünkü insanların birbirleriyle etkileşim şekli Web 1.0 ile Web 2.0 arasındaki farkta kendini çeşitli ayrımlarla belli etmektedir. Kullanıcıların bu iki uygulamada farklı tepkiler verdiklerini veya daha geniş bir alana ulaştığını söylemek mümkündür. Tablo 1’de bu karşılaştırma net bir şekilde görülebilmektedir.

Tablo 1

Web 1.0 ve Web 2.0 kullanıcıları arasındaki farklar

| Web 1.0 kullanıcısı                                                        | Web 2.0 kullanıcısı                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Sadece içerik araştırması yapar ve pasif okuyucudur.                       | Aktif olarak çevrim içi içeriğin oluşturulmasına ve paylaşılmasına katkı sağlar. |
| İçeriği sağlayan kişiye bağımlıdır, kendi fikirlerini ifade edemez.        | Fikirlerini beyan eder ve sunulan içeriği değiştirebilir.                        |
| Genellikle ilk nesil ağ bağlantı cihazlara ile İnternet ortamına bağlanır. | Genellikle yeni nesil geniş ağ İnternet bağlantıları hatta fiber optik kullanır. |
| Web sayfalarını olduğu gibi kullanır.                                      | Web sayfalarını ve içeriğini düzenler.                                           |
| E-posta ana iletişim aracıdır.                                             | Bire bir iletişim programları ana iletişim aracıdır.                             |
| Ana erişim noktası bilgisayarlardır.                                       | Birçok farklı cihazı kullanarak bağlantı sağlayabilir.                           |
| İnternet ortamına zaman erişimli olarak bağlanır.                          | Sürekli İnternet ortamına bağlıdır.                                              |

Kaynak: Odabaşı vd., 2012

Tabloda görüldüğü üzere kullanıcılar pasif durumdan aktif duruma geçerek izleyici pozisyonundan değişiklik yapıp düzenleyen müdahaleci pozisyona geçiş yapmıştır. Dolayısıyla bu değişim kullanıcıların internet tabanlı dünyada birbirleriyle etkileşimlerini daha geniş bir alanda icra etme fırsatı sunmuştur. Web 2.0 nin bu dinamik yapısı insanların ilgi göstermesini sağlamış, sadece birbirleriyle değil kurum ve kuruluşlarla işbirliği, bilgi edinme ve yayma gibi etkinlikleri çok daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesine olanak tanımıştır.

Bu çalışmada sosyal medya araçlarından biri olan X üzerinden analiz yapıldığı için X platformunun detaylı açıklamasına yer verilmiştir.

### **2.2.2. X**

Web 2.0 teknolojisinin gelişmesiyle birlikte, sanal dünyada insan etkileşimleri hem hız kazanmış hem de çeşitlenmiştir. Bu teknolojik dönüşüm, bireylerin çevrimiçi ortamda birbirleriyle etkileşimde bulunabilmesi için yeni bir dizi dijital araç ve platformun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Web 2.0'ın getirdiği en belirgin özelliklerden biri, kullanıcıların sadece içerik tüketicisi değil, aynı zamanda içerik üreticisi olabilmesidir. Bu kapsamda, yaygın olarak kullanılan Web 2.0 uygulamaları arasında Youtube, Wikipedia, Facebook, Instagram ve X gibi platformlar öne çıkmaktadır. Bu platformlar, kullanıcılara bilgi paylaşımı yapma, fikirlerini özgürce ifade etme ve diğer bireylerle çift yönlü etkileşim kurma olanağı sağlamaktadır. Ayrıca, bu araçlar sayesinde kullanıcılar, kendilerini geliştirmek amacıyla eğitim materyallerine daha hızlı, daha erişilebilir ve daha verimli bir şekilde ulaşabilmektedirler. Web 2.0 uygulamaları, toplumsal etkileşimlerin dijital ortamda daha derinlemesine ve farklı düzeylerde gerçekleşmesine olanak tanımış, bireylerin küresel ağlar üzerinden birbirleriyle bağlantı kurmalarını ve bilgiye erişim süreçlerini kolaylaştırmıştır. Bu tür platformlar, dijital öğrenme ortamları oluşturma noktasında da önemli bir rol oynamaktadır, çünkü içeriklerin geniş bir kitleye hızlıca ulaşabilmesi, kullanıcıların kişisel gelişim süreçlerini daha etkin bir şekilde yönlendirebilmelerine imkân tanımaktadır. (Odabaşı vd., 2012).

X, 2006 yılında yazılım geliştiricileri Evan Williams, Jack Dorsey ve Biz Stone tarafından kurumsal bir girişim olarak geliştirilmiştir. Uygulama, mobil teknolojiler ile entegre edilerek tasarlanmış olup, bu sayede kullanıcılarının platforma erişimini kolaylaştırmış ve daha hızlı bir sosyal medya deneyimi sunma konusunda öne çıkmıştır. Mobil cihazlarla uyumlu olması, X'in erişilebilirliğini arttırmış ve farklı coğrafi bölgelerdeki kullanıcıların hızla ve etkin bir şekilde birbirleriyle iletişime geçmesini sağlamıştır. Bu tasarım özelliği, X'in diğer sosyal medya platformları ile kıyaslandığında, kullanıcılarına daha güçlü ve etkileşimli bir sosyal ağ ortamı yaratma imkânı sunmaktadır. Ayrıca, mobil uyumlu olmasının bir avantajı olarak, X platformu kullanıcıların zaman ve mekân sınırlamaları olmaksızın, hızlı bir şekilde bilgi paylaşımı yapmalarına ve etkileşimde bulunmalarına olanak tanımaktadır. Bu sayede, X sadece bir iletişim aracından çok, insanların anlık olarak birbirleriyle sosyal bağlar kurmasına olanak sağlayan güçlü bir ağ haline gelmiştir. (O'Reilly ve Milstein, 2009). Kullanıcılar, X platformu üzerinden "Tweet" (ileti) adı verilen ve 140 karakterden oluşan kısa mesajları paylaşarak sosyal etkileşimde bulunabilmektedirler. Bu iletiler, bireylerin duygu, düşünce, fikir, bilgi veya paylaşımlarını ifade etmeleri için kısa ve öz bir format sunmakta olup, kullanıcılara metin, görsel, bağlantı veya etiket gibi çeşitli içerik öğelerini bir arada sunma imkânı tanımaktadır. Kullanıcılar, bu 140 karakterlik sınıra uyarak her türlü bilgiyi, düşüncelerini ya da anlık gözlemlerini kolayca ifade edebilmektedirler. Ayrıca, platformda diğer kullanıcıların iletilerini görmek ve onlarla etkileşime geçmek isteyen bireyler, bu kişilere "takip isteği" (follow) gönderebilmekte ve bu takip isteği, karşılıklı bir kabul gerektirmeden yalnızca bir yönlü iletişim kurma imkânı sağlamaktadır. Dolayısıyla, bir kullanıcı, başka birini takip etmek için o kişinin onayını alması gerekmeden, sadece o kişiyi takip edebilir; bunun karşılığında takip edilen kişi, takipçiye karşılık vermek zorunda değildir. Bu özellik, X platformunun kullanıcılar arasında asimetrik ve esnek bir sosyal bağlantı kurma biçimini mümkün kılmaktadır. Bu sistem, bireylerin kendi ilgi alanlarına göre sosyal ağlarını özgürce oluşturabilmelerine olanak tanırken, aynı zamanda iletişimin daha dinamik ve geniş kitlelere yayılabilmesini sağlamaktadır. (Chen, 2011).

X platformunun sunduğu özellikler nedeniyle, bireyler bu sosyal medya aracına diğer benzer araçlardan daha fazla ilgi göstermektedir. Kullanıcıların bu platforma olan yoğun ilgilerinin ardında birçok etken bulunmaktadır. İlk olarak, kullanıcılar X üzerinden çeşitli bilgileri, deneyimlerini ve gözlemlerini geniş bir kitleyle paylaşma fırsatı bulmaktadırlar.

Bu, bireylerin kendilerini ifade etmeleri, yaşadıkları anları kaydetmeleri ve başkalarına aktarabilmeleri için etkili bir yol sunmaktadır. Aynı zamanda, platformun sağladığı bu paylaşım olanağı, insanların fikirlerini, düşüncelerini ve duygularını dışa vurabilmelerini ve diğer kullanıcılarla sosyal bağlar kurabilmelerini kolaylaştırmaktadır. (Odabaşı vd., 2012: 95). Bir diğer önemli faktör ise, X'in sahip olduğu küresel etkileşim olanaklarıdır. Milyonlarca kişi tarafından paylaşılan içerikler, beğeniler ve yorumlar arasında yer alabilmek, bireylerin toplumla etkileşimde bulunmalarını sağlar. Platform, kullanıcıların sadece kendi görüşlerini ifade etmekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal olaylar, güncel gelişmeler ve popüler kültür hakkında daha fazla bilgi edinmelerine de olanak tanımaktadır. Böylece, insanlar sadece kişisel düşüncelerini değil, aynı zamanda dünyada olup bitenlere dair daha geniş bir perspektife sahip olurlar. X platformunun, kullanıcıların paylaşımlarını yalnızca anlık etkileşimlerle sınırlı tutmadığı da unutulmamalıdır. Bireyler, X üzerinden duygularını, düşüncelerini ve gözlemlerini kaydederek, dijital ortamda kişisel bir arşiv oluştururlar. Bu da onların geçmiş deneyimlerini kaydederek, zamanla daha derin bir içerik paylaşım süreci oluşturmasına olanak tanır. Bunun yanı sıra, X platformu kullanıcıların birbirleriyle sürekli bir temas halinde olmalarını sağlayarak, etkileşimde kalmalarını mümkün kılar. Bu sayede, platform, dijital bir sosyal ağda aktif bir rol oynamayı kolaylaştırmaktadır.

X'in kullanıcıları sadece kişisel sosyal etkileşim için değil, aynı zamanda medya, eğitim, siyaset ve pazarlama gibi alanlarda da etkin bir biçimde kullanılmaktadırlar. Platform, hem bireylerin hem de kurumların daha geniş kitlelere ulaşmalarını sağlayarak, modern toplumsal etkileşimlerin şekillendiği önemli bir dijital alan haline gelmiştir.

### **2.2.3. Suç Korkusunun Medyada Temsili**

Medyanın suç algısını nasıl şekillendirdiği ve toplumsal yaşama olan etkisi, önemli bir konudur. Suç, insanlık tarihi kadar eski bir olgu olup, medyanın varlığı ile birlikte farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Eski çağlarda, şiddet genellikle karşılıklı savaşlar ve rekabetçi etkinliklerin bir parçası iken, günümüz teknolojisi sayesinde medya araçları ile denetimli bir biçimde yayılmaktadır. Medyanın suçları ve toplumsal olayları nasıl aktardığı, bireylerin bu olaylara yönelik bakış açılarını önemli ölçüde şekillendirmektedir.

Bu bağlamda radyo, televizyon, gazete ve bilgisayar gibi medya araçları, suç davranışlarının toplumsal temsili açısından kritik bir rol oynamaktadır (Farrall vd., 2009).

Kitle iletişim araçlarının bugün olduğu kadar çeşitli olmadığı dönemlerde radyo, televizyon gibi iletişimin tek yönlü aktığı araçlar kullanılmaktaydı. Tek yönlü bir akış olmasına rağmen özellikle televizyon her aileye, küçük büyük hemen hemen her topluluğa ulaşmayı başarmıştır. Günümüzde internet sayesinde, çift yönlü iletişime olanak sağlayan interaktif tabanlı araçlar gelişmiş olmasına rağmen televizyon hala insanların eğlence, reklam, tüketim alışkanlıkları gibi etkinlikleri gerçekleştirmesi konusunda önemini yitirmemiştir. Dolayısıyla büyük kitlelere bu kadar yaygın bir şekilde ulaşan televizyon, hala karşılıklı etkileşimin sağlandığı internet tabanlı bu kadar uygulamanın olduğu bir çağda dahi kültürel zevkler, davranış kalıpları hatta konuşma biçimlerini etkilediği bir konumda yer almaktadır (Thompson, 2013:18). Gerbner'in (1970), 1967 ve 1968 ağ programlamasını temsil eden çalışma dönemlerinde ulusal olarak yayınlanan oyunları, çizgi filmleri ve uzun metrajlı filmleri analiz ettiği çalışmasında bulduğu sonuç, şiddet tasvirlerinin toplumun önyargılarını yansıttığı olmuştur (Gerbner, 1970). Medyanın ve televizyonun etkilerini araştıran bir diğer araştırma Taylan'ın (2018) televizyonun suç korkusu üzerindeki etkisini incelemek için Sakarya'da 242 kişi üzerinde yaptığı çalışmadır. Buna göre televizyonu çok izleyenlerin televizyonu az izleyenlere kıyasla daha çok acımasız ve tehlikeli dünya algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Taylan, 2018). Dolayısıyla bir medya aracı olan televizyona maruz kalma kişilerde olumsuz duygular yaratmaktadır. Tehlikeli dünya algısı, negatif içeriklerin toplumla tek yönlü iletişim noktası olarak ulaşmaktadır. Bu yolla kitleler üzerinde korku ve endişe duyguları yaratarak kaygı durumu oluşturulması mümkündür.

İnsanlar, çok fazla içerik ve uyarıcı içerisinde ilgi çekici olarak buldukları haberleri daha fazla seyretme eğilimindedirler. Bu açıdan bakıldığında şiddet içerikli haberler izleyici kitlesinin daha fazla ilgisini çekmektedir. Televizyonun olmadığı dönemlerden bile daha eski çağlarda, tüm halkın şehir meydanlarında ya da kulelerde sergilenecek kanlı şiddet manzaralarını izleme hevesinin bugünkü insan modelinde televizyonda ya da internet tabanlı uygulamalarda izleme isteği olarak devam ettiği görülmektedir. Bu durumu fark eden kapitalist üretim ilişki modeli, seyirciyi daha fazla ekran başında tutma eğilimiyle bu tarz içerikleri ön plana çıkarmaktadır. Çünkü kar

endüstrisi bunu gerektirmektedir. Williams ve Dickinson'ın (1993) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre İngiltere'de şiddet suçlarının genel suçlar içerisinde oranı % 6' dır. Buna rağmen İngiliz gazeteleri genel suç haberlerine göre şiddet suçlarını % 64,5 oranında haber yapmaktadır (Williams ve Dickinson, 1993: 40). Kanada'da yapılan başka bir çalışmada ise, şiddet suçlarının genel suçlar içerisinde oranı % 6'dan az olmasına rağmen Kanada gazeteleri genel suç haberlerine göre şiddet suçlarını % 50'nin üzerinde haber yapmaktadır (Gebotys vd., 1988). Covid-19 pandemisinin küresel yayılımı öncesinde Çin'deki durumun çevrimiçi platformlarda paylaşılması ve sonrasında yaşanan gelişmeler, korkunun nasıl araçsallaştırılabileceğine dair çarpıcı bir örnek oluşturmaktadır. Bu süreçte, korkunun küresel ölçekte yayılmasında medyanın kritik bir rol üstlendiği görülmektedir. Yeni medya ise katılımcılık, şeffaflık, etkileşim, topluluk oluşturma ve ağ etkisi (Manovich, 2001: 49; Mayfield, 2008: 5) gibi özelliklerini barındıran yapısıyla, korkunun siyasi ve ekonomik çıkarlar doğrultusunda manipüle edilmesine zemin hazırlamıştır. Nitekim pandemi döneminde aşılardan siyasi bir mücadele aracı haline gelmesi veya pazarlamacıların salgını korku temelli stratejilerle ticarileştirmesi (Çetinkaya, 2021: 1100), bu durumun somut tezahürleridir. Bu dinamiklerde dijital platform kullanıcıları, korku üretiminden yayılımına ve tüketimine kadar tüm aşamalarda aktif bir konumdadır. Bir başka deyişle, kitleler bu süreçte yalnızca korkunun kaynağı değil, aynı zamanda onun doğrudan etkileşimde olduğu kitlelerdir. Kullanıcılar, medya ekosisteminde korkuyu besleyen aktörü olmanın yanı sıra bu sürecin hedefi de olmuşlardır.

Medyada dolaşımda olan haberlerin niteliği insanlarda korku, endişe, kaygı gibi duygular oluşturma potansiyeline sahiptir. Buna sürekli maruz kalmak kişilerde güvenlik algısı ve risk faktörlerini de etkilemektedir. Günümüzde medyaya ulaşım araçları ve hızını göz önünde bulundurursak, bu tarz kaygılar yaşayan insanların bulunduğu toplumdaki güvenlik algısının olumsuz yönde etkileneceği sonucuna ulaşmak kaçınılmazdır. Buna örnek Jackson'ın (2004), İngiltere'nin Tynedale bölgesinde ulaştığı 600 kişinin mail verilerinden oluşan “ Experience and Experssion: Social and Cultural Significance in the Fear of Crime” isimli çalışmasıdır. Sonuçlara göre katılımcıların %80' inin kendileri için en önemli konuların toplumun emniyeti ve güvenliği olduğunu düşündüğü ortaya çıkmıştır (Jackson, 2004).

Bir başka çalışma ise Curiel vd. (2020), sosyal medyanın suç ve suç korkusu ile ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla Twitter verilerinden yararlanarak gerçekleştirdiği “Crime and Its Fear in Social Media” isimli çalışmasıdır. Latin Amerika’nın on sekiz bölgesinden 70 gün boyunca 32.513.684 farklı tweet veri setiyle tweet toplamıştır. Sonuçlar, gazeteler gibi kitle iletişim araçları gibi sosyal medyanın da şiddet veya cinsel suçlara yönelik güçlü bir önyargıdan muzdarip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sosyal medya mesajları suçla yüksek oranda ilişkili değildir. Bu nedenle, sosyal medyanın kendi başına suçtaki eğilimleri tespit etmede çok yararlı olmadığı gösterilmiştir, ancak gösterdikleri şey daha çok suç korkusu seviyesinin bir yansımasıdır (Curiel vd., 2020).

#### **2.2.4. Kamusal Alan Teorisi ve Sosyal Medya Bağlamında Yeni Kamusalılık**

Habermas’ın “kamusal alan” kavramı, modern demokrasi teorilerinin temel taşlarından biridir. Habermas’a (1991) göre kamusal alan, devlet iktidarının dışında kalan, bireylerin rasyonel tartışmalarla ortak çıkarlarını belirlediği özerk bir sosyal alandır. Bu normatif model dört temel ilkeyle tanımlanır: (1) Tüm vatandaşlara açık olma (erişilebilirlik), (2) Ekonomik ve siyasi baskılardan bağımsızlık (özerklik), (3) Kanıta dayalı söylemsel müzakere (rasyonel eleştirel – tartışma), (4) Kamuoyunun devlet üzerinde demokratik kontrol sağlaması (Fraser, 1990; Habermas, 1991).

Habermas’ın idealize ettiği burjuva kamusal alanı, 18. Yüzyılda salonlar ve kafelerde şekillenen, devlet-sivil toplum ayrımı üzerine inşa edilmiş bir modeldir. Ancak bu modelin kadınlar ve alt sınıfı dışlaması ve ticarileşmeyle özerkliğini yitirmesi gibi sınırları vardır (Habermas, 1991). Habermas’ın kendisi bile bu modelin endüstriyel toplumlarda tam olarak gerçekleşmediğini kabul eder.

Sosyal medya ise yeni bir kamusal alanı olarak hem demokrasi potansiyel hem de radikal sınırlar sunmaktadır. Bir yandan coğrafi ve sosyal sınırları aşan katılım olanağı (erişilebilirlik) ve devlet eylemlerinin anlık ifşası (denetim mekanizması) gibi Habermasçı ilkelerle uyumlu özellikler taşımaktadır (Castells, 2008). Öte yandan; algoritmik manipülasyon, rasyonel tartışmayı troller ve yankı odaları lehine zayıflatır, meta şirketlerinin verş ticarileştirmesi özerkliği baltalar, dijital uçurum kapsayıcılık ilkesini tehlikeye atar (Van Dijk, 2013; Zuboff, 2019).

Sosyal medyanın diyalektik doğası, Ünlü'nün (2020) çalışmasında da vurgulanmaktadır: Geleneksel medya tekeline kıran aktivizm ve hiyerarşisiz iletişim gibi fırsatlara rağmen, filtre balonları ve enformasyon yığını eleştirel müzakereyi engellemektedir. Ünlü (2020) sosyal medyanın “eleştirel kamusal alan için araçsal potansiyele sahip olsa da, yapısal ticarileştirme dinamiklerinin bu potansiyeli sistematik olarak baltaladığı” sonucuna varmaktadır (Ünlü, 2020: 45).

Sonuç olarak, sosyal medya Habermas'ın normatif modelini tam olarak karşılamasa da, radikal demokrasi için bir araç olabilir. Ancak bu potansiyelin gerçekleşmesi algoritmik şeffaflık, veri etiği düzenlemeleri ve dijital okuryazarlık gibi müdahalelere bağlıdır (Fuchs, 2014). Ticarileşme ve kutuplaşma kontrol edilmezse, sosyal medya kamusal alanın sönmelenme sürecini hızlandırıcı bir potansiyeli de bünyesinde taşıyabilir.

### **2.3. Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Temsili ve Yayılım Mekanizmaları**

Suç korkusunun besleyicileri içerisinde önemli bir araç haline gelen medya son yıllarda bu etkisini daha da belirginleşmiştir. İnternet ve sosyal medya araçları, televizyon ve gazete gibi konvansiyonel medyayı demode bir noktaya ulaştırmıştır. Çeşidin artması topluluklara ulaşma kanallarını da arttırmış ve reklam faaliyetleri, siyasi atmosfer, bilgi kirliliği ve benzeri konuların internet tabanlı uygulamalar kullanılarak gerçekleştirilmesi daha yaygın hale gelmiştir. Dolayısıyla medyanın suç korkusu oluşturmaya yardımcı olma görünümü dikkati bu alan üzerinde yoğunlaştırmayı gerekli kılmıştır.

Suç korkusunun içeriğini korku, endişe kadar algılanan riskler ve güvenlik problemi de oluşturmaktadır. Kişilerin hayat kalitesi yaşadığı toplumda emniyette olma haliyle, güvenlik endişelerinden arınma durumuyla ilişkilendirilebilmektedir. Bu unsurlar eksik olduğunda insanlarda, kendilerini güvende hissetme ya da belirsizlikleri netleştirme isteği bir ihtiyaç niteliğine dönüşmektedir. Medya aracılığıyla yayılan bilgilerin gerçekliği ile ilgili bir kesinliğe varmadan bile insanların endişe ve korku duyması mümkündür. Bu bölümde suç korkusunun toplumsal teslimi ve yayılım mekanizmalarının bileşenleri olarak korkunun duygusal ve kolektif kodları, nefret söylemi ve dijital linç kültürü ile ahlaki panik ve dijital korku söylemleri açıklanacaktır.

### 2.3.1. Korkunun Duygusal ve Kolektif Kodları

Korku, şiddetli ve kısa süreli bedensel belirtilerin yarattığı duygusal durumdur (Doğan, 1999; akt: Kul, 2013: 25). Burkovik ve Tan (2006), bir tehlike ya da tehlike düşüncesi tarafından uyandırılan endişe durumu olarak ifade etmiştir (Burkovik ve Tan, 2006; akt: Kul, 2013: 25). Mannoni'ye (1992) göre ise korku; öfke, sevinç, tiksinti ve aşk gibi temel duygular içerisinde yer almaktadır. Ayrıca Mannoni (1992) korkunun sosyolojik yanı üzerinde durulması gerektiğini çünkü toplumsal olanın bir değiş-tokuş mekânı olduğunu belirtmiştir (Mannoni, 1992: 90).

Korku, günümüzde günlük sosyal ilişkilerin dokusunun bir parçası haline gelmiştir. Korkuyu kavramsallaştırmanın ve onun toplumsal nedenlerini ve sonuçlarını incelemenin yollarını bulmak açısından korku olgusu, sosyolojinin inceleme alanına girmektedir. Gıda korkuları, tıbbi riskler, güvenlik başarısızlıkları, kentsel düzensizlik ve yaklaşan çevre felaketleri hakkındaki sayısız televizyon, radyo ve gazete tartışmasına inanacaksak, bu ihtiyaç acil görünmektedir. (Tudor, 2003: 238).

Geleneksel dünyada risk ve buna bağlı oluşan korkular bugünkü anlamlarından farklıydı. Avcı, toplayıcı toplulukların olduğu dönemde risk, düşman bir kabileyle yüz yüze çatışma ya da vahşi ve ölümcül bir hayvanla karşılaşmaktı. Korku sadece bu koşullarda meydana gelmekteydi. Tarım toplumlarında ise toprağa değen her şey, doğa ya da insan, risk unsuruydu. Ölüm tehlikesi her an her yerde değildi, belli koşullarda oluşabilen bir durumdu (Keys, 2017: 66). Bu korkular, nükleer füzyon veya radyoaktif bulaş içeren maddelerin depolanması gibi tüm dünyayı tehdit eden küresel tehditler değildi. Risklerin ve tehditlerin küreselleşmesiyle birlikte Beck' in de dediği gibi *“sarkacın her yöne sallanması mümkün. Bu bir tür Bumerang etkisidir”* (Beck, 2014). Buradan anlaşılan, günümüzde algılanan risk faktörlerinin çoğalması kaygı ya da endişe edilecek alanların da genişlemiş olmasına sebep olmuştur. Küresel boyutta riskleri görüp kontrol altına almak bireysel müdahaleyle çözülemeyecek boyuttadır. Geçmişle kıyaslanıldığında tehlikeler, küresel olarak birbirlerini etkileyip büyüme ve sonra tekrar tehlikenin başladığı noktaya geri dönme konusunda hız kazanmış durumdadır. Bunun yanında bumeranın belirsiz bir rota çizdiğini de anlamak mümkündür. Riskler çoğaldıkça belirsizleşmekte, belirsizlikler daha fazla kaygı

oluşturmakta, oluşan kaygı risk faktörlerini algılamaya karşı hassasiyet oluşturmaktadır. Bu bir döngü halinde birbirini besleyen unsurlara dönüşmektedir.

Korku, modern toplumda bir yaşam tarzı haline gelmiş gibi görünmektedir. Birçoğumuz geceleri kesin olmakla birlikte gündüz saatlerinde bile kentlerimizin sokaklarına çıkmaktan endişe duymaktayız. Evde kalmanın da kendine has tehditleri var: alarmlar, kilitler ve gözetleme mekanizmaları üreten koca bir endüstri, evlerin tehlikeli davetsiz misafirlere tamamen açık olduğu inancı üzerine kurulmuştur. Yabancılar şüpheyle, geleceğe endişeyle bakılmakta. Çocuklarımızın artık okula yürüyerek gitmesine izin verilmemekte ve onlar için çizilen korku manzaraları periler, kurtlar veya kötü cadılarla değil, pedofiller, tacizciler ve genel olarak güvenilmez yetişkinlerle dolu olarak resmedilmektedir. Bunlar geç modern toplumun ortak noktası haline geldiler ve onların doğuşu, karakteri veya sonuçları hakkında yeterli bir anlayış henüz bulunmamaktadır (Tudor, 2003: 39).

Sosyologlar, korkuyu genellikle bir fizyolojik tepkinin yanı sıra, duygusal ve psikolojik bir süreç olarak ele almaktadırlar. Korkunun yalnızca bireysel bir tecrübe olarak değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler ve toplumsal yapılar üzerinde belirli etkiler yaratabilecek bir duygu olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda, korkunun toplumsal düzeyde sonuçlar doğurduğu, bireylerin toplumsal etkileşimlerini ve ilişkilerini şekillendirdiği düşünülmektedir. Bu sonuçlar, korkunun toplumsal düzenin ve sosyal normların işleyişine nasıl müdahale ettiğini ve bireylerin bu korkuları nasıl yönettiklerini içermektedir. Sosyolojik perspektiften bakıldığında, korku, yalnızca bireysel bir his olmanın ötesine geçer ve toplumsal yapıların bir parçası haline gelir. Korku ve korku kültürü, toplumların değerler, normlar ve sosyal ilişkileri üzerine önemli etkiler yaratırken, aynı zamanda toplumsal söylemler ve ideolojilerle de iç içe geçmiş bir biçimde, özellikle güvenlik, suç, tehdit algıları ve kolektif kaygılar etrafında şekillenmektedir. Korku söylemi, bu tür toplumsal olguların biçimlenmesinde merkezi bir rol oynamakta ve bu söylemin kabulü ile kullanımı, farklı toplumsal alanlarda önemli bir tartışma ve uygulama alanı yaratmaktadır. Korkunun bu çok yönlü etkileri, onun yalnızca bir duygu değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı düzenleyen ve şekillendiren bir etken olduğunu gözler önüne sermektedir. (Altheide, 2002, 2009; Altheide ve Michalowski, 1999).

Furedi, Korku Kültürü isimli önemli çalışmasında, bireylerin kişisel deneyimlerinin, onların hayal gücünü ve korkularını şekillendiren temel unsurlar olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, aynı çalışmasında dikkat çekici bir şekilde, günümüz toplumlarında bireylerin yaşadığı korkuların büyük bir kısmının, bireysel ve kişisel deneyimlere dayanmaktan ziyade, daha çok toplumsal, kültürel ve medya aracılığıyla yayılan kolektif algılara dayandığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, Furedi, modern toplumlarda korkuların genellikle bireylerin doğrudan yaşadığı tecrübelerle değil, medyanın ve toplumun diğer iletişim araçlarının sunduğu dışsal mesajlarla şekillendiğini belirtmektedir. Bu durumu, bireylerin korku algılarının, daha çok toplumsal olarak inşa edilen ve dışsal kaynaklardan beslenen bir yapı haline gelmesi olarak yorumlamaktadır. Böylece, bireylerin korkuları, sadece kendi yaşamlarında karşılaştıkları olumsuzluklarla değil, aynı zamanda sosyal yapılar, medya temsilleri ve kültürel söylemler aracılığıyla şekillenen kolektif bir duygu haline dönüşmektedir. Bu değişim, modern toplumların, kişisel deneyimlerden bağımsız olarak, sosyal düzeyde yayılan korku kültürüne nasıl kapıldığını ve bunun bireysel algılar üzerindeki etkilerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. (Furedi, 2001: 8).

Bugün geline nokta, insanlık olarak her anlamda dahil olduğumuz bilimsel ve teknolojik gelişmeler, küreselleşmenin etkisiyle birlikte korkuyu evrensel bir boyuta taşımış ve korkuların şiddetini önemli ölçüde artırmıştır. Özellikle küresel çapta yayılan bu gelişmeler, bireylerin korku algısını sadece yerel ya da kişisel düzeyde sınırlı tutmamış, aksine korkunun her alanda ve her ortamda daha yaygın hale gelmesine neden olmuştur. Bu süreç, karşı karşıya olduğumuz risklerin sayısının artması ve bu risklerin giderek daha karmaşık ve belirsiz hale gelmesiyle yaşamımızı her geçen gün daha belirsiz ve kontrol edilemez bir hale getirmiştir.

Sonuc olarak, bireylerin korkuları, yalnızca kendi bireysel deneyimlerine dayanan bir duygu olmaktan çıkmış, daha geniş toplumsal ve küresel boyutlara ulaşan, dışsal faktörler tarafından şekillendirilen ve etkilenen bir olguya d n şm ştir. Bu, korkunun kişisel sınırların çok ötesine geçerek, tüm insanlık düzeyinde bir duygu halini almasına yol açmıştır. Korkunun bu evrimi, yalnızca bireysel yaşamları değil, aynı zamanda toplumsal yapıları ve küresel düzeydeki ilişkileri de etkileyerek, korkunun giderek daha küresel bir mesele haline gelmesine neden olmuştur. (Keys, 2017: 66).

### 2.3.2. Nefret Söylemi ve Dijital Linç Kültürü

İnternette işlenen suçların yanı sıra ele alınması gereken bir diğer konu internette nefret söylemi ve kullanıcılar arasındaki etkileridir. Hukuki açıdan nefret söylemi; dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle yapılan veya yapılması engellenen eylemler şeklinde geçer ve cezai yaptırıma tabiidir (TCK, 2004). Dolayısıyla, nefret söylemi, belirli bir topluluk veya grup üzerinde düşmanlık, kin ve öfke ifade eden dilsel ve davranışsal kalıplar olarak tanımlanabilir. Bu tür söylemler, genellikle hedef alınan gruba karşı negatif duyguların ve tutumların dile getirilmesiyle şekillenmektedir. İnternetteki anonimlik durumu, bu tür nefret dolu söylemlerin hızla yayılmasını ve geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştıran önemli bir faktördür. Anonimlik, bireylerin kimliklerini gizleyerek, daha özgür ve sınırsız bir şekilde ifade bulmalarını sağlasa da, aynı zamanda bu özgürlük, nefret söyleminin, toplumsal ötekileştirmenin ve hatta linç kültürünün ortaya çıkmasına ve yayılmasına olanak tanıyabilmektedir. Bu bağlamda, anonimlik, bireylerin bu tür zarar verici söylemleri seslendirmelerine daha fazla cesaret verebilir, çünkü kimliklerini gizleyerek karşılaştıkları olumsuz geri dönüşlerden kaçınabilmekte ve bu da nefret söyleminin yayılmasını tetiklemektedir. Böylece, internet ortamında bireylerin kendilerini daha özgürce ifade etme imkânı, toplumsal ilişkileri derinden etkileyebilecek ve zararlı sonuçlar doğurabilecek bir durum halini alabilmektedir. Bu durum, toplumda kutuplaşmaya, ayrımcılığa ve şiddet kültürünün yayılmasına yol açan dinamikler yaratabilmektedir.

İnternetin sosyal medya platformları aracılığıyla kullanıcıların düşüncelerini ifade etmesine olanak tanıdığı bu çağda, anonimlik tartışmaları giderek önem kazanmaktadır. Anonim kullanıcılar, kimliklerinin gizli olması sayesinde cezai yaptırım veya sosyal dışlanma korkusu olmaksızın nefret içerikli yorumlar yapabilmektedir (Hawdon vd., 2017). Örneğin, X gibi platformlarda yapılan nefret içerikli gönderilerin büyük bir kısmı anonim hesaplar tarafından paylaşılmaktadır.

Anonimliğin sunduğu özgürlük ve rahatlık, bireyleri toplumsal sorumluluk duygusundan uzaklaştırmakta ve onların, toplumsal normlar ve değerler doğrultusunda hareket etme zorunluluğunu ihmal etmelerine neden olmaktadır. Bu durum, "biz ve onlar"

ayrımını derinleştirerek, toplumsal kutuplaşmayı pekiştiren ve gruplar arası ötekileştirmeyi teşvik eden davranışların artmasına yol açmaktadır. Özellikle, bu tür davranışlar, toplumda azınlık gruplarına karşı yönlendirilen nefret söylemleri bağlamında daha belirgin hale gelmektedir. Anonim ortamlarda, bireyler, kimliklerini gizledikleri için genellikle kendilerini daha özgür hissederler ve normalde yüz yüze gelmedikleri durumlarda veya karşılaştıkları toplumsal denetimden uzak bir şekilde, genellikle içsel olarak bastırdıkları saldırganlıklarını ve olumsuz duygularını rahatlıkla ifade edebilirler. Bu durum, toplumsal normlara, etik değerlere ve insanlar arası saygıya aykırı, zarar verici ve ayrımcı söylemlerin yayılmasına yol açabilir. Anonimliği sağlayan çevrimiçi platformlar, bu tür zararlı davranışların çok daha hızlı bir şekilde yayılmasına, toplumsal yapının bozulmasına ve genel anlamda sosyal uyumsuzluğa katkı sağlamakta, dolayısıyla şiddetli kutuplaşma ve hoşgörüsüzlüğün artmasına neden olmaktadır. (Zimbardo, 2007).

Nefret söyleminin ortaya çıkmasında etkili olan bazı önemli faktörler arasında etnik kökenler, ırkçılık ve aşırı milliyetçi söylemler yer almaktadır. Bu unsurlar, toplumlar içinde güçlü bir "biz" ve "ötekiler" algısı yaratarak kutuplaşmaların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Tarihsel perspektiften bakıldığında, bu tür ayrımcılıklar ve kutuplaşmalar, siyahlar ve beyazlar arasında var olan ırkçılık temelindeki çatışmalarla başlamış; Türkiye bağlamında ise, Kürtler, Aleviler, Ermeniler ve Suriyeliler gibi etnik ve dini gruplar arasındaki gerilimler benzer şekilde bu tür ayrımcılıklardan kaynaklanmıştır. Ayrıca, Afrika'da yaşanan ve kitlesel bir soykırıma dönüşen Tutsiler ile Hutular arasındaki çatışmalar da, etnik kökenin neden olduğu olumsuz durumların bir örneğini teşkil etmektedir. Günümüzde ise, bu tür nefret söylemleri, dijitalleşme ve internetin gelişmesiyle birlikte sosyal medya platformlarında daha yaygın hale gelmiştir. Hashtag'ler aracılığıyla başlatılan hareketler, karalama kampanyaları düzenlenmesi, politik veya toplumsal propaganda yapılması ve bu süreçte kullanılan kışkırtıcı söylemler, kutuplaştırıcı bir nefret dilinin sosyal medya mecralarında hızla yayıldığına göstergesidir. Gidişoğlu ve Rızavnaoğlu'nun (2011) gerçekleştirdikleri araştırmada elde edilen bulgulara göre, Türk milliyetçileri interneti yalnızca bilgi paylaşımı amacıyla kullanmakla kalmayıp, aynı zamanda ideolojilerini daha geniş kitlelere yaymak, milli kimliği güçlendirmek ve milliyetçi topluluk yapısını pekiştirmek için de etkin bir araç olarak kullanmaktadırlar. İnternet, aynı zamanda, milliyetçi hareketin savunucularının kendi inançlarına sahip olan bireylerle sanal bir topluluk oluşturmaya, bu bireylerin ortak bir

ideoloji etrafında birleşmesine ve ‘davaya’ olan bağlılıklarını artırmalarına olanak tanımaktadır. Bu şekilde, sanal ortamda, milliyetçi değerlerin ve düşüncelerin yayılması ve bu değerlere sahip bireylerin birleşmesi sağlanarak, güçlü bir sanal cemaat yapısı oluşturulmaktadır. (Gidişoğlu ve Rızvanoğlu, 2011).

Linç kültürü, toplumsal normların ve değerlerin ihlali durumunda bir bireyin ya da grubun, genellikle toplumun geniş bir kesimi tarafından doğrudan ve yoğun bir biçimde toplumsal baskı yoluyla cezalandırılması sürecini tanımlar. İnternet ortamında bu olgu çoğu zaman, bir kişinin toplum tarafından hatalı veya yanlış bir davranış sergilediği düşünülen eylemlerinin geniş bir kullanıcı kitlesi tarafından yoğun bir şekilde eleştirilmesiyle başlar. Ancak internetin sunduğu anonimlik imkânı, bu eleştirilerin hızla daha tehlikeli ve zararlı bir hale gelmesine, yani nefret söylemi ve tehdit içeren ifadelerle şekillenmesine olanak tanımaktadır. Anonim kimliklerin, yani gerçek kimliklerin gizli tutulduğu çevrimiçi platformlarda kullanıcılar birbirleriyle birleşerek, kolektif bir şekilde linç hareketlerini organize edebilmektedir. Bu süreç, aynı zamanda bir “sürü psikolojisi” yaratmakta ve bu psikoloji, bireylerin normal şartlar altında sergilemeyecekleri aşırı derecede saldırgan, acımasız ve tehditkar davranışları anonim ortamda cesurca sergilemelerine yol açmaktadır. Bu durum, sosyal bağlamda güçsüz ve korunaksız olan bireyler için ciddi psikolojik ve toplumsal sonuçlar doğurabilmektedir (Suler, 2004).

Anonimliğin sağladığı özgürlük ile nefret söylemi ve linç kültürünü dengelemenin yolları bulunmaktadır. İlk olarak, sosyal medya platformlarının nefret söylemini tanımlayan ve engelleyen algoritmalarını geliştirmesi gereklidir. İkinci olarak, anonim hesapların oluşturulmasında belirli sınırlamalar getirilmesi, kullanıcıları daha sorumlu davranmaya teşvik edebilir (Hawdon vd., 2017: 264). Ayrıca, dijital okuryazarlık eğitimleri, bireyleri çevrimiçi davranışlarının etik sonuçları konusunda bilinçlendirebilir.

Sonuç olarak internet, anonimliğin sağladığı avantajlarla birlikte, aynı zamanda nefret söylemi ve ötekileştirmenin yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Anonim olmanın getirdiği sorumsuzluk, linç kültürünü beslemekte ve bireyler üzerinde derin psikolojik etkiler bırakmaktadır.

Medyanın suç ve sapma olgusunu, gerçeğinden daha fazla bir biçimde abartarak sunma eğilimi ‘ahlaki panik’ kavramı üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Sonraki bölümde bu kavram ve içeriği açıklanacaktır.

### **2.3.3. Ahlaki Panik ve Dijital Korku Söylemleri**

Ahlaki panik (Moral Panic), toplumdaki ortak değerler tehdit altında olduğunda ortaya çıkan toplumsal ve politik bir tepkidir. Böyle bir durum, mevcut değerler düzenine yönelik bir riskten kaynaklanan korku ve kaygıyı yansıtmaktadır. Günümüzde, iletişim araçları sayesinde bu tepki yapay ve kalıplaşmış biçimlerde sürekli gündemde tutularak önemli bir itici güç işlevi görmektedir. Böylelikle, geleneksel iletişim araçlarında sıkça rastlanan ahlaki panik örneklerine, sosyal medya ağlarının yaygınlaşmasıyla yeni örnekler de eklenmektedir.

Ahlaki panik, belirli toplumsal olayların veya durumların, medya aracılığıyla sunulmuş şekli ve bu sunumun toplum üzerinde yarattığı ortak tepkilerin bir ifadesi olarak tanımlanabilecek bir kavramdır. Bu kavram, özellikle belirli bir grup, davranış veya olayın toplumun moral değerlerine, normlarına ve güvenliğine yönelik tehdit oluşturduğunun medya tarafından duyurulmasıyla, toplumun geniş kesimlerinde oluşturduğu güçlü endişe, korku ve öfke gibi duygusal tepkileri kapsamaktadır. Medyanın, olayları abartarak veya tek taraflı bir bakış açısıyla sunduğu durumlarda, bu tür panik hali hızla yayılabilir ve toplumsal düzeyde bir kaygı dalgası oluşturabilir. Ahlaki panik, genellikle bir suçun ya da toplumsal düzeni bozan bir davranışın, halkın gözünde olabildiğince büyütülmesiyle toplumsal huzursuzluğa yol açabilir ve bu durum, medyanın etkisiyle giderek daha fazla yayılabilmektedir (Burton, 1995: 217).

Medyanın, toplumu etkileyen ve geniş kitleler tarafından tepkiyle karşılanan konulara yönelik yaklaşımı, genellikle olayları abartarak ve dramatize ederek sunması şeklinde kendini gösterir. Medya, söz konusu toplumsal meseleleri geniş bir kitleye yayarak, bu kitlelerin belirli bir konuda duygu ve düşüncelerini harekete geçirmek amacıyla yüksek bir tonda, yoğun bir biçimde olayı sunmaktadır. Bu süreç, toplumda, olayla ilgili güçlü bir toplumsal tepki oluşturan mekanizmanın işlediğini göstermektedir. Medyanın bu rolü, özellikle günümüzde, sosyal medya araçları aracılığıyla daha da

belirgin hale gelmiştir. Çünkü sosyal medya, çok daha geniş bir izleyici kitlesine hitap edebilme ve hızlı bir şekilde toplumsal gündemi yönlendirebilme kapasitesine sahiptir. Bu durum, medya organlarının sadece bilgi vermekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal değerler, hassasiyetler ve kültürel eğilimler üzerinden stratejik bir şekilde toplumsal tartışmalar ve reaksiyonlar yaratabilmelerini sağlamaktadır. Medyanın etkili olabilmesi için, öncelikle toplumun değer yargıları, duygusal tepkileri ve hassasiyetleri dikkate alınarak, gündem belirleyici ve tepki uyandırıcı içerikler tasarlanmalıdır. Bu sayede medyanın gücü, toplumsal duyarlılıkları hedef alarak daha büyük etki yaratma potansiyeline kavuşur.

Mutlu (1998), ahlaki panik kavramını, toplumsal düzende aslında ufak ve genellikle önemsiz sayılabilecek sapkınlık ve anormalliklerin, medya ve iletişim araçları tarafından aşırı bir şekilde abartılması ve büyütülmesi sonucu ortaya çıkan toplumsal bir tepki olarak tanımlamaktadır. Bu tür küçük toplumsal sapmaların, toplumun genelinde normalde göz ardı edilebilecek düzeydeki davranışlar olmasına rağmen, iletişim araçlarının, polis güçlerinin, mahkemelerin, hükümetlerin ve kamuoyunun bu sapkınlıklar karşısındaki aşırı ve abartılı tepkileri, söz konusu davranışların ortadan kaldırılmasından çok, onları daha da büyütmeye ve toplumsal dikkate sunmaya yol açmaktadır. Bu tepkiler, genellikle sapkın davranışların toplumsal düzeyde yayılmasını engellemek yerine, bu tür davranışların daha geniş kitleler tarafından fark edilmesine ve takip edilmesine zemin hazırlayabilmektedir. İletişim araçları, medya ve toplumsal aktörler, bu tür sapkınlıkları yalnızca ortadan kaldırmak amacıyla değil, aynı zamanda bu davranışları gözler önüne sererek, bazen bunları rol model olarak sunarak veya görünür hale getirerek, toplumsal düzende daha geniş etkiler yaratmaktadır. Bu durum, söz konusu sapkınlıkların, normalde dikkat çekmeyecek ve yalnızca sınırlı bir etki alanına sahip olacak davranışlar haline gelmesini ve toplumsal normlar dışında kalmış olan bireylerin daha fazla dikkat çekmesine yol açmaktadır. (Mutlu, 1998: 334).

Sosyal medyada gerçekleşen ahlaki panik örnekleri iki kutup yaratmaktadır: Gündem oluşturan ve gündeme karşı koyanlar. Örneğin, basında milliyetçilik temalı ahlaki panik yaratılmasıyla ortaya çıkan tepkiler, sosyal medya platformlarında farklı bir örgütlenme şeklinin oluşmasına yol açmıştır. "TC" koduyla yapılan bu tepki, hem ahlaki panik karşısında verilen bir tepki hem de yeni bir direniş biçimi olarak şekillenmiştir.

Sosyal medya kullanıcılarının profil isimlerinin önüne ekledikleri “TC” ifadesi, hem aidiyetlerini ve taraflarını belirliyor hem de milliyetçi bir mücadelenin sembolü haline geliyor (Tokan Şenol, 2014: 277).

Bu kavramı ilk kullananlardan biri olan Cohen’e (1972) göre bir durumun, grup ya da kişinin toplumsal değerlere ve çıkarlara karşı bir tehditle karşılaşmasının ardından medyanın etiketleme süreci başlar. Suç ve sapma olgusunun medya, öncü kişiler ve toplum tarafından akredite olmuş uzmanlar vasıtasıyla büyük bir problem olarak sunulma sürecinden bahsetmektedir (Cohen, 1972: 94). Ahlaki panik durumlarına konu olan olayları kamuoyuna ulaştırma medya sayesinde mümkündür. Toplumların olayları karşılama biçimleri farklılık gösterebilir. Bir toplumda sapkınlık olarak nitelendirilebilecek durumlar o toplumun kültürü, değer yargıları ve zamanın ruhu gibi faktörlere bağlı olarak yorumlanmaktadır. Örneğin LGBTİ ile ilgili bir konu medyada dolaştığında bazı toplumlar için ahlaki panik oluştururken bazı toplumlarda gündem bile olmayabilir. Hatta aynı topluma aynı konu farklı zaman dilimlerinde sunulduğunda dahi farklı tepkiler ile karşılaşma olasılığı bulunmaktadır. Dinamik toplumların yaşayış biçimleri ve değer yargıları bu konuda mühim bir alt yapı oluşturmaktadır. Toplulukların konuyu tehdit olarak algılaması, buna bağlı olarak gelişmekte olan bir süreçtir.

Bir başka ahlaki panik tanımını Thompson (1998), aşamalı olarak beş maddede sıralamıştır:

- İlk olarak toplum tarafından tehdit olarak algılanacak bir şey ya da bir değer oluşur.
- Tehdit oluşturan konu medya ve öncüler tarafından basitçe tanınabilir bir formda betimlenir.
- Kitle olayı öğrenir ve anlar, konuya ilgisi artar.
- Kanaat önderlerinden problemin çözüm yolları beklenir.
- Son aşamada ya panik etkisini yitirir ya da toplumsal değişimler meydana gelir (Thompson, 1998: 8).

Yukarıda verilen LGBTİ örneğini Thompson'ın aşamalarına uyarlamak konuyu kavramayı netleştirecektir. Türkiye'de her sene Haziran ayında "LGBT" onur haftası kutlamalarında sosyal medyada eşcinsellik aleyhine tepki oluşan söylemler geliştirilmektedir. Bu, çeşitli hashtag ve etiketler kullanarak X gibi etkileşimin yoğun olduğu platformlarda aktifleştirilir. Türkiye'de eşcinsellik, oluşan etkileşime dayanarak görüldüğü şekliyle toplumun bazı kesimleri tarafından tehdit olarak algılanmaktadır. Açılan hashtagler "#kahrolsunlgbt, #LGBTsapıklıktır, #Lgbtsapıklığınadurde, #LGBTFaaliyetleriYasaklansın ve benzer argümanlarla oluşturulmaktadır. Thompson'ın aşamalarından ilkinde toplum tarafından tehdit olan bir değerden bahsedilmektedir. Buradaki örnekte eşcinsellik, Türkiye toplumunun bazı kesimlerinde değer yargılarını zedeleyen bir tehdit olarak algılanmaktadır. İkinci basamakta medya ve öncüler tarafından basitçe tanınabilir formda betimlenir. Buna örnek #neslimizikoruyacağız, #lutkavmiolmayacağız gibi toplumun dini ve kültürel hassasiyetlerini anlaşılır kılan cümleler verilebilir. Üçüncü basamakta hashtaglere olan yoğunluğa bakılarak kitlenin konuya olan ilgisi tespit edilebilmektedir. Dördüncü basamakta etkileşimlerde geçen ifadelerde devlet büyüklerine seslenme veya karşı argüman geliştiren sanatçı ya da toplumda ün kazanmış figürleri sosyal medyada linç etme durumlarıyla karşılaşılabılır. Bu örnek için son aşamada paniğin etkisini yitirmesi sonucuyla karşılaşılmaktadır.

#### **2.4. Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Algıya Yansımaları**

İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerinde geliştirdikleri duygular, bulundukları topluluklarla olan sosyal uyum ve kolektif yeterlilikle doğrudan ilişkilidir (Higgins ve Hunt, 2016; Lawler vd., 2000; Massey, 2002; Ruijsbroek vd., 2016). Bu bağlamda, bireylerin duygusal durumları yalnızca bireysel deneyimlerle değil, aynı zamanda sosyal ağlarındaki etkileşimlerle şekillenmektedir (Allik ve Kearns 2017; Massey 2002). Dolayısıyla, kişilerin duygusal deneyimleri birbirine bağımlıdır ve kolektif duygular, bireysel duygulardan farklı olarak sosyal bağlamda daha geniş ve karmaşık bir yapı sergileyebilir. Bu kolektif duygular, bireysel duygularla benzer boyutlarda farklılıklar göstermekle birlikte, aynı zamanda toplumun genel ruh halini de yansıtabilmektedir. Örneğin, mutluluk, üzüntü, korku ve öfke gibi birincil duygular, daha karmaşık sosyal duyguların temellerini atarken; umut, beklenti, utanç ve suçluluk gibi duygular sosyal uyuma yardımcı olabilmektedir (Turner, 2007).

Araştırmalar, sosyal uyumun toplumsal yapılar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, sosyal uyumun suç oranları üzerinde bir etkisi olduğu ve bunun da kişilerin suç korkusunu doğrudan etkilediği vurgulanmaktadır (Ferraro ve Grange, 1987; Skogan ve Maxfield, 1981; Wickes vd., 2019). Suç korkusu, yalnızca bireylerin ruh sağlığını etkilemekle kalmaz, aynı zamanda topluluk içindeki genel güvenlik algısını ve toplumsal yapıyı da önemli ölçüde şekillendirir (Jackson ve Stafford, 2009; Rader, 2017). Bu bağlamda, bir topluluğun kolektif duygularının, topluluğun sosyal uyum düzeyini ve topluluk içinde meydana gelen suç korkusunun duygusal yansımalarını yansıttığı söylenebilir. Eğer bir topluluk, genel olarak olumsuz kolektif duygular yaşıyorsa, bu durum sosyal uyumun zayıflamasına, hatta tamamen zarar görmesine yol açabilir. Bu da, toplumsal düzeyde artan düzensizliklere ve suça yol açarak suç korkusunun şiddetlenmesine ve kolektif yapının bozulmasına neden olabilir.

Son yıllarda, internet tabanlı uygulamalar, topluluk düzeyinde kolektif suç korkusunu incelemek için daha kolay birer araç haline gelmiştir. Bu tür sanal sosyal ağlar, özellikle bilimsel araştırmalarda "büyük verilerin" kullanılmasını mümkün kılarak, araştırmacılara kolektif duyguların ve sosyal uyumun daha hızlı ve etkili bir şekilde ölçülmesine olanak sağlamaktadır (Ferster vd., 2021; Roberts vd., 2019). X platformu, bu tür sanal sosyal ağlara örnek olarak verilebilir. Bu tür platformlar, toplumsal düzeyde suç korkusunun yayılmasını incelemek, sosyal uyumu ölçmek ve kolektif duygulara dair kapsamlı analizler yapmak için oldukça değerli veriler sunmaktadır. Bu sayede, kolektif suç korkusunun dinamiklerini daha iyi anlayarak, toplumsal yapıların güvenlik, uyum ve sosyal duygularla nasıl şekillendiğine dair daha kapsamlı çıkarımlar yapılabilir.

X platformunda kullanıcıların paylaştığı duygular genel olarak olumlu ve olumsuz kategorilerinde sıralanabilir. Suç korkusu gibi duygular, bu kategorilerden olumsuz duygu başlığı altında değerlendirilmektedir. Bu tür duygular, korku, kaygı, öfke ve endişe gibi negatif hisler olarak sosyal medyada daha belirgin şekilde yer almakta ve bu paylaşımlar, toplumsal düzeyde daha geniş bir yankı uyandırmaktadır. Panger (2017) tarafından yapılan bir araştırmada, X platformunun diğer sosyal medya platformlarına kıyasla, kullanıcıların daha fazla olumsuz duyguyu ifade etme eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Panger'ın bu bulgusu, insanların çevrimiçi ortamda, özellikle de X platformunda, olumsuz duygularını daha rahat ve yaygın bir şekilde paylaştığını gösteren önemli bir veridir (Panger, 2017).

Bu olumsuz duyguların yayılması, toplumda olumlu duyguların yayılmasından daha hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Lan ve arkadaşlarının (2023) çalışmalarına göre, toplumsal düzeyde olumsuz duyguların yayılması, sosyal uyumu teşvik etmekten çok daha kolay ve hızlı bir süreçtir. Bu durum, toplumların duygusal hallerinin sosyal medya aracılığıyla nasıl şekillendiğini ve hangi duyguların daha fazla paylaşıldığını anlamamıza yardımcı olur (Lan vd., 2023). Özellikle sosyal medya, olumsuz duyguların yayılmasında önemli bir hızlandırıcı işlevi görmektedir. Rozin ve Royzman (2001), olumsuz duyguların, insan psikolojisi üzerinde daha büyük bir etki yaratarak hızla yayıldığını ifade etmişlerdir (Rozin ve Royzman, 2001). Sosyal medyada, duygular metinler, görseller ve videolar aracılığıyla hızla aktarılmakta ve bu süreç, bireylerin duygusal paylaşımlarını geniş bir kitleye ulaştırabilmektedir (Hatfield vd., 1993). Örnek olarak, bir kullanıcının "mahallemde her gece polis sireni duyuyorum" şeklindeki paylaşımı, sadece o bireyi değil, aynı zamanda o mesajı okuyan diğer kullanıcıları da benzer duygulara sevk edebilir. Bu tür paylaşımlar, bir toplumda suç korkusu gibi duyguların hızla yayılmasına, bireylerin aynı kaygıları hissetmelerine ve sonuç olarak kolektif bir korku duygusunun oluşmasına neden olabilir. Sosyal medya bu süreci hızlandırarak, bir duygunun, düşüncenin veya algının toplum geneline ne kadar çabuk yayıldığını gözler önüne sermektedir. Özellikle bu tür olumsuz duyguların yayılmasında sosyal medyanın önemli bir rol oynadığı ve bu platformların bireylerin toplum içindeki güvenlik algılarını önemli ölçüde etkileyebileceği söylenebilir.

Olumsuz duygulardan kuşkusuz en belirginini korku duygusudur. Maslow'un (1987) temel ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan bir ihtiyacın karşılanamaması tehlikesi ya da karşılanmasının engellenmesi tehdidi korkuya yol açabilmektedir (Maslow, 1987: 35-47). İşveren tarafından işten veya ev sahibi tarafından evden çıkartılma korkusu, yalnız kalma korkusu, eğitim hayatında başarısız olma korkusu, ölüm korkusu, cezalandırılma korkusu gibi korkuların sonu yoktur denilebilir. Teknolojinin gelişmesi ve dünyanın değişmesiyle birlikte bu listeye yeni korkular eklenmektedir. İnternette satın alınan ürüne veya X'te paylaşılan siyasi bir mesaja ilişkin korkular bu listenin genişlemesine neden olmaktadır. Sosyal medyanın bilgiyi yayma hızı ile birlikte duyguyu yayma potansiyelini göz önünde bulundurursak korku ve endişe duygularının aynı hızda yayılması kaçınılmazdır. Dolayısıyla bu durum küreselleşmenin internet ile olan ilişkisini ön plana çıkarmaktadır. Zira küreselleşmenin etkisi, herhangi bir korkuyla oluşan algının, korkunun asıl kaynağından daha büyük bir etki yaratmaktadır (Sağıroğlu, 2021: 203).

Facebook, Instagram, X, WhatsApp gibi dijital platformlar, küreselleşmenin de etkisiyle, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan ancak aynı zamanda korku temelli içeriklerin hızla yayılabildiği ve pekiştiği sanal yankılanma alanlarına dönüşmektedir. Bu platformlarda korku yayan aktörler, bireyleri edilgenleştiren ve korku hissini besleyen soyut veya somut "düşman" imgeleri oluşturmaktadır. Bu imgeler, genellikle dışarıdan gelen tehditlere işaret eden terör örgütleri, hainler, sığınmacılar, gerici gruplar, sapkın kişiler veya dış mihraklar gibi kavramlarla şekillendirilir. Bu hedefler bazen net bir şekilde tanımlanabilirken, bazen belirsiz ve soyut kalır; varlıkları somut olmasa da tehdit olarak sunulur. Bu durumda otorite, çözüm olarak kendisine mutlak güvenilmesini ve korunma ihtiyacı hisseden bireylerin sığınağı haline gelir. Kısa vadede, sorunları dış faktörlere bağlamak ve güvenliği otoriteye teslim etmek, bireyler için bir tür psikolojik savunma mekanizması işlevi görmektedir. Fakat sorunların asıl kaynağı toplumun içindeyken dışarıda bir düşman aramak, zamanla gruplar arasında derin ayrışmalara ve toplumsal bağların zayıflamasına neden olabilir (Sağıroğlu, 2021: 213). Bu süreçte otoritenin beklentisi, korkunun yarattığı belirsizlik karşısında kendi kontrolünü pekiştirmekten ibarettir.

#### **2.4.1. Algılanan Güvenlik ve Toplumsal Güvensizlik**

Suç korkusu, toplumsal yapıyı şekillendiren önemli bir olgu olup, bireylerin günlük yaşamlarında nasıl davrandıklarını ve toplumda ne kadar güvenli hissettiklerini etkileyen bir faktördür. Bu korku, genellikle algılanan güvenlik seviyeleri ve toplumsal güvensizlik arasında sıkı bir ilişki içermektedir. Suç korkusunun toplumsal düzeydeki etkileri; bireylerin güvenlik algıları, duygusal durumları, medyanın rolü, devlet politikaları ve toplumsal normlarla doğrudan bağlantılıdır. Bu bölümde, suç korkusunun toplumsal güvenlik ve güvensizlik üzerindeki etkileri sosyolojik bir perspektiften ele alınacaktır.

Algılanan güvenlik, bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal çevrelerinde kendilerini ne derece "güvende" hissettiklerini ifade eden dinamik bir olgudur. Bu algı, gerçek suç istatistiklerinden bağımsız olarak şekillenebilir ve genellikle medya, sosyal ağlar, kültürel normlar ve kişisel deneyimler tarafından beslenmektedir (Ferraro, 1995). Sosyolojide, bu kavram Beck'in (1992) "risk toplumu" teorisiyle ilişkilendirilmektedir. Modern toplumlarda bireyler, belirsizlik ve tehdit algılarıyla başa çıkmak için sürekli bir

güvenlik arayışı içindedir. Beck'e göre, küreselleşme ve teknolojik ilerleme, geleneksel kurumların güvenilirliğini zayıflatarak bireylerde kolektif bir kaygı yaratır (Beck, 1992). Sosyal medya platformları ise bu süreçte bilgi yayılımının hızı ve duygusal içeriklerin viral etkisi gibi nedenlerle algıları doğrudan manipüle edebilir (Altheide, 2002). Örneğin, X platformunda "#şiddetehayır" gibi hashtag'ler altında paylaşılan olumsuz haberler, kullanıcıların gerçek dünyadaki riskleri olduğundan daha yüksek görmesine yol açabilir.

Algılanan güvenlik, bir toplumda bireylerin kendilerini ne kadar güvende hissettiklerini belirleyen bir ölçüttür. Bu, bireysel ve kolektif güvenlik algılarını şekillendiren birçok faktörden etkilenmektedir. Foucault' nun (1977) toplumun güvenliğini sağlayan "gözlem ve kontrol" mekanizmaları üzerine geliştirdiği teoriler, bu güvenlik algısının nasıl inşa edildiğini açıklamaktadır. Foucault, bireylerin kendilerini güvende hissetmelerinin, toplumsal düzenin devamını sağlamak amacıyla belirli normların ve davranış kurallarının dayatılmasıyla mümkün olduğunu savunmaktadır. Bu noktada, suç korkusu, toplumsal düzenin korunması için sosyal bir araç olarak işlev görebilir (Foucault, 1977). Toplumsal güvensizlik ise, sosyal bağların zayıflaması ve kurumlara duyulan inancın azalmasıyla ilişkilidir. Putnam'ın (2000) "sosyal sermaye" teorisi, güven eksikliğinin toplumsal dayanışmayı zayıflattığını ve suç korkusunu artırdığını öne sürmektedir. Ayrıca, etnik veya ekonomik farklılıkların yoğun olduğu bölgelerde, "öteki"ne yönelik önyargılar, güvensizlik duygusunu besleyebilir (Putnam, 2001). Bu durum, polislik pratiklerinden devlet politikalarına kadar geniş bir yelpazede yapısal eşitsizlikleri görünür kılmaktadır.

Algılanan güvensizliğin kökenleri, siyasetin kutuplaştırıcı diliyle de ilişkilidir. Bourdieu'nun (1986) sembolik şiddet kavramı, sosyal medyada yayılan söylemlerin marjinal grupları nasıl ötekileştirdiğini açıklamaktadır. Örneğin, "göçmenler suçu artırıyor" gibi stereotipler, ekonomik krizlerin gerçek nedenlerini perdeleyerek toplumsal öfkeyi hedef saptırıcı bir şekilde yönlendirebilir. Toplumsal güvensizlik, bireylerin kurumlara, toplumsal gruplara ve kamusal alanlara yönelik duyduğu güven kaybıyla karakterize edilir (Giddens, 2014). Sosyal medyada suç korkusunun temsili, bu güvensizliği besleyen mekanizmaları açığa çıkarmaktadır. Örneğin, X'te paylaşılan bir taciz vakası, "polis hiçbir şey yapmıyor!" gibi yorumlarla kurumsal güveni zedeleyerek kolektif bir öfke dalgası yaratabilir. Bu durum suç korkusunun bireyselden kolektife

dönüştüğü ve kurumlara güven eksikliği hissetmeye kadar devam eden bir süreç halini almaktadır.

Bir başka konu ise yabancı algısı ile oluşan toplumsal bakış açının yarattığı güvensizlik ile ilişkilendirilebilir. Etnik ve sınıfsal farklılıklar, toplumsal güvensizliğin inşasında kritik bir rol oynamaktadır. Avrupa'da göçmen karşıtı söylemlerin yükselişi, "öteki"nin suçla özdeşleştirilmesine ve yerel halkın güvenlik taleplerinin siyasi manipölasyon aracı haline gelmesine neden olmuştur. Örneğin, Fransa'da banliyö isyanları sonrasında medyanın "tehlikeli göçmen" stereotipini yeniden üretmesi, toplumun belirli gruplara yönelik önyargılarını pekiştirmiş ve güvenlik politikalarının seçici uygulanmasına zemin hazırlamıştır (Body- Gendrot, 2012). Ayrıca göçmenler ve suç ilişkilendirmesi, medya söylemlerinde sıkça kullanılan "yabancı düşmanı" metaforlarla pekişmektedir. Cohen'in (1972) ahlaki panik kavramı, belirli grupların medya aracılığıyla "tehdit" olarak çerçevelenmesinin toplumsal kutuplaşmayı nasıl derinleştirdiğini açıklamaktadır (Cohen, 1972). Sosyal medyada paylaşılan söylemlerde "sınırlar kontrol altına alınmalı!" ya da "ne idüğü belirsiz kişileri bu ülkeye almayın" gibi ifadeler, bu dinamikleri yansıtmaktadır.

Algılanan güvensizlik, bireylerin fiziksel mekânlarla kurduğu ilişkiyi de dönüştürmektedir. Bireyler, sosyal medyada dolaşan şiddet haberleri nedeniyle parklar veya sokaklar gibi kamusal alanları "tehlikeli" olarak algılayabilir. Genellikle göçmenlerin yoğun yaşadığı mahalleler, sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgeler, bakımsız ve kirli, çarpık kentleşmenin olduğu yerler, gece dışarı çıkma, gibi birçok faktör mekanlar ve suç korkusu ilişkisine örnek gösterilebilir. Suç korkusunu yaşayan kişiler bu bölgelerle ilişki kurmaktan kaçınmakta veya ayrımcı bir bakış açısı geliştirmektedir. Bu durum, toplumsal etkileşimi azaltarak sosyal sermaye erozyonuna yol açmaktadır (Putnam, 2001).

Sosyal güvensizliğin topluluklar içerisinde yayılması kitle iletişim araçlarının kullanımıyla hız kazanmıştır. Günümüzde sosyal içerikli olaylara ulaşmak çeşitli kaynaklardan elde edilebilecek uzaklıkta yer almaktadır. Dolayısıyla medya, suç korkusunu şekillendirmede hem bir enformasyon kaynağı hem de bir "korku üreticisi" olarak işlev görmektedir. Gerbner'in kültürleme teorisi (1970), medyanın şiddet içerikli haberleri sıklıkla ve sansasyonel bir dille sunmasının, izleyicilerde "dünyanın tehlikeli bir

yer olduğu" algısını pekiştirdiğini savunmaktadır (Gerbner, 1970). Özellikle yerel haberlerdeki cinayet, hırsızlık veya cinsel saldırı vakalarının abartılı temsili, izleyicilerin risk algısını gerçek istatistiklerin ötesine taşımaktadır. Toplumda anlatılan şiddet odaklı olaylar ve suç unsuru taşıyan vakalara dair aktarımlar, bireylerin suç algısını, mağdur olma endişesini ve devletin şiddetle mücadele stratejilerine yönelik bakış açılarını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, toplumun adalet mekanizmalarına dair inançları ve devletin suç politikalarına yönelik tutumu, yalnızca suçun yaygınlığını değil, aynı zamanda o toplumun kültürel değerlerini, siyasi eğilimlerini ve ekonomik dinamiklerini de ortaya koymaktadır (Leverentz, 2012: 350). Bu bağlamda, suçla ilgili hikâyeler, bir yandan bireylerin güvenlik kaygılarını beslerken, diğer yandan devletin cezalandırma yöntemlerinin meşruiyetine dair toplumsal kanaati etkilemektedir. Öte yandan, suç ve şiddetle mücadelenin toplumdaki yansımaları, o toplumun ideolojik yapısının ve kolektif kaygılarının bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir.

#### **2.4.2. Marjinal Grupların Medya ve Suç Korkusuyla İlişkisi**

Günümüz çağdaş toplum düzeninde "öteki" kavramı, toplumsal kabul görmeyen ve meşruiyet atfedilmeyen grupları tanımlamak için kullanılır (Foulquie, 1998: 75). Kadınlar, LGBTİ+ bireyler, göçmenler, etnik-dini azınlıklar gibi marjinalleştirilen kesimler, dilsel araçlar vasıtasıyla sistematik bir dışlanmaya maruz kalmaktadırlar. Bu süreç, yalnızca ideolojik bir enstrüman olarak değil, aynı zamanda nefret söyleminden nefret temelli şiddet eylemlerine uzanan toplumsal bir şiddet zincirini besleyen bir mekanizma olarak işlev görmektedir.

Sosyal dışlanma; ekonomik eşitsizlikler, etnik köken, cinsiyet kimliği veya göçmen statüsü gibi faktörler nedeniyle toplumun ana akımından izole edilen bireylerin yaşadığı bir süreçtir. Bu gruplar, yapısal ayrımcılık ve kurumsal engellerle karşılaşarak suç mağduriyeti riski ve suç korkusu konusunda daha kırılgan bir konuma düşebilir. Bu grupların marjinalleşme süreçleri, hem yapısal eşitsizliklerden hem de medya aracılığıyla yeniden üretilen önyargılardan kaynaklanmaktadır (Wacquant, 2009).

Medyanın toplumsal gerçekliği şekillendirmedeki rolü, özellikle marjinal grupların suçla ilişkilendirilmesi bağlamında kritik bir sosyolojik sorundur. Medya, haber dilinden dizi ve film senaryolarına kadar uzanan temsillerle belirli grupları “tehlikeli” veya “öteki” olarak kodlayarak damgalamayı pekiştirmektedir. Bu süreç suç korkusunu hem marjinal grupların kendi içinde hem de toplum genelinde artıran bir mekanizma işlevi görmektedir. Surette (2015) medyanın, suç ve adalet sistemine ilişkin kamuoyu algısını şekillendirmede hem doğrudan hem de dolaylı etkileri olduğunu belirtmiş; özellikle, marjinal grupların medya tarafından sürekli olarak olumsuz çerçeveler içinde sunulmasının, toplumsal güvenlik algısını zedelediğini ifade etmiştir (Surette, 2015).

Modern toplumlarda medya, toplumsal algıları şekillendirmede merkezi bir rol oynamaktadır. Özellikle marjinal konumda bulunan grupların, sosyal dışlanma, ötekileştirme ve stereotiplerle birlikte medya aracılığıyla suçun ve tehlikenin abartılı sunumuyla karşılaşmaları, bu bireylerin hem öznel güvenlik hissini hem de toplumsal aidiyet duygusunu olumsuz yönde etkilemektedir (Ferraro, 1995; Wacquant, 2009). Marjinal gruplar (göçmenler, etnik azınlıklar, LGBTQ+ bireyler vb.), medya söylemlerinde sıklıkla "tehdit" veya "suç kaynağı" olarak çerçevelenmektedir. Bu temsil, Cohen'in (1972) "ahlaki panik"\* kavramıyla açıklanabilir: Medya, belirli grupları toplumsal düzen için bir tehlike olarak sunarak kolektif korkuyu beslemektedir. Örneğin, X platformunda "#suçlugöçmen" gibi hashtag'ler altında paylaşılan içerikler, göçmenlerin suç oranlarıyla ilişkilendirilmesine yol açmaktadır (Cohen, 1972).

Medya suç haberlerini sunarken genellikle seçici bir dil ve görsel kullanmaktadır. Örneğin, etnik azınlıklar veya göçmenler, suç faili olarak vurgulandığında, izleyicilerde bu gruplara yönelik önyargılar güçlenmektedir. Araştırmalar ABD’de siyahi bireylerin haberlerde beyazlara kıyasla 2 kat daha fazla şüpheli olarak temsil edildiğini göstermektedir (Entman ve Rojecki, 2000). Benzer şekilde, Türkiye’de Suriyeli sığınmacılar, medyada genellikle “güvenlik tehdidi” olarak çerçevelenmektedir (Mohul, 2024). Bu tek taraflı temsil, suçun sosyo-ekonomik nedenlerini görünmez kılarak damgalamayı normalleştirmektedir. Wacquant (2009) çalışmaları, neoliberal politikaların ve medya söylemlerinin, yoksul ve etnik azınlık grupların suçluluk algısını derinleştirdiğini; bunun yanı sıra, bu grupların toplum tarafından risk unsuru olarak görülmesine yol açtığını ortaya koymaktadır. Böylece,

marjinal grupların medya aracılığıyla sunulan olumsuz temsilleri, suç korkusunun yanı sıra, toplumsal dışlanma ve damgalanma süreçlerini de beslemektedir (Wacquant, 2009).

Medyanın suçu belirli gruplarla özdeşleştirmesi, bu grupların kamusal alanlarda “istenmeyen” olarak görülmesine yol açmaktadır. Bugün sosyal medyada göçmenler ya da diğer marjinal grupların suçla ilişkilendirilmiş içerikleri kullanıcıların bu konuda genelleme yapmasına zemin hazırlamaktadır. Diğer bir deyişle medya aracılığıyla üretilen "haber"ler, egemen ideolojinin "biz" algısını pekiştirirken, marjinalleştirilen grupları aşağılayıcı, küçümseyici ifadelerle temsil edebilir. Bu durumda, medya söyleminde ötekileştirilen kesimler, toplumsal düzen için tehdit oluşturan "istenmeyen unsurlar" olarak resmedilebilmektedir (İnceoğlu, 2012: 13). Diğer yandan medya aracılığıyla oluşturulan bu resimler kullanıcıların her yerde karşılaşılabileceği şekilde sosyal medyada oluşturulabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya platformları, algoritmik önyargılar nedeniyle marjinal gruplara yönelik stereotipleri güçlendirebilir. Gillespie (2014), algoritmaların "dikkat ekonomisi" uğruna çarpıcı ve duygusal içerikleri önceliklendirdiğini vurgulamaktadır (Gillespie, 2014). Örneğin, X'te bir göçmenin karıştığı bir suç haberi, platformun algoritması tarafından binlerce kez öne çıkarılırken, aynı gruba ait olumlu hikâyeler görünmez kalabilmektedir. Bu durum, "bilginin abartılması ve manipülasyonu" argümanını destekleyip korkunun yayılımını hızlandırabilmektedir.

Sosyal medya platformları, geleneksel medyanın damgalayıcı söylemlerini yeniden üretirken aynı zamanda “nefret söylemi” için yeni bir zemin yaratmaktadır. Göçmen karşıtı hashtagler (#Mültecilerİstemiyoruz) veya LGBTQ + bireylere yönelik siber zorbalık, suç korkusunu sanal alana taşıyarak marjinal grupların dijital ortamlarda bile kendilerini güvende hissetmelerini engellemektedir (Citron, 2014). Marjinal gruplara yönelik suç damgası, sosyo-ekonomik eşitsizliklerle de bağlantılıdır. Bu, Bourdieu (1986)'nın, sembolik şiddet kavramıyla açıklanabilmektedir. Ona göre gruplar, medya aracılığıyla sistematik olarak dezavantajlı konuma itilmektedir (Bourdieu, 1996). Örneğin, X'teki "işsiz gençlerin hırsızlık yaptığı" yönündeki haberler, yoksulluğun yapısal nedenlerini görünmez kılarak bireyleri suçla özdeşleştirmektedir. Benzer şekilde LGBTQ+ veya göçmenler de hatta zaman zaman kadınlar cinsiyet üzerinden aynı herhenagi bir konuyla özdeşleştirilmekte ve sorunlar asıl kaynağından uzaklaştırılabilmektedir.

## **2.5. Sosyal Medyada Suç Korkusunun Kaynakları ve Dinamikleri**

Suç korkusu doğası itibariyle hem bireysel hem toplumsal sonuçları olan bir olgudur. Değişen koşullara uyum sağlama yeteneği ile donanmış insan, her yeni duruma temkinli yaklaşma eğilimindedir. Bu sebeple belirsiz veya tehlike hissettiren her faktörü risk olarak değerlendirip buna göre pozisyon almaktadır. İnsan, mağdur olma korkusunu bir yönüyle savunma mekanizması olarak kullanmak adına refleks geliştirmekte ve bu refleksin hem bireysel etkileri hem de toplumsal etkileri oluşmaktadır. Bu bölümde suç korkusunun iki doğal sonucu olan bireysel etkileri ve toplumsal etkileri başlıklı konular açıklanacaktır.

### **2.5.1. Bireysel Düzey: Psikolojik ve Davranışsal Boyut**

Suç korkusu, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli ve derin etkiler yaratan bir olgudur. Bu nedenle, suç korkusunun anlaşılması ve değerlendirilmesi, her iki açıdan ele alınmalıdır: bireysel ve toplumsal boyutlar. Bireysel düzeyde, suç korkusu, özellikle psikolojik bir boyut taşır ve kişinin içsel deneyimleriyle şekillenmektedir. Bu bağlamda, suç korkusunun bileşenlerini incelemek, korku ve güven duygularını birbirinden ayırmayı gerektirmektedir. Korku, genellikle suç mağduru olma kaygısından doğarken, güven ise bireyin çevresine ve topluma duyduğu emniyet hissiyle ilişkilidir.

Bireylerin suç korkusunu şekillendiren birçok faktör bulunmakla birlikte, bu faktörler birbirleriyle etkileşim halinde çalışır. Özellikle bireyin incinebilirlik algısı, önceki suç deneyimleri, sosyo-ekonomik durumu, cinsiyeti, suç mağduru ya da tanığı olma gibi değişkenler, bireysel suç korkusunun temel belirleyicileri olarak öne çıkmaktadır. Bu faktörler, bireyin suçla karşı karşıya kalma olasılığını algılama biçimini etkileyerek korkunun şiddetini ya da yönünü belirlemektedir (Sipahi, 2016: 39). Örneğin, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip bireyler, güvenliklerini tehdit altında hissedebilirler ve bu durum, suç korkusunun yoğunluğunu artırabilir. Benzer şekilde, suç mağduru olma deneyimi yaşamış bir birey, gelecekteki suçlardan duyduğu korkuyu daha belirgin bir şekilde hissedebilir.

Çok değişkenli olan bu durum içinde suç korkusu daha önce mağdur olmuş bireylerde görülebildiği gibi hiç tanık ya da mağdur olmamış kişilerde de mağdur olma kaygısı taşındığı görülmektedir. Aynı zamanda psikolojik olarak ele alındığında suç korkusu, suça maruz kalma endişesinin yanı sıra suçun faili olarak görülme korkusunu da yaşamaktadır. Buna dayalı olarak Ferraro suç korkusunu “ bireyin, suç ile ilişkilendirdiği bazı sembollere karşı oluşturduğu korku veya endişe reaksiyonudur” şeklinde tanımlamıştır (Ferraro, 1995).

Bireylerin sosyal medyada suç korkusu geliştirmesi, kişisel deneyimler, sosyo-demografik özellikler ve medya tüketim alışkanlıkları gibi faktörlerle şekillenmektedir. Sosyal medyada paylaşılan kişisel suç hikâyeleri, bu sürecin kritik bir bileşenidir. Örneğin, X platformunda bir kullanıcının "geçen hafta evime hırsız girdi" şeklindeki paylaşımı, diğer kullanıcılarda benzer bir mağduriyet yaşama korkusunu tetikleyebilmektedir. Victimization paradox (Mağduriyet Paradoksu) olarak bilinen olgu, suç mağduru olan bireylerin gelecekteki risk algılarını abartma eğilimini açıklamaktadır (Skogan, 1986). X’te paylaşılan kişisel hikâyeler, bu paradoksu dijital ortama taşıyarak kolektif bir korku iklimi yaratmaktadır. Örneğin Araştırmalar, kadınların ve yaşlı bireylerin suç korkusunu daha yoğun hissetme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Ferraro, 1995). Sosyal medyada bu gruplar, "güvensiz sokaklar" veya "taciz vakaları" gibi içeriklere karşı daha duyarlı olmaktadır.

Sosyal medya kişilerin suç korkusu yaşamalarına neden olan fonksiyonları sürekli ve hızlı ulaşabilecek bir noktada bulundurmaya imkan sağlayan bir araç konumuna ulaşmıştır. Bu durumun kolaylığı; olumsuz nitelikli haberlere hızlı ulaşma, kaygı oluşturan durumları her an yakınında bulundurma gibi durumlar dijital ortamda psikolojik döngü oluşmasına imkan vermektedir. Sonuçta ise korkunun kendini beslemesine neden olmaktadır.

Sosyal medyanın, suç korkusunu bir döngü haline getirmesinin basamaklarını şu şekilde oluşturmak mümkündür:

- Kullanıcı, bir suç haberi görür ve endişelenir.
- Algoritma, benzer içerikleri önermeye devam eder.

- Sürekli maruziyet, korkuyu kronikleştirir (Gerbner- Cultivation Theory, 1976).
- Kullanıcı, korkusunu paylaşarak başkalarını da etkiler (sosyal öğrenme- Bandura, 1977).

Bu sıralama suç korkusunun dijital bir döngü olarak kendini beslemesinin aşamalarını göstermektedir. Bir sarmal şeklinde son madde işlevi yerine getirildikçe ilk maddenin oluşması sağlanmaktadır. Dolayısıyla suç korkusu dijital ortamda beslenmektedir.

### **2.5.2. Toplumsal Düzey: Kolektif Korkular**

Suç korkusu için ele alacağımız diğer boyut toplumsal boyuttur. Furedi “Korku Kültürü” isimli eserinde korku kültüründe, toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine yabancılaştığını iddia etmektedir. Ayrıca bu kültürün hâkim olduğu toplumlarda, insanların sorunlarla mücadele etmelerini engelleyen bir şüphe atmosferi yaratıldığını ifade ederek toplumsal yönüne işaret etmiştir (Furedi, 2001: 149). Kızmaz (2020), suç korkusunun, korku düzeyinin yüksekliğine bağlı olarak insanlar arası ilişkileri zayıflatabileceği ve toplumsal barış ve güven ortamını zedeleyebileceği üzerinde durarak suç korkusunun toplumsal etkilerine değinmiştir (Kızmaz, 2020: 13).

Mannoni (1992) ise korku kavramını ele alırken, bu duygunun yalnızca bireysel bir tecrübe olarak değil, toplumsal bir olgu olarak da değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Korkunun yalnızca kişisel bir duygu olmadığı, aksine toplumların sosyal yapıları içinde derin kökler salan ve belirli topluluklarda kronik bir şekilde varlık gösteren bir olgu olduğunu savunmuştur. Ona göre, korkunun sosyolojik boyutuna odaklanması gerektiği, özellikle kolektif korkuların, tüm toplumlarda sıklıkla gözlemlenen, fakat çoğu zaman görünmeyen bir ihtiyaç biçiminde mevcut olduğunu ifade etmiştir. Bu kolektif korkuların, toplulukların sosyal yapıları ve kültürel normlarıyla iç içe geçmiş bir şekilde toplumda yerleşik bir fenomen halini aldığına dikkat çekmiştir (Mannoni, 1992: 88-90).

Bireysel ve toplumsal faktörler olarak iki ana başlıkta ele alınan suç korkusu, toplumsal etkilerinden ötürü ağırlıklı olarak sosyal bilimlerle uğraşanların çalışma alanını oluşturmaktadır. Bu yönüyle suç korkusunu; Toplumsal bir problem alanı (Ackah, 2000; Taylor ve Hale, 1986; Warr ve Ellison, 2000), güvensizlik ve korku temelli bir sosyalleşme alanı (Furedi, 2001), çok faktörlü sosyal fenomen (Farrall vd., 2009) olarak sosyal bilimciler tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

Suç korkusu, sadece bireylerin içsel bir kaygısı olmaktan çıkarak, aynı zamanda toplumun yapısını ve işleyişini şekillendiren önemli bir faktör haline gelmektedir. Bu durum, suç korkusunun bireysel bir duygu olmaktan ziyade, toplumsal bir olgu olarak varlığını sürdürdüğünü ve geniş bir sosyal etkileşim ağı içinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Toplumda suç korkusunun etkisi, sadece bireylerin kişisel endişeleriyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda toplumun sosyal, kültürel ve yapısal dinamiklerini de etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bu özelliğiyle suç korkusu, bireysel düzeyde yaşanan bir kaygıdan çok, daha geniş bir toplumsal bağlamda anlam kazanan bir olgu olarak ön plana çıkmaktadır (Furedi, 2001; Warr ve Ellison, 2000).

Sokullu-Akıncı (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, suç korkusunun toplumsal yapılar üzerindeki etkilerine dair önemli bir kavram olarak "dayanışma erozyonu"na değinilmektedir. Yazar, suç korkusunun, bireyler arasındaki dayanışma, iş birliği ve güven duygularını olumsuz yönde etkileyerek, toplumdaki sosyal bağları zayıflattığını ifade etmektedir. Bu durum, bireylerin birbirlerine karşı duyduğu güvenin azalmasına yol açarken, aynı zamanda toplumda yerleşik olan sosyal denetim mekanizmalarının etkinliğini yitirmesine neden olmaktadır. Sonuç olarak, suç korkusu yalnızca bireysel bir kaygı düzeyinde kalmayıp, toplumsal dayanışma ve güven duygularının zedelenmesine ve toplumsal bağların zayıflamasına sebep olarak daha geniş bir toplumsal çözülme sürecine yol açmaktadır (Sokullu Akıncı, 2011: 106). Bu durumda güvensizlik psikolojik bir duygu olmanın ötesine geçerek toplumsal boyutu olan bir olguya dönüşmektedir. Sonuçta suç korkusu yalnızca maruz kalan kişi için değil tüm toplumun suçun mağduru haline gelmesine sebep olan bir vaziyete dönüşmektedir (Dönmezer, 1981: 31-33). Silier (2003)'in tespitlerini de buna örnek gösterebiliriz: “ Bireysel korkular kişiye özgü ve gelip geçicidir; bu durumda insan neden korktuğunun genellikle farkındadır. Oysa toplumsal korku, yalnızca yaygın olan bireysel korkuların toplamı değil, varlığını belirli kurumların

desteği olmadan sürdüremeyen, bilinçaltına yerleşip insan davranışını oradan yönlendirebilen bir korku türü. Örneğın kapkaç ve hırsızlık korkusu, kriz ve işsizlik korkusu, “enflasyon canavarı”, “trafik canavarı” insanların sürekli güvensizlik hisleri duymalarını teşvik edebilir.” (Silier, 2003).

Suç korkusunun toplumsal etkilerini daha geniş bir perspektiften ele alacak olursak, bu etki, toplumun temel yapı taşlarını oluşturan bireyler arasındaki güven ve dayanışma duygularının zedelenmesine, toplumsal kontrol mekanizmalarının ve düzenin giderek daha fazla zayıflamasına yol açmakta ve neticesinde "ortak yarar" kavramının zarar görmesine neden olmaktadır. Suç korkusunun toplumsal yapılar üzerinde yarattığı bu olumsuz etkilerin kaynağı, genellikle suç eylemlerinin yaygınlığı ve toplumu tehdit eden potansiyel suç oranlarının artışıyla doğrudan ilişkilidir. Ancak, burada dikkat çeken önemli bir nokta, suç korkusunun yaratmış olduğu toplumsal bedelin, somut olarak meydana gelen suç olaylarının yol açtığı doğrudan zarardan çok daha derinlemesine ve uzun vadeli bir etkisi olduğudur. Suç korkusu, yalnızca suçların bireysel ve toplumsal düzeydeki sonuçlarını değıl, aynı zamanda toplumun genel işleyişini, sosyal bağlarını ve güven yapılarını zayıflatarak daha kapsamlı ve sürdürülebilir toplumsal çözülmelere yol açmaktadır (Bahar, 2011: 134).

Yapılan araştırmalar, toplumda kendilerini koruma konusunda yetersiz hisseden bireylerin, kendilerini bu konuda daha yeterli ve güvende hisseden bireylere kıyasla çok daha yüksek seviyelerde suç korkusu yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin suçla ilgili algılarını, kişisel güvenliklerini sağlama konusundaki kapasite ve güvencelerine göre şekillendirdiklerini göstermektedir. Kendini savunma konusunda daha az yetkin hisseden veya bu alanda zorluklar yaşayan kişiler, toplumda meydana gelebilecek suç olaylarından daha fazla etkilenmekte ve dolayısıyla daha derin bir suç korkusu deneyimi yaşamaktadırlar. Bu bağlamda, bireylerin güvenlik algıları ve kendilerini koruma yetenekleri, suç korkusunun seviyesini etkileyen önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. (Taylor ve Hale, 1986: 186). Bu durum dezavantajlı gruplarda yer alan bireyleri (yaşlı, engelli, göçmen, işsiz, kadın vb.) ön plana çıkarmaktadır. Alan yazın incelendiğinde çok sayıda çalışmanın bu durumu destekleyen sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Özellikle yaşlı bireylerin (Warr, 1987; Warr ve Ellison, 2000) kadınların (Dobbs ve Arnold 2009; Drakulich, 2014; Killias ve Clerici,

2000; Liska vd., 1988; Warr, 1987) ve göçmenlerin (Glas vd., 2019; Jacobs vd., 2017; Karasu, 2018; Öztürk, 2015b) toplumdaki dezavantajlı konumları nedeniyle, toplumun diğer kesimlerine göre daha yüksek oranda suç korkusu yaşadığı görülmektedir.

## **2.6. İktidar, Söylem ve Dijital Manipülasyon**

Modern toplumlarda iktidar, sadece devletin fiziksel gücü, kuvvet kullanma yeteneği ve hukuki düzenlemeleriyle değil, aynı zamanda söylem aracılığıyla, yani fikirlerin, ideolojilerin ve değerlerin yayılması yoluyla da inşa edilmektedir. Bu bağlamda, iktidarın şekillendirilmesi ve sürdürülmesi sürecinde medya ve dijital teknolojilerin rolü giderek daha merkezi ve belirleyici bir hale gelmiştir. Dijital medya, bilgiyi hızla yayma ve yeniden üretme gücüne sahipken, aynı zamanda iktidarın söylem üretme süreçlerini daha karmaşık ve ince bir hale getirebilecek olanaklar sunmaktadır. Medyanın ve dijital platformların etkisiyle, toplumsal algılar, ideolojik yapıların yayılması ve halkın düşünsel yönlendirilmesi çok daha hızlı ve kapsamlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu gelişmeler, iktidarın yalnızca geleneksel araçlarla değil, aynı zamanda dijital ortamda üretilen, paylaşılan ve tüketilen içeriklerle de güçlendiğini ve bu süreçlerin toplumsal düzen üzerindeki etkilerinin derinleştiğini göstermektedir (Castells, 2009). Bu çerçevede, söylem ve manipülasyon, bireylerin algılarının şekillendirilmesi, kamuoyunun yönlendirilmesi ve toplumsal denetimin sağlanması açısından kritik araçlar olarak görülmektedir.

Dijital platformlarda bilgi akışı, genellikle belirli algoritmalar aracılığıyla düzenlenmekte ve şekillendirilmektedir. Bu algoritmalar, kullanıcıların geçmişteki etkileşimlerine ve tercih ettikleri içeriklere dayalı olarak içerikleri sunarak, bireylerin algılarını yönlendirmekte ve onların belirli bir perspektife sıkışıp kalmalarına neden olmaktadır. Eli Pariser (2011) bu durumu, bireylerin dijital dünyada yalnızca kendilerine benzer görüşler ve doğrulayıcı içeriklerle karşılaştıkları bir durumu tanımlamak amacıyla “filtre balonları” kavramı ile açıklamaktadır. Filtre balonları, kullanıcıların sadece kendi mevcut inançlarını ve görüşlerini pekiştiren içeriklerle etkileşimde bulunmalarına olanak tanırken, bu durum aynı zamanda eleştirel düşünme sürecini ve karşıt görüşlere açık olmayı da sınırlamaktadır. Sosyal medya algoritmaları, bu şekilde bireylerin daha geniş ve çeşitli perspektiflere ulaşmalarını engelleyerek, yalnızca dar bir bilgi havuzunda

kalmalarını sağlamaktadır. Bu da toplumsal kutuplaşmayı pekiştiren ve bireylerin dünyaya daha dar bir pencereden bakmalarına yol açan bir durum yaratmaktadır (Pariser, 2011). Bu durum, iktidarın söylemlerinin güçlendirilmesine ve muhalif görüşlerin marjinalleştirilmesine neden olmaktadır. Örneğin, politik propagandalar ve yanlış bilgi kampanyaları, sosyal medya algoritmaları aracılığıyla belirli hedef kitlelere ulaştırılmakta ve böylece toplum üzerinde güçlü bir yönlendirme sağlanmaktadır (Benkler vd., 2018).

Michel Foucault (1977), iktidarın yalnızca baskıcı bir güç olarak değil, aynı zamanda bilgi ve söylem aracılığıyla işleyen bir mekanizma olduğunu öne sürmektedir (Foucault, 1977). Foucault'ya göre iktidar, bireyleri sadece denetleyen ve onları belirli bir normatif çerçeveye yerleştiren bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu süreç, bireylerin davranışlarını, düşüncelerini ve toplumsal rollerini belirli bir düzen içerisinde şekillendirir ve onları belirli bir toplumsal norm ve kurallar bütünüyle uyumlu hale getirir. Bu bağlamda, söylem, iktidarın hem inşasında hem de sürekliliğinde son derece merkezi bir rol oynamaktadır. Söylem, yalnızca dilsel bir iletişim aracı olmaktan öte, toplumsal yapıyı ve sosyal gerçekliği inşa eden, biçimlendiren ve belirli düşünce kalıplarını geçerli kılan bir güç aracıdır. Foucault, söylemin yalnızca kelimeler ve ifadelerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda toplumsal ilişkilerin ve güç dinamiklerinin şekillendiği bir alan olduğunu savunur. Bu anlamda, söylem, hem bireylerin kendilerini ve dünyayı anlamlandırma biçimlerini hem de toplumsal normları, değerleri ve iktidar yapılarını belirleyen bir yapısal araç olarak işlev görmektedir (Foucault, 1980).

Foucault'nun biyo-iktidar kavramı, modern toplumlarda iktidarın fiziksel baskı yerine bilgi, medya ve eğitim gibi araçlarla sürdürüldüğünü göstermektedir. Dijital medya çağında bu dinamik, algoritmalar ve büyük veri analizleri aracılığıyla daha da güçlenmiştir. Dijital manipülasyon, bireylerin neye inanacaklarını, nasıl düşüneceklerini ve hatta hangi politik görüşleri benimseyeceklerini belirleme gücüne sahiptir. Dijital ortamda, iktidarın söylemleri bireylerin ilgilerine göre özelleştirilmiş içeriklerle yayılmakta ve bireyler farkında olmadan belirli söylemleri içselleştirmektedir (Benkler vd., 2018).

Dijital manipölasyonun en yaygın ve etkili biçimlerinden biri, özellikle internet ve sosyal medya platformları aracılığıyla yayılan dezenformasyon ve sahte haberlerdir. Zuboff (2019) ise dijital kapitalizm çerçevesinde, dezenformasyonun yalnızca toplumsal yanıltma ve bilgi kirliliğı yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda ekonomik ve politik çıkarlar doğrultusunda stratejik bir araç olarak kullanıldığını vurgulamaktadır. Zuboff, dijital kapitalizmin, bireylerin dijital ortamda ürettikleri verileri ve etkileşimleri, ekonomik kazanç sağlamak amacıyla manipüle etme sürecini içerdiğini belirterek, dezenformasyonun bu manipölasyonun bir parçası olarak, özellikle seçmen davranışlarını etkileme ve pazarları yönlendirme amacıyla kullanıldığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, dezenformasyon sadece toplumsal güveni sarsmakla kalmaz, aynı zamanda belirli çıkar gruplarının dijital platformlar üzerinden kontrol sağlamak için başvurdukları, ekonomik ve politik olarak kâr elde etme stratejilerinden biri haline gelmektedir. (Zuboff, 2019). Özellikle seçim süreçlerinde, dijital platformlar üzerinden yayılan sahte haberler ve sahte hesaplar (bot hesaplar) aracılığıyla kamuoyu manipölasyonu yapılmakta ve bu durum demokratik süreçlerin özgürlüğünü ve güvenilirliğini ciddi şekilde tehlikeye atmaktadır. Bu tür manipölasyonlar, özellikle seçim öncesi dönemde, halkın kararlarını etkilemek amacıyla kullanılan dezenformasyon tekniklerini içermekte ve toplumsal algıları şekillendirerek seçim sonuçlarını yönlendirme potansiyeli taşımaktadır. Örneğin, 2016 ABD başkanlık seçimlerinde sahte haberlerin yayılma hızının ve bot hesapların seçim kampanyalarında aktif olarak kullanılmasının, demokratik sistemler açısından büyük bir tehdit oluşturduğu geniş çapta tartışılmıştır. Bu olay, dijital medya ve sosyal medya platformlarının, halkın bilgilendirilmesi ve seçim süreçlerinin güvenliği açısından ne denli kritik bir rol oynadığını ortaya koymuş ve bu platformların, seçim manipölasyonları, dezenformasyon yayma ve halkı yanıltma amacıyla nasıl stratejik araçlar haline gelebileceğı konusunda önemli bir örnek teşkil etmiştir. Bu bağlamda, dijital ortamda yapılan dezenformasyon kampanyalarının, sadece seçim süreçlerini değil, aynı zamanda demokrasiye olan güveni ve bireylerin karar alma süreçlerini de olumsuz yönde etkileyebileceğı sonucuna varılmaktadır (Allcott ve Gentzkow, 2017).

Shoshana Zuboff'un (2019) ortaya koyduğu Gözetim Kapitalizmi kavramı, bireylerin dijital ortamda ürettikleri verilerin, büyük şirketler ve devletler tarafından nasıl kullanıldığını analiz etmektedir. Dijital platformlar, bireylerin veri izlerini takip ederek, onların psikolojik eğilimlerini ve davranışsal modellerini analiz etmektedir. Bu veriler,

yalnızca ekonomik amaçlarla değil, aynı zamanda politik manipülasyon için de kullanılmaktadır (Zuboff, 2019).

Özellikle otoriter rejimlerde, büyük veri analitiği ve yapay zeka destekli izleme teknolojileri, toplumsal muhalefeti kontrol altına almak ve bireyleri yönlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Çin’de uygulanan sosyal kredi sistemi, bireylerin sosyal ve politik davranışlarının dijital olarak takip edilerek ödüllendirilmesi ya da cezalandırılması sistemine dayanmaktadır (Creemers, 2017). Bu tür dijital denetim mekanizmaları, bireylerin kendilerini sürekli izleniyormuş gibi hissetmesine ve otosansür uygulamalarına neden olmaktadır.

Dijital medya, iktidarın söylem üretme biçimlerini yeniden şekillendirmiştir. Geleneksel medya araçlarının manipülatif gücü, dijital platformlar aracılığıyla daha sofistike hale gelmiş ve bireylerin algılarını doğrudan yönlendirme kapasitesine ulaşmıştır. Algoritmik denetim, sahte haberler, dezenformasyon kampanyaları ve gözetim kapitalizmi gibi mekanizmalar, günümüz toplumlarında iktidarın dijital yollarla nasıl sürdürüldüğünü açıkça göstermektedir.

### **2.6.1. Algılanan Risk ve Bilgi Manipülasyonu**

Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde bilgiye erişmenin, tüm zamanların en hızlı dönemini yaşadığını söylemek doğru bir tabir olacaktır. İnternet sayesinde herhangi bir bilgiye ulaşmak yalnızca saniyelerle ölçülen bir zaman dilimine sığmış durumdadır. Ancak, bilginin bu kadar hızlı ve bol aktığı bir dönemde doğru bilgiye ulaşma konusu bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Enformasyondan çok kişilerin kanaatlerinin yönlendirici olduğu ve doğru ile yanlışın ayırt edilemediği bir dönem olarak lanse edilen post truth (hakikat ötesi) çağı bu sorunu görünür hale getirmiştir (Schindler, 2020; Yıldırım, 2017: 109). Bu çağ, yalanların bireylerin etrafını sardığı ve algılarını değiştirdiği gibi durumlara ulaştırmıştır. Dolayısıyla bilgiye ulaşma konusu etik bir sorunu ortaya çıkarmıştır. Mason (1986), bilgi çağında veriye ulaşımın kolaylaşmasıyla öne çıkan etik sorunları dört temel ilke üzerinden ele almaktadır: Gizlilik, doğruluk, erişim eşitliği ve fikri mülkiyet. Bu ilkeler, dijital ortamlarda paylaşılan içeriklerin bireysel ve toplumsal faydayı gözetecek şekilde üretilip yayılmasını sağlamak açısından kritik önem taşır. Aynı zamanda, her kullanıcının

çevrimiçi platformlardaki sorumluluklarını ve etkin rol alma potansiyelini yansıtan bir rehber işlevi görmektedir. Gizlilik, kişisel verilerin korunması ve özel hayatın dokunulmazlığına yönelik hassasiyeti vurgulamaktadır. Doğruluk ilkesi, yanlış bilgi yayılımı, çarpıtma veya dezenformasyon gibi riskleri önlemek amacıyla bilginin kaynağından itibaren güvenilir olmasını gerektirir. Erişim eşitliği, teknolojiye ve dijital araçlara ulaşımında sosyo-ekonomik engellerin kaldırılmasını, tüm bireylerin adil katılımını hedefleyen normları içerir. Fikri mülkiyet ise, bilgi üretimine emek verenlerin yasal ve ahlaki haklarını koruyarak yaratıcılığın ve yeniliğin sürdürülebilirliğini desteklemektedir. Bu dört eksen, teknolojinin insan odaklı ve adil kullanımı için temel bir çerçeve sunarak hem bireysel hakları hem de kolektif gelişimi gözetmektedir (Mason, 1986).

Algılanan risk, bireylerin gerçek verilerden bağımsız olarak belirli bir tehdidi "ne kadar tehlikeli" bulduğunu yansıtan subjektif bir değerlendirmedir (Slovic 2000). Sosyal medya, bu algıyı duygusal içerikler, sansasyonel başlıklar ve seçici görselleştirmelerle manipüle etmektedir. Sosyal medya, gerçekliği bir "kurguya" dönüştürme gücüne sahiptir. Bir olayın tek bir açıdan paylaşılması, izleyicinin zihninde bütüncül bir risk algısı yaratmıyor; aksine, parçalı ve abartılı bir korku haritası çiziyor. Bu durum, insanların günlük kararlarını (örneğin, bir parka gitmekten kaçınma) bile etkileyebilmektedir.

Dezenformasyon (kasıtlı yanlış bilgi) ve misinformation (yanlışlıkla yayılan bilgi), algılanan riski artırmada kritik rol oynamaktadır. X'te dolaşan "çocuk kaçırma çeteleri" gibi asılsız söylentiler, toplumsal paniği körükleyerek güvenlik taleplerini artırabilir. Örneğin 2023'te X'te viral olan "organ mafyası" söylentileri, Türkiye'deki ebeveynlerin çocuklarını okula göndermekten çekinmesine neden olmuştur. Gerçekte böyle bir vakıa olmamasına rağmen, #OrganMafyası hashtag'i altında binlerce paylaşım yapıldı. Sosyal medyada "paylaş butonuna basmak" bir saniye, ancak yarattığı paniği düzeltmek aylar alabiliyor. Burada kullanıcıların eleştirel düşünme becerisi kadar platformların da sorumluluğu bulunmaktadır.

Sosyal medya ortamlarında yaşanan yoğun veri trafiği, doğru bilgi ile yanıltıcı içerik arasındaki keskin ayrım nedeniyle enformasyon kirliliğine yol açmaktadır. Wardle (2017), bu karmaşık ortamda dolaşımda olan içerikleri doğruluk düzeylerine göre analiz ederek bir kategorizasyon geliştirmiştir. Araştırmacının oluşturduğu bu çerçevede, yanlışlık veya

aldatıcılık özelliği taşıyan içerik türleri tablo 2'de görselleştirildiği üzere sistematik bir şekilde gruplandırılmıştır. Bu sınıflandırma, özellikle hatalı temsillerin ve kasıtlı manipülasyonların niteliksel farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Tablo 2

Yanlış ve dezenformasyon türleri

| <b>Yanlış ve Dezenformasyon Türleri</b> |
|-----------------------------------------|
| 1- Mizah ve yergi                       |
| 2- Yanıltıcı içerik                     |
| 3- Çarpıtılmış içerik                   |
| 4- Tamamen kurgusal içerik              |
| 5- Yanlış bağlantı                      |
| 6- Bağlam sapması                       |
| 7- Değiştirilmiş içerik                 |

Kaynak: Wardle, 2017

- Mizah veya Yergi: Gerçekleri komik bir dille ele alan, kötü niyet barındırmayan ancak yanlış anlaşılma potansiyeli taşıyan içerikler bu gruba girer.
- Yanıltıcı İçerik: Bilgilerin yanıltıcı bir şekilde sunulması, bir kişi veya konu hakkında aldatıcı bilgi sağlamak amacıyla yapılır.
- Çarpıtılmış İçerik: Gerçek verilerin kasıtlı şekilde bağlamından koparılarak yanlış yansıtılmasıyla oluşturulan, aldatıcı nitelikteki materyalleri kapsar.
- Tamamen Kurgusal İçerik: Hiçbir gerçek temele dayanmayan, tamamen hayal ürünü olarak üretilen asılsız bilgiler bu sınıfta yer alır.
- Yanlış Bağlantı: Başlıklar, görseller veya alt yazılar içerikle uyumsuz bir şekilde ilişkilendirilir ve yanıltıcı bilgi yayılır.
- Bağlam Sapması: Doğru bilgilerin yanlış zaman, mekân veya olaylarla ilişkilendirilerek sunulmasıyla ortaya çıkan aldatıcı anlatımlar.

- Değiştirilmiş İçerik: Orijinal metin, görsel veya verilerin teknik müdahalelerle (kesme, ekleme, düzenleme) bilinçli olarak manipüle edilmesiyle oluşan materyaller.

Bu sınıflandırma, yanlış bilginin hangi yöntemlerle üretildiğini ve yayıldığını sistematik olarak ortaya koyarak kullanıcıların içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirmesine yardımcı olmayı amaçlamıştır.

## **2.6.2. Korkunun Metalaşması: Dijital Kapitalizm ve Tüketim Kültürü, Suç Korkusunun Politik Ekonomisi**

Suç korkusu, modern toplumlarda yalnızca bireysel bir duygu değil, aynı zamanda ekonomik ve politik bir araç haline gelmiştir. Dijital kapitalizm çağında medya, güvenlik sektörü ve teknoloji şirketleri, suç korkusunu pazarlayarak güvenlik ürünleri, sigortalar ve dijital gözetim sistemleri gibi tüketim nesnelerine dönüştürmektedir (Altheide, 2002; Garland, 2001). Medyanın suç haberlerini abartılı biçimde sunması, bireylerin gündelik hayatlarını sürekli tehdit altında hissetmesine ve bu tehditlere karşı çözüm olarak çeşitli tüketim kalıplarını benimsemelerine neden olmaktadır (Surette, 2015).

İktidar, modern toplumlarda yalnızca devletin elindeki bir araç değil, söylemler ve teknolojik mekanizmalar aracılığıyla yayılan bir kontrol ağıdır. Foucault'nun (1977) vurguladığı gibi, iktidar ilişkileri gündelik pratiklerde, dilde ve bilgi üretim süreçlerinde içkin bir şekilde işlemektedir (Foucault, 1977). Sosyal medya platformları, bu bağlamda iktidarın yeni bir sahnesidir: Algoritmalar, veri toplama teknikleri ve trend yönetimi, kullanıcıların zihninde suç korkusunu şekillendirirken aynı zamanda belirli siyasi veya ekonomik ajandaları meşrulaştırmaktadır. Örneğin, X platformunda “#güvendeyiz” gibi devlet destekli hashtag’ler, vatandaşlarda “kontrol altında” oldukları hissini yaratırken, diğer yandan “#polisşiddeti” gibi karşı söylemler sansürlenebilir veya görünürlüğü azaltılabilir. Bu ikili yapı, iktidarın dijital manipülasyon yoluyla nasıl “kendini yeniden ürettiğini” göstermektedir.

Söylem, iktidarın meşruiyetini inşa etmek için kullandığı en güçlü araçlardan biridir. Van Dijk’ın (1993) “ideolojik söylem analizi”ne göre, dil yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda toplumsal hiyerarşileri ve güç dinamiklerini yeniden üreten bir araçtır (Van Dijk, 1993). Sosyal medyada suç korkusunu besleyen söylemler de bu bağlamda işlevseldir: “Göçmenler suç işliyor” veya “sokaklar güvensiz” gibi ifadeler, yalnızca bir gerçekliği yansıtmaz, aynı zamanda bu gerçekliği yaratır. Örneğin, X’te dolaşan bir göçmenin suç işlediğine dair görsel, algoritma tarafından binlerce kez öne çıkarıldığında, izleyicilerde “göçmen = tehdit” algısı pekişmektedir. Bu söylem, iktidarın sınır politikalarını veya iç güvenlik yasalarını meşrulaştırmak için kullanılabilir. Chomsky’nin (1988) “rıza üretimi” kavramı, medyanın bu manipülasyonel rolünü açıklamaktadır: Korku, vatandaşların özgürlüklerinden fedakarlık etmeye razı olmasını sağlar (Chomsky, 1988).

Dijital manipülasyon, iktidar ve söylem arasındaki bu simbiyotik ilişkiyi teknolojik bir boyuta taşımıştır. Cambridge Analytica skandalı, veri madenciliği ve mikrohedefleme teknikleriyle kullanıcıların korkularının nasıl sömürüldüğünü ortaya koymuştur. Sosyal medya platformları, kullanıcıların duygusal tepkilerini (öfke, korku) analiz ederek, onlara kişiselleştirilmiş içerikler sunmaktadır. Örneğin, X’te bir kullanıcı “hırsızlık” hakkında bir haber okuduğunda, algoritma benzer içerikleri sürekli önererek korkuyu kronikleştirir. Bu süreç, Zuboff’un (2019) “gözetim kapitalizmi” olarak tanımladığı sistemin bir parçasıdır: Korku, tıklanma oranlarına dönüştürülerek ekonomik kâr elde edilir. Ancak bu manipülasyon yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda politik bir araçtır. İktidar, suç korkusunu bir “kontrol stratejisine” dönüştürerek vatandaşların gözetim devletine rıza göstermesini sağlamaktadır (Zuboff, 2019).

Sosyal medya, iktidarın “yumuşak gücünün” en etkili sahnesi haline gelmiştir. Korku, artık yalnızca bir duygu değil, bir para birimi niteliğinde görünmektedir. Her paylaşım, her etkileşim, bu manipülasyon ekosistemine katkıda bulunmaktadır. Ancak burada kritik soru şu: Bizler, bu algoritmik oyunun pasif aktörleri miyiz, yoksa dijital direnç mekanizmaları geliştirerek bu iktidar ağlarını çözebilir miyiz?

Foucault (1977), modern iktidarın yalnızca fiziksel baskı ile değil, bireylerin düşüncelerini ve algılarını şekillendiren biyo-iktidar yoluyla sürdüğünü belirtmektedir.

Güvenlik politikaları, bireyleri sürekli olarak "risk altında" hissettiren söylemler üretmekte ve bu korku bireylerin belirli ürünleri ve hizmetleri tüketmesine neden olmaktadır (Foucault, 1977).

Bu bağlamda, gözetim kapitalizmi, bireylerin suç korkularını analiz ederek onlara güvenlik kameraları, alarm sistemleri ve özel güvenlik hizmetleri gibi ürünleri pazarlayan bir sistem inşa etmektedir. Böylece suç korkusu, dijital veri analitiği aracılığıyla bireysel düzeyde kişiselleştirilmiş tüketim önerilerine dönüştürülmektedir (Zuboff, 2019).

Bauman (2007), modern toplumların artan güvensizlik hissiyle karakterize edildiğini öne sürmektedir. Medya ve politik söylemler, bireylerde "suç her an her yerde olabilir" algısını oluşturarak toplumsal kaygıyı artırmaktadır. Bu kaygı, bireyleri özel güvenlik hizmetlerine yatırım yapmaya, sigorta yaptırmaya ve dijital gözetim sistemleri kurmaya teşvik etmektedir (Bauman, 2007).

David Garland (2001), suçun modern toplumlarda yalnızca bir hukuki mesele olmaktan çıkıp, popüler kültür ve tüketim ekonomisinin bir parçası haline geldiğini vurgulamaktadır. Televizyon programları, haberler ve dijital medya, suç korkusunu dramatize ederek bireyleri belirli tüketim kalıplarına yönlendirmektedir (Garland, 2001). Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde bireysel silahlanma kültürü, doğrudan suç korkusunun ticarileşmesiyle ilişkilidir. Medyada sürekli olarak şiddet haberleri sunulması, bireylerin kendilerini güvende hissetmek için bireysel silah edinmelerine yol açmaktadır (Surette, 2015).

Dijital medya platformları, suç korkusunu bir içerik pazarlama stratejisi olarak kullanmaktadır. Sansasyonel haberler, dramatize edilmiş suç hikayeleri ve güvenlik tehditleri öne çıkarılarak, bireylerin sürekli olarak kendilerini savunmaya yönelik ürünler tüketmeleri teşvik edilmektedir (Altheide, 2002). Sosyal medya platformları, dikkat ekonomisi uğruna korku odaklı içerikleri önceliklendirir (Gillespie, 2014). Algoritmalar, kullanıcıların "korku" içeren gönderilere daha uzun süre etkileşimde bulunduğunu tespit ederek bu tür içerikleri ana akım hale getirmektedir. Örneğin, X'teki bir cinayet haberi, "Benzerini Gör" önerileriyle kullanıcının karşısına sürekli çıkarak algılanan riski kronikleştirmektedir. Gerbner'in Cultivation Theory (1970), bu süreci açıklamaktadır:

Sosyal medyada sürekli maruz kalınan şiddet içerikleri, kullanıcıların gerçek dünyayı "medyanın gösterdiği kadar tehlikeli" sanmasına yol açmaktadır (Gerbner, 1970). Dolayısıyla algoritmalar, korkuyu bir "ticari meta" haline getirmektedir. Ne kadar çok korku, o kadar çok tıklanma ve reklam geliri demek. Bu döngü, platformların kâr hırsı ile kullanıcıların psikolojik sağlığı arasında etik bir çatışma yaratılmasına neden olmaktadır.

Özellikle "gerçek suç" (true crime) türü, Netflix ve YouTube gibi platformlarda popüler hale gelerek bireylerde sürekli bir tehdit hissi yaratmaktadır. Bu korku, bireyleri güvenlik uygulamaları, sigorta hizmetleri ve özel güvenlik çözümleri tüketmeye yönlendirmektedir.

Günümüzde suç korkusunun en belirgin ticarileşme alanlarından biri bireysel gözetim ve güvenlik sistemleridir.

Ev Güvenlik Sistemleri: Akıllı kameralar, alarm sistemleri ve mobil güvenlik uygulamaları, suç korkusunun artmasıyla birlikte büyük bir pazar haline gelmiştir (Zuboff, 2019).

Bireysel Savunma Ürünleri: Biber gazı, elektroşok cihazları ve hatta bireysel silahlar, suç korkusunun artırılmasıyla doğrudan ilişkilidir (Garland, 2001).

Dijital Güvenlik ve Siber Korku: Dijital kapitalizm çağında bireyler yalnızca fiziksel suçlardan değil, aynı zamanda siber suçlardan da korkutulmaktadır. Bu durum, VPN hizmetleri, kimlik koruma sigortaları ve siber güvenlik yazılımlarının pazarlanmasını sağlamaktadır (Lyon, 2003).

Suç korkusu, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda politik bir araç olarak da kullanılmaktadır. Otoriter eğilimli hükümetler, suç korkusunu artırarak bireylerin daha fazla gözetim ve denetimi kabul etmesini sağlamaktadır.

Sıfır Tolerans Politikaları: Sert güvenlik politikaları, suç korkusunu artırarak halkın daha fazla polis gücü ve gözetim sistemini desteklemesini sağlamaktadır (Loader ve Sparks, 2011).

Medya Manipölasyonu: Belirli suç kategorilerinin öne çıkarılması, politik söylemler aracılığıyla suçun belirli etnik veya sosyo-ekonomik gruplarla ilişkilendirilmesine neden olmaktadır (Surette, 2015).

Suç korkusu, modern kapitalist sistemde yalnızca bireysel bir duygu değil, aynı zamanda bir tüketim nesnesi haline gelmiştir. Dijital medya, gözetim teknolojileri ve politik söylemler, bireyleri sürekli olarak korku içinde hissettirerek onları özel güvenlik ürünleri, sigorta hizmetleri ve dijital koruma araçlarını satın almaya yönlendirmektedir.

## **2.7. Suç Korkusu İle İlgili Yapılmış Çalışmalar**

### **2.7.1. Türkiye’de Suç Korkusuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar**

Dünyada suç korkusu ile ilgili çalışmalar 1960’ lı yıllardan sonra başlamış ve 1970’lerden sonra hız kazanmış olmasına rağmen Türkiye’de suç korkusu ile ilgili çalışmaların yoğunlaşması 2000’ li yıllardan sonra olmuştur. Bu yıllardan önce yapılan çalışmalar ise sadece tanım olarak değinilmiş ve diğer ülkelerin araştırma bulgularından faydalanılmıştır. Örneğin suç korkusuna ilk kez Dönmezer (1981), Özcan (1994) ve Yücel (2009) yalnızca tanımlamak için değinmişlerdir (Dönmezer, 1981; Özcan, 1994; Yücel, 2009). Ancak 2000’li yıllardan sonra çalışmalar artmış ve tanımlamanın ötesinde saha çalışmaları şeklinde literatüre eklenmişlerdir. Bunlar; Karakuş’ un (2013) yaptığı, İstanbul’da 60 farklı mahallede ikamet eden ve 1800 katılımcıya uygulanan, suç korkusunun sosyolojik belirleyenlerinin incelendiği araştırmadır. Çalışmanın sonuçlarına göre suç korkusu, erkeklere oranla kadınlarda, yaşlılara kıyasla gençlerde ve herhangi bir suçtan mağdur olanlarda daha yüksek çıkmıştır (Karakuş, 2013). Uludağ (2010)’ın suç korkusu ve güvenlik endişelerini incelediği çalışmada, Malatya’da 16 yaş ve üstü bireylerle suç korkusu düzeyleri ve onunla ilişkili faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Sonuçlara göre; polisin uygun sürede olaya müdahale ettiğini düşünenler, sokak aydınlatmasından memnun olanlar ve daha eğitilmiş olanlar suçtan daha az korkarlar. Bir diğer sonuç ise kadınların erkeklerden daha yüksek düzeyde suç korkusu hissetmesidir (Uludağ, 2010). Yine Öztürk’ün (2015) Cumhuriyet Üniversitesi’nde okuyan 35 üniversiteli kız öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre medyada yer alan suç haberlerini yakından takip eden kadınların mağduriyet korkularının diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğudur. Özellikle kadına yönelik şiddet haberleri bu konuda olumsuz etkiler

yaratmaktadır (Öztürk, 2015a). İl düzeyinde yapılan çalışmalar ise; İstanbul Kadıköy’de 18-90 yaş aralığındaki 200 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen mağduriyet riski ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen Gaziarifoğlu’nun (2009) çalışmada ulaştığı sonuçlara göre; medeni olmayan davranışlar, bireysel güven, bekârlık, aile ile yaşama, yalnız yaşama, ev sahibi olma ve mala karşı geçmiş mağduriyet deneyimine sahip olma değişkenleri mala karşı suç mağduriyeti korkusunu tahmin etmekte istatistiksel olarak anlamlı değişkenlere ulaşmıştır (Gaziarifoğlu, 2009). Köklü’nün (2016) İstanbul Beşiktaş’ta 132 kişi üzerinde anket uyguladığı kent merkezlerinde suç korkusuna ilişkin çalışmadır. Suç korkusu ile mekânsal faktörlerin ilişkisinin incelendiği bu çalışmada; kent merkezlerindeki aşırı kalabalık, aydınlatma yetersizliği, ıssızlık, grafiti yazılar gibi unsurların varlığının suç korkusunu arttıran özellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Köklü, 2016). Öztürk’ün (2015) Mersin’de 800 hane halkı ile fiziksel ve sosyal düzensizliklerin suç korkusu üzerindeki etkisini incelediği araştırmaya göre; örnekleme dahil olanların suç korkularının ve mağduriyet risk algılarının yüksek olduğunu bu nedenle suçtan korunmak ve önlem almak maksadıyla davranışlarını kısıtladıklarını ortaya çıkarmıştır (Öztürk, 2015b). Erkan ve Sevin’in (2018) İstanbul Kadıköy’de yaşayanlar, çalışanlar ve ziyaretçilerden oluşan 387 kişi üzerinde uyguladığı anket çalışmasında mekânsal koşulların algıya dayalı risk faktörlerini incelemişlerdir. Buna göre; Katılımcıların içinde bulundukları mekânı yorumlayarak algıya dayalı bir risk değerlendirmesi yaptıkları, buna bağlı olarak karanlık ve ıssızlığın suç korkusunu arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca güvensizlik duygusunun diğerlerine nazaran ziyaretçiler tarafından daha çok hissedildiği, duvar yazıları gibi bazı mekânsal özelliklerin de suç korkusuna çok fazla etki etmediği saptanmıştır (Erkan ve Sevin, 2018). Taylan’ın (2018) televizyonun suç korkusu üzerindeki etkisini incelemek için Sakarya’da 242 kişi üzerinde yaptığı çalışmada, televizyonu çok izleyenlerin televizyonu az izleyenlere kıyasla daha çok acımasız ve tehlikeli dünya algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Taylan, 2018). Yazgan ve Kurtkapan’ın (2020) İstanbul’da yaşayan yaşlı bireylerde suç korkusu ile yaşam doyumunun etkisinin incelendiği bu araştırmaya 65 yaş üstü 243 kişi katılmıştır. Çalışmaya göre, yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti ile suç korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Yazgan ve Kurtkapan, 2020). Güncel çalışmalarda ise Gündoğdu ve Metintaş’ın (2022) Kırklareli’nde kentleşme ve suç korkusu arasındaki ilişkinin kadınlar üzerindeki etkisini incelediği çalışmaya 62 kadın katılmıştır. Bulgular; katılımcıların %24’ünün kendini dışarda güvende hissetmemesi, Kırklareli merkez ilçesinde yaşayan kadınlarda suç korkusunun üst seviyede olmadığını göstermektedir.

Kendilerini güvende hissetmeyen katılımcıların korku ile işaret ettiği bölgeler düşük gelirli ve toplumsal ayrışma nedeniyle mekânsal dışlanma yaşayan vatandaşların yoğun olarak bulunduğu bölgeler olarak tespit edilmiş ve güvenliksiz olarak tanımlanan bölgelerde müdahale eksiklikleri ortaya çıkartılmıştır (Gündoğdu ve Metintaş, 2022). Yavuzçehre'nin (2022) Denizli ilinde kentsel dönüşümün suç korkusu ile ilgili etkileşimini incelediği çalışmada Denizli ili Aktepe mahallesinde yaşayan 125 kişi üzerinde anket uygulanmıştır. Sonuçlara göre; ; katılımcıların kenti ve yaşadıkları mahalleyi güvenli buldukları, komşularına güvendikleri, gece dışarda olmayı güvenli bulmadıkları, en çok ev hırsızlıkları suçu ile karşılaştıkları ve en fazla öldürülmekten korktukları bulgularına ulaşılmıştır. Kentsel dönüşüm projesinin sonrasında mahallede suç unsuru ve korkusu azalmış ancak yok olmamıştır (Yavuzçehre, 2022).

Konuyla ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların da yine son yıllarda arttığını söylemek mümkündür. Suç korkusu ile ilgili yapılan en eski lisansüstü çalışmalara örnek olarak; Kul'un (2009) "Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması" isimli doktora tezi verilebilir. Çalışma İstanbul'un Eminönü ve Tuzla İlçelerinde çalışanların suça ilişkin korkularına odaklanmıştır. Toplam 188 kişi üzerinde karma yöntem (nicel-nitel) uygulanarak gerçekleştirilen çalışmaya göre; katılımcıların %73,4' ü suçtan korkmaktadır. Suç korkusu yaşayan katılımcıların %75,3' ünün suçtan korunmak için üst düzey tedbirleri aldıkları belirlenmiştir (Kul, 2009). Gökulu'nun (2011) "Perceived Risk of Victimization and Fear of Crime: A Study of Metu Students" başlıklı doktora tezinde mağduriyet risk algısı ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 497 Üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, dolaylı mağduriyete maruz kalan öğrencilerin kampüs suç korkusu ortalamaları, bu mağduriyete maruz kalmayan öğrencilere göre daha yüksektir (Gökulu, 2011). Mühürçüoğlu'nun (2010) " Bombalı İntihar Saldırısı Sonucu Oluşan Suç Korkusu Üzerine Bir Vaka İncelemesi: Ulus- Anafartalar Çarşısı Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tezinde Ulus-Anafartalar Çarşısı esnafının suç korkusundan ne kadar etkilendiklerini ortaya çıkarmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada 3 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Sonuçlara göre; katılımcıların herhangi bir suçun mağduru olmamalarına rağmen suç korkusu yaşadıklarına ulaşılmıştır. Bir başka sonuç ise katılımcıların internet üzerinden çevrimiçi işlemler yaparken dolandırılacağına dair yüksek kaygı taşıdıkları olmuştur (Mühürçüoğlu, 2010). Son yıllarda yapılan konuyla ilgili tez çalışmalarına ise; Baki'nin (2021) "Güvenlikli Sitede Komşuluk İlişkileri Bağlamında Suç

Korkusu” isimli doktora tezinde nitel araştırma yönteminin benimsendiği 35 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Komşuluk ilişkileri açısından güvenli sitelerde deneyimlenmiş olan suç korkusuna odaklanılan bu çalışmanın sonuçlarına göre, güvenli sitelerde yaşayan bireylerin yaşam tarzının, kent bütününden sosyo-mekânsal anlamda farklılaştığı görülmüştür. Sitelerin, “güvenli alan” prensibinin sosyal ve mekânsal özelliklerine sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Usta Baki, 2021). Şen’in (2022) “Toplumda Suç Korkusu ve Sosyal Sermaye Dinamikleri Açısından Afet Direnci: Burdur-Antalya Kent Merkezi örneği” başlıklı doktora tezinde toplumun sosyal sermaye dinamiklerinin afet direncine arasındaki ilişki ve bu ilişkide toplumun suç korkusu seviyesinin aracılık rolü ele alınmıştır. Anket tekniği kullanılarak Burdur ve Antalya merkezlerinden 18 yaş üstü 1040 katılımcıya ulaşılmıştır. Sonuçlara göre, kadınların, sosyo-ekonomik seviyesi düşük olanların, heterojen toplumlarda yaşayanların ve suça maruz kalanların daha çok yapılaşan suç korkusu yaşadığı bulgularına ulaşılmıştır (Şen, 2022). Erdoğan’ın (2023) “ Suç Korkusu: Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinde Suç Korkusu” başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasında kentsel mekândaki suç korkusu izlerinin bireylerin suç korkusuna etkisini araştırmıştır. Bu bağlamda Çukura Üniversitesi öğrencilerinden 496 katılımcıya anket uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; "suç mağduriyet korkusu" ve "suç mağduriyet risk algısı" düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bir diğer sonuç ise kadınların "suç mağduriyet korkusu" ve "suç mağduriyet risk algısı" düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Ayrıca suç gruplarında kadınlar "şahsa yönelik" suçlardan, erkeklerin de "şahsa ya da mal varlığına yönelik" suçlarda korku düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadınların en korktuğu suç türü "Tecavüze veya cinsel saldırıya uğramak" erkeklerin ise "silahlı saldırıya uğramak “tır (Erdoğan, 2023).

Türkiye’de yapılmış çalışmalar tarandığında siber suç korkusu ile ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmıştır. Yılmaz (2018)’ in yayınladığı “Siber Suç Korkusu Ve Önlem Alma Stratejileri: Ankara’daki Teknokentler Örneği” başlıklı yüksek lisans tezidir. Çalışma, Ankara’da bulunan teknokent çalışanları üzerindeki siber suç korkusunu ölçmek üzere 266 katılımcıya anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların % 50 den daha fazlasının siber suç mağduru olma korkusu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz, 2018).

### 2.7.2. Uluslararası Alanda Suç Korkusuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

Suç korkusu dünyada 1960'lı yıllardan sonra, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen bazı sosyal ve siyasal olayların etkisiyle yoğunlaşmaya başlamıştır. Daha sonraki dönemde kentleşme sorunları ve buna bağlı gelişen sosyal sorunlar ile artan suç korkusu, suçun kendisinden daha büyük bir sorun haline geldiğinin fark edilmesiyle suç korkusu ile ilgili yapılan çalışmalarda dünya genelinde artış yaşanmıştır. Bununla ilgili yapılan ilk çalışmalardan; McIntyre'nin (1967) “Public Attitudes Toward Crime and Law Enforcement” derleme türünde olan ve daha çok suç korkusunu ve toplumsal etkilerini tanımlayan türde makalesi, Furstenberg' in (1971) daha önce Baltimore'da 1545 kişiye anket uygulanarak gerçekleştirilmiş bir suç çalışmasını, suç korkusu açısından yeniden incelediği “The Public Reaction to Crime” isimli çalışmasını, Skogan'ın (1978) Northwestern Üniversitesi'nde arşivlenen anket verilerine dayandırarak yaşlıların suç korkusu üzerine değerlendirmeler yaptığı “Fear of Crime Among the Elderly” başlıklı makalesinde yaşlı bireylerin bazı dezavantajlı durumlarından ötürü diğer gruplara göre daha yüksek düzeyde suç korkusu yaşadığı değerlendirmesini yapmıştır. Garofalo'nun (1979) sekiz Amerikan kentindeki mağduriyet ve tutum anketlerinden elde edilen verileri kullanarak, suç korkusunun belirleyicilerine ilişkin bir değerlendirme yaptığı “Victimization and the Fear of Crime” isimli çalışmasında ulaştığı sonuç, suç korkusunun basitçe mağduriyet riskinin ve gerçek deneyimlerin bir işlevi olmadığı yönündedir. (Furstenberg, 1971; Garofalo, 1979; McIntyre, 1967; Skogan, 1978).

1970'li yıllardan sonra suç korkusu ile ilgili artmaya başlamış, buna örnek olarak; Box, Hale vd. nin (1988) İngiliz suç araştırmasından aldığı verileri inceleyerek ABD literatüründeki suç korkusunu açıkladıkları “Explaining the Fear of Crime” çalışmasında, yaş cinsiyet, ırk, mahalle uyumu, polise güven, mağduriyet deneyimleri ve risk algısının suç korkusuyla ilişkilendirilebileceğini ortaya koymuşlardır. Gray vd.nin (2008) “Reassessing the Fear of Crime” İngiliz Suç Araştırması (BCS) biriminin halkın suça ilişkin endişelerinin ölçüldüğü sorularına yeni eklenen soruları değerlendirdiği çalışmaları bu konuda yapılmış önemli çalışmalardır (Box vd., 1988; Gray vd., 2008).

Suç korkusuyla ilgili geniş çaplı araştırmalar yapan özellikle Avrupa ve Amerika’da uluslararası merkezler de bulunmaktadır. Bunların başında Amerika’da ağırlıklı olarak suç önleme stratejilerini ele alan Pop Center (Center of Problem Oriented Policing) suç korkusunu incelemektedir. İngiltere’de Ulusal İstatistik Ofisinin öncülüğünde başlatılan İngiliz Suç Araştırması (British Crime Survey – BCS) anketleri, Uluslararası Suç Mağduru Anketi ( International Crime Victim Survey, ICVS) gelmektedir (Van Dijk, 1990).

2000’li yıllardan sonra uluslararası alanda suç korkusu ile ilgili yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Örnek olarak; Jackson (2004) İngiltere’nin Tynedale bölgesinde ulaştığı 600 kişinin mail verilerinden oluşan “ Experience and Experssion: Social and Cultural Significance in the Fear of Crime” isimli çalışmasının sonuçlarına göre katılımcıların %80’inin kendileri için en önemli konuların toplumun emniyeti ve güvenliği olduğunu düşündüğünü ortaya çıkardı (Jackson, 2004). Schafer vd. (2006), erkek ve kadın katılımcılar arasındaki güvenlik algılarını ve kişisel mülk mağduriyet korkusunu karşılaştırdığı “ Fear of Crime and Criminal Victimization: Gender- Based Contrast” başlıklı çalışmasından elde edilen sonuçlar, her iki cinsiyet grubu için de, mahallelerinin düzenli ve tatmin edici olmasının, algılar üzerinde en büyük etkiye sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Analizlerin sonuçlarındaki cinsiyete dayalı farklılıklar, erkeklerin ve kadınların farklı faktörlere dayalı olarak korku yaşadıklarını desteklemiştir (Schafer vd., 2006). Cossman and Rader (2011), kişisel olarak bildirilen sağlık durumu ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi ele aldığı “ Fear of Crime and Personal Vulnerability: Examining Self Reported Health” başlıklı çalışmasında kişilerin kendi bildirdiği kötü sağlık durumunun savunmasızlık hissi oluşturduğunu öne sürmüştür. Genel sosyal araştırmadan (GSS) elde edilen verilerden ulaşılan sonuçlara göre bazı sağlık göstergelerinin suç korkusunun artmasıyla ilişkili olduğunu ve cinsiyete göre değiştiğini göstermiştir (Cossman ve Rader, 2011). Lee vd. (2020), güvenlik açığı, düzensizlik/kötülük, sosyal uyum, önceki mağduriyet ve polis algılarının mala yönelik suç korkusu ve şiddet içeren suç korkusu üzerindeki etkilerini inceledikleri “ Fear of Crime Out West: Determinants of Fear f Property and Violent Crime in Five States” başlıklı çalışmalarında Batı Amerika’da yaşayan insanlarla görüşmeler yapmışlardır. Beş eyaletten toplam 923 kişiye anket uygulanmıştır. Sonuçlar, kadınların, düzensizlik/kötülük algılarının, sosyal uyum algılarının, önceki mağduriyetlerin ve polisin hizmet kalitesi değerlendirmelerinin her birinin suç korkusunu etkilediğini tespit etmiştir (Cossman ve Rader, 2011).

Son yıllarda internetin dünyada hızla yayılmış olmasından dolayı bilimsel araştırmaların da ilgi odağı haline gelen alternatif bir toplumsal alan oluşmuştur. Suç korkusunun internet bağlantılı uygulamalarda gerçekleşen çeşidi olan siber suç korkusunu ifade etmek için sosyal medya araçlarından X kullanılarak gerçekleştirilmiş çalışmalar da çoğalmaktadır. Bunlardan bazıları örnek olarak verilebilir. Curiel vd. (2020), sosyal medyanın suç ve suç korkusu ile ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla Twitter verilerinden yararlanarak gerçekleştirdiği “Crime and Its Fear in Social Media” isimli çalışmasında Latin Amerika’nın on sekiz bölgesinden 70 gün boyunca 32.513.684 farklı tweet veri setiyle tweet toplanmıştır. Sonuçlar, gazeteler gibi kitle iletişim araçları gibi sosyal medyanın da şiddet veya cinsel suçlara yönelik güçlü bir önyargıdan muzdarip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sosyal medya mesajları suçla yüksek oranda ilişkili değildir. Bu nedenle, sosyal medyanın kendi başına suçtaki eğilimleri tespit etmede çok yararlı olmadığı gösterilmiştir, ancak gösterdikleri şey daha çok suç korkusu seviyesinin bir yansımasıdır (Curiel vd., 2020). Bir başka çalışma da Alshalan (2006)’ ın doktora tezi çalışmasıdır. İnternet kullanıcıları arasında siber suç mağduriyeti ve suç korkusunu araştırdığı “Cyber-Crime Fear and Victimization: An Analysis of a National Survey” başlıklı tez çalışmasında 2004 Ulusal Siber Suç Mağduriyeti Araştırması veri seti kullanılmıştır. Sonuçlar siber suç mağduriyeti, cinsiyet ve algılanan ciddiyetin siber suç korkusunu yordadığını ortaya çıkarmıştır (Alshalan, 2006). Brands ve Doorn (2022)’ un literatür taraması yaptıkları “The measurement, intensity and determinants of fear of cybercrime: A systematic review” isimli çalışmalarının sonuçlarına göre, mevcut araştırmalar, ölçülen duygu ve ilgili olduğu siber suç türü açısından büyük farklılıklar gösterme eğilimindedir. Cinsiyet, mağduriyet ve risk algısının siber suç korkusunun ortak yordayıcıları olduğu bulunmuştur (Brands ve Doorn, 2022). Yu (2014)’ nun üniversite öğrencilerinde siber suç korkusunu araştırdığı “Fear of Cyber Crime among College Students in the United States: An Exploratory Study” isimli çalışmasında toplam 270 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Bulgular, siber suç korkusunun suça bağlı olarak her zaman aynı yordayıcıları paylaşmadığını göstermektedir. İnternet kullanımı da siber suç korkusunda rol oynadığı ortaya çıkmıştır (Yu, 2014).

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

### **ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ**

Çalışmanın birinci ve ikinci bölümünde suç korkusu ve sosyal medya ile ilgili teorik bilgiler kavramsal çerçevede ele alınmıştır. Bu bölümde ise çalışmanın metodolojik kısmı kapsamında; araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi, güvenilirliği ve geçerliliği ile veri seti, veri toplama teknikleri, verilerin kodlanması, analizi ve araştırma sorularına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

#### **3.1. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi**

##### **3.1.1. Araştırmanın Konusu**

Bu çalışma, sosyal medya platformlarından biri olan X’ te suç korkusunun nasıl ifade edildiğini ve yayıldığını araştırmaktadır. Özellikle belirli hashtagler, anahtar kelimeler veya içerikler üzerinden yapılan paylaşımları analiz ederek, sosyal medya platformlarından olan X’te suç korkusunun nasıl temsil edildiğini, yayıldığını ve toplumsal algıları nasıl şekillendirdiğini incelemek bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışmanın temel odak noktası, dijital ortamlarda üretilen söylemlerin suç korkusunu nasıl inşa ettiği ve bu korkunun toplumun güvenlik algılarını nasıl şekillendirdiğidir.

İngilizce “fear of crime” olarak geçen suç korkusu kavramı kısaca suç mağduru olmak, daha detaylı anlatımla ise “suça dair çağrışımlar oluşturan çevresel algılamalar yoluyla ortaya çıkarılan tehlike ve korku duygularının duygusal tepki olarak karakterize edilmiş halidir” şeklinde ifade edilebilir (Garofalo, 1981: 839). Çeşitli uyaranlara karşı insanlar ya da topluluklar tarafından oluşturulabilen suç korkusu ile ilgili olan bu çalışma, insanların yeni sosyalleşme alanı olan sanal dünyadaki yansımalarını bir sosyal medya platformu olan X aracılığıyla değerlendirecektir.

##### **3.1.2. Araştırmanın Amacı**

Bu araştırma, sosyal medya platformlarından X’te suç korkusunun dijital temsillerini analiz ederek, bu korkunun nasıl inşa edildiğini, yayıldığını ve toplumsal güvenlik algılarını nasıl dönüştürdüğünü ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Toplumun suç korkusunu

şekillendiren dijital söylemlerin arkasındaki psikolojik, sosyal ve teknolojik dinamikleri disiplinlerarası bir yaklaşımla açıklayarak, gerçek suçla mücadele stratejileri ile algı yönetimi politikaları arasında dengeli bir ilişki kurulmasına katkı sağlamaktır. Temel amaçlar şunlardır:

- Suç Korkusunun Dijital İnşasını Anlamak: Sosyal medyada suç korkusunun hangi dilsel, duygusal ve tematik bağlamlarda ifade edildiğini belirlemektir. Kullanıcıların bu korkuyu ne ölçüde kişisel deneyimlerle, ne ölçüde medya veya toplumsal söylemlerle ilişkilendirdiğini sorgulamaktır.
- Korkunun Yayılım Mekanizmalarını Çözümlemek: Sosyal ağ dinamiklerinin, kültürel algıların, medyanın ve güvenlik algılarının suç korkusunu nasıl güçlendirdiğini veya çarpıttığını araştırmak.
- Teorik ve Pratik Katkı Sunmak: Kültürel kriminoloji ve dijital sosyoloji literatürüne, suç korkusunun çağdaş dijital dinamiklerle ilişkisini açıklayan yeni bir perspektif eklemek.

Bu çalışmanın nihai hedefi, politika yapımcılar, sosyal medya platformları ve sivil toplum için, korku söylemlerinin yönetimi ve toplumsal güvenin artırılmasına yönelik veri temelli öneriler geliştirmektir.

### **3.1.3. Araştırmanın Önemi**

Sanal dünya, insanların zamanlarının çoğunu geçirdiği bir ortam olarak, hem boş vakit değerlendirme hem de toplumsal kontrol işlevi görmektedir. Aile, eğitim, din ve geleneksel medya gibi toplumsal yapılar, bu işlevleri giderek sosyal medyaya devretmiştir. Sosyal medya, yerel ve küresel kimlikleri ve inançları birbirine yakınlaştırarak yeni bir toplumsal oluşum yaratmaktadır. Ancak, sosyal medyanın kamusal işlevlerinin yanı sıra suç işleme, korku yaratma ve yayma gibi olumsuz yönleri de ortaya çıkmıştır. Son yıllarda suç korkusunun sanal ve gerçek dünyalar arasında etkileşime girdiği gözlemlenmektedir. Bu etkileşim, sosyal medya üzerinden yayılan bilgilerle suç korkusu yaratmakta ve bu durum kullanıcıların davranışlarını hem çevrimdışı hem de çevrimiçi düzeyde etkilemektedir. Bu

karşılıklı etkileşimin sosyolojik analizi, yaşam kalitesini artırmak için önemlidir. Bu tez, sosyal medyanın suç korkusu gibi toplumsal meselelerdeki rolünü inceleyerek, X platformu üzerindeki söylemlerle suç korkusunun nasıl ilişkilendirildiğini ve toplumsal algıların nasıl şekillendiğini anlamaya yönelik önemli bir fırsat sunmaktadır.

#### **3.1.4. Araştırmanın Yöntemi**

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi çerçevesinde tasarlanarak yürütülmektedir. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 41). Nitel araştırma süreci; soruların oluşturulması, katılımcılardan verilerin toplanması ve bu yolla ele alınan bu özel durumlardan genel temalar altında toplanması yoluyla veri analizinin yapılarak araştırmacının yorumlamasıyla çalışmanın raporlaştırılarak tamamlanması şeklindedir (Creswell, 2017: 4).

Bu araştırma durum çalışması deseni kapsamında tasarlanmıştır. Sosyal medyada suç korkusunun dijital temsilleri, yayılım dinamikleri ve toplumsal etkileri, kültürel, teknolojik ve sosyopsikolojik faktörlerin iç içe geçtiği karmaşık bir fenomendir. Durum çalışması, böyle çok katmanlı fenomenleri gerçek yaşam bağlamında derinlemesine incelemek için uygun desenlerden biridir. X platformu, bu fenomenin sınırları belirli bir bağlamda nasıl işlediğini anlamak için ideal bir durum oluşturmaktadır (Stake, 1995).

Suç korkusunun sosyal medyadaki yansımaları, platformun algoritmik yapısı, kültürel normlar ve güncel toplumsal olaylarla sıkı sıkıya bağlıdır. Durum çalışması tek bir durumu (X platformu) merkeze alarak, bu bağlamsal faktörlerin fenomen üzerindeki etkisini diğer desenlere kıyasla çok daha derinlemesine keşfetme olanağı tanımaktadır (Merriam ve Tisdell, 2016).

Sosyal medya söylemleri dinamik ve akışkandır. Durum çalışması, “çağdaş bir fenomenin gerçek yaşam bağlamında incelenmesi” (Yin, 2018: 15) için özellikle uygundur. X platformundaki belirli bir zaman diliminde yoğunlaşan suç korkusu söylemlerini, bu

güncel bağlam içinde analiz etmek desenin doğasına uygundur. Ayrıca araştırmanın hedefleri durum çalışmasının keşfedici ve betimleyici işlevleriyle tam örtüşmektedir (Stake, 1995).

Araştırmanın durumu, X sosyal medya platformu olarak tanımlanmıştır. Bu seçim platformun Türkiye bağlamında yüksek kullanıcı penetrasyonu ve etki gücüne sahip olması, suç/ güvenlik tartışmalarının yoğun şekilde yapıldığı bir kamusal alan işlevi görmesi, veri erişim olanaklarının nispeten uygun olması ve fenomenin sınırları belirli bir sistem içinde incelenmesine imkân tanınmasıyla gerekçelendirilir.

Çalışma, sosyal medya platformu olan X üzerinden paylaşılan iletileri çekip elde edilen verilerin analiz edilmesi üzerinden değerlendirilecektir. Suç korkusunun sosyal medyadaki yansımalarını ortaya çıkarmak üzere gerçekleştirilen bu çalışmada X üzerinden #korkuyorum, #endişeliyim, #siberzorbalık, #sibergüvenlik, #sibersuçlar, #sibersaldırı hashtagleri ile “korkuyorum”, “endişeliyim”, “siber saldırı”, “siber zorbalık” ve “siber suçlar” kelimeleri taranarak paylaşılan iletiler 16.09.2022-22.12.2022 tarihleri arasında MAXQDA veri analiz programı üzerinden çekilmiştir. Tarih seçiminde özel bir gün/hafta/ay hedeflenmemiştir. Kullanıcıların günlük hayat akışlarında gerçekleşen olaylara bakış açıları ele alınmak amaçlandığı için tarih konusunda ülkede ya da dünyada özel veya önemli olarak belirtilmiş bir zaman aralığı seçme ihtiyacı duyulmamıştır. İletiler toplamda 14 hafta boyunca haftalık olarak MAXQDA üzerinden çekilmiştir. İletiler çekilirken gündemdeki olaylar, özel günler, ülkenin içinden geçtiği ekonomik-politik süreçler ve medyaya yansıyan toplumsal olaylar gibi konular göz önünde bulundurularak kullanıcıların suç korkusuna verecekleri muhtemel tepkileri düşünüp bu konudaki çeşitliliği geniş tutmak adına çalışma doyuma ulaşıncaya kadar iletiler her hafta çekilmiştir. 14 haftanın sonunda yeterli doyuma ulaşıldığı anlaşılmış olup analiz sürecine geçilmiştir. Bu işlemin sonunda belirtilen etiketlerle ilgili toplam 84.571 ileti alınmıştır.

Gerçek dünyada yaşanmış bir olay toplum tarafından da tanık olunmuş ise bu olay hakkında konuşmak ve karşılıklı bilgi paylaşımında bulunmak adeta bir toplumsal reflekstir. Sosyal medya, dijital medya veya sanal medyada da varlık gösteren bu durum enformasyon akışının gözlemlenebilirliği açısından önemli bir durumdur. Bu akışı gözlemlemek için seçilen hashtagler ve kelimeler çalışmanın tasarımıyla ortaya çıkmıştır.

Çalışma, X aracılığıyla elde edilen verilerden suç korkusunu oluşturan bilgilerin yayılma biçimlerini, bu korkuyu şekillendiren faktörleri ve bunlara kullanıcıların verdikleri tepkileri anlamayı amaçladığı için çalışmaya en uygun olduğu düşünülen nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar çıktılardan ya da ürünlerden çok süreçlerle ilgilenmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda anlamlar önem taşımaktadır (Merriam, 1988: akt. Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Kullanıcıların verdikleri tepkiler ve bir sosyal medya platformunda yayılma biçimi, çeşitli sembollere verdikleri anlamlar bu çalışmada söylem ve anlamların ön plana çıkmasını gerektirmektedir. Nitel yöntem bu gerekçelerden ötürü çalışmanın doğasına uygun bulunmuştur.

Önceden birikmiş, kamuya açık ve kullanıma/analize hazır verilere dayalı internet araştırmalarına “ikincil araştırma” denir (Hewson vd., 2015). Bu çalışmada da X kullanıcılarından elde edilen veriler herhangi bir özel grupta paylaşılmış iletiler olmayıp kamuya açık iletilerin paylaşıldığı alanlardan çekilmiştir. Dolayısıyla araştırmacının, akışa ve verinin üretilmesi sürecine herhangi bir şekilde müdahil olmadığı bir türdedir. Konunun amacına uygun hashtagler ve kelimeler belirlenerek X’te bunlarla ilgili kamuya açık olarak kullanıcıların yaptıkları yorumlar, söylemler ve söylemlere yüklenen anlamlar ile çeşitli sembollere verilen tepkiler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmanın analiz kısmında ise içerik analizi kullanılmıştır. Bir nitel araştırma yöntemi olan içerik analizi, araştırılan olayın veya olgunun kökenlerine odaklanan, tümevarımcı bir analiz türüdür (Baltacı, 2019: 377). İçerik analizi, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmamızı sağlayan nitel veri analiz tekniğidir. Krippendorff’a (2004) göre içerik analizi, metinlerden (veya diğer anlamlı maddelerden) bunların kullanıldığı bağlamlara ilişkin tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmaya yönelik bir araştırma tekniğidir (Krippendorff, 2004). X iletileri yazılı metinler olduğundan çalışmada bu metinlerin hangi bilgileri içerdiğini ortaya çıkarmayı ve anlamayı amaçladığı için, içerik analizi bu metinleri analiz etmek için uygun bulunmuştur.

### **Araştırma Problemi**

Türkiye’de sosyal medya araçlarından X kullanıcılarının suç korkusu ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki problemlerin cevapları aranacaktır:

Tablo 3

Araştırma problemleri

| <b>Temel Araştırma Problemi</b>                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| X platformunda suç korkusunun kaynakları, temsili, yayılımı ve toplumsal yansıması, dijital iletişimin sosyopolitik bağlamı içerisinde nasıl anlamlandırılabilir? |
| <b>Alt Araştırma Problemleri</b>                                                                                                                                  |
| 1- Suç korkusunun X’te ifade edilme biçimleri nelerdir?                                                                                                           |
| 2- Suç korkusu, sosyal medya kullanıcıları arasında hangi duygusal tepkilere yol açmaktadır.                                                                      |
| 3- Medyaya yansıyan toplumsal olaylar, suç korkusunun X’te yayılımını nasıl etkilemektedir?                                                                       |
| 4- X platformu kullanıcılarının güvenlik algısı ve toplumsal güven bağlamındaki yansımalarının suç korkusuna etkileri nelerdir?                                   |
| 5- Kullanıcıların suç korkusuna ilişkin söylemleri, toplumsal cinsiyet ve göçmen algısı gibi faktörlere göre nasıl farklılaşmaktadır?                             |
| 6- Kullanıcıların suç korkusuna ilişkin söylemleri kültürel algılara göre nasıl şekillenmektedir?                                                                 |

**Araştırmanın Katılımcıları**

Katılımcıların seçimi X’ te suç korkusu oluşturduğu düşünülen paylaşımlarla ilgili hashtag’ler ve kelimeler ile arama yapılarak bu konularda iletiler paylaşmış kişilerden seçilmiştir. Belirlenen kelime ve hashtag kriterlerine uygun paylaşımlardan 84.571 ileti çekilerek gerçekleştirilmiştir. İkincil veri formatında olduğu için katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler (yaş, cinsiyet, medeni durum vb.) yer almamaktadır. Tanımlayıcı özellik olarak iletilerin paylaşıldığı tarih seçilmiştir. Kamuya açık alanda paylaşılmış iletiler olduğundan dolayı katılımcılarla herhangi bir görüşme veya bağlantı kurulmamıştır. Bir görüşme ya da bağlantı kurulmadan gerçekleşen bu çalışmada katılımcılara ait betimleyici özelliklerden çok paylaşılan iletilerin içerikleri ön planda tutulmuştur.

## Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği

Bu çalışmada Creswell (2017); Maxwell (2018) ve Yıldırım ve Şimşek (2018) olmak üzere üç farklı araştırmacının güvenirliliği sağlamak için belirledikleri teknikler takip edilmiştir. Buna göre:

Birinci olarak araştırmacı araştırdığı konuyla ilgili olarak etkileşim süresini artırmalıdır. Araştırma sürecinin uzun tutulması toplanacak verinin sayısını ve çeşitliliğini artırmaktadır. Bu çalışmada araştırmacı veriye ulaşma süresini uzun tutarak (16 Eylül 2022’ den 22 Aralık 2022’ye kadar) her hafta X’ ten veri çekmek suretiyle toplamda 14 haftalık süre boyunca iletiler toplamıştır. Çalışmanın veri sahası dijital alan olmasına rağmen araştırmacı tarafından hem sosyal medya hem de konvansiyonel medyada çalışmaya konu olan tüm haberler takip edilmiştir. Böylece çalışmanın aktif olarak yürütüldüğü süre sadece veri çekme süresiyle sınırlı değil daha uzun bir süreye yayılarak incelenmiştir.

İkinci olarak veri çeşitliliği yapılması önerilmiştir. X’ ten çekilen veriler; a) Duygusal boyut için çeşitli duyguları içeren hashtag ve kelimeler (korkuyorum, endişeliyim) b) suç korkusunun sanal dünyadaki yansımalarını içeren hashtag ve kelimeler (siber saldırı, siber suçlar, siber güvenlik) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Aynı veri grubunda yer alan bu iletiler araştırma problemleri göz önünde bulundurularak analizlere tabi tutulmuştur.

Üçüncü olarak araştırmacının alandan uzman görüşlere (farklı araştırmacılara) bulgularını sunarak fikir alması ve sonuçların desteklenmesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında altı aylık aralıklarla iki kez alandan iki farklı araştırmacıya (Her ikisi de sosyal bilimler alanlarında olmak üzere biri Dr. Öğretim Üyesi ve diğeri Doç. Dr.) sonuçlar sunulmuştur. Uzman araştırmacılar kodlamaya dahil edilecek tematik kod listesinin belirlenmesinde öneri ve görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda verilerin yarısı kodlandıktan sonra ara raporlama yapılmış ve sonuçlar uzman araştırmacılarla birlikte izlenmiştir. Alınan öneri ve değerlendirmelerle araştırma süreci devam ettirilmiştir.

Sonuçların geçerliğini ve iç genellenebilirliği sağlamak için tek bir gün, hafta veya ayda değil, üç farklı tarihte (üç farklı ay Eylül – Ekim- Kasım) toplanmıştır.

Nitel araştırmalarda çalışmanın niteliğini arttırabilecek birtakım stratejiler vardır. Ancak bu stratejiler nicel araştırmalarda kabul gören ölçütler olarak ön plana çıkarılmış “geçerlik” ve “güvenirlik” kavramları çerçevesinde değil nitel araştırmaların doğasına daha uygun olabilecek alternatif kavramlar geliştirilmiştir. Bu açıdan nitel bir çalışmada; “i geçerlik” yerine “inandırıcılık, “dış geçerlik” yerine “aktarılabirlik”, “i güvenirlik” yerine “tutarlılık” ve “dış güvenirlik” yerine “teyit edilebilirlik” kavramları kullanılmaktadır (Creswell, 2017; Yıldırım ve şimşek, 2018). Buna göre;

- İnadırıcılık: Araştırmacının sosyal medya kullanıcısı olması ve X hesabının bulunması araştırmacıya süreci anlamaya yönelik kazanç sağlamıştır. Ayrıca alışma boyunca gündemde yer alan konuyla ilgili medyayı takip etmesi araştırmacının konuya önyargısız bir şekilde yaklaşımını sağlamıştır.
- Aktarılabirlik: Belli deneyimleri yaşayan ve benzer duyguları hisseden kullanıcılarla çalışma gerçekleştirmek, nitel araştırmaların geçerliğini ve derinliğini arttıran önemli bir stratejidir. Araştırmacı elde ettiği ileti verilerinden ortaya çıkan kavram ve temaları yeniden düzenlenmiş bir biçimde, yorum katmadan ve iletilerde yer alan metinlere sadık kalarak aktarmıştır. Böylece alışma olabildiğince kendi ortamına ilişkin doğal bilgiyi koruyarak ilerlemiştir.
- Tutarlılık: Çalışmanın başından sonuna kadar, tarafsız ve objektif bir bakış açısına sahip, aynı zamanda araştırmacının süreç boyunca tutarlılığını değerlendirebilen iki uzmanla mutabakat sağlanmıştır. Ek olarak elde edilen temalar ve kategoriler, konuyla ilgili yapılan diğer çalışmaların sonuçlarına dayandırılmıştır.
- Teyit edilebilirlik: Araştırmacı titizlikle yürüttüğü metodolojik süreci açık ve şeffaf bir biçimde sunmuştur.

### **3.1.5. Veri Setinin n İşleme Yöntemleri**

Veri setinin ön işleme yöntemi 3 başlık altında gerçekleştirilmiştir.

- Verilerin toplanması

- Verilerin Sağaltılması- temizlenmesi
- Verilerin Kodlanması

Bu bölümde veri setinin ön işleme yönteminin basamakları açıklanmıştır.

### **Verilerin Toplanması**

Çalışmanın veri toplama tekniği olarak görsel-işitsel dijital materyaller kullanılmıştır. Nitel veri toplama teknikleri arasında yer alan görsel-işitsel dijital materyaller, “fotoğraflar, sanat eserleri, videokasetler, websitelerin anasayfaları, e-postalar, metin mesajları, sosyal medya mesajları veya herhangi bir türdeki ses kayıtları şeklinde olabilir” (Creswell ve Creswell 2021). Bu kapsamda araştırmanın veri toplama evresi sosyal medya mesajlarından edinilen bilgilerden oluşmaktadır. X’te; #korkuyorum, #endişeliyim, #siberzorbalık, #sibergüvenlik, #sibersuçlar, #sibersaldırı hashtagleri ile “korkuyorum”, “endişeliyim”, “siber saldırı”, “siber zorbalık” ve “siber suçlar” adı altında açılan etiketlerde yer alan iletilerin her biri araştırmanın veri toplama evresinin bir parçasıdır.

Bu çalışmada X üzerinden #korkuyorum, #endişeliyim, #siberzorbalık, #sibergüvenlik, #sibersuçlar, #sibersaldırı hashtagleri ile “korkuyorum”, “endişeliyim”, “siber saldırı”, “siber zorbalık” ve “siber suçlar” kelimeleri taranarak paylaşılan iletiler 16.09.2022-22.12.2022 tarihleri arasında MAXQDA veri analiz programı üzerinden çekilmiştir. Tarih seçiminde özel bir gün/hafta/ay hedeflenmemiştir. Kullanıcıların günlük hayat akışlarında gerçekleşen olaylara bakış açıları ele alınmak amaçlandığı için tarih konusunda ülkede ya da dünyada özel veya önemli olarak belirtilmiş bir zaman aralığı seçme ihtiyacı duyulmamıştır. İletiler toplamda 14 hafta boyunca haftalık olarak MAXQDA üzerinden çekilmiştir. İletiler çekilirken gündemdeki olaylar, özel günler, ülkenin içinden geçtiği ekonomik-politik süreçler ve medyaya yansıyan toplumsal olaylar gibi konular göz önünde bulundurularak kullanıcıların suç korkusuna verecekleri muhtemel tepkileri düşünüp bu konudaki çeşitliliği geniş tutmak adına çalışma doyuma ulaşınca kadar iletiler her hafta çekilmiştir. 14 haftanın sonunda yeterli doyuma ulaşıldığı anlaşılmış olup analiz sürecine geçilmiştir. Bu işlemin sonunda belirtilen etiketlerle ilgili toplam 84.571 ileti alınmıştır.

Bu çalışmanın veri toplama tekniğinde veriler toplanırken bağımlı değişken olan konuyla ilgili hashtaglarla (etiketlerle) ve kelimelerle paylaşılan iletiler dikkate alınmıştır. Bu etiketlerle işaret edilen iletiler çekilerek ilk olarak veri setindeki iletilerin metinleri MAXQDA bilgisayar yazılım programına tanımlanmıştır. Elde edilen veriler iletilerde geçen kelimelerin frekans analizi yapılması ve bu analizin sonucunda sıklığı en fazla olan tekrar eden iletiler tematik analiz yöntemiyle kodlanması şeklinde analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin iletilerde geçen kelimelerin frekans analizi yapıp bu analizin sonucunda sıklığı en fazla olan tekrar eden iletiler ile kuramlarda geçen kelime frekansları karşılaştırılıp buna göre temalar ve kategoriler belirlenecektir.

### **Verilerin Sağaltılması- Temizlenmesi**

Bu çalışmanın verileri MAXQDA üzerinden çekildikten sonra iletiler tek tek incelenmiştir. Tekrar eden, içeriği anlaşılmayan ve çalışmanın amacına uygun olmadığı tespit edilen iletiler temizlenmiştir. İletiler haftalık çekildiği için bu işlem her hafta sonunda gerçekleştirilmiştir. Kodlama sürecinde araştırmanın amacına uygun olmayan iletiler bağlam dışında bırakılmıştır. Örneğin araştırmanın amacına uygun olması iletilerde suç korkusu temalı içeriklerin kapsama alınmasını gerektirmektedir. Bu durumda “gece dışarı çıkmaya korkuyorum her an arkamdan biri saldıracakmış gibi geliyor” tarzında bir içerik amaca uygundur ve ilgili kodlama yapılır. Ancak “ bu akşam en sevdiğim dizi sezon finali yapacak diye korkuyorum” gibi bir ileti suç korkusu ile ilgili herhangi bir temayı barındırmadığı için bağlam dışında bırakılacaktır.

Bu iletilerde kullanılan kelimelerin daha anlamlı bir şekilde analiz edilebilmesi için tüm bu iletilerin mümkün olduğunca aynı ifade yapısına veya formata getirilmesi gerekmektedir. Tüm iletilerin aynı formata getirilmesi için yapılan formatlama işlemleri ile belirlenmiş kodlar ve duyguların ileti metinlerindeki karşılığı “verilerin analizi” başlığı altında açıklanmıştır.

### **Verilerin Kodlanması**

Verilerin kodlanması, içerik analizine tabi tutulması veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere isim verilmesi sürecidir. İçerik analizi 4 aşamada gerçekleştirilir.

- Verilerin kodlanması,
- Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi,
- Kodların ve temaların düzenlenmesi,
- Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Sığı, 2018).

Buna göre içerik analizinin en önemli basamağı kodlama sürecidir. Kodlama süreci, elde edilmiş verileri bölümlere ayırmayı, incelemeyi, karşılaştırmayı ve ilişkilendirmeyi gerektirmektedir (Strauss ve Corbin, 1990). X'ten çekilen iletileri anlamlı bölümlere ayırmak için öncelikle çalışmanın amacı, literatürden elde edilen bilgiler ve elde edilmiş ileti metinlerinden yararlanarak oluşturulmuştur.

Strauss ve Corbin (1990)'in söz ettiği üç tür kodlama modeli vardır: Daha önce belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama ve genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama.

Bu çalışma, Strauss ve Corbin'in (1990) kodlama modellerinden “Verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama” modeline dayanmaktadır. Bu kodlama türü, araştırma sürecinde ortaya çıkan veriler ışığında, kavramsal çerçevenin biçimlendirilmesi ve bu çerçeveye uygun olarak kodların belirlenmesi sürecini ifade etmektedir (Strauss ve Corbin, 1990). Strauss ve Corbin (1990), bu tür bir kodlamayı, araştırmanın temel kavramlarının ve kategorilerinin, verilerin analiz edilmesi sırasında ortaya çıkmasına dayalı olarak geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada ise, araştırma sırasında elde edilen verilerden (X' ten çekilen iletiler) türetilen kavramlar ve temalar, çalışmanın kuramsal ve kavramsal çerçevesiyle uyumlu bir şekilde tümevarımsal bir yaklaşım benimsenerek kodlanmış ve analiz edilmiştir. Bu süreçte iletilerden kodlar oluşturulmuş, kodlardan kategoriler, alt temalar ve alt temalardan ana temalara ulaşılmıştır. Temaların tanımlanmasında ise tümdengelimsel bir yaklaşım izlenerek, çalışmanın yararlandığı kuramsal çerçeve ve literatür bilgisi doğrultusunda temalar tanımlanmıştır. Bu çerçevede dört ana tema belirlenmiş ve her bir ana temaya bağlı olarak alt temalar ve kategoriler oluşturulmuştur.

## Verilerin Analizi

İlgili içerik oluşturulurken öncelikle literatürden elde edilen bilgiler ve kuramlardan çıkan kelime frekansları göz önüne alınarak belirlenen kelimeler ve hashtagler MAXQDA analiz programında taranmıştır. Bunlar; #korkuyorum, #endişeliyim, #siberzorbalık, #sibergüvenlik, #sibersuçlar, #sibersaldırı hashtagleri ile “korkuyorum”, “endişeliyim”, “siber saldırı”, “siber zorbalık” ve “siber suçlar” etiketleriyle oluşturulmuş iletilerdir. İlgili içerik oluşturulurken belirlenen anahtar kelimeler sisteme (MAXQDA) girilmiş ve belirlenen anahtar kelimeler veri tabanında biriken iletiler arasından aranarak analiz gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın veri analizi iki basamakta gerçekleştirilmiştir. İlk basamakta iletilerin içeriğindeki kelimelerin biçimlendirilmesi yapılmıştır. İletilerde kullanılan kelime biçimleri, X'in karakter sınırlaması nedeniyle kişiden kişiye büyük farklılıklar göstermektedir. Bu iletilerde kullanılan kelimelerin daha anlamlı bir şekilde analiz edilebilmesi için tüm bu iletilerin mümkün olduğunca aynı ifade yapısına veya formata getirilmesi gerekmektedir. Tüm iletilerin aynı formata getirilmesi için yapılan formatlama işlemleri şunlardır:

Tablo 4

### İletilerin formatlama işlemi

|                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| – İletilerdeki kelimelerin biçimlendirilmesi<br>(tşkr = teşekkür, cnm = canım, vb...)                                                       |
| – Genel ahlaka aykırı ve küfür içerikli kelimelerin yalnızca ilk harfi alınıp diğer harfleri yerine üç nokta (...) ifadesi ile tamamlanması |
| – Tüm kelimelerin küçük harfe dönüştürülmesi ( öfke duygusunu ifade etmek maksadıyla yazılmış iletiler hariç tutulmuştur)                   |
| – X özel etiketlerini (hashtag (#), bahsetme (@), url bağlantısı) sabit bir formata dönüştürme.                                             |
| – İletilerdeki kelimelerin Türkçe karakterlere dönüştürülmesi.<br>(secim = seçim, cezani = cezani, vb...)                                   |
| – Eksik harfleri olan kelimelerin tamamlanması,<br>(korktm = korktum, anldm = anladım,<br>vb...)                                            |
| – Kelimelerin içinde tekrarlanan harfleri biçimlendirme.<br>(aaaaayyy = aayy)                                                               |

Yapılan bu formatlama işlemi dışında iletilerin doğası değiştirilmeden aktarılmıştır. Yazım ve imla hataları değiştirilmemiştir.

Belirlenmiş kodlar ve duyguların ileti metnilerindeki karşılıkları şöyledir:

Tablo 5

Duygular ve kodların ileti metnilerindeki karşılığı

|                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Büyük harf kullanımı:</b> Tüm harflerin büyük harfle yazıldığı kelimeler ve cümleler, metnin içeriğine göre değişebilmesi kaydıyla kızgınlık/öfke ifadesi olarak algılanmıştır.                              |
| <b>Küfürlü kullanım:</b> Metnin içeriğine göre nefret ya da öfke olarak algılanmıştır.                                                                                                                          |
| <b>Negatif ifadeler:</b> Metnin içeriğinde geçen korku, kaygı, üzüntü, acıma, bıkma, öfke, nefret, kızgınlık içeren ifadelerin tamamı negatif olarak algılanmıştır.                                             |
| <b>Pozitif ifadeler:</b> Metnin içeriğinde geçen mutluluk, umut, sevinme ifadelerinin tamamı pozitif olarak algılanmıştır.                                                                                      |
| <b>Metaforlu kullanımlar:</b> Metnin içeriğinde geçen art anlamlı kullanımlar, metaforu yapılan gerçek ifade üzerinden değerlendirmeye alınmıştır. Örneğin Silivri soğuktur = Cezaevine girmekten korkmak gibi. |

Analizin ikinci basamağında belirlenmiş kodlara atanmış ileti metnileri içerik analizine tabii tutulmuştur. İçerik analizi, metinlerden (veya diğer anlamlı maddelerden) bunların kullanıldığı bağlamlara ilişkin tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmaya yönelik bir araştırma tekniğidir. Analizin bu basamağında MAXQDA veri analiz programından yararlanarak çeşitli görseller ve tablolar oluşturulmuştur. Metinlerin içeriği karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

### Veri Analizinde İçerik Analizi Yönteminin Uygulanışı

Bu bölümde, çalışmanın temel analiz yöntemi olan içerik analizinin aşamaları detaylandırılacaktır. İçerik analizi, nitel verilerin sistematik bir şekilde incelenerek anlamlı kategorilere ayrılmasını sağlayan bir yöntemdir (Krippendorff, 2004). Çalışmada, suç korkusunun sosyal medyadaki yansımalarını ortaya koyabilmek amacıyla X'ten elde edilen 84.571 adet paylaşım MAXQDA yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde tematik analiz, betimsel analiz ve niceliksel veri analizi olmak üzere üç farklı içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Aşağıda, her bir analiz süreci detaylandırılmaktadır.

## **Tematik Analiz**

Tematik analiz, nitel verilerden anlamlı temaların çıkarılması ve bu temalar aracılığıyla araştırma sorularına yanıt bulunmasını amaçlayan bir içerik analizi türüdür (Braun ve Clarke, 2019). Bu çalışmada tematik analiz, suç korkusunun sosyal medya paylaşımlarındaki temsillerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Analiz süreci şu aşamalardan oluşmaktadır:

**Veriyle Tanışma:** Toplanan 84.571 ileti, anlam bütünlüğü açısından incelenmiş ve ön analiz süreci gerçekleştirilmiştir.

**Kodlama:** İleti içerikleri, anlamlı parçalar halinde kodlanarak sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır.

**Tema Oluşturma:** Elde edilen kodlar arasındaki ilişkiler belirlenerek suç korkusunu açıklayan kategoriler, alt temalar ve ana temalar oluşturulmuştur.

**Temaların Gözden Geçirilmesi:** Oluşturulan temaların tutarlılığı ve içeriği, araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirilmiştir.

**Tema İsimlendirme ve Tanımlama:** Belirlenen temalar açık bir şekilde tanımlanmış ve her bir temanın içeriği detaylandırılmıştır.

**Sonuçlandırma ve Raporlama:** Elde edilen bulgular, suç korkusunun sosyal medyadaki söylemleri nasıl şekillendirdiğini ortaya koyacak şekilde sunulmuştur.

Bu süreçte, iletilerin içerikleri MAXQDA yazılımı aracılığıyla analiz edilerek manuel hata payı en aza indirilmiş ve veri güvenilirliği artırılmıştır.

## **Betimsel Analiz**

Betimsel analiz, nitel verilerin önceden belirlenen kategoriler çerçevesinde incelenmesi ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yorumlanması sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada betimsel analiz süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır:

**Analiz Çerçevesinin Belirlenmesi:** Araştırma problemleri doğrultusunda suç korkusuna dair ana temalar oluşturulmuş ve iletiler bu çerçevede değerlendirilmiştir.

**Veri Organizasyonu:** İletilerde sıkça geçen ifadeler, duygu durumları ve anlatım kalıpları belirlenerek kategorilere ayrılmıştır.

**Doğrudan Alıntılarla Destekleme:** Suç korkusunun sosyal medya paylaşımlarındaki görünümünü açıklamak adına, analiz edilen iletilerden doğrudan alıntılar kullanılarak bulgular desteklenmiştir.

**Sonuçlandırma ve Yorumlama:** Elde edilen veriler, teorik çerçeveye ilişkilendirilerek suç korkusunun sosyal medya kullanıcıları üzerindeki etkileri açıklanmıştır.

Bu süreçte, betimsel analiz aracılığıyla suç korkusunun X'teki yayılım biçimleri, kullanıcıların duygu durumları ve ifade biçimleri derinlemesine incelenmiştir.

### **Niceliksel Veri Analizi**

İçerik analizinin önemli bir boyutu da, nitel bulguların nicel olarak desteklenmesi amacıyla yapılan frekans ve yüzde analizleridir. Niceliksel veri analizi sürecinde şu aşamalar takip edilmiştir:

**Frekans Analizi:** Tematik analiz sonucunda belirlenen temaların ve alt temaların iletilerde hangi sıklıkta tekrarlandığı tespit edilmiştir.

**Kelime Bulutu ve Sözcük Analizi:** MaxQDA yazılımı ile suç korkusuna ilişkin en çok kullanılan kelimeler görselleştirilerek analiz edilmiştir.

**İlişkisel Analiz:** Farklı temalar arasındaki ilişkiler, kelime birliktelikleri ve suç korkusunun belirli konularla nasıl bağlantılandığı istatistiksel olarak incelenmiştir.

Bu analizler, suç korkusunun sosyal medyada nasıl yayıldığını ve belirli olayların bu korkuyu nasıl etkilediğini anlamaya yönelik önemli veriler sunmuştur.

Bu çalışmada, toplanan 84.571 paylaşım içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve suç korkusunun sosyal medyadaki yansımaları üç farklı analiz tekniği ile değerlendirilmiştir. Tematik analiz, suç korkusuna dair öne çıkan temaları belirlemiş, betimsel analiz, bu temaları doğrudan alıntılarla destekleyerek yorumlamış ve niceliksel veri analizi, elde edilen bulguların istatistiksel olarak güçlendirilmesini sağlamıştır. Bu üç analiz yöntemi birlikte kullanılarak suç korkusunun sosyal medya söylemlerindeki yapısı bütüncül bir bakış açısıyla ortaya konmuştur.

### **Çalışmanın Özgün Değeri**

Bu çalışma, sosyal medya platformlarından biri olan X'te suç korkusunun nasıl ifade edildiğini, yayıldığını ve toplumsal güvenlik algısını nasıl şekillendirdiğini disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alarak mevcut literatüre önemli katkılar sunmaktadır. Çalışmanın özgün değeri aşağıdaki noktalar çerçevesinde açıklanabilir:

Mevcut literatürde, geleneksel medya (televizyon, gazete vb.) ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi ele alan çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Altheide, 2002; Glassner, 1999). Ancak bu çalışma, suç korkusunun sosyal medya platformları üzerinden nasıl yayıldığını inceleyen nadir araştırmalardan biridir. Sosyal medya, bireylerin hem bilgi tüketicisi hem de üreticisi olduğu interaktif bir alan sunduğundan, suç korkusunun yayılım mekanizmaları geleneksel medyaya kıyasla farklılık göstermektedir. Bu araştırma, X platformu özelinde bu farklılıkları analiz ederek önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Çalışma, suç korkusunun sosyal medyada nasıl şekillendiğini belirlemek için nitel içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Özellikle belirli hashtagler, anahtar kelimeler ve içerikler üzerinden yapılan paylaşımlar analiz edilerek, suç korkusunun hangi söylemler ve dil kalıpları ile inşa edildiği detaylandırılmıştır. Çoğu çalışma nicel anket verileri ile suç korkusunu ele alırken, bu araştırma nitel analiz kullanarak suç korkusunun dijital söylemde nasıl yankılandığını ortaya koymaktadır.

Geleneksel alışmalar, suç korkusunun bireyler üzerindeki psikolojik etkilerine odaklanırken (Farrall vd. 2009; Jackson, 2004), bu araştırma sosyal medyanın suç korkusunu nasıl artırdığını ve bunun toplumsal güvenlik algısını nasıl dönüştürdüğünü vurgulamaktadır. Çalışma bulguları, dijital platformlarda yayılan suç korkusunun sadece bireysel bir duygu olmadığını, aynı zamanda kamusal alan kullanımı, toplumsal bağların zayıflaması ve güvenlik politikalarına duyulan güven gibi geniş ölçekli yansımalar doğurduğunu göstermektedir.

Çalışma, bireylerin suç korkusuna kapılmalarını önlemek için medya okuryazarlığı eğitimine duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Ayrıca, devletlerin sosyal medya platformları ile iş birliği yaparak yanlış bilgilendirme ile mücadele etmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda çalışma, sadece akademik bir araştırma olmakla kalmayıp, aynı zamanda politika yapıcılar için uygulanabilir öneriler geliştiren bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Bu çalışmanın özgün değeri, sosyal medyada suç korkusunun nasıl inşa edildiğini hem teorik hem de pratik düzeyde ele alarak yeni bir perspektif sunmasından kaynaklanmaktadır. Dijital ağda güvenlik algılarının nasıl şekillendiğini anlamak, bireylerin toplumsal davranışlarını, medya tüketim alışkanlıklarını ve kamu politikalarını doğrudan etkileyen bir konudur. Bu bağlamda araştırma, gelecekte yapılacak çalışmalar için önemli bir referans noktası oluşturmaktadır.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **ARAŞTIRMA BULGULARI**

#### **4.1. Tema Analizi**

Bu araştırmada, sosyal medya platformu X üzerinde suç korkusunun nasıl ifade edildiğini, temsil edildiğini, yayıldığını ve hangi kaynaklardan beslendiğini anlamak amacıyla tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Tematik analiz, suç korkusuyla ilgili ifadelerin, paylaşımlarda kullanılan dil ve simgesel temsillerin, toplumsal yansımaların ve korkunun dijital ortamda nasıl yayıldığının belirlenmesine odaklanmıştır.

Araştırmanın temel amacı, ana araştırma problemi olan "X platformunda suç korkusunun temsili, yayılımı ve toplumsal yansıması, dijital iletişimin sosyo-politik bağlamı içerisinde nasıl anlamlandırılabilir?" sorusunun yanıtını bulmaktır. Bu bağlamda, platformda suç korkusunun nasıl şekillendiği, ne şekilde yayıldığı ve dijital ortamda toplumsal bir olguya dönüşüp dönüşmediği sorusu temel alınmıştır. Bu soru doğrultusunda yapılan verili analizlerle suç korkusunun dijital dünyadaki temsili ile toplumsal boyutları arasında bir bağlantı kurulmuştur. Daha sonra, alt araştırma problemleri üzerinden ilerleyerek, bu problemlere yönelik oluşturulan temalar ve kategoriler detaylı bir şekilde ele alınmış ve tartışılmıştır. Bu süreç, suç korkusunun X platformunda nasıl ifade edildiğini belirlemek amacıyla "suç korkusunun X'te ifade edilme biçimleri nelerdir?" sorusu etrafında toplanan verilerin kodlanması ve incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu analizde elde edilen bulgular, kullanıcıların suç korkusuna dair duygusal ve toplumsal algılarını, dijital iletişim araçları üzerinden nasıl dile getirdiklerini anlamaya yönelik önemli veriler sunmaktadır.

Araştırma sürecinde, sosyal medya platformu X'teki 84 bin üzerinde paylaşımdan elde edilen veriler, açık kodlama süreciyle işlenmiş ve ortak temalar belirlenmiştir. İlk olarak, suç korkusu ile ilgili ifadeler belirli kelimeler ve cümle yapılarına göre kodlanmıştır. Bu kodlar arasında "korku", "güvensizlik", "tehdit", "endişe" gibi ifadeler öne çıkmıştır. Daha sonra bu açık kodlar, benzer anlamları taşıyan kategorilerde gruplanarak daha büyük temalar altında toplanmıştır. Veriler, suç korkusunun toplumsal yansımaları, temsili, yayılımı ve kaynakları gibi dört ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar ve alt temalar, nitel verilerin içeriklerine dayanarak belirlenmiştir ve her bir tema, sosyal medya üzerinden

suç korkusunun farklı boyutlarını ele alacak şekilde gruplandırılmıştır. Bu araştırma için oluşturulmuş ana temalar, alt temalar ve kategoriler tablo 6’ da gösterilmektedir.

Tablo 6

Çalışmanın ana tema ve alt temalarının genel görünümü

| Ana Temalar                                            | Alt temalar                             | Kategoriler                                  |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------|
| 1- Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları | Sosyal kimlik ve güvenlik algısı        | Göçmenler ve suç ilişkilendirmesi            |
|                                                        |                                         | Cinsiyet temelli güvenlik algısı             |
|                                                        |                                         | Kamusal alanların güvensizliği algısı        |
|                                                        |                                         | Ulusal tehdit algısı                         |
|                                                        | Toplumsal güvensizlik                   | Yargısal adaletsizlik algısı                 |
|                                                        |                                         | Sisteme yönelik güvensizlik                  |
|                                                        |                                         | Sosyal İzolasyon                             |
| 2- Sosyal medyada suç korkusunun temsili               | Dil, söylem ve simgesel temsiller       | Mizah/ sarkazm                               |
|                                                        |                                         | Metaforlar                                   |
|                                                        |                                         | Stereotipler                                 |
|                                                        | Medya ve enformasyon yayılımı           | Olumsuz haberlerin kaygıyı beslemesi         |
|                                                        |                                         | Taciz ve şiddet olaylarının toplumsallaşması |
|                                                        | Suç korkusunun duygusal ifade biçimleri | Korku/anksiyete                              |
|                                                        |                                         | Öfke/hoşnutsuzluk                            |
|                                                        |                                         | Umutsuzluk                                   |
| 3- Sosyal medyada suç korkusunun yayılımı              | Dijital söylemler ve korku yayılımı     | Bilginin abartılması ve manipülasyonu        |
|                                                        |                                         | Asılsız içerik ve komplolar                  |
|                                                        | Sosyal kontrol ve çözüm önerileri       | Toplumsal çözümler                           |
|                                                        |                                         | Devlete yönelik talepler                     |
| 4- Sosyal medyada suç korkusunun kaynakları            | Kültürel algılar                        | Siyasetle ilişkilendirme                     |
|                                                        |                                         | Din ile ilişkilendirme                       |
|                                                        |                                         | Etnik farklar                                |
|                                                        | Dolaylı bilgi kaynakları                | Resmi istatistikler                          |
|                                                        |                                         | Söylentiler                                  |
|                                                        |                                         | Medya haberleri                              |
|                                                        | Bireysel deneyimler                     | Tanık olunan suçlar                          |
|                                                        |                                         | Kişisel suç hikayeleri                       |

Tablo 6’ da verilen bilgilerin açıklamaları şöyledir:

Ana Tema 1 - Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Yansımaları: Bu temada, suç korkusunun sosyal medya üzerinden toplumsal düzeyde nasıl yankı bulduğu ve toplum üzerindeki yansımaları ele alınmaktadır.

Alt Tema – A. Sosyal Kimlik ve Güvenlik Algısı: Bu alt temada 3 kategori yer almaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

Kategori - Göçmenler ve Suç İlişkilendirmesi: X platformunda, özellikle göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi ve toplumda güvensizlik yaratılması ile ilgili paylaşımlar yer almıştır.

Kategori - Cinsiyet Temelli Güvenlik Algısı: Daha çok kadınların güvenliği ile ilgili korkuların ifade edildiği gözlemlenmiştir.

Kategori - Kamusal Alanların Güvensizliği Algısı: Toplumsal alanlarda suç tehdidinin arttığına dair paylaşımlar gözlenmlenmiştir.

Kategori - Ulusal Tehdit Algısı: X paylaşımlarında, iç ve dış kaynaklı suç tehditlerinin arttığına dair söylemler bulunmuştur.

Alt Tema – B. Toplumsal Güvensizlik: Burada 3 kategori yer almaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır:

Kategori - Yargısal Adaletsizlik Algısı: Suç işleyenlerin cezalandırılmaması veya cezasızlık durumunun, bireylerdeki suç korkusunu artırdığına dair paylaşımlar mevcuttur.

Kategori - Sisteme Yönelik Güvensizlik: Adalet sistemi, güvenlik güçleri ve devletin suçla mücadeledeki başarısızlığına dair şikayetler ve eleştiriler de sıkça görülmektedir.

Kategori - Sosyal İzolasyon: Bireylerin suç korkusu nedeniyle daha izole hale gelmeleri ve toplumdan uzaklaşmalarına dair paylaşımlar gözlemlenmiştir.

Ana Tema 2 - Sosyal Medyada Suç Korkusunun Temsili: Bu temada, sosyal medyanın suç korkusunu nasıl çerçevelediği ve sunduğu ele alınmaktadır. Medya, sadece olayları haberleştirmez, aynı zamanda belirli kelimeleri, görselleri ve anlatım biçimlerini kullanarak suç korkusunun toplumda nasıl algılandığını şekillendirir.

Alt Tema – A. Dil, Söylem ve Simgesel Temsiller: Bu alt temada 3 kategori yer almaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

Kategori - Mizah/Sarkazm: Suç korkusunun mizahi bir şekilde işlendiği paylaşımlar görülmektedir. Bu, korkuyu alaycı bir biçimde ifade etmeyi içermektedir.

Kategori - Metaforlar: Suç korkusu, "karanlık sokaklar", "güvenlik tehdidi" gibi metaforlar aracılığıyla anlatılmaktadır.

Kategori - Stereotipler: Suçluların belirli etnik gruplar veya sosyo-ekonomik sınıflarla ilişkilendirilmesi gibi stereotipler sosyal medyada yer almaktadır.

Alt Tema – B. Medya ve Enformasyon Yayılımı: Burada 2 kategori yer almaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

Kategori - Olumsuz Haberlerin Kaygıyı Beslemesi: Suçlarla ilgili yayılan olumsuz haberlerin, toplumu daha kaygılı hale getirdiği iletiler gözlemlenmiştir.

Kategori - Taciz ve Şiddet Olaylarının Toplumsallaşması: Taciz ve şiddet olaylarının sosyal medya üzerinden geniş kitlelere ulaşarak toplumsal kaygıyı pekiştirdiğine yönelik iletileri içermektedir.

Alt Tema – C. Suç Korkusunun Duygusal İfade Biçimleri: Burada 3 kategori yer almaktadır. Bunlar:

Kategori - Korku/Anksiyete: "Gece dışarı çıkmak istemiyorum, çok korkuyorum" gibi ifadeler, suç korkusunun korku ve anksiyete düzeyindeki duygusal yansımalarını temsil etmektedir.

Kategori - Öfke/Hoşnutsuzluk: Suç korkusuna yönelik toplumun adalet sistemine, polis teşkilatına ve hükümete yönelik öfke duygularının ifadesi de yaygındır.

Kategori - Umutsuzluk: Suçla mücadeledeki yetersizliklere yönelik umutsuzluk ve çaresizlik içerikleri sosyal medyada sıkça dile getirilmektedir.

Ana Tema 3 - Sosyal Medyada Suç Korkusunun Yayılımı: Bu temada, suç korkusunun sosyal medya üzerinden nasıl yayıldığı ve bu yayılımın nasıl kontrol edilebileceği ele alınıyor.

Alt Tema – A. Dijital Söylemler ve Korku Yayılımı: Burada 2 kategori yer almaktadır. Kategoriler aşağıda açıklanmıştır

Kategori - Bilginin Abartılması ve Manipülasyonu: Suç haberlerinin, yanlış bilgilendirme ve abartılı bir şekilde yayıldığına dair iletilerin olduğu içeriklerden oluşmaktadır.

Kategori - Asılsız İçerik ve Komplolar: Suç korkusuyla ilgili asılsız haberler ve komplo teorilerinin yayıldığı ve toplumsal kaygıyı beslediği görülmüştür.

Alt Tema – B. Sosyal Kontrol ve Çözüm Önerileri: Burada 2 kategori yer almaktadır. Kategorilerin açıklaması aşağıda verilmiştir.

Kategori - Toplumsal Çözümler: Toplumun suçla mücadelede hangi çözümleri önerdiği, sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımlarla yayılmaktadır. "Polis devriyesi arttırılmalı" gibi öneriler bu temada yer alır.

Kategori - Devlete Yönelik Talepler: Suç korkusuyla ilgili devletin daha fazla önlem alması gerektiği yönünde talepler ve şikayetler de sıklıkla paylaşılmaktadır.

Ana Tema 4 - Sosyal Medyada Suç Korkusunun Kaynakları: Bu temada, suç korkusunun sosyal medyada hangi kaynaklardan beslendiği inceleniyor.

Alt Tema – A. Kültürel Algılar: Bu alt temada 3 kategori yer almaktadır. Kategorilerin açıklaması aşağıda verilmiştir.

Kategori - Siyasetle İlişkilendirme: Suç korkusunun siyasallaşması ve siyasi liderlerin suçla mücadeledeki yetersizlikleriyle ilişkilendirilmesi.

Kategori - Din ile İlişkilendirme: Suç korkusunun dini söylemlerle ve dini sembolize eden stereotipler üzerinden ilişkilendirilmesi.

Kategori - Etnik Farklar: Suçla ilişkilendirilen etnik grupların sosyal medya üzerinden daha fazla hedef haline gelmesi.

Alt Tema – B. Dolaylı Bilgi Kaynakları: Bu alt temada 3 kategori yer almaktadır. Aşağıda açıklanmıştır.

Kategori - Resmi İstatistikler: Suç oranlarına dair resmi istatistiklerin, bireylerin suç korkusu üzerinde nasıl etkili olduğu ve bu istatistiklerin sosyal medyada nasıl kullanıldığı.

Kategori - Söylentiler: Sosyal medya üzerinden yayılan söylentilerin, toplumda suç korkusunu pekiştiren bir faktör haline gelmesi.

Kategori - Medya Haberleri: Medya haberlerinin, özellikle suçla ilgili haberlerin, sosyal medya kullanıcılarının suç korkusunu şekillendirmesi.

Alt Tema – C. Bireysel Deneyimler: Bu temada 2 kategori yer almaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

Kategori - Tanık Olunan Suçlar: Kullanıcıların, tanık oldukları suç olaylarıyla ilgili sosyal medya üzerinden paylaşımlar yaparak, suç korkusunu ifade etmeleri.

Kategori - Kişisel Suç Hikâyeleri: Suç mağduru olma hikâyeleri ve kişisel deneyimlerin, suç korkusunun sosyal medya üzerindeki yansıması olarak paylaşıldığı gözlemlenmiştir.

Bu tematik analizde, sosyal medya platformu X üzerinde suç korkusunun çok yönlü bir biçimde ifade edildiği, yayıldığı ve toplumsal düzeyde bir kaygıya dönüştüğü ortaya konulmuştur. Temalar, suç korkusunun bireylerin güvenlik algılarını nasıl şekillendirdiğini, medya ve kültürel algıların bu korkunun yayılmasındaki rolünü, dijital ortamda korkunun nasıl yayıldığını ve kaygıyı pekiştiren unsurları kapsamlı bir şekilde sunmaktadır. Bu analiz, sosyal medya platformlarında suç korkusunun toplumsal etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır.

#### **4.2. Betimsel Analiz**

Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi, suç korkusunun sosyal medya platformu X üzerinde nasıl yansıdığı ve yayıldığına dair nitel verilerin detaylı bir şekilde açıklanması amacıyla kullanılmıştır. Betimsel analiz, araştırmanın bulgularını okuyucuya sistematik bir şekilde sunmayı hedefler. Burada amaç, sosyal medya platformunda suç korkusunun nasıl tanımlandığı, ne tür içeriklerin paylaşıldığı ve bu paylaşımların toplumda ne gibi duygusal ve sosyal yansımalar oluşturduğunun net bir şekilde ortaya konulmasıdır. Veriler, suç korkusunun yansımalarına dair sıkça karşılaşılan ifadeler ve durumlarla doğrudan ilişkilendirilen betimsel açıklamalarla analiz edilmiştir.

Bu çalışmada, X platformundaki kullanıcıların suç korkusuyla ilgili paylaşımları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu paylaşımlar, suç korkusunun ortaya çıkış biçimlerini, paylaşılan içeriklerin türünü ve içeriklerin toplumsal anlamda nasıl algılandığını açıklığa kavuşturmak için betimlenmiştir. Suç korkusunun sosyal medya üzerinden nasıl yayıldığı, hangi faktörlerin bu korkuyu daha da arttırdığı ve insanların suç korkusuyla ilgili nasıl bir dil kullandığı betimsel analiz yöntemiyle ele alınmıştır. Paylaşılan içerikler, kullanılan dil, ifade biçimleri ve sosyal medya platformu üzerindeki etkileşimler sistematik bir şekilde tanımlanarak sunulmuştur.

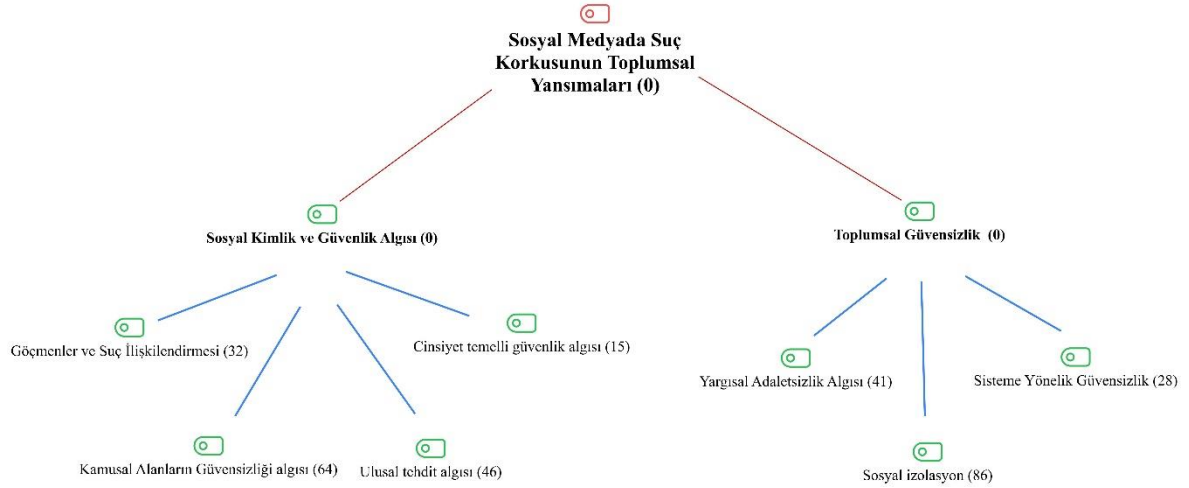
#### **4.3. Bulgular**

Betimsel analizde elde edilen veriler, aşağıdaki temalar ve alt temalar altında özetlenmiştir. Her bir tema, sosyal medyada suç korkusunun nasıl tanımlandığı ve hangi duygularla ifade edildiğini detaylı bir şekilde betimlemektedir:

#### 4.3.1. Tema 1: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Toplumsal Yansımaları

Çalışmanın 1. Teması suç korkusunun toplumsal yansımaları başlıklı temadır. Burada suç korkusunun dijital ortama yansıma şekli ele alınmıştır. Suç korkusunun toplumsal yansımaları; sosyal bağlam, kimlik ve toplumsal güvensizlik konularını içermektedir. Bu tema altında yer alan alt temalar ve kategoriler şekil 3’te gösterilmiştir.

Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları temasının 2 tane alt teması vardır: Sosyal kimlik ve güvenlik algısı ile toplumsal güvensizlik. Her bir alt temaya ait kategoriler mevcuttur. Toplumsal güvensizlik alt temasının 3 tane kategorisi bulunmaktadır. Bunlar: “yargısal adaletsizlik algısı”, “sisteme yönelik güvensizlik” ile “sosyal izolasyondur”. Diğer alt tema olan “sosyal kimlik ve güvenlik algısı” temasının da 4 tane kategorisi vardır: “göçmenler ve suç ilişkilendirmesi”, “cinsiyet temelli güvenlik algısı”, “kamusal alanların güvensizliği algısı” ve “ulusal tehdit algısı”dır. Bir sonraki bölümde toplumsal güvenlik alt teması değerlendirilecek daha sonra diğer alt tema olan sosyal kimlik ve güvenlik algısı analiz edilecektir.



Şekil 3. Suç korkusunun toplumsal yansımaları temasına ait alt temalar ve kategoriler

### Alt Tema – 1: Toplumsal Güvensizlik

Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları temasında ele alınacak ilk alt tema toplumsal güvensizliktir. Bu alt temanın altında yer alan kategorilerin frekansları en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığında şöyledir: Sosyal izolasyon = 86, yargısal adaletsizlik = 41 ve sisteme yönelik güvensizlik = 28.



Şekil 4. Toplumsal güvensizlik alt temasına ait kategorilerin frekansları

Frekansı en yüksek olan kategori, sosyal izolasyon olup, bu kategori, kullanıcıların suç korkusu yaşamaları sonucu topluma karşı aidiyet, güven ve benzeri duygularını sosyal medya aracılığıyla ifade etme biçimlerini kapsamaktadır. Bu bölümde, kullanıcıların dış dünyada karşılaştıkları suç mağduru olma korkusunu, yaşadıkları ülke ve toplum üzerinden değerlendirmeleri gözlemlenmiştir. Paylaşımlarda dikkat çeken vurgular; yozlaşmış toplum, gece/gündüz dışarda bulunma korkusu, Suriyeli-terörist ilişkilendirmesi gibi ifadeler kullanıcıların, suç korkusunun toplumsal bağlar üzerinde yarattığı olumsuz etkilere işaret ettiğini, aidiyet duygusunun ve güven bağlarının zayıfladığını ifade eden paylaşımlar olduğunun göstergesidir. Bunlardan bazıları şöyledir:

*“Dünya’yı bilmem bilmek de istemiyorum ama bizim ülkede aklınıza gelecek her vicdani alanda acayip bir yozlaşma var. Bu beni çok korkutuyor. İnsanların canlı cansız hiçbir şeye merhameti kalmamış, herkes vahşileşiyor. Aklımın ve kalbimin almadığı olaylar oluyor. Korkuyorum.” (25.11.2022).*

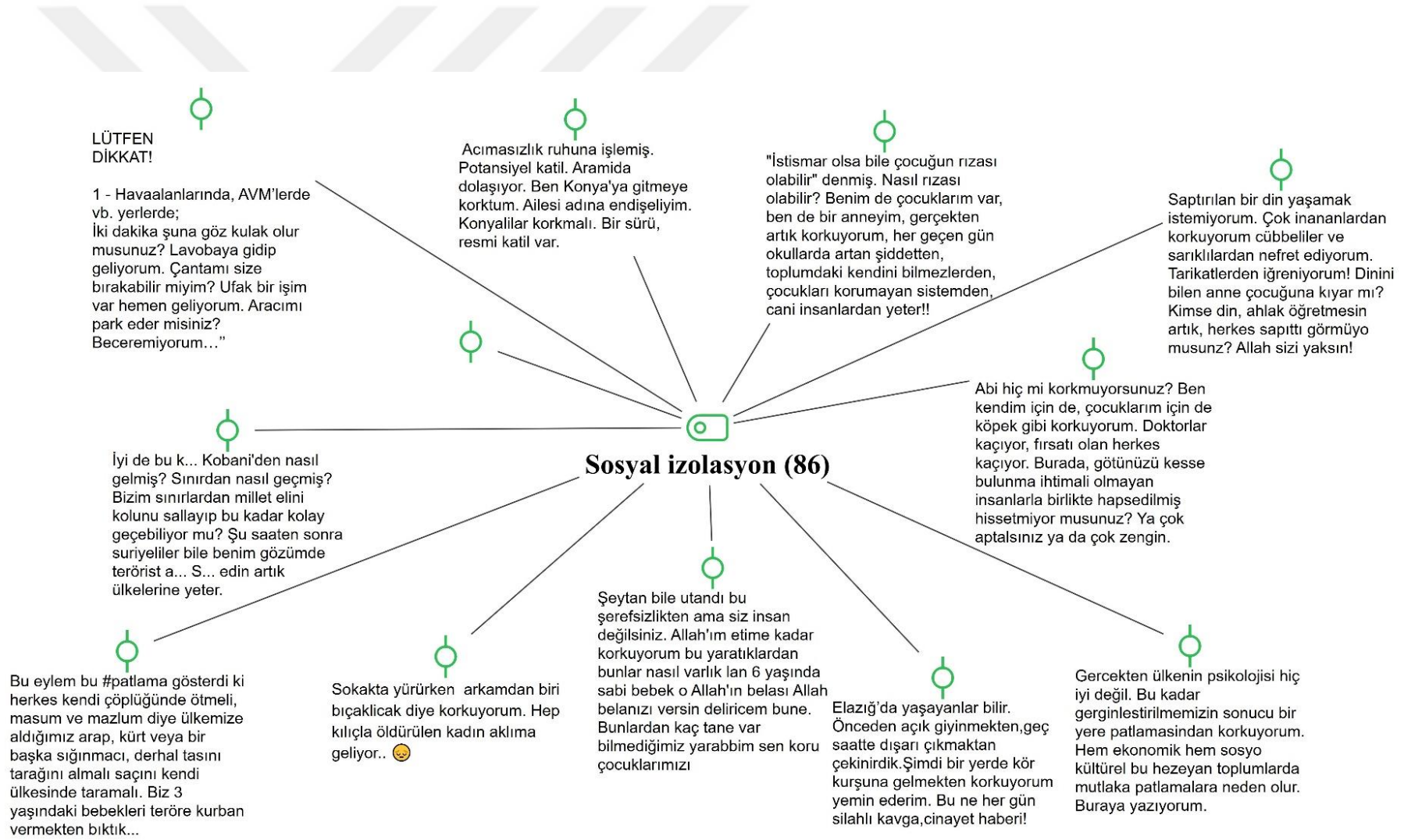
*“Evlenmekten, insanlardan, birini tanımaya adım atmaktan bile korkuyorum 😞” (24.11.2022).*

*“Bu memleket psikopat yetiştirme merkezine dönüştürüldü. Yetmezmiş gibi milyonlarcası da ortadağı'dan dolduruldu ülkeye. Kendimden vazgeçtim ama çocuğum için çok endişeliyim.” (25.11.2022).*

*“Yarın bomboşum kütüphaneye gitmek için mükemmel bir gün ama hava karardıktan sonraya kalmadıkça gitmenin bir anlamı yok saati kurtarmıyor, karardıktan sonra da eve dönmeye korkuyorum o yüzden gitmeyeceğim. Evet” (17.11.2022).*

Bu iletiler, "Sosyal izolasyon" kategorisiyle ilişkilendirilmektedir. Sosyal izolasyon, bireylerin toplumdan, sosyal çevrelerinden ve sosyal etkileşimlerden kendilerini soyutlaması veya dışlanması durumu olarak tanımlanır. İnsanların yalnızlık, korku, güvensizlik gibi duygularla ilişkili olarak kendilerini toplumdan uzaklaştırmaları ve sosyal ilişkilerden kaçınmaları sosyal izolasyonu besler. İlk iletide, birey toplumsal yozlaşma, vicdan kaybı ve insanların vahşileşmesi nedeniyle korktuğunu belirtmektedir. Bu, çevresindeki insanlara duyduğu güven kaybının ve sosyal bağların zayıflamasının bir yansımasıdır. Kişi, toplumu yabancılaştırıcı bir şekilde hissederek kendisini dışlanmış ve yalnız hissetmektedir. İkinci iletide, birey evlenmekten, insanlardan ve birini tanımaktan korktuğunu dile getirmektedir. Bu da sosyal izolasyonun bir başka örneğidir, çünkü birey, toplumsal ilişkilerden, hatta en temel insani bağlardan bile kaçınmaktadır. Güven eksikliği ve korku, bireyi toplumsal ilişkilerden uzaklaştırmakta ve yalnızlaşmasına sebep olmaktadır. Üçüncü iletide ise, birey, memleketin psikopat yetiştirme merkezi haline geldiğinden bahsederken, kendi güvenliğinden kaygı duymakta ve çocuğunun güvenliği hakkında endişelerini dile getirmektedir. Bu durum da, bireyin toplumsal düzende bir tehlike algılaması ve sosyal çevresine olan güvenini kaybetmesi nedeniyle sosyal izolasyona itildiğini göstermektedir. Son olarak, dördüncü iletide, birey, karanlıkta dışarı çıkmaktan ve eve dönmekten korktuğu için sosyal etkileşimlerden kaçmaktadır. Bu da sosyal izolasyonun bir örneğidir, çünkü kişi çevresinden kaçmakta ve yalnız kalmayı tercih etmektedir.

Tüm bu iletiler, korku, güvensizlik ve toplumsal yozlaşma gibi nedenlerle bireylerin sosyal etkileşimlerden kaçmasını, yalnızlaşmasını ve toplumdan izole olmasını ifade etmektedir. Bu kategori ile ilgili daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 5’ te gösterilmektedir.



Şekil 5. Sosyal izolasyon kategorisindeki iletilerin genel görünümü

Frekans değeri en yüksek ikinci kategori, “yargısal adaletsizlik”tir. Bu kategori altında, kullanıcıların yaşadıkları suç korkusunun, özellikle ülkenin adalet sistemine olan güvensizlikten kaynaklandığı ve bu güvensizliğin, bireylerin hissettikleri korku duygusuyla nasıl iç içe geçtiği gözlemlenmiştir. Kullanıcılar; “kendini ifade etmekten korkma”, “ülkede siber güvenlik yok”, “halkın güvenliği yok” gibi ifadeler kullanarak yaşadıkları korku ve güvensizlik duygularını, adalet sisteminin gerektiği şekilde işlemediği ve adaletin sağlanmasında ciddi aksaklıkların olduğu düşüncesiyle yansıtmışlardır. Bu söylemler, adaletin ve güvenlik sisteminin bireyler tarafından etkin ve adil bir şekilde işlediği yönündeki beklentilerinin karşılanmadığına dair güçlü bir eleştiri sunmakta ve suç korkusunun bu yapısal sorunlardan nasıl beslendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Buna dair bazı örnekler şöyledir:

*“İyi hoş diyorsun kardeşim de geleceğimden endişeliyim... Korkuyorum... Mesele sadece ekonomi değil... İnsanlara bir gömlek giydirmeye çalışıyorlar... Baskıcı kuralcı tepeden bakan bu zihniyetten kendini ifade edememekten güçlü olanın haklı olduğu bu lanet düzenden bıktık artık” (21.11.2022).*

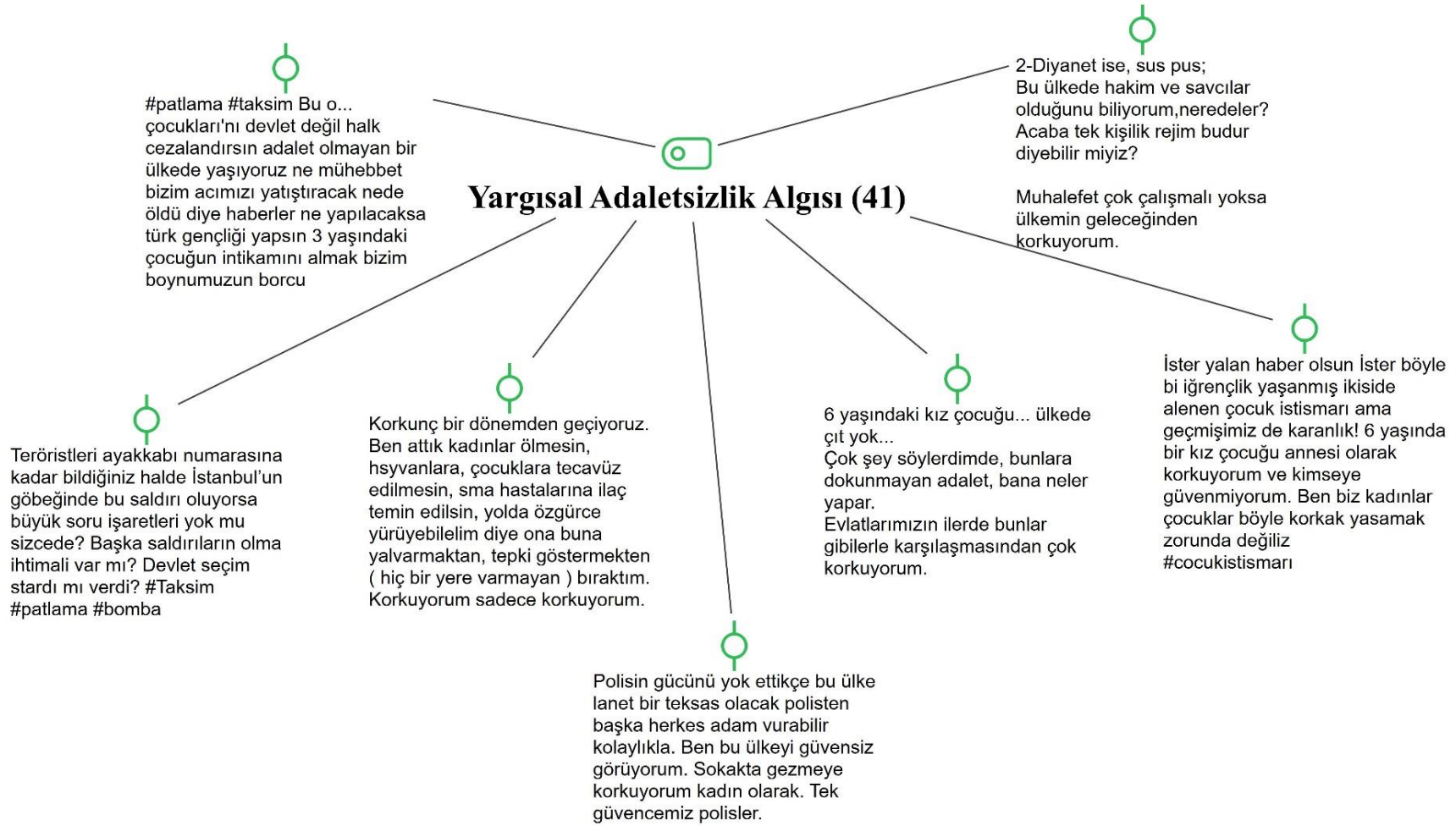
*“adımı, telefonumu, adresimi biliyorlar böyle bir şey olabilir mi ya? siber güvenlik diye bir şey yok ülkede şaka gibi.” (16.11.2022).*

*“<sup>1</sup>AKP-MHP iktidarında halkımızın güvenliği yoktur. İşçiler, kadınlar, aleviler haklarını aradığında iktidar zor kullanarak sindirmeye çalışıyor.” (15.11.2022).*

Buradaki iletiler, "Yargısal adaletsizlik" kategorisiyle ilişkilendirilebilir. Yargısal adaletsizlik, hukukun doğru ve adil bir şekilde işlemediği, insanların haklarını savunamadığı, gücün ve iktidarın adaletin önünde engel teşkil ettiği durumları ifade etmektedir. Bu iletiler, bireylerin adalet sistemi ve güvenlik konusunda duyduğu kaygıları ve bu sistemin kendilerine karşı adil olmadığını düşündükleri durumları anlatmaktadır. İlk iletide, birey, sadece ekonomik durumun değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasi bir baskı ortamının da endişe verici olduğunu belirtmektedir. Bu, güçlü olanın haklı olduğu ve halkın kendini ifade edemediği bir düzende yargısal ve toplumsal adaletsizlikten duyulan rahatsızlığın bir yansımasıdır. Birey, toplumun üzerine baskı kuran ve adaletin önünü tıkayan bir yapıya karşı duyduğu öfkeyi ve adaletsizlik algısını dile getirmektedir. İkinci iletide, siber güvenlik

bahsedilerek, bireylerin kişisel bilgileriyle ilgili güvensizlik ve adaletsiz bir durumdan duyulan endişe dile getirilmektedir. Bu, kişisel mahremiyetin ihlali ve yargı önünde hak arama imkansızlığı ile ilişkilendirilebilir. Birey, ülkede güvenlik önlemlerinin yetersizliğinden ve adaletin sağlanamadığından şikayet etmektedir. Üçüncü iletide ise, iktidarın halkı zorla sindirme çabası ve hak arayışlarına karşı uygulanan baskı, yargısal adaletsizliğin açık bir örneğidir. İşçilerin, kadınların ve Alevilerin haklarını savunurken karşılaştıkları engeller ve baskılar, adaletin yerini bulmaması, devletin adalet mekanizmasının düzgün işlemediğini ve toplumun adaletsizlikle karşı karşıya olduğunu gösteren bir başka örnektir.

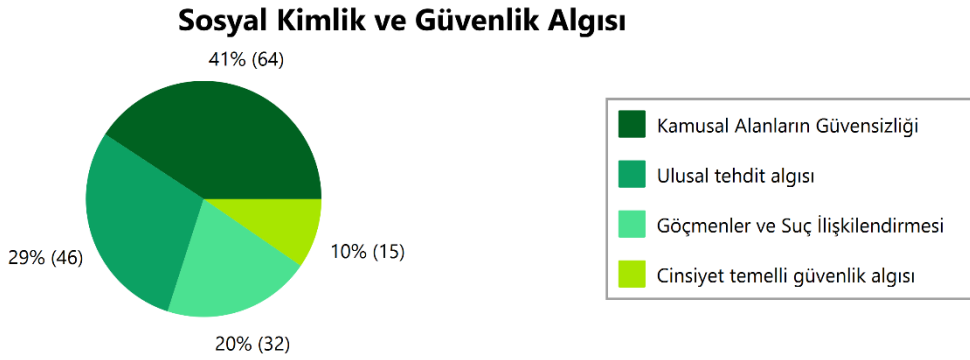
Bu iletiler, yargısal ve toplumsal adaletsizliğe karşı duyulan güçlü kaygıları ve bireylerin adaletin sağlanamaması nedeniyle yaşadıkları rahatsızlıkları ortaya koymaktadır. Bu kategoriyle ilgili daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 6’ da gösterilmektedir.



Şekil 6. Adalet ve güvenlik sistemine duyulan öfke kategorisindeki iletilerin genel Görünümü

## Alt Tema – 2: Sosyal Kimlik ve Güvenlik Algısı

Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları teması altında yer alan ikinci alt tema, sosyal kimlik ve güvenlik algısıdır. Bu tema, suç korkusunun çeşitli bağlamlar içinde nasıl şekillendiği ve bireylerin kimlikleriyle nasıl ilişkilendirildiği üzerine yapılan bir değerlendirmeyi içermektedir. Bu temanın altında 4 kategori bulunmaktadır, frekans değeri en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığında bunlar: kamusal alanların güvensizliği algısı (64), ulusal tehdit algısı(46), göçmenler ve suç ilişkilendirmesi (32) ve cinsiyet temelli güvenlik algısı(15) kategoileridir. Bununla ilgili görsel şekil 7’ de görülmektedir.



Şekil 7. Sosyal kimlik ve güvenlik algısı alt temasına ait kategorilerin frekansları

Frekans değeri en yüksek olan "kamusal alanların güvensizliği" kategorisi altında, kullanıcıların yaşadıkları suç korkusunu, özellikle halka açık alanlarda hissettikleri huzursuzluk, korku ve kaygı duygularını dile getirerek ifade ettikleri görülmüştür. Bu bağlamda, sosyal medya üzerinde yapılan paylaşımlarda, kullanıcıların genel olarak sokakların, kamusal alanların ve özellikle gece dışarı çıkmamanın tehlikeli olduğu yönündeki kaygılarını sıklıkla dile getirdikleri tespit edilmiştir. Bu tür paylaşımlar, bireylerin toplumsal alanlarda kendilerini güvende hissetmediklerine dair yoğun bir duygu ve endişenin sosyal medya platformlarında yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

*“Şehirde sahipsiz ipsis sapsız serseriler var rahatsız oluyoruz sokaklar güvenli değil ben köpeklerden değil onlardan korkuyorum” (25.11.2022).*

*“Düzce depreminden sonra herkes unuttu bombayı şahsen ben iki gündür her saniye sallanıyorum 😊 keçileri kaciricam bir gün olaysız geçmiyor gündem hep değişiyor ve*

*herseyden korkuyorum eşim olmadan pazar bile gitmez oldum Adapazarı Suriyeli vs dolu 😊👤"* (25.11.2022).

*"Disarda köpekten 1000 kat daha tehlikeli insanlar var ben sokağa cikmaya korkuyorum artik o zaman tehlike potansiyeli olan jnsanlar da uyutulsun köpeğe gücünüz yetiyo sadece di mi ? 😊"* (18.11.2022).

*"Yarın bomboşum kütüphaneye gitmek için mükemmel bir gün ama hava karardıktan sonraya kalmadıkça gitmenin bir anlamı yok saati kurtarmıyor, karardıktan sonra da eve dönmeye korkuyorum o yüzden gitmeyeceğim. Evet"* (17.11.2022).

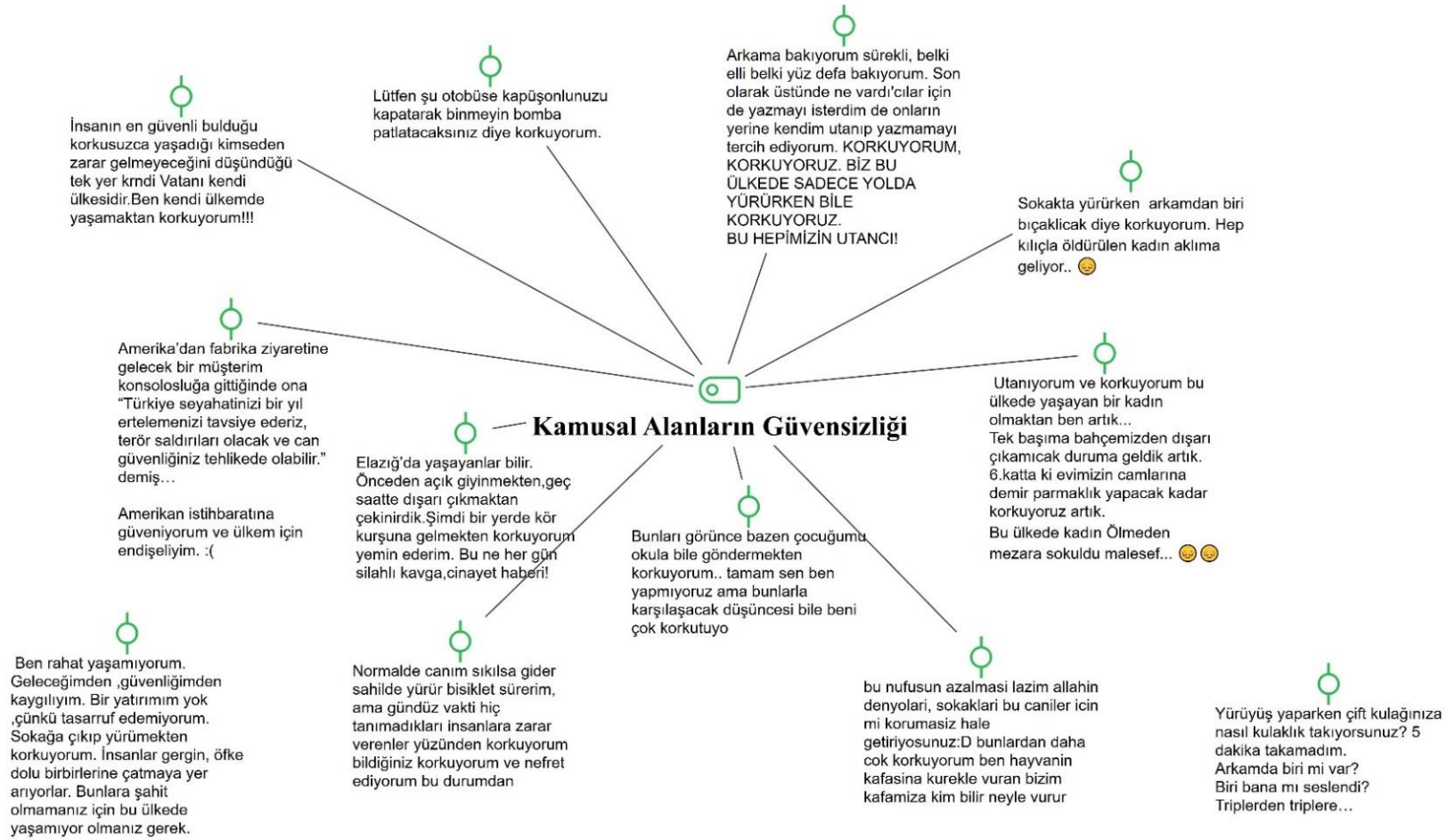
*"ben ülkemde tramvaya binmekten korkuyorum ya suriyeliler yüzünden"* (17.11.2022).

Bu iletiler, "Kamusal alanların güvensizliği" kategorisiyle ilişkilendirilebilir. Bu kategori, bireylerin kamuya açık yerlerdeki güvenlik kaygılarını ve bu kaygıların onları nasıl etkilediğini açıklayan paylaşımları içerir. İlk iletide, şehirdeki "sahipsiz" ve "serseri" kişilerden duyulan korku ve bu korkunun kamusal alanda bir güvenlik tehdidi oluşturduğuna dair bir endişe ifade edilmektedir. Birey, sokakların artık güvenli olmadığını belirterek kamusal alanın güvensizliğini vurgulamaktadır. İkinci iletide, bir deprem sonrası, şehri daha tehlikeli ve güvensiz bir yer olarak algılama durumu söz konusudur. Bu iletide, "Suriyeliler" gibi göçmenlerin varlığı da güvenlik kaygılarını artıran bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Birey, toplumsal güvenlik algısının deprem gibi doğal afetlerin ardından sarsıldığını ve şehirdeki kamusal alanların güvensizliğinin arttığını dile getirmektedir. Üçüncü iletide, "sahipsiz" insanların tehdit oluşturması, kamusal alanlarda yaşanan güvensizlik algısını pekiştirmektedir. Burada, sokaklarda karşılaşılan kişilerin tehditkar olarak algılanması, kamusal alanlarda güvensizlik hissiyatını artıran bir başka örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Dördüncü iletide, akşam saatlerinde dışarıda yalnız hareket etmekten duyulan korku, kamusal alanlarda yalnız başına olmanın riskli olduğu algısını yansıtmaktadır. Birey, gece geç saatlerde dışarı çıkmanın tehlikeli olabileceği düşüncesiyle, kamusal alanları güvensiz olarak nitelendirmektedir. Beşinci iletide ise, kamusal ulaşım araçları (tramvay) kullanırken güvensizlik hissi dile getirilmiştir. Bu iletide, sokaklarda ve kamusal ulaşım

karşılaşılan güvensizlik, toplumsal güvenlik kaygılarının bir başka boyutunu oluşturmaktadır.

Bu iletiler, kamusal alanlarda karşılaşılan güvensizlik duygusunun bireylerin günlük yaşamlarını nasıl etkilediğini ve bu kaygıların sosyal medya üzerinden nasıl yayıldığını göstermektedir. Kullanıcıların mekân ve kamusal alanlar hakkında belirttiği korkularla ilgili iletilerin daha fazlası şekil 8’ de gösterilmiştir.





Şekil 8. Kamusal alanların güvensizliği kategorisine ait iletilerin genel görünümü

Sosyal kimlik ve güvenlik alt temasının altında yer alan ve frekans değeri yüksek olan ikinci kategori, "ulusal tehdit algısı"dır. Bu kategori kapsamında, kullanıcıların suç korkusunu, yaşadıkları ülkenin ulusal güvenliğinin tehdit altında olduğu düşüncesiyle bağlantılı olarak hissettikleri kaygı, endişe ve güvensizlik duygularını yansıttıkları görülmüştür. Buna dair ifadeler; “terör tehditi”, “iç savaş”, “ülkem için endişeliyim” gibi söylemlerdir. Bazı örnekler şöyledir:

*“Mülteci, ekonomi, terör. Ülkem adına çok endişeliyim. Özellikle Talibandan kaçan, yüksek ihtimalle abd nin Afganistanda bulunduğu dönemde asker olan kaçaklar. Bu kadar kaçak ve kontrolsüz göçmenin ne yapacağı belli olmaz. Çok ama çok endişeliyim”* (17.11.2022).

*“Biz onları bombalıyoruz onlarda Antepi vuruyor Endiseliyim”* (23.11.2022).

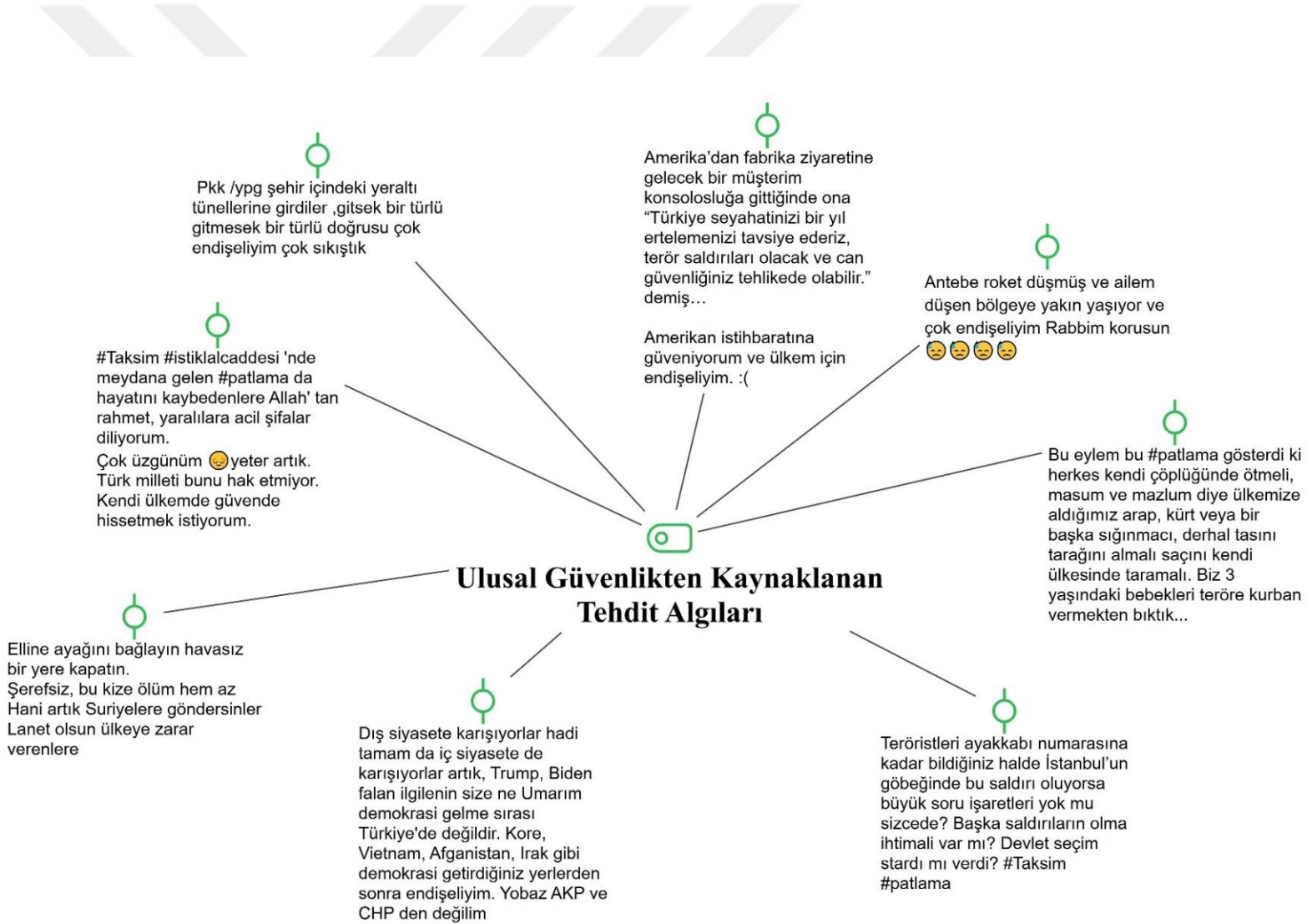
*“Amerika’dan fabrika ziyaretine gelecek bir müşterim konsolosluga gittiğinde ona “Türkiye seyahatinizi bir yıl ertelemeinizi tavsiye ederiz, terör saldırıları olacak ve can güvenliğiniz tehlikede olabilir.” demiş...Amerikan istihbaratına güveniyorum ve ülkem için endişeliyim”* (16.11.2022).

*“Her önüne gelen mülteciye kapıyı açarsak yakında daha da kötüler olur iç savaşa kadar gider yolu ülkeyi dış kuvvetler değil kardeşlerimiz diye akın akın ülkeyi istila eden sapıklar teröristler bitirir”* (14.11.2022).

Bu iletiler, "Ulusal tehdit algısı" kategorisinde yer alacak örneklerdir ve genellikle ülke güvenliği, iç savaş, dış müdahale ve terörist tehditleriyle ilgili kaygıları ifade etmektedir. Her biri, toplumsal düzeyde büyük bir korku ve endişe yaratan, ulusal güvenlik konusunda ciddi endişelere yol açan ifadeler içermektedir. İlk iletide, mültecilerin kontrolsüz bir şekilde ülkeye girmesi, özellikle "Taliban'dan kaçan" ve "ABD'nin Afganistan'daki askeri dönemi" ile ilişkilendirilen kaçak göçmenler arasında potansiyel tehditler bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu ifade, mültecilerin, özellikle savaş bölgelerinden gelen kişilerin, terörist ya da güvenlik tehditleri oluşturabileceği yönündeki kaygıyı dile getirmektedir. "Kaçak ve kontrolsüz göçmenler" ifadesi, bu grupların ülkedeki güvenliği tehdit edebileceği algısını güçlendirir. İkinci iletide, "bombalama" ve "terör saldırıları" kelimeleri kullanılarak,

ülkenin içindeki güvenlik durumuyla ilgili korku dile getirilmiştir. Göçmenlerin ve yabancı unsurların ülkenin içinde terör saldırıları gerçekleştireceği endişesi, ciddi bir ulusal tehdit algısı yaratmaktadır. Üçüncü iletide, Amerika'nın konsolosluk aracılığıyla verdiği tavsiye ile "terör saldırılarının" olacağı ve ülkenin "can güvenliğinin" tehdit altında olacağına dair endişeler ifade edilmektedir. Burada, dış istihbaratın ülke içindeki güvenlik durumunu tehdit olarak algılaması, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bir güvenlik kaygısını ortaya koymaktadır. Son iletide ise, ülkeye açıkça "mülteci" kabul etmenin, "iç savaş" ve "terörist" tehdidi oluşturacağı ifade edilmiştir. Mülteci akışının, dış güçlerden değil, ülkenin kendi içinden gelen bir tehdit oluşturacağına dair bir algı mevcuttur. Göçmenlerin, toplumda güvensizlik ve korku yaratması, özellikle "sapıklar" ve "teröristler" gibi kelimelerle ilişkilendirilmesi, toplumda büyük bir tehdit algısına neden olmaktadır.

Bu iletiler, mültecilerin, göçmenlerin ve dış güçlerin ülkenin iç güvenliği için tehdit oluşturduğuna dair bir algı inşa etmekte ve bu algı, toplumsal düzeyde ulusal güvenlik kaygılarını artırmaktadır. Suç korkusunun sosyal medyada bu şekilde yansıtılması, toplumda hem toplumsal huzursuzluk hem de bir korku kültürünün yayılmasına yol açabilir. Bu kategori altında yer alan iletilerin daha fazlası şekil 9' da gösterilmektedir.



Şekil 9. Ulusal tehdit algıları kategorisindeki iletilerin genel görünümü

Sosyal kimlik ve güvenlik alt temasının altında yer alan ve frekans değeri yüksek olan üçüncü kategori, “göçmenler ve suç ilişkilendirmesi” olup, burada suç korkusu, göçmenler gibi toplumsal gruplarla ilişkilendirilmiş ve genellikle “Suriyelileri istemiyoruz”, “yabancı istilası”, “ülke göçmen dolu” tarzında ifadelerle yansıtmışlardır. Burada kullanıcıların göçmenlerin suç işleme potansiyeline sahip olduklarına dair algılarının, suça maruz kalma korkusu yaşamalarına neden olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle, Türkiye özelinde bu algı, göçmenlerle ilişkilendirilen bir Suriyeli stereotipiyle pekiştirilmiştir. Bu durum, göçmen ve suç ilişkilendirmesinin, doğrudan Suriyeliler özelinde suç ilişkilendirilmesiyle örtüşmesine yol açmaktadır. Buna dair yapılan paylaşımlardan bazıları şöyledir:

*“Suriyelilerle ve köpekleri bir tutmayın lütfen ..lakin köpekler kimseye tecavüz etmiyor ayrıca devletimize bilmem kaç kaç milyon zararları yok .. ne bilim yolda kimsenin karısını kızını taciz etmiyor ..ben sokak köpeklerinden çok Suriyelilerden daha çok korkuyorum” (24.11.2022).*

*“Birileri bu ülkeye afkan suriyeli Arap Afrikalı hepsini doldurup iç savaşa zemin hazırlıyorlar sanki gidişat onu gösteriyor bir ekmeğin hesabını yapıyoruz başkan @RTErdogan burayı bekleyen kimse yokmu gerçekten evhanımıyım cahilim endişeliyim korkuyorum” (15.11.2022).*

*“Suriyeli istanbulda bomba patlatma hainliği peşinde bizimki Suriye’de açılıştadır...”(16.11.2022).*

*“İşte bu yüzden Suriyelileri Türkiye’de istemiyoruz kim hain kim bobbacı kim terörist belli değil elini kolunu sallaya Türkiye’ye istedikleri gibi girip çıkıyorlar olan masum türk halkına oluyor” (14.11.2022).*

Bu iletiler, "Göçmenler ve suç ilişkilendirmesi" kategorisinde yer alan ifadeleri içermektedir. Göçmenlere yönelik suç ilişkilendirmesi, özellikle Suriyelilere karşı negatif bir bakış açısını yansıtmaktadır. İlk iletide, Suriyeliler, sokak köpekleriyle eş tutulmakta ve onlara yönelik suçlamalar, toplumda bir korku yaratma amacı taşımaktadır. "Sokak köpeklerinden daha çok Suriyelilerden korkuyorum" ifadesi, Suriyeliler ve sokak köpekleri

arasındaki ilişkilendirme ile birlikte, toplumsal kaygı ve korkuyu dışa vuran bir söylemi ortaya koymaktadır. Bu tür söylemler, belirli bir grup insanın suçla ilişkilendirilmesinin, toplumda olumsuz duygular yaratabileceğini göstermektedir. İkinci iletide, Suriyelilerin Türkiye'ye yerleşmesi, bir "iç savaş" ihtimaliyle ilişkilendirilmekte ve bu durum, insanların göçmenleri tehdit olarak algılamasına yol açmaktadır. "Afkan, Suriyeli, Arap, Afrikalı" gibi etnik tanımlamalar, göçmenlerin suçla ilişkilendirildiği, bu grupların toplumu tehlikeye atma potansiyeline sahip olduğu yönündeki görüşü pekiştirmektedir. Ayrıca, bu düşünceler, göçmenlerin ve mültecilerin Türkiye'ye "zarar verdiği" ve "ekonomiye" olumsuz etkilerde bulunduğu algısını da güçlendirmektedir. Üçüncü iletide, Suriyeli göçmenler, "terörist" olarak tanımlanmakta ve "bomba patlatma" suçlamaları ile suçlanmaktadır. Burada, göçmenlerin potansiyel suçlu olarak görülmesi, toplumda güvenlik kaygısını artıran ve korku oluşturan bir anlatı oluşturur. Göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi, onların toplumda istenmeyen, tehlikeli ve tehditkar gruplar olarak algılanmasına yol açmaktadır. Son olarak, dördüncü iletide, Suriyeliler "hain" ve "terörist" olarak etiketlenmiş ve onların "kolunu sallaya sallaya" Türkiye'ye giriş yapmaları eleştirilmiştir. Bu tür söylemlerde, göçmenler suçlu, tehlikeli ve zararlı gruplar olarak toplumsal algıyı şekillendirmektedir.

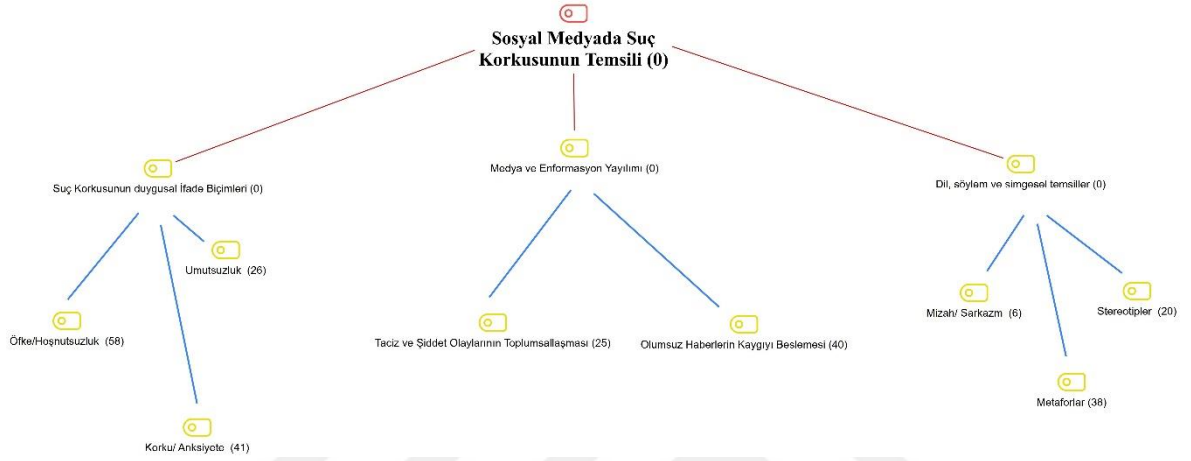
Bu iletiler, göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi ve toplumda güvenlik kaygılarının arttırılması noktasında önemli bir örnek oluşturmaktadır. Suç korkusunun sosyal medya üzerinden yayılması, göçmenlere yönelik olumsuz stereotiplerin pekişmesine ve bu gruplara karşı güvensizliğin artmasına yol açmaktadır. Bu kategoriyle ilgili daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 10' da gösterilmektedir.



Şekil 10. Göçmenler ve suç ilişkilendirmesi kategorisindeki iletilerin genel görünümü

### 4.3.2. Ana Tema -2: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Temsili

Bu temada sosyal medyanın suç korkusunu nasıl çerçevelediği ve sunduğu ele alınmaktadır. Bu amaçla tema altında oluşturulan alt temalar ve kategorilere ait görseller şekil 11’ de gösterilmiştir.

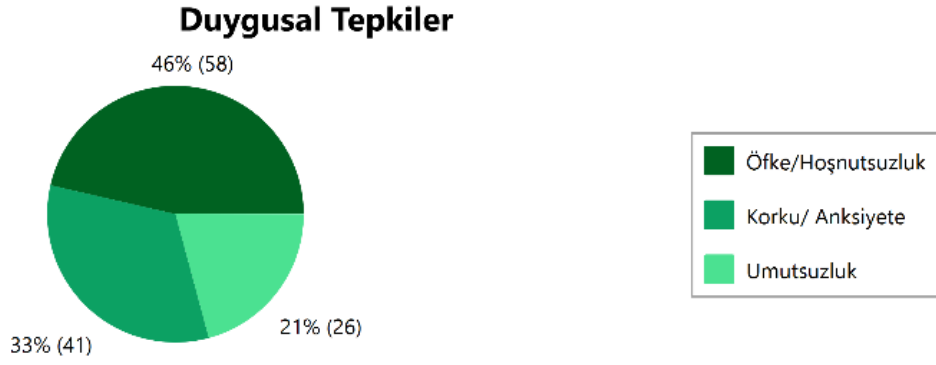


Şekil 11. Sosyal medyada suç korkusunun temsili temasını oluşturan alt temalar ve kategoriler

Şekil 11’ de suç korkusunun temsili temasında yer alan alt temalar ve kategoriler görülmektedir. Buna göre temanın altında üç alt tema yer almaktadır: “Suç Korkusunun duygusal ifade biçimleri”, “medya ve enformasyon yayılımı” ve “dil, söylem ve simgesel temsiller”dir. Suç korkusunun duygusal ifade biçimleri alt teması kullanıcıların sosyal medyada suç korkusunu hangi duygular ve tepkilerle dile getirdiğine odaklanmaktadır. Duygusal tepkiler alt temasına ait 3 tane kategori yer almaktadır: “korku/anksiyete”, “umutsuzluk” ve “öfke/hoşnutsuzluk” kategorileri.

#### Alt Tema – 1: Suç Korkusunun Duygusal İfade Biçimleri

Suç korkusunun duygusal ifade biçimleri alt temasının altında yer alan kategoriler frekans değerlerine göre en yüksekte en düşüğe doğru sıralandığında: Öfke/hoşnutsuzluk = 58, korku/anksiyete = 41 ve umutsuzluk = 26 dır. Bununla ilgili görsel şekil 12’ de gösterilmektedir:



Şekil 12. Suç korkusunun duygusal ifade biçimleri alt temasına ait kodların frekans değerleri

Duygusal ifade biçimleri alt teması altında yapılan analizlerde, frekans değeri en yüksek olan kategori "öfke/hoşnutsuzluk" (58) olduğu belirlenmiştir. Kullanıcılar, hoşnutsuzluk ve öfke duygularını en çok, medyada yer alan olumsuz içerikli haberlerle ilgili yorumlar yaparken göstermektedir. Bu tür olumsuz durumlar karşısında, kullanıcılar genellikle öfkeli bir biçimde tepki vermek istemektedirler. Tepkilerini yazılı dilde ifade ederken, duygusal yansımalarını daha güçlü bir şekilde iletebilmek için çeşitli destekleyici ifadeler kullandıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeler, kullanıcıların duygusal durumlarını net bir şekilde yansıtarak, hem duygu yoğunluğunu artırmakta hem de yazılı metinde öfke ve hoşnutsuzluk duygularının belirginleşmesini sağlamaktadır.

*“Kadın çocuk kedi köpek eşşek hatta damacanaya bile tecavüz edildi asla sınır tanımıyorsunuz a... ne kaldı başka diye sormaya korkuyorum” (18.11.2022).*

*“Elline ayağını bağlayın havasız bir yere kapatın. Ş..., bu kize ölüm hem az Hani artık Suriyelere göndersinler Lanet olsun ülkeye zarar verenlere” (16.11.2022).*

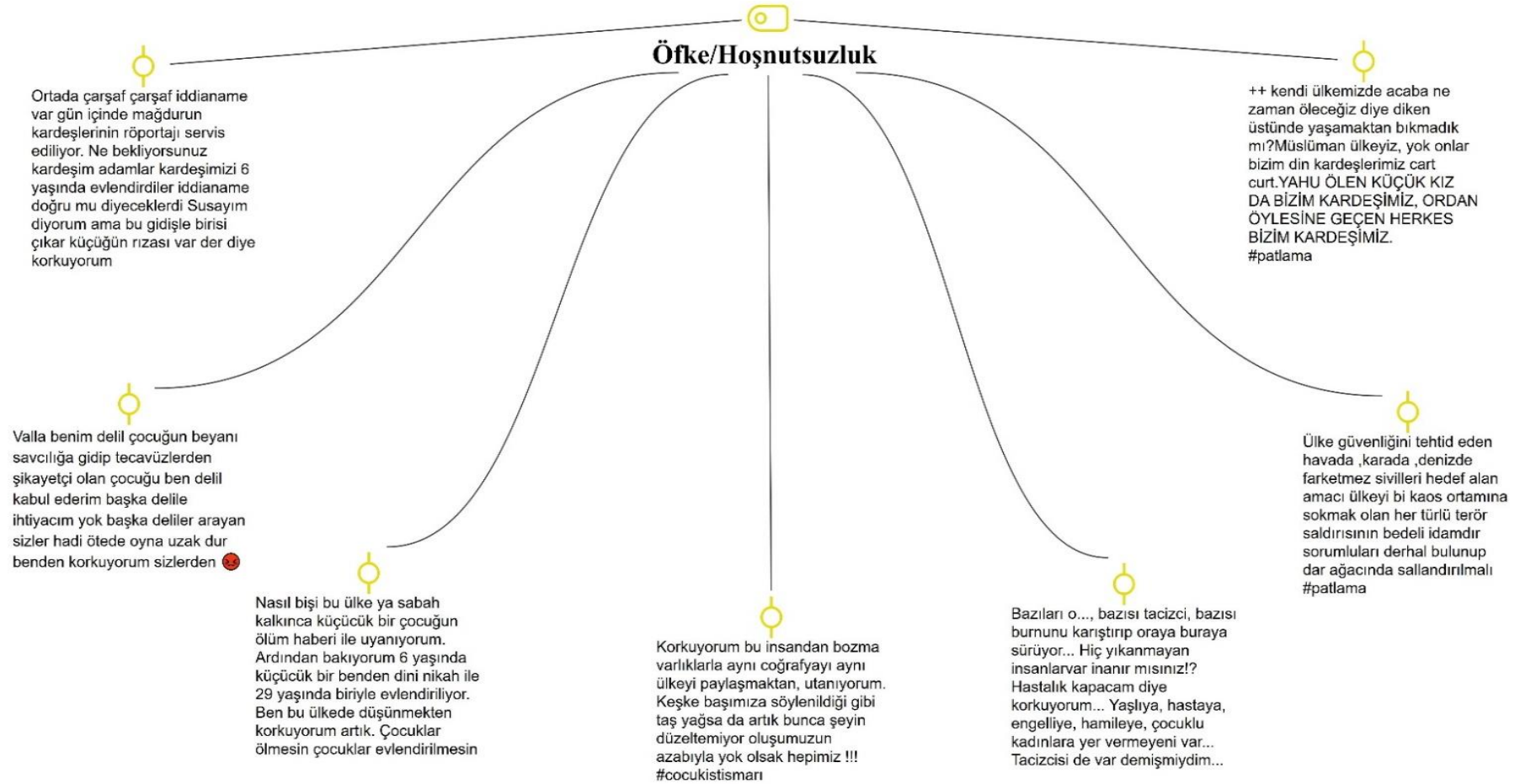
Bu iletilerde dikkat çeken bir diğer önemli husus, kullanıcıların öfkelerini yazılı dilde, küfürli söylemlerle ifade etmeyi tercih ettikleridir. Bu, öfkeyi dışa vurma ve yansıtma biçimi olarak belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Kullanıcıların, hoşnut olmadıkları durumları dile getirirken yalnızca küfürli ifadeler kullanmakla kalmayıp, aynı zamanda öfkelerini bir tür isyan diliyle aktararak daha sert ve eleştirel bir tavır sergiledikleri de gözlemlenmiştir. Bu isyan dili, duyulan öfkenin şiddetini vurgulamak ve toplumsal ya da bireysel düzeydeki olumsuzluklara karşı duyulan hoşnutsuzluğu güçlü bir şekilde ifade

etmek için tercih edilen bir iletişim biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, bu tür dil kullanımı, kullanıcıların öfke duygularını daha etkili bir biçimde iletme amacı güttüklerini ve toplumsal meselelerdeki rahatsızlıklarını ifade ederken daha sert bir dil kullandıklarını göstermektedir. Bazı örnekler şöyledir:

*“Çok öfkeliyim, kızgıyım, avaz avaz bağırarak geliyor içimden. Çok şey yazıp anlatmak. Ama yapamamak... Toplumsal travmalarla doluyuz. Bedensel olarak ayakta ruhen hasta bir yapıda sıkışıp kaldık. Mahvettiniz herkesi ve her şeyi...”*(14.11.2022).

*“Hiçbiriniz mi "insan"lıktan nasibinizi almadınız? Nasıl bir güruhsunuz siz? Tanımlanamıyorlar. Emperyalizmin kuklası siyasal islamcılar, hayatımızı karatmaya, hayatları bitirmeye daha ne kadar devam edecekler?”*(15.11.2022).

Bu iletiler, "öfke/hoşnutsuzluk" kategorisi altında yer alan güçlü duygusal ifadeleri içermektedir. İlk iletide, kişinin "çok öfkeliyim, kızgıyım" ifadeleri, toplumsal travmaların ve yaşanan olumsuzlukların yarattığı yoğun duygusal tepkiyi yansıtmaktadır. Burada kişi, hem bireysel hem de toplumsal düzeydeki adaletsizliklere karşı derin bir öfke hissiyle karşı karşıya kalmıştır. "Avaz avaz bağırarak geliyor içimden" ifadesi, bu öfkenin kontrol edilemeyen ve dışa vurulmak istenen bir güç olarak betimlendiğini gösterir. Ayrıca, "Toplumsal travmalarla doluyuz" ifadesi de öfkenin kaynağının toplumsal yapılar ve yaşanan travmalar olduğuna işaret etmektedir. İkinci iletide ise öfkenin daha derin bir hoşnutsuzluk ve nefretle birleştiği görülmektedir. "Hiçbiriniz mi insanlıktan nasibinizi almadınız?" ve "Nasıl bir güruhsunuz siz?" gibi ifadeler, hedef alınan gruba yönelik sert ve yıkıcı bir öfke duygusunun dışavurumudur. Burada, siyasal ideolojilere ve toplumsal yapıya karşı duyulan öfke ve hoşnutsuzluk, bireysel ve toplumsal düzeydeki adaletsizliklere ve baskılara karşı bir tepkidir. Öfke/hoşnutsuzluk kategorisiyle ilgili daha fazla içerik şekil 13'te gösterilmiştir.



Şekil 13. Öfke/ hoşnutsuzluk kodundaki iletilerin genel görünümü

Kullanıcıların, duygusal ifade biçimleri alt temasının altında yer alan, frekans değeri en yüksek ikinci kategori ise “korku/ anksiyete” kategorisidir. Kullanıcıların, korku ve anksiyete duygularının yansıtma ifadeleri genel olarak, kamusal alanda yaşadıkları güvensizlikten kaynaklanmaktadır. Buna uygun örnekler şunlardır:

*“Arkama bakıyorum sürekli, belki elli belki yüz defa bakıyorum. Son olarak üstünde ne vardı'cılar için de yazmayı isterdim de onların yerine kendim utanıp yazmamayı tercih ediyorum. KORKUYORUM, KORKUYORUZ. BİZ BU ÜLKEDE SADECE YOLDA YÜRÜRKEN BİLE KORKUYORUZ. BU HEPİMİZİN UTANCI!” (09.12.2022).*

*“Utaniyorum ve korkuyorum bu ülkede yaşayan bir kadın olmaktan ben artık...Tek başıma bahçemizden dışarı çıkamıyacak duruma geldik artık.6.katta ki evimizin camlarına demir parmaklık yapacak kadar korkuyoruz artık.Bu ülkede kadın Ölmeden mezara sokuldu malesef... 😞😞”(09.12.2022).*

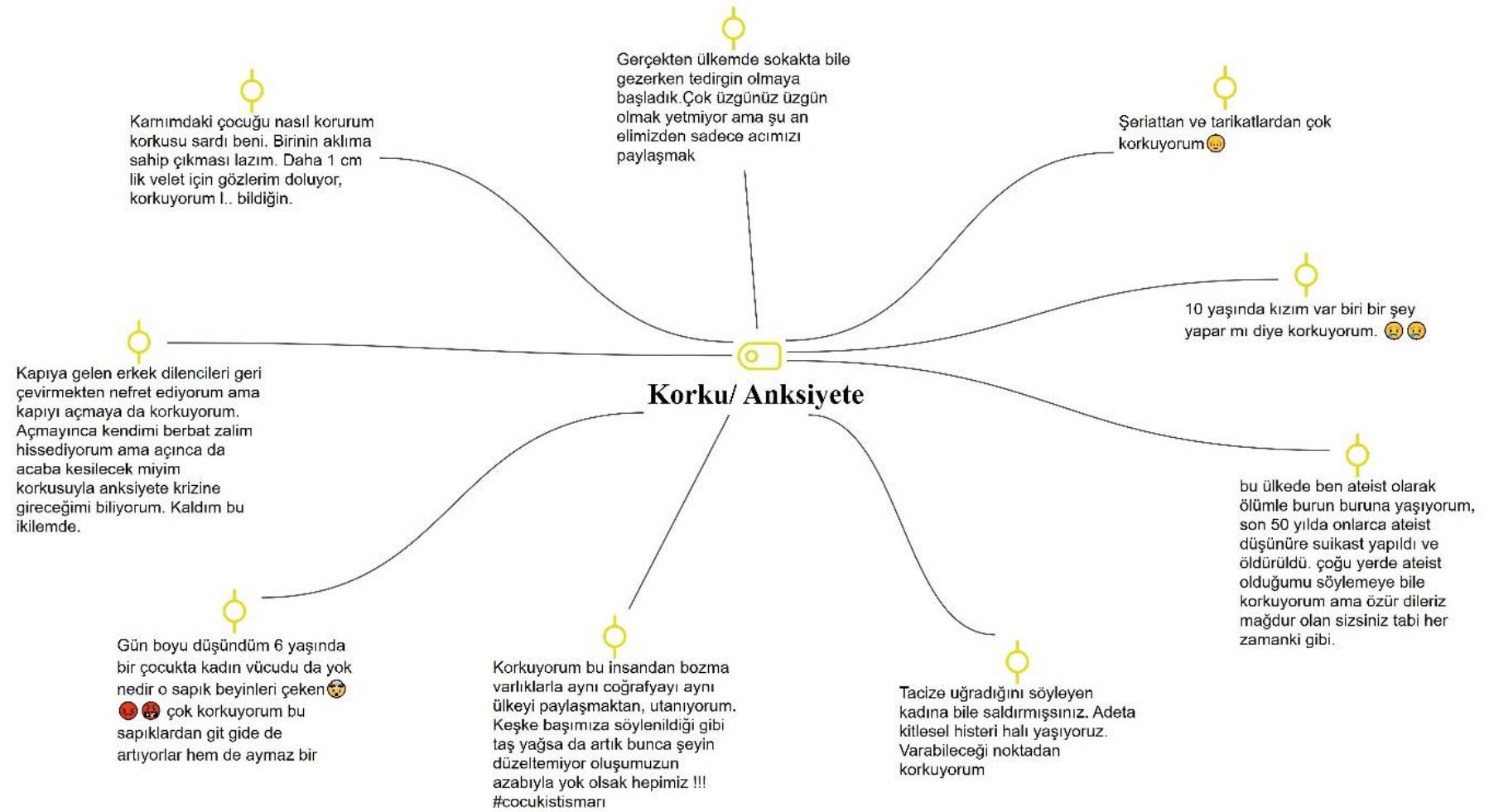
*“Kesinlikle hayır! Çalışmak istemiyorum!! Korkuyorum! Toplumdan korkuyorum!!” (5.12.2022).*

İletilerin içerikleri incelendiğinde, korku ile ilgili tepkilerin ifade edilme biçiminin, yansıtılmak istenen duygunun şiddetini vurgulamak amacıyla çeşitli anlatım teknikleriyle pekiştirilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Özellikle, paragrafın tamamının küçük harflerle yazılmasına rağmen korku ile ilgili ifadelerin büyük harflerle öne çıkarılması, metin içinde çok sayıda ünlem işareti kullanılması ve emojilerle duygu yoğunluğunun artırılması gibi teknikler, bu vurguyu güçlendiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İçeriklerin genelinde ise korkulan ve tedirginlik oluşturan konuların, bireylerin toplumda kendilerini güvende hissetmemeleri, cinsiyet temelli korkular ve kamusal alanda yaşanan huzursuzluk gibi başlıca temalar etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu tür içeriklerde korkunun ve endişenin özellikle sosyal güvenlik, toplumsal huzur ve bireysel alanların ihlali gibi temel toplumsal kaygılarla ilişkilendirildiği söylenebilir.

Duygusal ifade biçimleri alt teması altında yapılan incelemede, kategorilerin frekans değerlerine göre kullanıcıların sosyal medyada olumsuz durumlarla ilgili paylaştıkları duygusal tepkilerin, özellikle öfke duygusunun yoğunluk açısından öne çıktığı tespit

edilmiştir. Bu bağlamda, kullanıcıların sosyal medya paylaşımlarında yansıttıkları duygular arasında öfkenin, korkudan daha fazla ve daha yoğun bir şekilde dile getirildiği gözlemlenmiştir. Bu durum, kullanıcıların yaşadıkları olumsuz deneyimler ve toplumsal olaylara karşı duydukları duygusal tepkilerde, korkudan ziyade öfkenin daha belirgin ve baskın bir duygu olarak ön plana çıktığını göstermektedir. Öyle ki, öfke, bireylerin toplumsal meseleler veya kişisel rahatsızlıklar karşısında daha güçlü bir şekilde ifade edilmekte ve korkuya kıyasla daha fazla vurgulanmaktadır. Korku/anksiyete kategorisine ait daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 14’te gösterilmiştir.

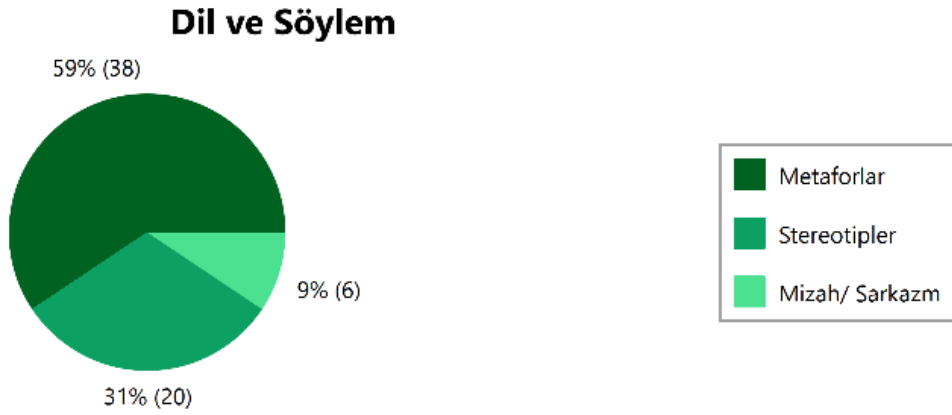




Şekil 14. Korku/anksiyete kategorisindeki iletilerin genel görünümü

## Alt Tema – 2: Dil, Söylem ve Simgesel Temsiller

Sosyal medyada suç korkusunun teması altında yer alan alt temalardan diğeri dil, söylem ve simgesel temsillerdir. Bu alt temanın altında: mizah/sarkazm, stereotipler ve metaforlar kategorileri yer almaktadır. Frekans değerleri bakımından en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığında: metaforlar = 38, stereotipler = 20 ve mizah/sarkazm = 6'dır. Bununla ilgili görsel şekil 15'te gösterilmiştir.



Şekil 15. Dil, söylem ve simgesel temsiller alt temasına ait kodların frekans değerleri

Frekans değeri en yüksek olan "metaforlar" kategorisi, kullanıcıların yaşadıkları suç korkusunu doğrudan ifade etmek yerine, bu korkuyu dolaylı yoldan ve sembolik bir dil aracılığıyla dile getirmeyi tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Yapılan içerik analizine göre, kullanıcıların suç korkularını ifade etme biçimleri, çoğunlukla doğrudan bir açıklama yapmak yerine, metaforik anlatımlar kullanarak daha soyut ve dolaylı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Özellikle, kullanıcıların devlet büyüklerine yönelik söylemleri, siyasi yorumlar ve adalet sistemine duyulan güvensizlikten kaynaklanan korkularını yansıtırken, bu korkuları somut bir biçimde dile getirmektense, metaforlarla ifade etmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Bu durum, bireylerin toplumsal ve siyasi bağlamda yaşadıkları korkulara karşı daha örtük ve simgesel bir dil kullanarak, söz konusu korkuları toplumsal anlamda daha geniş bir çerçevede, dolaylı yoldan ifade etme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bazı örnekleri şöyledir:

*“Dün akşam üzeri 16:20 de Türkiye resmî olarak seçim atmosferine gitmiş bulunmaktadır . 2023 seçimleri hayırlı olsun.Tabi 23 Haziran’a kadar sağ kalabilirsiniz”* (14.11.2022).

*“Kendisini hiç sevmem söyleyeceğim çok şey var ama neyse korkuyorum silivriden”* (02.12.2022).

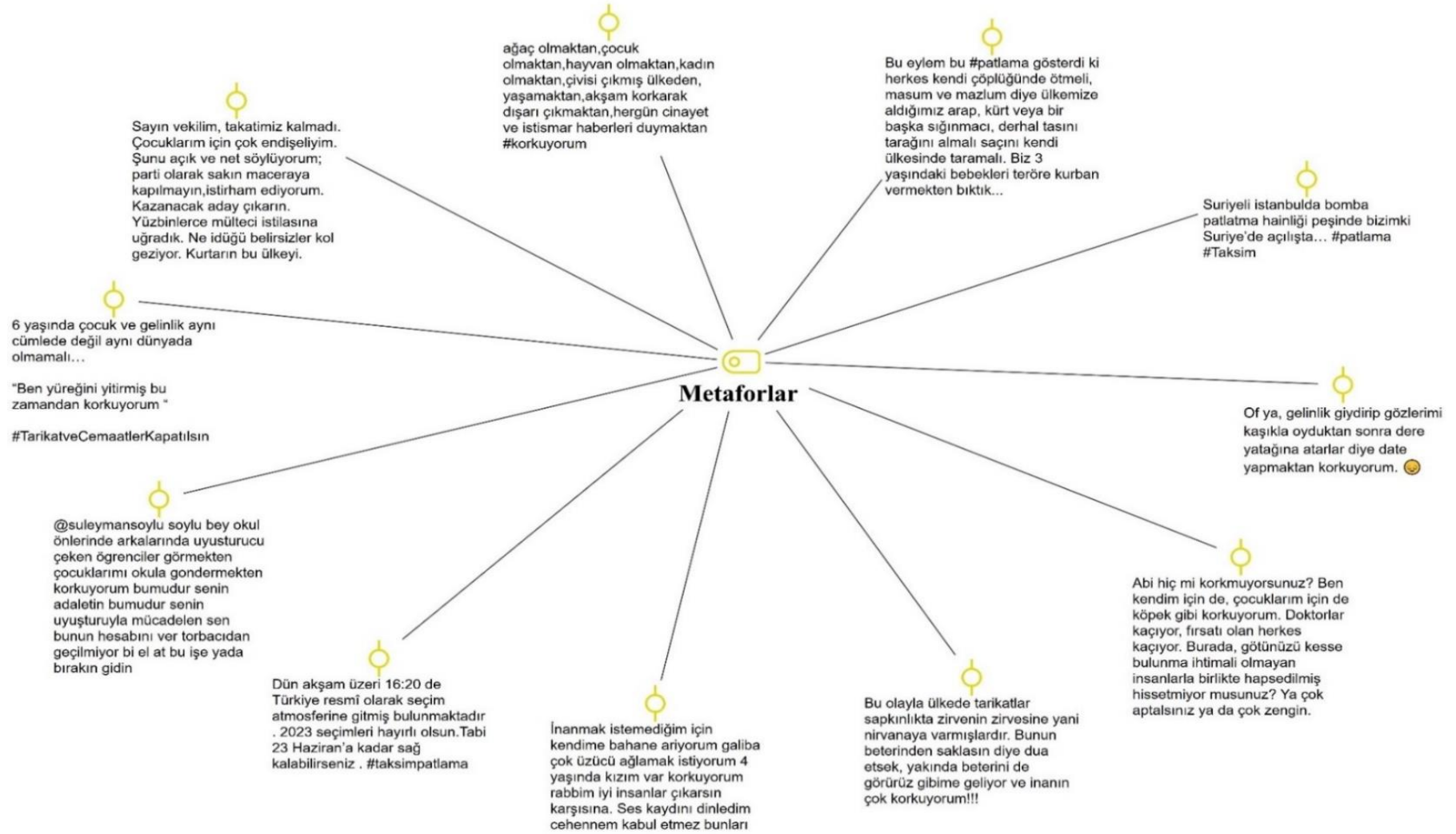
*“Paramızı aldılar,fabrikaları sattılar,mülteci doldurdular,sokaklarda her gün 5000 torbacı...vs Bence bu Sefer kahve dağıtmaya gelmiyorlar,son yapmadıkları bir şey kaldı. Gider ayak .... Çok korkuyorum çok,kitleyin kapıları pencereleeri”* (09.12.2022).

*“korkum yok ama 1 patetese satar bazısı..<sup>P</sup><sub>SEP</sub>azcık endişeliyim ”* (17.11.2022).

Bu iletiler, suç korkusunun sosyal medya üzerinden yayılmasını sağlayan metaforların nasıl işlediğine dair örnekler sunmaktadır. İlk iletide, "sağ kalmak" ifadesi seçim sürecindeki belirsizliği ve potansiyel tehlikeyi vurgulamak için bir metafor olarak kullanılmıştır. Burada seçim atmosferi, toplumsal bir hayatta kalma mücadelesi olarak betimlenmektedir, bu da toplumsal korku ve güvensizliğin bir yansımasıdır. İkinci iletide ise "Silivri"ye atıfta bulunulmuş ve bu ifade, cezaevi metaforu üzerinden bir tehdit algısı yaratılmıştır. Kişinin korkusu, hem kişisel hem de toplumsal bir düzeyde güçsüzleşme ve cezalandırılma duygusuyla ilişkilendirilmiştir. Üçüncü iletide ise "kahve dağıtmaya gelmiyorlar" ve "kapıları pencereyi kitleyin" gibi ifadeler, tehdit ve tehlike duygularını metaforik bir dil aracılığıyla somutlaştırmaktadır. Burada kullanılan ifadeler, toplumsal güvensizlik ve korku duygularının yoğunluğunu artıran bir metaforik anlatı sunmaktadır. Bu metaforlar, toplumun kolektif korkularını ve endişelerini yansıtarak, suç korkusunun yayılmasına katkı sağlamaktadır. Dördüncü iletide ise "patates satmak" ifadesi, ekonomik ve toplumsal krizlerin yarattığı korku ve belirsizliği simgeliyor, insanların bu tür durumlar karşısında gösterdiği duygu ve kaygıları metaforik bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu tür metaforlar, gerçekte yaşanan korkuları simgeleştirerek, sosyal medya kullanıcıları arasında kaygıyı daha da beslemekte ve suç korkusunun yayılmasına yardımcı olmaktadır.

Bu metaforik dil kullanımı, bireylerin toplumda yaygın olan çeşitli korku ve endişe duygularını daha az doğrudan ve daha fazla sembolik anlamlarla ortaya koymalarını sağlamakta, böylece duygusal ifadelerinin yoğunluğunu ve etkisini artırmaktadır. Bu bölümle ilgili daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 16’ da gösterilmektedir.





Şekil 16. Metaforlar kodundaki iletilerin genel görünümü

Dil, söylem ve simgesel temsiller alt temasını altında yer alan kategorilerden, frekans değeri en yüksek ikinci kategori "stereotipler" kategorisidir. Kullanıcıların, ülkedeki göçmenlere yönelik geliştirdikleri olumsuz algıların, özellikle Suriyelilerle ilgili belirli bir stereotipin oluşmasına yol açtığını ortaya koymaktadır. Yapılan içerik analizi, kullanıcıların, Suriyelilere yönelik bu olumsuz algılarının, onları suçla ilişkilendirme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Kategorinin içeriğinde yer alan iletilerin büyük çoğunluğu, Suriyelilerin, toplumda suç şüphelisi olarak görüldüğü ve potansiyel suç mağdurları açısından bir tehdit unsuru olarak algılandığı sonucuna varılmaktadır. Bazı örnekler şöyledir:

*“Suriyelilerle ve köpekleri bir tutmayın lütfen ..lakin köpekler kimseye tecavüz etmiyor ayrıca devletimize bilmem kaç kaç milyon zararları yok .. ne bilim yolda kimsenin karısını kızını taciz etmiyor ..ben sokak köpeklerinden çok Suriyelilerden daha çok korkuyorum” (24.11.2022).*

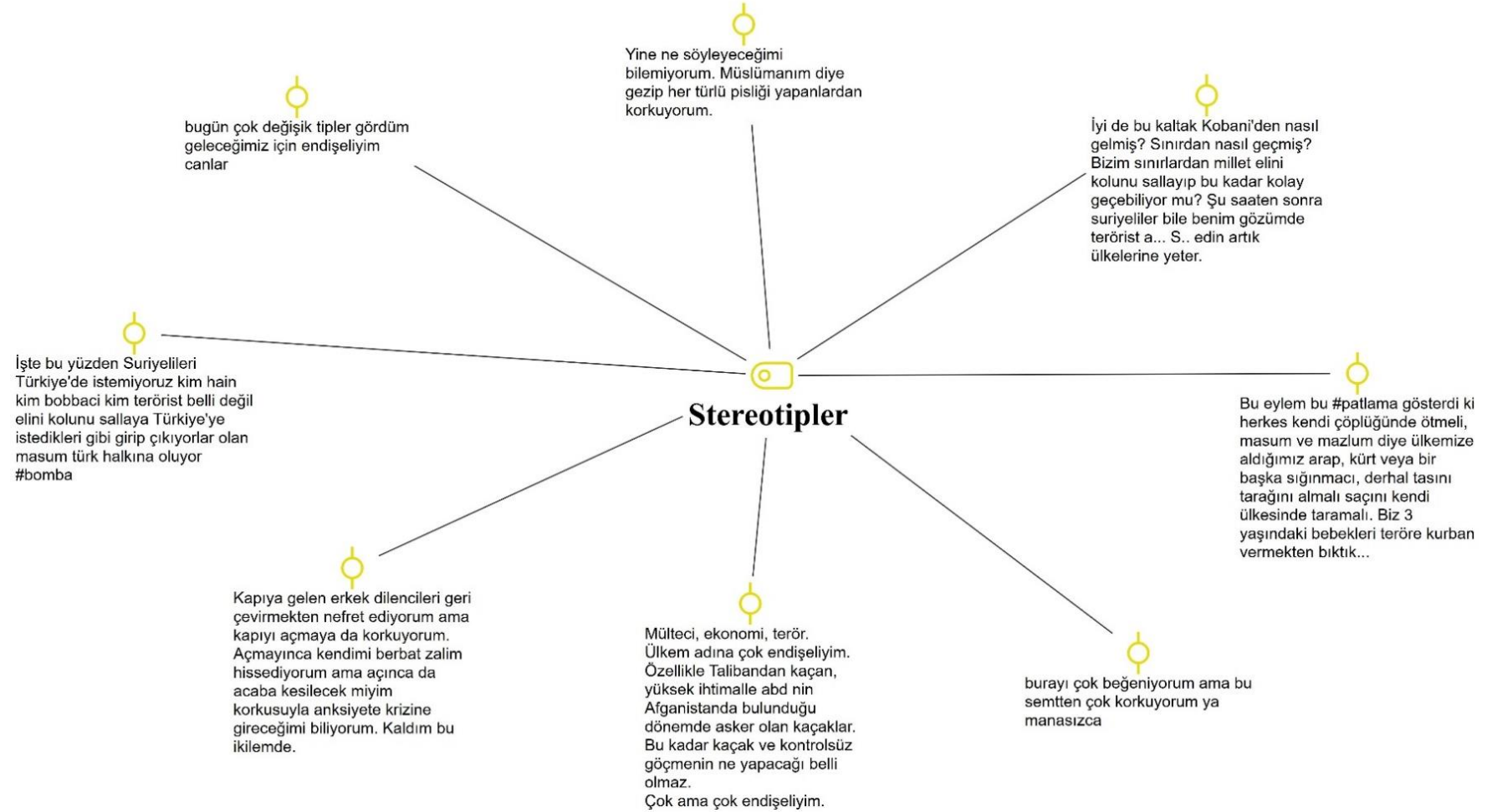
*“İyi de bu k... Kobani'den nasıl gelmiş? Sınırdan nasıl geçmiş? Bizim sınırlardan millet elini kolunu sallayıp bu kadar kolay geçebiliyor mu? Şu saaten sonra suriyeliler bile benim gözümde terörist a..... S... edin artık ülkelerine yeter” (14.11.2022).*

*“İşte bu yüzden Suriyelileri Türkiye'de istemiyoruz kim hain kim bobbaci kim terörist belli değil elini kolunu sallaya Türkiye'ye istedikleri gibi girip çıkıyorlar olan masum türk halkına oluyor” (14.11.2022).*

Bu iletiler, suç korkusunun sosyal medyada nasıl yayıldığını ve toplumsal stereotiplerin nasıl şekillendiğini örneklemektedir. İlk iletide, Suriyeli mültecilerle sokak köpekleri arasında yapılan kıyaslama, toplumda yerleşik olan "Suriyeliler suç işler" gibi bir stereotipi pekiştirmektedir. Burada, mülteciler, tehlikeli bir grup olarak sunulmakta ve onlara duyulan korku, toplumun belirli kesimlerinde "terörist" gibi olumsuz etiketlerle ilişkilendirilmektedir. İkinci iletide ise Suriyeliler, sınır geçişleri üzerinden sorgulanmakta ve bu sorgulama, onların tehdit oluşturduğu yönündeki algıyı güçlendiren bir stereotipe dönüşmektedir. "Bizim sınırlardan geçebilen biri, terörist olabilir" gibi ifadeler, Suriyelilere karşı var olan güvensizliği ve düşmanlık hissini somutlaştırmaktadır. Üçüncü iletide de benzer bir şekilde, Suriyeliler “terörist” olarak etiketlenmekte ve toplumda yabancı düşmanlığı yaratılmaktadır. Bu stereotipler, Suriyelilerin sadece güvenlik açısından değil,

aynı zamanda toplumsal düzen için bir tehdit oluşturdıklarına dair yanlış bir algı oluşturmakta ve suç korkusunu daha da artırmaktadır. Bu örneklerde, toplumsal stereotiplerin sosyal medya üzerinden nasıl hızlıca yayıldığı ve toplumda suç korkusunun artmasına neden olduğu açıkça görülmektedir.

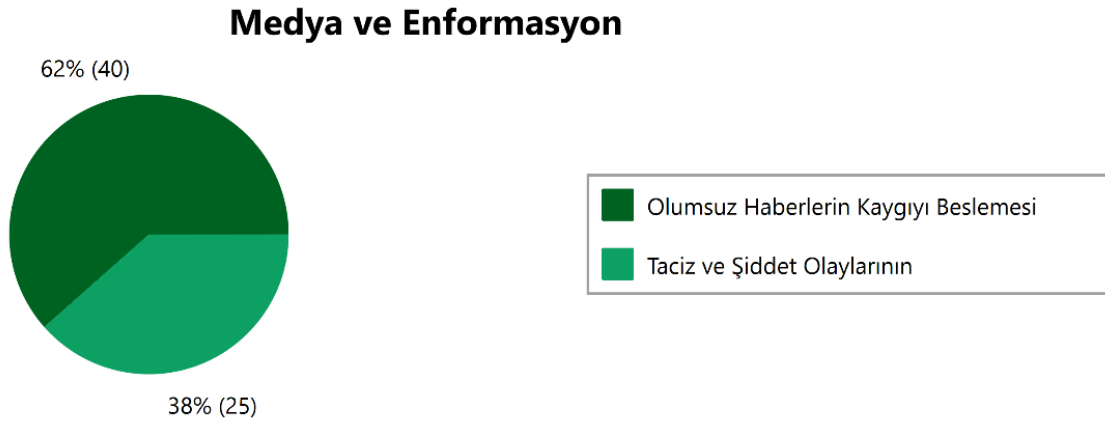
Suriyeli göçmenlere dair toplumsal algıların, suç ve tehdit olgularıyla birleşerek, belirli bir stereotipin pekişmesine yol açtığını göstermektedir. Kullanıcıların bu şekildeki algılarını ve ifadelerini sürdürmeleri, toplumdaki mevcut toplumsal ve kültürel gerilimleri daha da derinleştirerek, bu stereotiplerin daha geniş kitleler tarafından içselleştirilmesine ve olumsuz anlamların pekişmesine neden olmaktadır. Bu kategoriyle ilgili daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 17’de gösterilmektedir.



Şekil 17. Stereotipler kategorisindeki iletilerin genel görünümü

### Alt Tema – 3: Medya ve Enformasyon Yayılımı

Suç korkusunun sosyal medyada temsili temasının altında yer alan diğer alt tema medya ve enformasyon yayılımıdır. Bunun altında iki kategori yer almaktadır. Frekans değeri en yüksekte en düşüğe doğru sıralandığında bu kategoriler: Olumsuz haberlerin kaygıyı beslemesi = 40 ve taciz ve şiddet olaylarının toplumsallaşması = 25'tir. Bununla ilgili görsel şekil 18'de yer almaktadır.



Şekil 18. Medya ve enformasyon yayılımı alt temasına ait kategorilerin frekans değerleri

"Olumsuz haberlerin kaygıyı beslemesi" kategorisinde yer alan iletilerin içerikleri incelendiğinde, kullanıcıların sosyal medya platformlarında karşılaştıkları olumsuz içerikli haberler nedeniyle, kendi topluluklarına karşı belirgin bir korku ve güvensizlik hissi yaşadıkları açıkça görülmektedir. Bu durum, medyada yer alan olumsuz haberlerin bireyler üzerinde yarattığı psikolojik etkilerin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanıcıların, medyada yayılan bu tür içeriklerden duydukları rahatsızlık ve bu rahatsızlık sonucunda ortaya çıkan toplumsal kaygı, onların sosyal medyada paylaştıkları yorum ve içeriklere yansımaktadır. Öne çıkan bazı paylaşımlar, bireylerin toplumsal güvenlik algılarının nasıl olumsuz bir şekilde şekillendiğini ve bu tür haberlerin toplumsal gerilimleri nasıl artırdığını gösteren örnekler sunmaktadır. Bu paylaşımlar, medya aracılığıyla yayılan olumsuz haberlerin, yalnızca bireylerin bireysel güvenlik algılarını değil, aynı zamanda toplumdaki genel güven ve huzur duygusunu da tehdit eden bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Buna dair bazı örnekler şöyledir:

*“ağaç olmaktan, çocuk olmaktan, hayvan olmaktan, kadın olmaktan, çivisi çıkmış ülkeden, yaşamaktan, akşam korkarak dışarı çıkmaktan, hergün cinayet ve istismar haberleri duymaktan #korkuyorum” (28.09.2022).*

*“Şu tv yi açmaya korkuyorum a.... Bi sabah da açınca kötü bi haber görmiyim bee” (09.12.2022).*

*“Twitter’ı açmaya korkuyorum. Açınca boy boy tecavüz, yabancı haberleri, yabancı futbol gösterisi vs. Bıktım bu iğrençliklerden.” (07.12.2022).*

Bu iletiler, sosyal medya platformu X üzerindeki olumsuz haberlerin kaygıyı nasıl beslediğine dair örneklerdir. İlk iletide, kullanıcı çeşitli toplumsal korkuları dile getiriyor ve modern toplumda yaşamının getirdiği korkulara dair birçok farklı tehditten bahsediyor. Ağaç olmaktan, çocuk olmaktan, kadın olmaktan, çivisi çıkmış bir ülkede yaşamaktan ve cinayet ile istismar haberlerinin sürekli duyulmasından duyulan korku, olumsuz haberlerin bireylerin psikolojik durumunu nasıl etkileyebileceğini ve toplumsal kaygıları nasıl beslediğini açıkça göstermektedir. İkinci iletide, kullanıcı televizyon izlerken her sabah kötü bir haber görme korkusunu dile getirmektedir. Bu, medyanın sürekli olumsuz içerikler yaymasının bireyler üzerinde kaygı yaratma etkisini gösteriyor. Medyanın, özellikle de televizyon ve sosyal medya platformlarının, olumsuz haberleri hızla yaymasının toplumsal huzursuzluğu arttırdığına dair önemli bir örnek teşkil etmektedir. Üçüncü iletide ise, sosyal medya platformu X’te cinsel şiddet ve yabancı olaylarla ilgili içeriklerin yoğun olması, kullanıcının sosyal medya kullanma kaygısını artırmaktadır. Kullanıcı, sosyal medyada karşılaşılan olumsuz içeriklerin ruhsal ve toplumsal düzeydeki kaygıyı nasıl beslediğini ve kişileri olumsuz etkileyebileceğini ifade etmektedir. Bu örnekler, olumsuz haberlerin kaygıyı nasıl beslediğine dair sosyal medya üzerinden yayılan korku ve huzursuzluk etkilerinin belirgin bir şekilde nasıl toplumsal bir soruna dönüşebileceğini göstermektedir.

Kullanıcılar, medyanın çeşitli organları aracılığıyla duydukları cinayet, şiddet gibi olumsuz haberlerin etkisiyle, kendilerinde oluşan korku ve güven sorunu gibi duyguları sosyal medyada paylaşmışlardır. Bu haberler, kullanıcıların yalnızca kişisel güvenlik algılarını değil, aynı zamanda toplumsal güven duygusunu da olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Araştırma bulgularına göre, bu durumun yol açtığı sonuçlardan birinin,

bireylerin genel olarak topluma duydukları güven sorunları olduğu gözlemlenmiştir. İnsanlar, medyada yer alan bu tür olumsuz ve dikkat çekici haberlerin, gerçek durumu yansıtmadığını veya abartılı bir biçimde sunulduğunu fark etmeksizin, bu olayları genelleme eğiliminde olmuşlardır. Bu da toplumsal kaygı ve güvensizlik duygusunun artmasına neden olmuştur. Kullanıcılar, söz konusu haberlerden etkilenerek, toplumsal kaygılarını sosyal medya üzerinden dile getirmiş ve bu tür içeriklerin toplum genelinde güven duygusunu sarsıcı etkiler yarattığına dair paylaşımlar yapmışlardır. Buna birkaç örnek şöyledir:

*“İstismar olsa bile çocuğun rızası olabilir” denmiş. Nasıl rızası olabilir? Benim de çocuklarım var, ben de bir anneyim, gerçekten artık korkuyorum, her geçen gün okullarda artan şiddetten, toplumdaki kendini bilmezlerden, çocukları korumayan sistemden, cani insanlardan yeter!!” (07.12.2022).*

*“Uzun zamandan sonra metroya bindim. Herkesin gözünün içine bakıyorum acaba bombacı olabilir mi diye. Korkuyorum korkuyoruz! Allah belanızı versin.” (17.11.2022).*

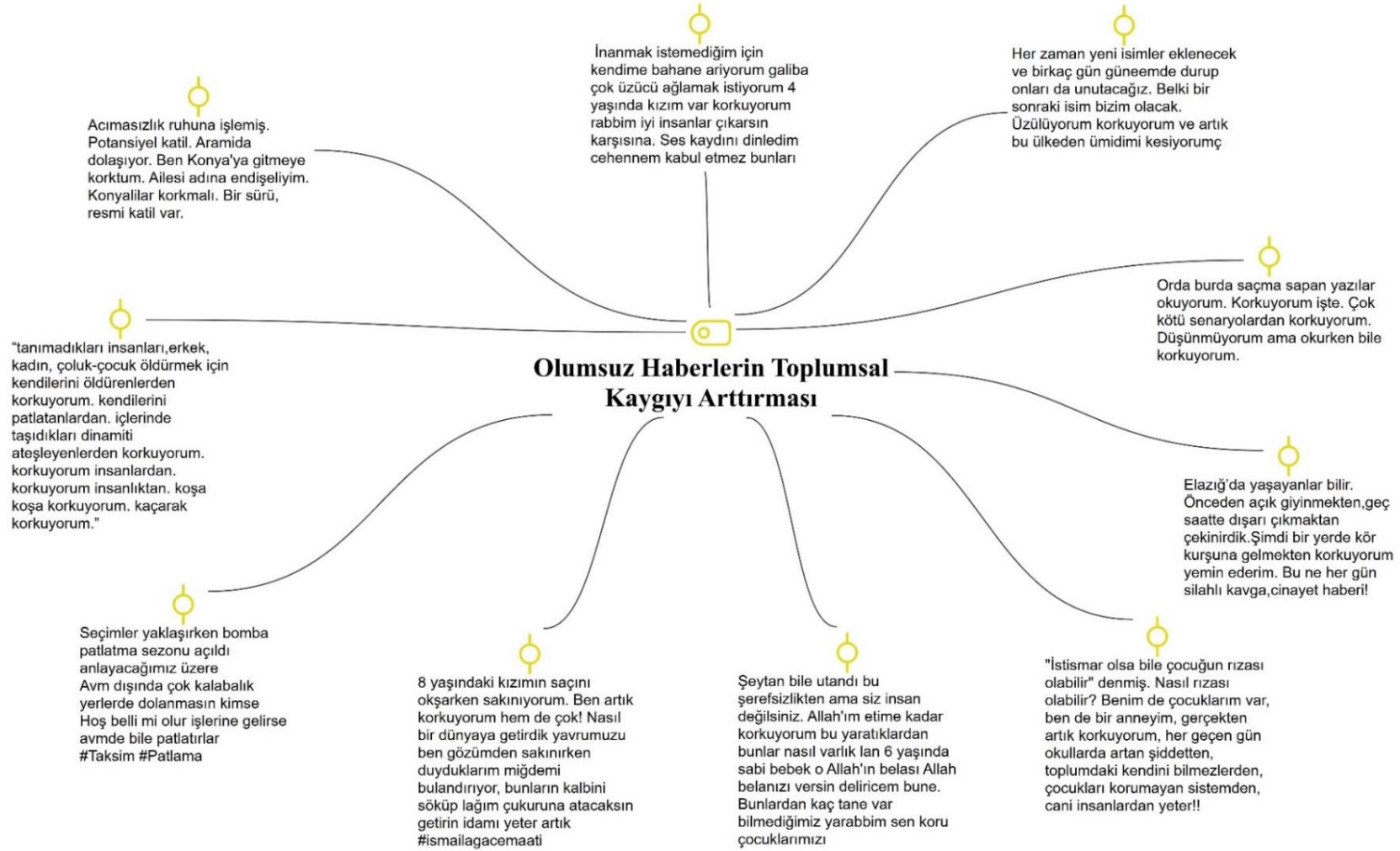
*“kendi ülkemizde acaba ne zaman öleceğiz diye diken üstünde yaşamaktan bıkmadık mı?Müslüman ülkeyiz, yok onlar bizim din kardeşlerimiz cart curt.YAHU ÖLEN KÜÇÜK KIZ DA BİZİM KARDEŞİMİZ, ORDAN ÖYLESİNE GEÇEN HERKES BİZİM KARDEŞİMİZ.” (14.11.2022).*

Bu iletiler, sosyal medya platformu X üzerinden yayılan olumsuz haberlerin ve toplumsal sorunların kaygıyı nasıl beslediğine dair bir başka örnek sunmaktadır. İlk iletide, kullanıcı, çocuklara yönelik istismar ve şiddetle ilgili duyduğu derin kaygıyı dile getiriyor. Çocuğun rızası üzerinden yapılan tartışmalara karşı duyduğu tepki ve toplumda artan şiddet, çocukları korumayan sistem ve cani insanlara karşı duyduğu öfke, toplumsal bir güvenlik açığının ve suç korkusunun bireyde yarattığı kaygıyı göstermektedir. İkinci iletide ise, bir kişi toplumsal güvenlik tehditlerinden duyduğu korkuyu açıklamaktadır. Metroda bir terör saldırısı olma ihtimalini düşünerek yaşadığı endişe, toplumsal güvenlik algısının nasıl bozulduğunu ve medyada yaygın şekilde yer alan terör ve şiddet haberlerinin bireylerin yaşamına ne kadar derin kaygı ve korku kattığını ortaya koymaktadır. Son olarak, üçüncü iletide, kullanıcı ülkesinde sürekli bir ölüm korkusu ve güvensizlik içinde yaşamaktan bıktığını dile getirmektedir. Şiddet olaylarının sürekli gündemde olması ve toplumsal

huzursuzluğun artması, insanların güven duygusunu ve psikolojik sağamlıklarını zedeleyerek toplumsal kaygıyı pekiştirmektedir. Bu iletiler, toplumsal güvenlik algısının sarsılması, şiddet ve istismar haberlerinin sosyal medya platformları aracılığıyla hızla yayılarak bireylerin kaygı düzeyini nasıl artırdığını ve toplumsal bir korku atmosferi yarattığını göstermektedir.

Bu kategoriye ait daha fazla iletinin yer aldığı görsel şekil 19’da gösterilmiştir.





Şekil 19. Olumsuz haberlerin kaygıyı beslemesi kategorisindeki iletilerin genel görünümü

Medya ve enformasyon yayılımı alt temasının altında yer alan kategorilerden frekans değeri en yüksek ikinci kategori, taciz ve şiddet olaylarının toplumsallaşmasıdır. Bu kod çerçevesinde, kullanıcıların medya üzerinden karşılaştıkları taciz ve şiddet olaylarının toplumsal ilişkiler üzerindeki yansımalarına dair paylaşımlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda, kullanıcıların medyada yer alan taciz ve şiddetle ilgili haberlerin, toplumsal algıları ve bireyler arasındaki ilişkileri nasıl etkilediğine dair görüşlerini yansıttığı iletiler analiz edilmiştir. Bununla ilgili bazı örnekler şöyledir:

*“Sakalı yeni telenmiş, ufacık bir oğlan çocuğu görmezinden korkuyorum”*  
(09.12.2022).

*“Yobaz şerefsizler yüzünden 5 yaşındaki kız çocuğu yeğenimi sevmekten korkuyorum, Allah belanızı versin hepimizin psikolojisi bozdunuz”* (08.12.2022).

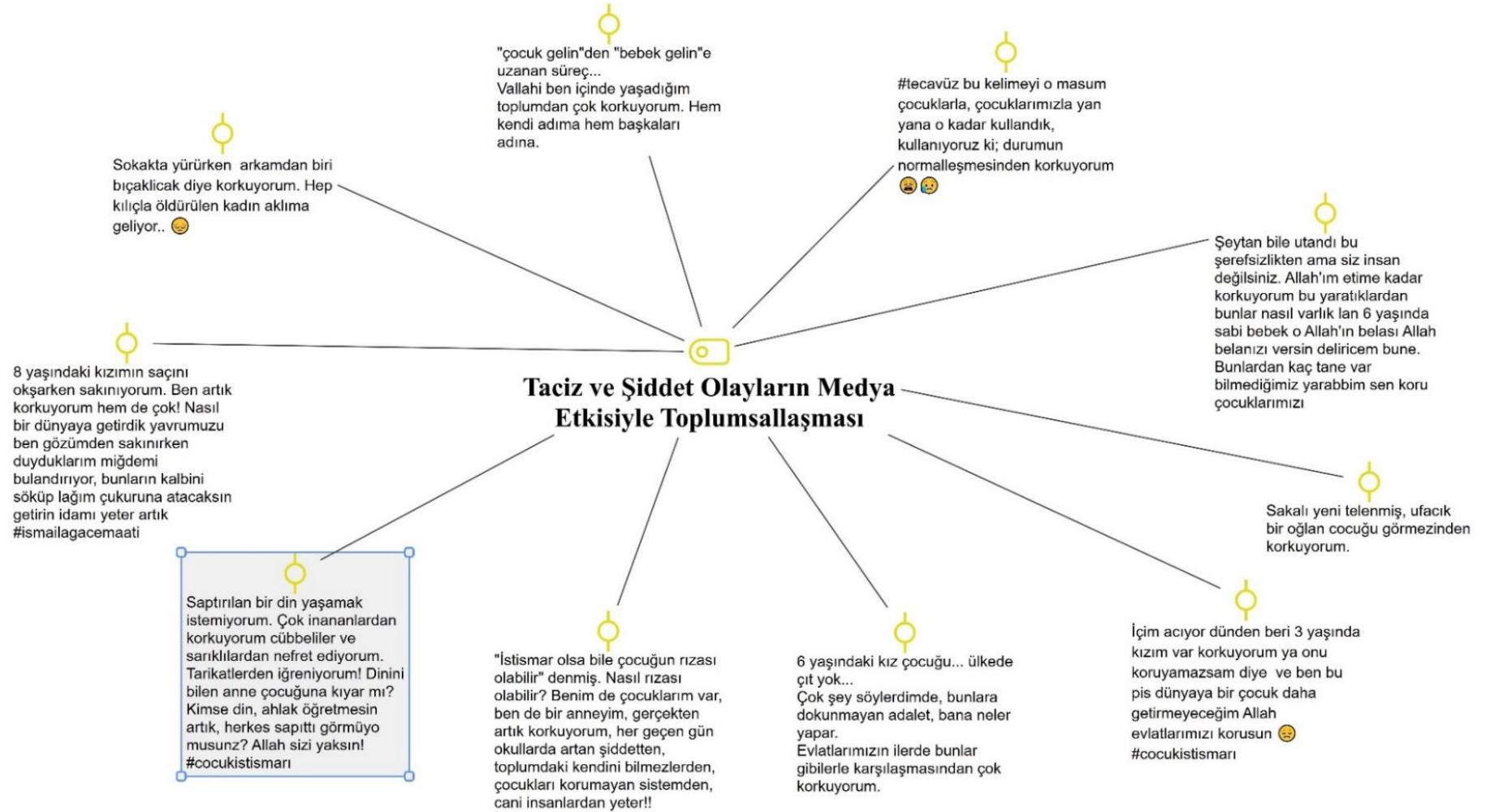
*“Bu konuda hem fikirim ben sahsen bütün çocukları severim çocuklar mahsumiyetin güzelliğin sembolüdür vallahi korkuyorum sevmekten oyle bir kirletmişlerki sevgi yi yanlış anlasılmaktan korkar hale geldik ne halere geldik çocuklarımıza sevgi göstermekten korkuyoruz toplum olarak”* (08.12.2022).

*“İster yalan haber olsun İster böyle bi iğrençlik yaşanmış ikiside alenen çocuk istismarı ama geçmişimiz de karanlık! 6 yaşında bir kız çocuğu annesi olarak korkuyorum ve kimseye güvenmiyorum. Ben biz kadınlar çocuklar böyle korkak yaşamak zorunda değiliz”* (08.12.2022).

Bu iletiler, sosyal medya platformu X üzerinden suç korkusunun ve özellikle taciz ile şiddet olaylarının toplumsallaşmasına dair açık bir örnek teşkil etmektedir. Kullanıcılar, hem bireysel deneyimlerini hem de toplumda yaygınlaşan korku ve kaygıları açık bir şekilde ifade etmektedir. İlk iletide, bir çocuğa karşı duyulan korku ve "ufacık bir oğlan çocuğu"na yönelik endişe, toplumsal güvenlik algısının ne denli kırılgan hale geldiğini göstermektedir. Bu korku, yalnızca bireysel bir endişe değil, toplumsal bir kaygıyı yansıtmaktadır. İkinci iletide ise, çocuk istismarı konusundaki toplumsal korku daha açık bir şekilde dile getirilmekte; kullanıcı, toplumun bu tür suçlara karşı duyduğu güvensizlik nedeniyle çocuklara karşı duydukları sevgiyi göstermekten dahi korktuklarını belirtmektedir. Üçüncü

iletide ise, toplumun çocuklara olan sevgiyi "yanlış anlaşılma" korkusuyla sınırlaması, taciz ve şiddet olaylarının yayılmasından duyulan kaygıyı vurgulamaktadır. Son olarak, dördüncü iletide, çocuk istismarı olaylarının sosyal medya üzerinden hızla yayılması, toplumda bu konuda bir "normalleşme" algısı yaratmakta ve insanların güven duygusunu zedelemektedir. Bu paylaşımlar, sosyal medyada suç korkusunun toplumsal bir meseleye dönüştüğünü ve bireylerin her gün daha fazla korku ve endişeyle yaşadığını göstermektedir. Sosyal medya üzerinden yayılan bu tür içerikler, taciz ve şiddet olaylarının daha geniş bir toplumsal kaygı yaratmasına neden olmakta, aynı zamanda toplumsal güvenlik algısının derinden sarsılmasına yol açmaktadır. Bu kategori içeriğinde yer alan daha fazla ileti örneği şekil 20’de gösterilmektedir.

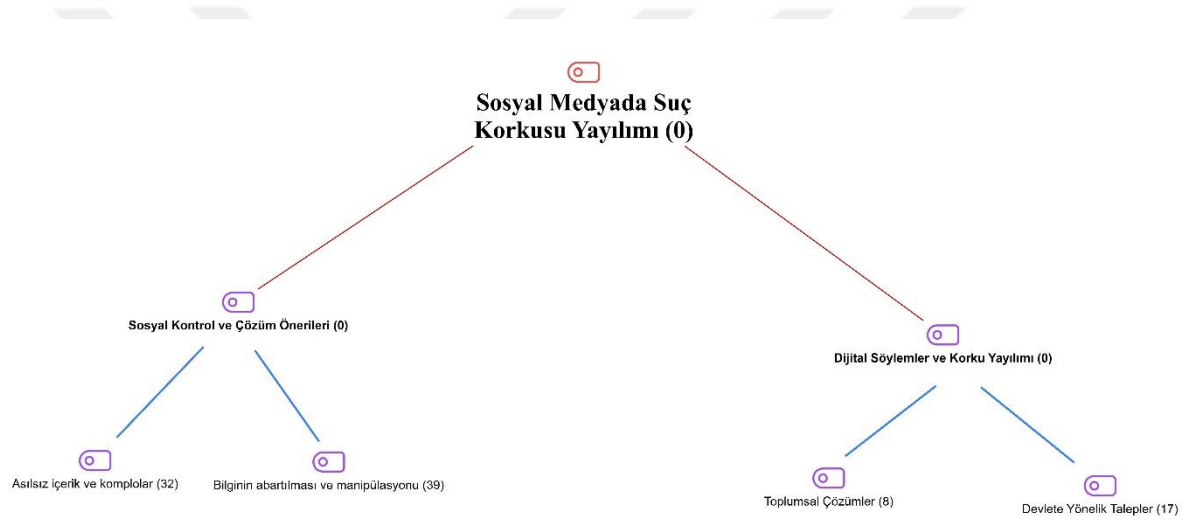




Şekil 20. Taciz ve şiddet olaylarının medya etkisiyle toplumsallaşması kodundaki iletilerin genel görünümü

### 4.3.3. Ana Tema – 3: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Yayılımı

Çalışmanın 3. teması sosyal medyada suç korkusunun yayılımı temasıdır. Bu temada suç korkusunun sosyal medyada yayılımı dijital söylemler içerisinde abartılan ve manipüle edilen bilgiler, doğrulanmamış (asılsız) bilgilerin dolaşımında olması ve bunlara dair çözüm önerilerinin kullanıcılar tarafından paylaşılması bazında değerlendirilmiştir. Bu temanın altında iki alt tema oluşturulmuştur: “Dijital söylemler ve korku yayılımı” ile “sosyal kontrol ve çözüm önerileridir”. Bu alt temaların her birinin altında kendilerine ait kategoriler yer almaktadır. Sosyal medyada suç korkusunun yayılımı teması, alt temaları ve kategorileri şekil 21’de gösterilmiştir.



Şekil 21. Sosyal medyada suç korkusunun yayılımı temasına ait genel görünüm

Şekil 21’de görüldüğü üzere sosyal medyada suç korkusunun yayılması teması altında iki alt tema oluşturulmuştur: “Dijital söylemler ve korku yayılımı” ile “sosyal kontrol ve çözüm önerileri”dir. Bu alt temalarının her birinin altında kategoriler oluşturulmuştur. İlk olarak dijital söylemler ve korku yayılımı alt teması ile bağlı kategoriler incelenecektir.

## Alt Tema – 1: Dijital Söylemler ve Korku Yayılımı

Dijital söylemler ve korku yayılımı altındaki kategoriler frekans değeri en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığında: Bilginin abartılması ve manipülasyonu = 39 ve Asılsız içerik ve komplolar = 32’dir. Bu kategori ilgili görsel şekil 22’de gösterilmiştir.



Şekil 22. Dijital söylemler ve korku yayılımı alt temasına ait kategorilerin frekansları

Dijital söylemler alt teması altında yer alan, frekans değeri en yüksek olan "bilginin abartılması ve manipülasyonu" kategorisi, bireylerin, medyadan, kişisel deneyimlerinden veya dolaylı yoldan elde ettikleri bilgileri sosyal medya platformlarında, gerçekte olduğundan daha büyük ya da daha dramatik şekilde yansıttıkları bir durumu açıklamaktadır. Bu durum, bireylerin çeşitli bilgi kaynaklarından aldıkları içerikleri, bazen kasten, bazen de bilinçsizce, daha şok edici ve dikkat çekici hale getirerek, sosyal medya üzerinden geniş bir kitleye ulaştırmalarını ifade etmektedir. Bu tür abartılı söylemler, özellikle suç korkusu gibi duygusal ve toplumsal algıları doğrudan etkileyen konularda, halkın güvenlik kaygılarını artırmakta ve toplumsal bilinçle ilgili yanlış yönlendirmelere yol açmaktadır. Kullanıcılar, yaşadıkları korkuları, doğrudan gözlemleri ya da duydukları olayları olduğundan çok daha korkutucu ve tehditkâr bir biçimde aktararak, sosyal medya üzerinden bu korkuyu başkalarına da yaymaktadırlar. Buna dair bazı örnekler şöyledir:

*“Asla kişisel video ve görüntülerimi İnternet üzenden paylaşmam, görüntüler çok ucuz sitelere/afgan sitelerine /tik-taklara düşüyor. Kopyalanıyormuş ve izini sadece siber suçlar buluyormuş. Kendinizi pazarlarken en azından buna dikkat edin..” (20.11.2022).*

*“Fabrikalar ve şirketler her türlü felaket senaryosuna hazır olmalı. Yangın, su baskını, deprem, siber saldırı, veri güvenliği..... Ama gelgörki altında 7 milyonluk jeep olan patron veri yedeklemeye 1500 dolar bütçeyi duyunca inme iniyor ...” (24.11.2022).*

*“Eyyvah ben çok korkuyorum artık ekmeksiz kalacaz belkide uygulaması olana ekmek var diyecekler bu bir nevi hes kodu gibi bişey sanırım ben öyle anladım Allahım yardım etsin bu şeytani oyunları hazırlayanların eline koymasın rabbim bizleri inşallah” (24.11.2022).*

*“Abdullah bey Amerikalılar Fransızlar İngilizler ve Almanlar ilk defa bir operasyona karşı çıkmamakta hatta meşru görmekteler!? "Gel gel" yapıyorlar bir surprizleri olmalı hazırladıkları destekledikleri terorist yiginina çok guveniyorlar; endişeliyim (Anglosaksonlara güvenmiyorum” (23.11.2022).*

*“Elon Musk sonrası Twitter'da işler çok karışık! Siber güvenlik şefi bile istifa ettiğine göre, tehdit aktörlerinin eline geçmeden direkt mesajları silmekte fayda var!” (16.11.2022).*

Buradaki iletiler, "Bilginin abartılması ve manipölasyonu" kategorisiyle ilişkilendirilmektedir. Bu kategori, yanlış veya abartılı bilgilerin yayılması ve halkın manipölle edilmesi durumunu ifade eder. İletilerde yer alan örnekler, bilgiye dair endişelerin ve korkuların abartılması, yanıltıcı ya da manipölatif söylemlerin paylaşılması ile ilişkilidir. İlk iletide, birey kişisel görüntülerini internette paylaşmanın tehlikelerinden bahsetmektedir. Kendisinin ve diğer insanların, paylaşılan görüntülerin kötü niyetli sitelere düşmesinin ve siber suçlarla karşılaşılmasının olası sonuçlarından endişe duyduğunu belirtmektedir. Burada, internetin güvenli olmadığını ve kişisel bilgilerin tehlikeye girebileceğini abartılı bir şekilde vurgulayan bir söylem bulunuyor. Bu, bilgi manipölasyonu yoluyla insanları korkutmayı amaçlayan bir yaklaşım izlenimi oluşturmaktadır. İkinci iletide, siber güvenlik ve veri yedekleme konusunda dikkat çeken bir endişe dile getirilmiş. Burada, fabrikaların ve şirketlerin her türlü felaket senaryosuna hazırlıklı olmaları gerektiği belirtilmekte, ancak patronların düşük bütçelerle güvenlik önlemleri almayı reddettiği anlatılmaktadır. Bu da bilgi güvenliği konusunda bazı gerçeği yansıtmayan, abartılı bir şekilde tehlike vurgulayan bir anlatımdır. Verilerin tehlikede olduğu ve bu konuda alınan önlemlerin yetersiz olduğu vurgulanarak, siber güvenlik tehditlerinin büyütülmesi söz konusudur. Üçüncü iletide, ekmek kıtlığı, uygulama kullanımı ve gizli oyunlar gibi konular üzerinden bir korku ortamı

yaratılmaya çalışılmakta. Burada, uygulamaların bir tür "şeytani oyun" olduğu ve insanların bu tür "oyunlar" yüzünden zor durumda kalacakları iddia ediliyor. Bu da, durumu abartarak insanları endişelendirmek ve yanlış bilgi vererek algıyı manipüle etmek amacı taşıdığı izlenimi oluşturmaktadır. Dördüncü iletide, uluslararası güçlerin, özellikle Anglosakson ülkelerinin, bir operasyonu desteklediği ve bu operasyonun ardında gizli bir şeyler olduğuna dair endişeler dile getirilmektedir. Bu tür söylemler, bilgi kirliliği yaratmakta ve halkı yönlendirmekte kullanılan manipülatif bir anlatım örneği sergilemektedir. Beşinci iletide, Elon Musk'ın Twitter üzerindeki değişiklikleri ile ilgili endişeler paylaşılmakta. Burada, siber güvenlik şefinin istifası ve tehdit aktörlerinin eline geçmeden önce direkt mesajların silinmesi gerektiği ifade ediliyor. Bu, sosyal medya üzerindeki güvenlik tehditlerini abartarak insanları korkutma ve bilgiye dair yanlış algılar yaratma amacını taşıdığını göstermektedir.

Bu örnekler, bireylerin, çeşitli sosyal ve politik olaylarla ilgili bilgiyi abartarak sunmalarını, korku ve endişe yaratmalarını, bu sayede kamuoyunu manipüle etmelerini göstermektedir.

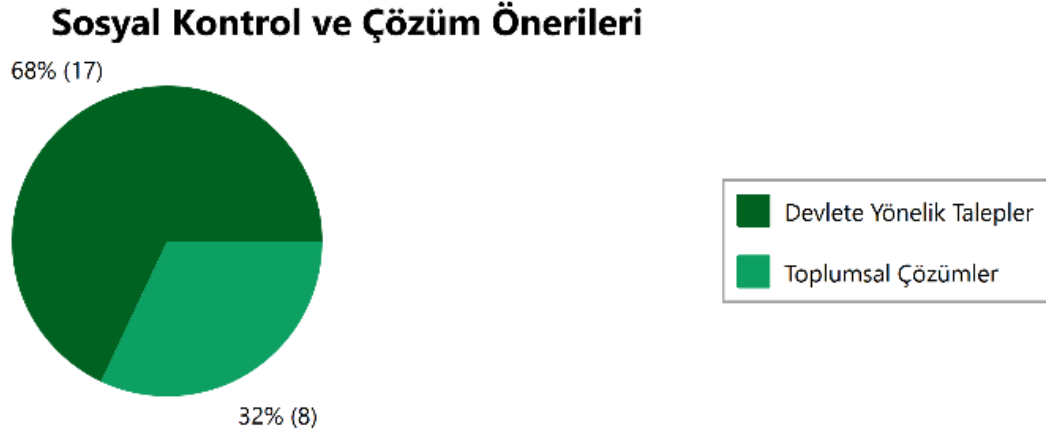
Bu fenomenin önemli bir sonucu, sosyal medya platformlarının bilgi yayılımındaki hızıdır; bu, doğruluğu sorgulanmamış ya da abartılı içeriklerin hızla yayılarak daha büyük toplumsal kaygılar doğurmasına sebep olabilir. Özellikle suçla ilgili içerikler, medyada sürekli olarak sunulduğunda ya da kullanıcılar tarafından abartılı biçimde paylaşıldığında, suç korkusunun sadece bireysel seviyede kalmayıp, toplumsal bir korku haline gelmesine yol açabilir. Bireyler, gördükleri ya da duydukları olayları, toplumu daha fazla korkutacak şekilde çarpıtarak paylaşmakta, bu da kolektif kaygıların artmasına sebep olmaktadır. Bu durum, dijital çağda bilgilerin nasıl hızla manipüle edilebileceğini ve bunun toplumsal düzeydeki güvenlik algılarını nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. Kişilerin, toplumun genel güvenliği konusunda olumsuz ve manipüle edilmiş bir algıya sahip olmalarına neden olan bu süreç, sosyal medya ortamlarının potansiyel tehlikelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kategoride yer alan diğer iletiler şekil 23'te gösterilmektedir.



Şekil 23. Bilginin abartılması ve manipülasyonu kategorisindeki iletilerin genel görünümü

## Alt Tema – 2: Sosyal Kontrol ve Çözüm Önerileri

Sosyal kontrol ve çözüm önerileri alt teması altındaki kategoriler frekans değerlerine göre sıralandığında: Devlete yönelik talepler = 17 ve toplumsal çözümler = 8’dir. Bununla ilgili görsel şekil 24’te gösterilmiştir.



Şekil 24. Sosyal kontrol ve çözüm önerileri koduna ait alt kodların frekansları

"Sosyal kontrol ve çözüm önerileri" kategorisi, kullanıcıların suç korkusunu tetikleyen unsurların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak geliştirdikleri çözüm önerilerini ifade etmektedir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, kullanıcılar bu korkularına karşı çözüm arayışlarını, özellikle devlet kurumlarına yönelik talepler ve öneriler şeklinde sosyal medya platformlarında dile getirmektedirler. Bu durum, bireylerin, toplumda var olan suç korkusu ve güvensizlik duygularının, genellikle devletin mevcut politika ve güvenlik sistemleriyle doğrudan ilişkilendirildiğini göstermektedir. Kullanıcılar, yaşadıkları korku ve kaygıları gidermek amacıyla devleti sorumlu tutmakta ve bu sorunlara karşı çözüm üretebilmesi için devletin daha etkin bir şekilde müdahil olmasını talep etmektedirler. Buna dair bazı örnekler şöyledir:

*"Bu ülkemize elini kolu sallayarak soktuklarınız yüzünden ülkemizin başı çok ağrıyacak diye çok endişeliyim. Burası Türkiye kayıtlı olmayan oturma izni ve çalışma izni olmayan kim varsa sınır dışı etmeniz. Parayla vatandaşlık satılmaktan vaz geçin artık"* (20.11.2022).

*“Sayın vekilim, takatimiz kalmadı. Çocuklarım için çok endişeliyim. Şunu açık ve net söylüyorum; parti olarak sakın maceraya kapılmayın,istirham ediyorum. Kazanacak aday çıkarın. Yüzbinlerce mülteci istilasına uğradık. Ne idüğü belirsizler kol geziyor. Kurtarın bu ülkeyi.” (16.11.2022).*

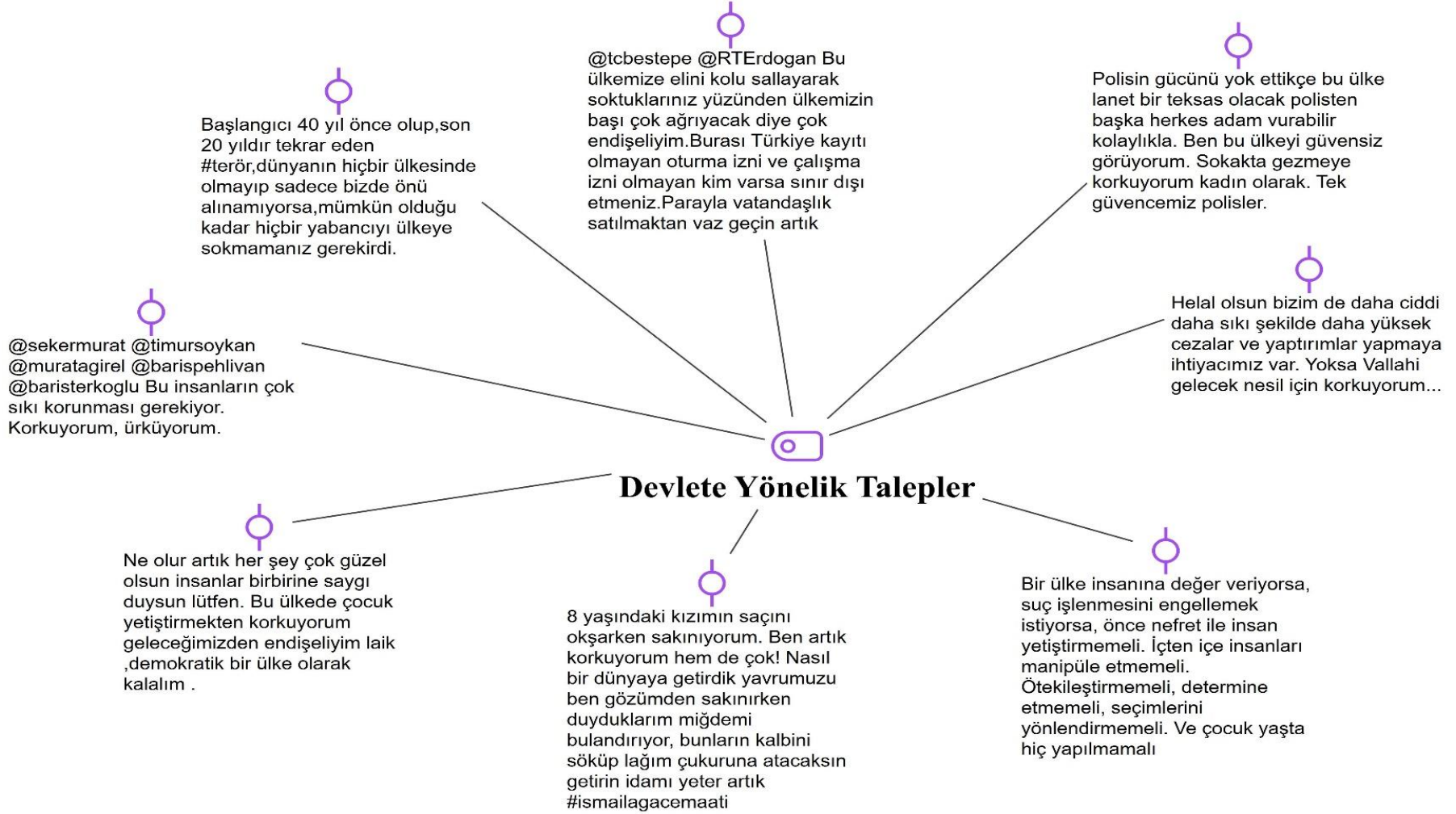
*“Bütün esnafa kamera sistemi yardımı yapılmalı. Türkiye artık güvenli bir yer” değil. (15.11.2022).*

*“Çok basit yöntem.Ama akpli kafasıyla bu iş olmaz.Her sınır bölgesine,yüz tanıma ve ilk defa giriş yapanları algılayacak sensör yerleştir ve bu ilk girişleri ülke genelinde takip et,her adımını,bak bakalım #patlama veya eylem oluyor mu?” (14.11.2022).*

Bu iletiler, "Devlete yönelik talepler" kategorisinde değerlendirilmektedir. Bu kategori, bireylerin hükümetten, devlet kurumlarından veya kamu otoritelerinden belirli eylemler ve önlemler talep ettiği durumları ifade eder. İletilerde, devletin çeşitli sorunlara karşı harekete geçmesi veya belirli politikaları değiştirmesi gerektiği vurgulanmakta, bu da kamuoyunun, devletin rolüne ilişkin taleplerini yansıtmaktadır. İlk iletide, birey, ülkeye yasa dışı olarak giren kişilerin sınır dışı edilmesi gerektiğini belirtiyor ve parayla vatandaşlık satılmasının durdurulması talebinde bulunuyor. Bu ifade, hükümete yönelik belirli bir politika değişikliği ve güvenlik önlemlerinin artırılmasını talep eden bir söylem olarak devlete yönelik doğrudan bir çağrı yapmaktadır. İkinci iletide, bir kişi çocukları için endişelendiğini ve hükümetin mülteci politikalarını eleştirerek, partilere maceraya kapılmamalarını ve kazanacak adaylar çıkarmalarını istiyor. Bu, hükümetin izlediği politikaların halk üzerindeki olumsuz etkilerini dile getirerek, devlete yönelik değişim taleplerini ifade etmektedir. Üçüncü iletide, Türkiye'nin güvenli bir yer olmadığı vurgulanarak, esnafa kamera sistemi yardımı yapılması gerektiği belirtiliyor. Bu, devletin esnafın güvenliğini sağlamak için daha fazla önlem almasını talep eden bir söylem olarak devlete yönelik bir taleptir. Dördüncü iletide, sınır güvenliği ve ülke genelinde güvenlik önlemlerinin artırılmasına yönelik teknik bir çözüm önerisi sunuluyor. Yüz tanıma teknolojisi ve giriş yapan kişilerin takibi gibi güvenlik önlemleri talep edilerek, devletin teknolojiye dayalı bir güvenlik stratejisi uygulaması gerektiği ifade ediliyor.

Bu iletiler, toplumsal güvenlik, göç politikaları ve genel devlet yönetimiyle ilgili endişeleri dile getirerek, devletin belirli sorunlara karşı daha etkin önlemler almasını ve politika değişiklikleri yapmasını isteyen talepleri içermektedir.

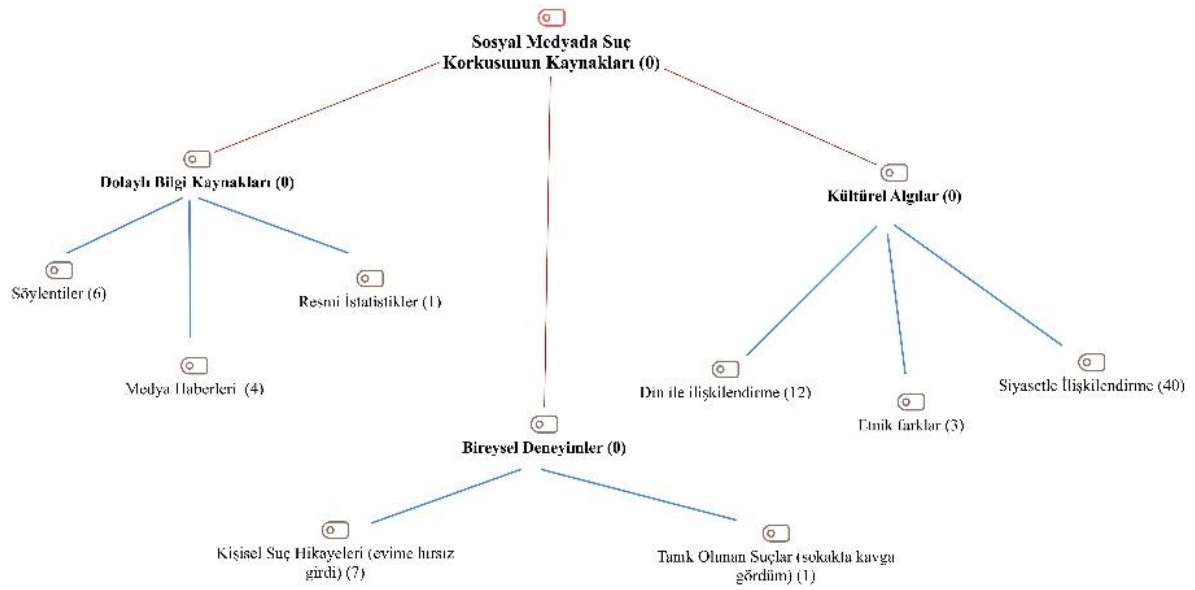
Bu eğilim, sosyal medyanın, halkın endişeleri ve çözüm arayışlarının devlet politikalarına etki edebilecek bir platforma dönüştüğünü de göstermektedir. Bireylerin devletin sorumluluk alanındaki güvenlik, adalet ve hukuk sistemine dair şikâyetlerini dile getirmeleri, toplumsal taleplerin sosyal medya aracılığıyla hükümet ve ilgili kurumlar üzerinde baskı oluşturma çabalarını simgelemektedir. Ayrıca, sosyal kontrol ve çözüm önerileri ile ilgili paylaşımlarda, suç korkusunun kişisel bir kaygı olmaktan çıkıp, toplumsal bir soruna dönüşmesiyle birlikte, bu tür korkulara karşı daha kolektif ve yapısal çözümler arandığı görülmektedir. Bu bağlamda, sosyal medya, hem bireylerin kendi korkuları ve kaygılarıyla yüzleşmesini sağlarken hem de toplumsal çözüm önerilerinin ortaya konmasına zemin hazırlamaktadır. Bu durum, dijital platformların halkın sesini duyurması ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sunma noktasında nasıl işlevsel bir rol oynayabileceğini de ortaya koymaktadır. Bu kodda yer alan diğer iletilerin yer aldığı görsel şekil 25’ te gösterilmiştir.



Şekil 25. Devlete yönelik talepler kategorisindeki iletilerin genel görünümü

#### 4.3.4. Ana Tema- 4: Sosyal Medyada Suç Korkusunun Kaynakları

Çalışmanın 4. Teması sosyal medyada suç korkusunun kaynakları temasıdır. Bu bölümde sosyal medyada suç korkusunun kaynakları 3 başlıkla ele alınmıştır. Kullanıcılar; kültürel algıları, bireysel deneyimleri ve dolaylı yoldan edinilen bilgi kaynakları yoluyla sosyal medyada suç korkusunun kaynaklarını oluşturmaktadır. Her bir alan kendi içerisinde kategorilere ayrılmıştır. Bunu oluşturan temalar, alt temalar ve kategoriler şekil 26’da gösterilmektedir.



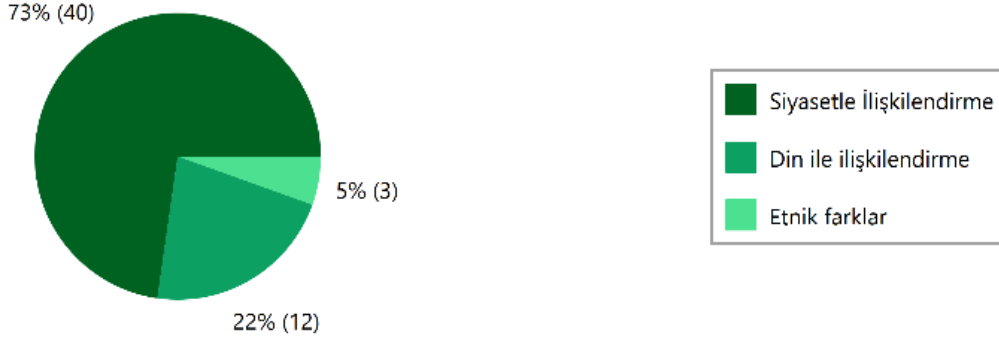
Şekil 26. Sosyal medyada suç korkusunun kaynakları

Şekil 26’ da görüldüğü üzere sosyal medyada suç korkusunun kaynakları teması altında 3 alt tema yer almaktadır. Bunlar: “Kültürel algılar”, “bireysel deneyimler” ve “dolaylı bilgi kaynakları”dır. Her bir alt temanın kendi içerisinde ayrılmış kategorileri bulunmaktadır.

##### Alt Tema – 1: Kültürel Algılar

Kültürel algıları alt temasına ait kategorilerin frekans değerleri en yüksekte en düşüğe göre sıralandığında şunlardır: Siyasetle ilişkilendirme = 40, din ile ilişkilendirme = 12 ve etnik faktörler = 3’tür. Bununla ilgili görsel şekil 27’ de gösterilmiştir.

### Kültürel Algılar



Şekil 27. Kültürel algılar koduna ait alt kodların frekans değerleri

Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal kaynakları teması altında yer alan "kültürel algılar" alt teması incelendiğinde, kullanıcıların suç korkusunun çeşitli kaynaklarını farklı toplumsal faktörlerle ilişkilendirerek yorumladıkları görülmektedir. Bu bağlamda, suç korkusunun kaynağı olarak din ile ilişkili durumlar, siyasi meseleler ve etnik faktörler öne çıkmaktadır. Ancak, yapılan incelemeler sonucunda, bu alt başlıklar arasında en yoğun şekilde siyasetle ilişkili konuların suç korkusunun kaynakları olarak vurgulandığı ve sosyal medyada en çok bu bağlamda paylaşımların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, kullanıcıların suç korkusunu siyasal söylemlerle ilişkilendirerek toplumsal kaygılarını ifade ettiklerini göstermektedir. Bunu ifade eden paylaşımlardan bazıları şunlardır:

*"'Sizce' nasıl oldu peki? Habersiz yaprağın bile kımıldamayacağını söyleyen, 'kendince' ileri gelenler. Sınır filan tanımadan bence 'yüzbinlerce' mülteciyi var olduğunu sandığı bağrına basmaya devam ediyor. Bu kötüye giden durum karşısında memlekette biz azınlık gibiyiz!#Korkuyorum" (27.09.2022).*

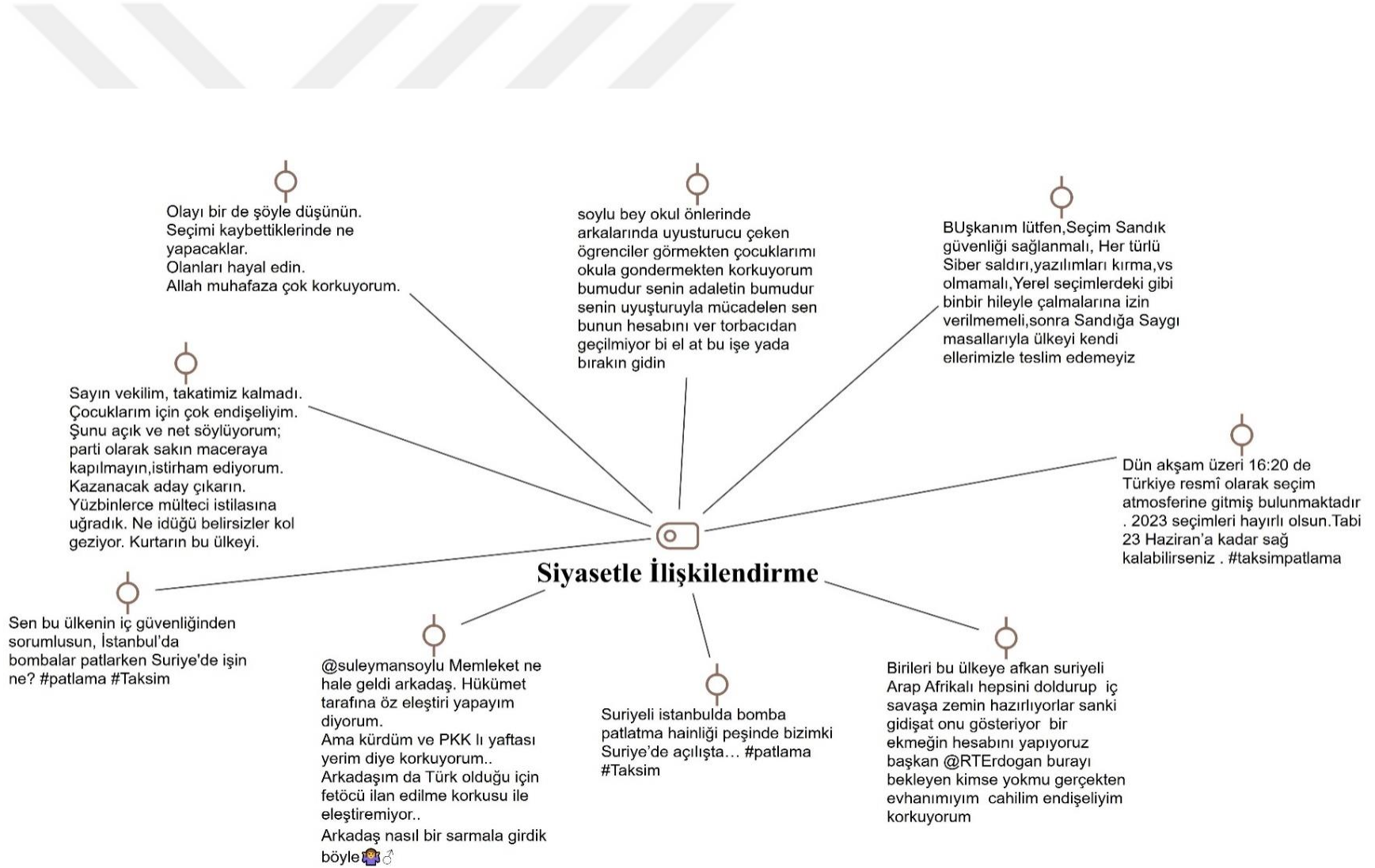
*"Evet doğru Endişem var . Neden endişeleniyorum biliyor musunuz? Ya 6lı masa kazara iktidar olacak olursa Milleti Memleketin halı nice olur diye endişeliyim. Allah Milletimizi İslam ümmetini 6lı masanın iktidarından korusun. Amin." (23.11.2022).*

*"Uğur abi , 2 kızım okuyor, Dide kızım Yıldız teknik, Betül kızım Bakırköy Anadolu Lisesinde, endişeliyim, Kızgınım, Devleti yönetenler kontrolden çıkmış, Dikte putin Ülkemizi yönetiyor malisef, Pisliğe bulaşanların hiçbir dinle alakası olamaz, Firavun geri dönmüş gibi vahim durum. (20.11.2022).*

*“Herkes konuşsun, ülkede patlamadık şehir kalsın. Yeminle bu ülkenin pis siyasetinden korkuyorum.” (17.11.2022).*

Bu iletiler, "Siyasi faktörler" kategorisine ait olarak değerlendirildiğinde, siyasi iktidarın, siyasi partilerin, hükümetin veya siyasi liderlerin halk üzerindeki etkilerini ve bireylerin bu durumlardan duyduğu endişeleri içerdiği görülmektedir. İletilerde, siyasi iktidarın ve siyasi yapının bireylerin güvenliği, huzuru ve gelecekleri üzerindeki olumsuz etkilerine dair kaygılar dile getirilmektedir. İlk iletide, birey, ülkeye gelen mültecilerin sayısı ve bu duruma karşı duyduğu endişeyi dile getiriyor. Mülteci politikaları üzerinden, hükümetin yanlış kararlar aldığını düşündüğünü ifade ediyor ve bu durumun toplumda azınlık gibi hissettirdiğini belirtiyor. Bunun, hükümetin göç politikalarının siyasi bir eleştirisi ve mevcut yönetimin toplumda yarattığı gerilim ile ilgili bir kaygı gösterisi olduğunu düşündürmektedir. İkinci iletide, birey, 6'lı masanın iktidara gelmesi durumunda Türkiye'nin geleceği hakkında endişe duyduğunu belirtiyor. Bu, özellikle siyasi bir görüşe dayalı olarak, muhalefetin iktidara gelmesinin ülkenin halini kötüleştireceği düşüncesini yansıtmaktadır. Burada, siyasi değişiklikler ve olası sonuçlar konusunda bir korku ve belirsizlik söz konusudur. Üçüncü iletide, bir baba, iki kızının eğitimiyle ilgili endişe duyduğunu belirtmektedir. Hükümetin kontrolsüzlüğü ve Putin'in etkisi altındaki bir ülke yönetimi hakkındaki kaygıları dile getirmektedir. Bu, siyasi iktidarın ve dış politika etkilerinin iç siyasette yarattığı kaygıyı gösteren bir açıklamadır. Dördüncü iletide, birey, ülkenin mevcut siyasetinden duyduğu korkuyu ifade ediyor ve bu durumun, ülke çapında bir kaos yaratacağına dair bir düşüncüyü vurguladığı görülmektedir. Burada, ülkenin siyasi yönetimi ve siyasi liderlerin kararları üzerine duyulan endişe ve bu durumu kötüye giden bir süreç olarak yorumlama söz konusudur.

Bu iletiler, siyasi faktörlerin toplumda yarattığı güvensizlik, korku ve kaygıların altını çizmektedir. Bireyler, siyasi iktidarın ve siyasi ortamın geleceği üzerindeki etkilerinden dolayı geleceklerine dair büyük bir endişe duymaktadırlar. Bu kategoride yer alan iletilerden daha fazlası şekil 28'de gösterilmiştir.



Şekil 28. Siyasetle ilişkilendirme kategorisindeki iletilerin genel görünümü

Bu alt temanın altında yer alan ve frekans sıralamasına göre ikinci sırada bulunan kategori ise, suç korkusunun din ile ilişkilendirilmesidir. Bu kategori, çalışmanın özgün katkılarından biri olarak değerlendirilebilir. Çünkü dinin, suç korkusunun algılanmasında önemli bir faktör olduğu ve kullanıcıların bu korkuyu dinle bağdaştırarak sosyal medyaya aktardıkları görülmüştür. Din ile ilişkilendirilen suç korkusunun, toplumdaki değerler ve inanç sistemleriyle nasıl şekillendiğini anlamak, çalışmanın önemli bulgularından birini oluşturmaktadır. Bu tür bir ilişkilendirme, kullanıcıların suç korkusunu sadece bireysel bir deneyim olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bağlamda, dini referanslar aracılığıyla şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Kullanıcılar, dinin ahlaki normları ve güvenlik ile ilgili algıları üzerinden suç korkusunu ifade ederken, bu korkunun daha kolektif ve toplumsal bir deneyim haline gelmesini sağlamaktadırlar. Bu kategori için bazı örnekler şunlardır:

*“Ya Türkiye’de bu kadar laikliğin savunucusu varken hala şundan korkuyorum bu rte’yi deviremediniz ya bu adam bir gece yattığınızda layık düzeni tamamen ortadan kaldırıp yeni Güne şeriatla başlamanızı sağlayacak diye korkuyorum ve kendi parasını bastırmiş şekilde”* (18.11.2022).

*“Şeriatan ve tarikatlardan çok korkuyorum ☺”* (09.12.2022).

*“Bu ülkede artık en çok ağzını açtığında Allah, Peygamber deyip din ve ahlak bekçiliğini yapanlardan korkuyorum çünkü İslam adı altında her haramı mübah kılıyorlar”* (08.12.2022).

Bu iletiler, "Din ile ilişkilendirme" kategorisine ait olarak değerlendirildiğinde; bireylerin dinin toplumsal ve siyasi hayattaki etkisi üzerinden duydukları korku ve kaygıları ifade etmektedir. İletilerde, dini referanslarla yapılan uygulamalar ve bu uygulamaların toplumda yarattığı endişeler ön plana çıkmaktadır. İlk iletide, birey, Türkiye'deki mevcut siyasi iktidarın, özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yönetiminde, laik düzenin ortadan kaldırılacağı ve yerine şeriat düzeninin getirileceği korkusunu dile getirmektedir. Burada, iktidarın dini referanslar üzerinden toplumsal yapıyı değiştirme potansiyeli ve bunun sonucunda toplumsal düzenin değişmesi endişesi vurgulanmıştır. İkinci iletide, birey, şeriat ve tarikatlardan duyduğu korkuyu ifade

etmiştir. Din ve özellikle şeriatın toplumda ve siyasetteki etkilerinden duyduğu kaygı, toplumsal normların ve değerlerin dinsel bir düzenle şekillendirilmesinden duyulan endişeyi yansıtmaktadır. Üçüncü iletide, birey, dinin özellikle toplumda ahlaki ve toplumsal bir denetim aracı olarak kullanılması konusunda duyduğu korkuyu dile getirmektedir. İslam adı altında yapılan uygulamaların, toplumun değerlerini olumsuz etkilediğini ve dinin manipüle edilerek kişisel çıkarlar için kullanıldığını düşünmektedir.

Bu iletiler, dinin, özellikle de şeriat ve dini otoritelerin, toplumsal hayat üzerindeki etkilerini ve bu etkilerden kaynaklanan korkuları yansıtmaktadır. Bireyler, dini unsurların siyasi ve toplumsal yaşamda aşırı derecede etkin hale gelmesinin, bireysel özgürlükleri kısıtlayacağını ve toplumsal düzeni tehdit edeceğini düşünmektedir.

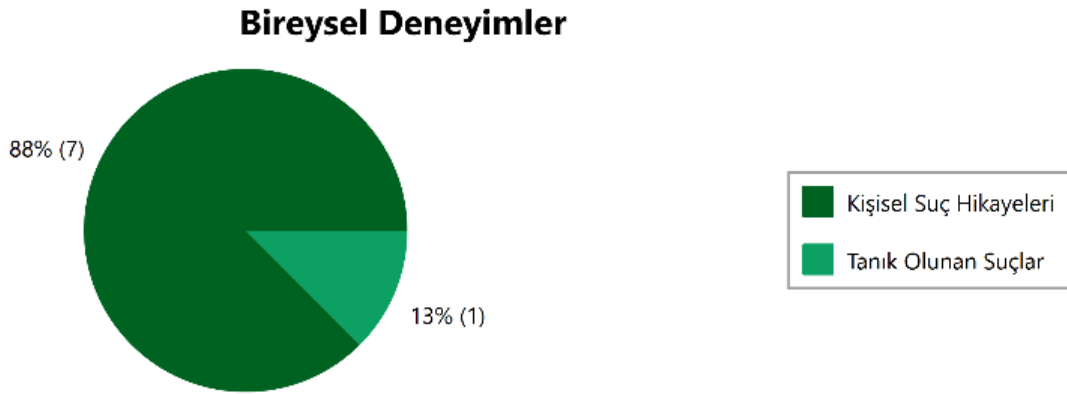
Bazı paylaşımlar, suçla ilişkilendirilen dinî figürlerin ya da dinî değerlerin toplumsal güvenlik üzerindeki etkilerine dair endişeleri yansıtmaktadır. Bu bulgu, dinin, bireylerin toplumsal kaygılarını nasıl derinleştirdiğini ve bu kaygıların sosyal medya üzerinden nasıl yansıdığını anlamamız açısından oldukça önemlidir. Bu kategori altında yer alan iletilerin genel görünümü şekil 29’da gösterilmektedir.



Şekil 29. Din ile ilişkilendirme kategorisindeki iletilerin genel görünümü

## Alt Tema – 2: Bireysel Deneyimler

Bireysel deneyimler alt temasının kategorileri ve frekans değerlerinin en yüksekten en düşüğe göre sıralandığı hali şöyledir: Kişisel suç hikayeleri = 7 ve tanık olunan suçlar = 1'dir. Bu kodları içeren görsel şekil 30'da gösterilmektedir.



Şekil 30. Bireysel deneyimler alt temasına ait kategorilerin frekans değerleri

Bireysel deneyimler alt teması altında yer alan bulgular, kişilerin suç korkusuna yönelik algılarını iki ana yol üzerinden şekillendirdiklerini ortaya koymaktadır. Kullanıcılar ya doğrudan kendi yaşadıkları suç mağduru olma hikâyeleri ile bu algıyı oluşturmakta ya da başkalarının suça maruz kalma hikâyelerine tanıklık ederek suç korkusunu hissetmektedirler. Bu bağlamda, oluşturulan kategoriler arasında en yüksek frekansa sahip olan kategori, “kişisel suç hikâyeleri”dir. Kişisel suç hikâyeleri, bireylerin yaşadıkları suç deneyimlerini doğrudan ifade ettikleri ve bu deneyimlerin suç korkusunun şekillenmesindeki etkilerini yansıttıkları bir anlatı biçimidir. Bu tür deneyimler, bireylerin güvenlik algısını doğrudan etkileyerek toplumsal düzeyde kaygı yaratmaktadır. Kişisel suç mağduru olma deneyimi, bir kişinin güvenlik algısını yalnızca kendi yaşamında değil, toplumda da genişletmektedir. Bunun için bazı örnekler şöyledir:

*“Arkadaşlar sakın bu siteye yatırım yapmayın paramı yediler ve ben bunların bütün banka papara ... hesaplarını siber suçlar ile mücadele birimi ile paylaşıyorum bu siteye yatırım yapmayın hem paranız takılır hem hesaplarınız belaya girer” (20.11.20229).*

*“Hiç unutmam akşam karanlık sahil yolunda fakülteden çıktım durağa yürüyorum bi kamyonet benim hızıma düşürdü hızını baktım bişeyler diyo ama hiç çevirmedim başımı gel falan diyo içeri çağırıyo..hızlandım ama nasıl korkuyorum öldüm korkudan..baktı hiç bakmıyorum bastı gitti p...” (01.12.2022).*

*“Artık dayanacak gücüm kalmadı bugün beni sıkıştırdı zarar verdi bana çok korkuyorum lütfen destek çıkın bana” (09.12.2022).*

Bu iletiler, "Kişisel suç hikayeleri" kategorisine ait olarak değerlendirildiğinde; bireylerin yaşadıkları suç deneyimlerini ve bunlardan duydukları korku, endişe veya travmaları paylaştıkları iletileri içerdiği görülmektedir. İlk iletide, birey, internet üzerinden yatırım yaptığı bir siteyi ve bu siteyle yaşadığı dolandırıcılığı anlatıyor. Burada, finansal bir mağduriyet sonucu duyduğu güven kaybı ve olumsuz deneyim ön plana çıkmıştır. Birey, aynı zamanda bu deneyimi yasal bir birimle paylaşarak başkalarını uyarmaya çalışmaktadır. Bu, suçla ilgili kişisel bir hikaye paylaşımıdır. İkinci iletide, birey, karanlık bir sahil yolunda bir kamyonetin ona yaklaşması ve bu süreçte duyduğu korkuyu anlatmıştır. Burada, suç teşkil etmeyen ancak potansiyel olarak tehlikeli bir durumu anlatan bir kişisel deneyim yer almaktadır. Kamyonet sürücüsünün tavrı ve bireyin korkusu, toplumsal güvensizlik ve potansiyel tehditlerle ilgili duyulan korkuyu göstermektedir. Üçüncü iletide, birey, fiziksel bir saldırıya uğradığını ve bu deneyim sonucu duyduğu korkuyu ifade etmiştir. Burada, yaşanan bir suç olayı ve buna karşı duyulan korku, bireyin ruhsal durumunu etkileyen bir deneyim olarak aktarılmıştır.

Bu iletiler, bireylerin kişisel olarak yaşadıkları suç olaylarına dair paylaşımlarını ve bu olaylardan doğan korku, travma ve endişelerini içermektedir. Kişisel suç hikayeleri, bireylerin toplumsal güvenlik algısı ve bireysel yaşantılarındaki tecrübeleri yansıtan önemli unsurlardır.

Kişisel deneyimlerin daha somut ve duygusal etkileri olduğundan, bu tür hikâyeler genellikle daha yoğun bir korku ve güvensizlik duygusu yaratmaktadır. Bu bulgu, suç korkusunun sadece medya veya dışarıdan edinilen bilgilerle değil, doğrudan kişisel deneyimlerle şekillendiğini ve bu deneyimlerin sosyal medyada nasıl paylaşıldığını anlamamıza katkı sağlamaktadır. Sosyal medyanın bu deneyimlerin aktarılması noktasında

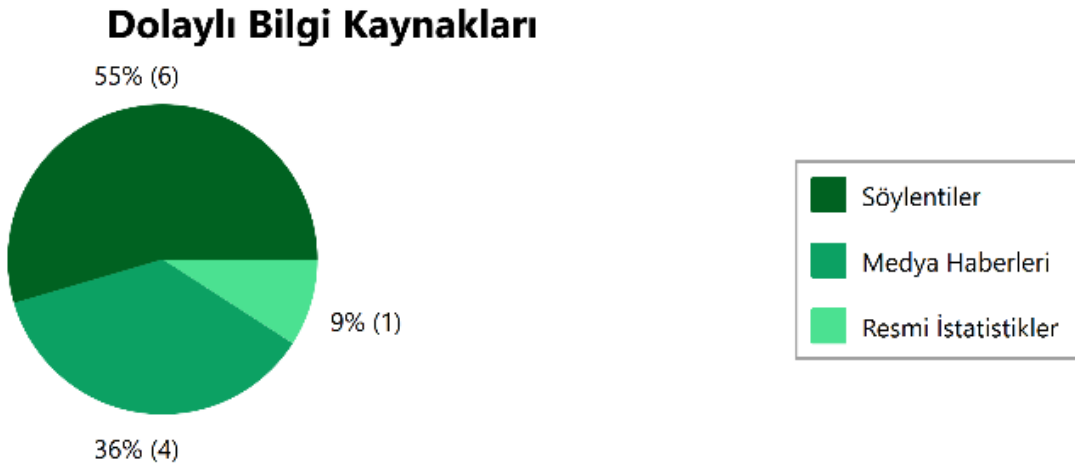
önemli bir araç olmasının yanı sıra, bu paylaşımların toplumsal bir etki yaratarak daha geniş bir kitlede korku ve kaygı duygusu yaratabileceği de gözlemlenmektedir. Bu kategoride yer alan daha fazla ileti şekil 31’ de gösterilmiştir.



Şekil 31. Kişisel suç hikayeleri kategorisindeki iletilerin genel görünümü

### Alt Tema – 3: Dolaylı Bilgi Kaynakları

Dolaylı bilgi kaynakları alt temasına ait kategorileri ve frekans değerleri en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığında şöyledir: Söylentiler = 6, medya haberleri =4, resmi istatistikler = 1’dir. Bununla ilgili görsel şekil 32’ de gösterilmiştir.



Şekil 32. Dolaylı bilgi kaynakları koduna ait alt kodların frekans değerleri

Dolaylı bilgi kaynakları alt teması, kullanıcıların suç korkusu algılarının yalnızca kişisel deneyimlerine dayalı olmadığını, aynı zamanda bu korkuların çevrelerinden edindikleri duyumlar ve dışsal kaynaklardan gelen bilgiler aracılığıyla şekillendiğini açıklamaktadır. Bu alt tema, bireylerin, suç korkusunun oluşmasında önemli bir rol oynayan bilgilerin, doğrudan yaşadıkları olaylardan ziyade, genellikle başkalarının deneyimlerinden, söylentilerden ve dedikodulardan kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Sosyal medyada paylaşılan içerikler ve toplumsal etkileşimler üzerinden yayılan bu tür dolaylı bilgiler, bireylerin güvenlik algısını etkileyerek, genellikle abartılı ya da doğruluğu sorgulanmamış bilgilere dayalı korku duygusunun yayılmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda, söylentiler kategorisi, en yüksek frekansa sahip olan kategori olarak, kullanıcıların suç korkusunu duydukları bu tür dedikodulardan ve toplumda dolaşan söylentilerden aldıklarını belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Kullanıcılar, suçla ilgili haberler veya korku verici olaylar hakkında duydukları söylentileri paylaşarak, bu bilgilerin kendilerinde nasıl bir kaygı ve korku yarattığını dile getirmişlerdir. Bu süreç, suç korkusunun kişisel deneyimlerin ötesinde, sosyal çevredeki kolektif algılarla şekillendiğini ve toplumsal düzeyde güvenlik kaygılarının daha geniş bir kitleye yayıldığını göstermektedir. Buna dair bazı örnekler şunlardır:

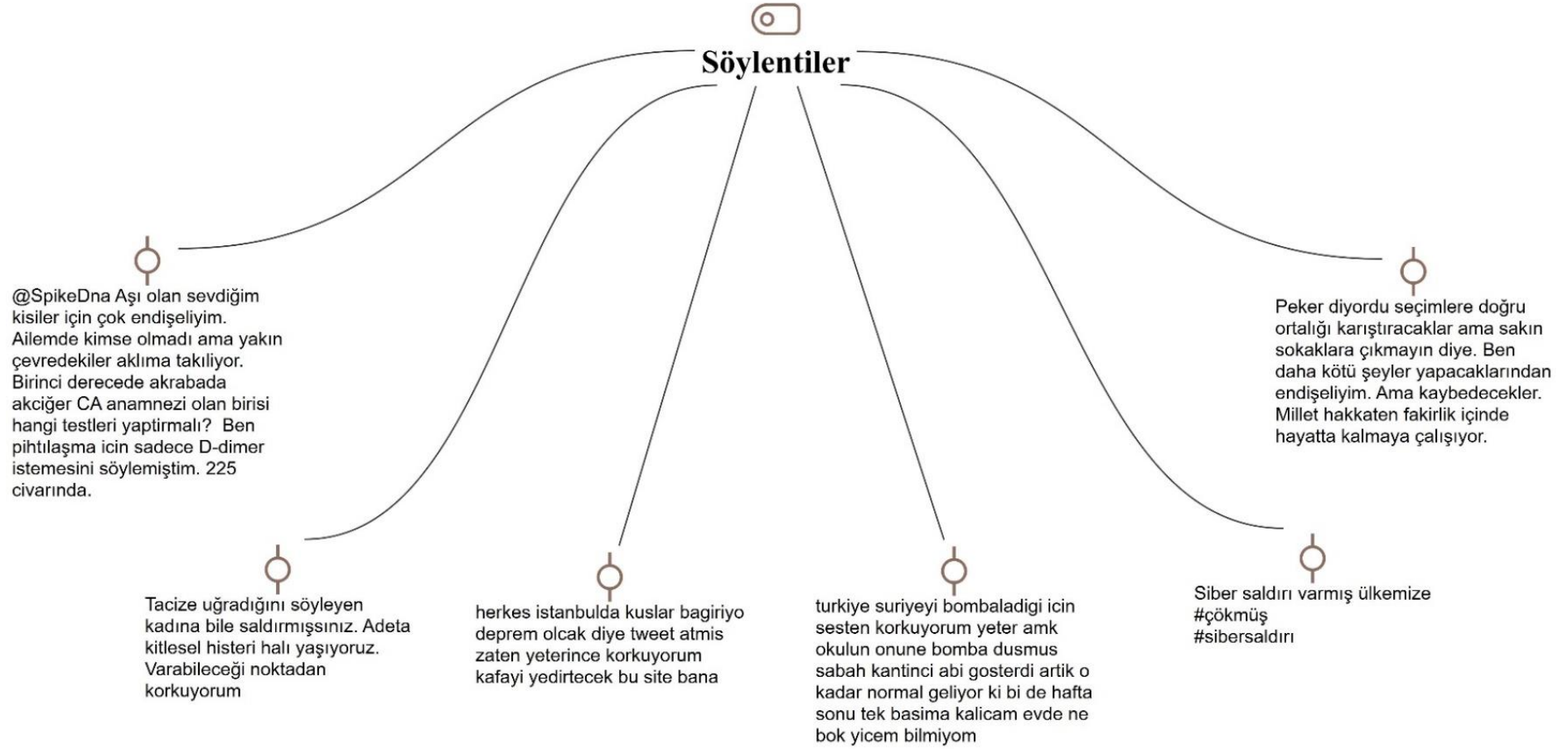
*“Siber saldırı varmış ülkemize” (22.09.2022).*

*“Peker diyordu seçimlere doğru ortalığı karıştıracaklar ama sakın sokaklara çıkmayın diye. Ben daha kötü şeyler yapacaklarından endişeliyim. Ama kaybedecekler. Millet hakkaten fakirlik içinde hayatta kalmaya çalışıyor.” (20.11.2022).*

Bu iletiler "Söylentiler" kategorisine ait olarak değerlendirilmektedir. Bu kategori, gerçeği doğrulanmamış, ancak toplumsal endişeleri ve kaygıları besleyen bilgiler, söylentiler veya spekülasyonları içermektedir. İlk iletide, bir kişi, ülkesine yönelik bir siber saldırı olduğunu belirtmiştir. Ancak, bu saldırının kaynağı ve etkileriyle ilgili somut bir bilgi sunulmamış. Bu, toplumda yayılabilen, kaynağı belirsiz bir söylenti olduğunu göstermektedir. İnsanlar arasında güvensizlik yaratma ve toplumun güvenlik algısını olumsuz etkileyebilme potansiyelini taşımaktadır. İkinci iletide, Peker'in seçimlere doğru ortamı karıştıracığına dair bir iddia yer almaktadır. Bu da bir söylenti olup, kesin bilgi ve somut bir kanıtı dayanmamaktadır. Yine, toplumda kaygıları ve belirsizliği artıran bir ifade bulunmaktadır. Aynı zamanda, kaybedenlerin daha kötü şeyler yapacağına dair bir spekülasyon yer almakta, bu da toplumu tedirgin etmeye yönelik bir söylem olarak değerlendirilebilmektedir.

Bu iletiler, doğruluğu kesinleşmemiş ve genellikle spekülasyonlara dayalı bilgilerdir. Bu tür söylentiler, halk arasında korku, endişe ve belirsizlik yaratıp, toplumsal güvenliğı tehdit edebilmektedir.

Sosyal medya ve dijital platformlarda hızla yayılan ve doğruluğı şüpheli olan bilgilerin toplumda geniş yankı uyandırmasına neden olmaktadır. İnsanlar, gerçeklikten çok başkalarının yaşadığı ya da duyduğu olaylar üzerinden korku geliştirebilmekte ve bu tür bilgi akışları, güvenlik ve suç algılarında önemli bir rol oynamaktadır. Söylentiler, bazen gerçeğı yansıtmayan, abartılı ya da korkutucu unsurlar içeren bilgiler olarak toplumu etkileyebilir ve sosyal medyada daha fazla yankı bulduğunda, toplumda güvensizlik duygusunun yayılmasına sebep olabilir. Sonuç olarak, bu tür dolaylı bilgi kaynaklarının toplumsal kaygıların artmasına katkıda bulunduğu ve suç korkusunun daha geniş bir toplumsal duygu halini almasına zemin hazırladığı söylenebilir. Bu konuyla ilgili daha fazla ileti şekil 33'te gösterilmektedir.



Şekil 33. Söylentiler kodundaki iletilerin genel görünümü

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

#### 5.1. Araştırma Bulgularının Özeti

“Suç Korkusunun Sosyal Medyadaki Yansımaları: X (Twitter) Örneği” başlıklı doktora tez çalışmasına başlarken, sosyal medya platformu olan X aracılığıyla suç korkusunu oluşturan bilgilerin yayılma biçimlerini, bu korkuyu şekillendiren faktörleri ve bunlara kullanıcıların verdikleri tepkileri ve tartışmaları derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Sosyal medya kullanıcılarının suç korkusu yaşama ve suç korkusunu diğer kullanıcılar arasında yayma eylemlerini X platformunu kullanarak nasıl gerçekleştirdiklerini, duygusal eğilimlerini ve yansımalarını anlamak ve açıklamak için öncelikle suç korkusunun sosyolojik olarak açıklanması gerekmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın ilk bölümünde günümüz dünyasının modern korku türü olan suç korkusu hakkında tanımlar ve kuramlar ele alınmıştır. Sonraki bölümde ise suç korkusunun sanal dünyaya transferi ile korku duygusunun toplumsalda bıraktığı şekillerin günümüzde toplumsalda büründüğü son haline ulaşılmıştır.

Sanal dünya, günümüzde tüm dünyada yaygın olan bir alternatif toplum türüdür. İnsanlar hem günlük aktivitelerinde hem resmi işlerinde internet tabanlı uygulamalar olmadan, dolayısıyla sistemin içine dahil olmadan, toplumsal ilişkilerini yürütmekte zorlanan bir evrede yer almaktadır. Öyle ki bazı sosyal medya uygulamalarına sahip olmayan insanlar diğer insanlarla ilişki kuramaz veya yürütemez durumdadır. Dolayısıyla günlük aktiviteler, boş zaman değerlendirmeleri, eğlence amaçlı oyunlar, filmler, sanatsal faaliyetlerin hemen hemen hepsi bu mecralara taşınmış durumda. Ancak insanlar, hayat akışının sadece pozitif faaliyetlerini internet tabanlı dünyaya taşımamış aynı zamanda korku ve endişelerini de yine bu alternatif dünyaya taşımayı başarmıştır. Kutlama ve tebrikleri sanal dünyada yaşayan ve paylaşan insanlar aynı şekilde korku ve endişelerini de diğer kullanıcılarla paylaşmaktadırlar. Böylece suç korkusu ile ilgili endişeler sadece, nispeten kısıtlı kamusal alanlarda ve daha uzun aralıklı zamanlarla bir araya gelen insanların birbirlerine aktarılmasıyla mümkünken, sanal dünya sayesinde telefona her bakıldığında binlerce ve daha fazla insanın aynı anda tüm endişe ve kaygılarını birbirlerine aktarabildiği bir seviyeye ulaşmıştır.

Bu araştırma, sosyal medya platformlarından biri olan X'te suç korkusunun nasıl ifade edildiğini, yayıldığını ve toplumsal algıları nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. İçerik analizi yöntemiyle yapılan bu çalışmada, X platformunda suç korkusunun temsili, yayılımı ve toplumsal yansımaları derinlemesine analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları, dijital ortamda üretilen söylemlerin suç korkusunu nasıl inşa ettiğini ve bu korkunun toplumun güvenlik algılarına nasıl etki ettiğini göstermektedir. Bu bölümde, araştırma problemleri çerçevesinde elde edilen bulgular tartışılacaktır.

#### **5.1.1. Problem 1: Suç Korkusunun X'te İfade Edilme Biçimleri Nelerdir?**

Bu araştırma problemi “sosyal medyada suç korkusunun temsili” teması altında incelenmiştir. Buna göre araştırmanın bulguları, suç korkusunun X platformunda genellikle öfke/hoşnutsuzluk ve korku/anksiyete gibi duygusal tepkilerle ifade edildiğini ortaya koymuştur. Kullanıcılar, suç olaylarına dair paylaşımlarda olumsuz duygular beslemekte ve bu duygular, metaforlar ve stereotipler aracılığıyla pekiştirilmektedir. Bu bulgu, suç korkusunun yalnızca bir bireysel his değil, toplumsal bir yapı olduğunu göstermektedir. X platformundaki paylaşımlar, genellikle "ülke psikopat yetiştirme merkezine döndü" veya "ülke sessiz istilaya uğramış gibi" ya da “Silivri soğuktur” gibi metaforlarla donatılmakta, bu da korkunun sosyal bir söyleme dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, suç korkusunun sadece bireysel bir algı olmadığını, dijital ortamda yaygınlaştıkça toplumsal bir norm haline geldiğini göstermektedir. Bu durum, suç korkusunun dil ve söylem aracılığıyla nasıl inşa edildiğini göstermektedir.

Sonuçlar, X platformunda suç korkusunun belirli söylemler ve içerikler aracılığıyla inşa edildiğini göstermektedir. Özellikle öfke/ hoşnutsuzluk ve korku/ anksiyete içeren paylaşımların, suç korkusunun sosyal medyadaki temsilinde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu tür paylaşımlar, bireylerin olayları algılama biçimini şekillendirip, suç korkusunun bireysel sınırları aşarak toplumsal bir fenomen haline gelmesine neden olmaktadır. Benzer bir çalışmayı Glassner (1999) Amerikalıların suç korkusu üzerine yaptığı araştırmasında ortaya çıkarmıştır. İşyerinde şiddet, internet, havayolu güvenliği, çocuk kaçırma, Körfez Savaşı sendromu, bebek öldüren anneler, intihar eğilimli gençler ve öfkeli Afrikalı Amerikalılar hakkında söylenen korkutucu yalanları ve yarı gerçeklerin toplum üzerinde suç korkusu yarattığını öne sürmüştür (Glassner 1999).

Suç korkusunun dijital ortamda nasıl temsil edildiği, büyük ölçüde metaforlar ve stereotipler aracılığıyla kurulan dilsel yapılar üzerinden şekillenmektedir. Bu bağlamda, göçmenler, belirli sosyo-ekonomik gruplar veya belirli mekânlar, genellikle suçla ilişkilendirilmekte ve bu gruplar ya da yerler hakkında olumsuz ve genelleştirilmiş kalıp yargılar yaratılmaktadır. Medya araştırmaları, bu tür dilsel uygulamaların toplumsal kutuplaşmayı artırabileceğini, belirli gruplar arasındaki güvensizliği derinleştirebileceğini ve sonuç olarak yanlış güvenlik politikalarının geliştirilmesine yol açabileceğini ortaya koymaktadır. Bu dilsel temsiller, suç korkusunun toplumsal düzeyde pekişmesine neden olabileceği gibi, aynı zamanda toplumda daha fazla ayrımcılık, dışlama ve ayrımcılığa dayalı politikaların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamaktadır. Bu süreç, toplumların kolektif güvenlik anlayışını ve sosyal uyumunu tehlikeye atabilmektedir. (Hall vd. 2013). Yapılan çalışmada, ortaya çıkan stereotiplerin büyük ölçüde "Suriyeli" ve "göçmen" algısı üzerinden şekillendirildiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu, literatürdeki mevcut araştırmalarla paralellik göstermektedir; zira yapılan önceki çalışmalar, Suriyeli ve göçmen algılarının, suç korkusu ile doğrudan bir ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ilişkiler, özellikle göçmen nüfusun yerel toplumlardaki varlığı ile ilgili oluşturulan olumsuz algıların, toplumsal korku düzeylerini artırıcı bir etki yarattığını ve bunun da suç korkusunu beslediğini göstermektedir. Dolayısıyla, bu stereotiplerin suç korkusunun şekillenmesinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. (Avaner ve Ocaklı 2024; Karasu 2018; Küçükdoğru 2020; Polat ve Çiçek 2023; Şen ve Şimşek Keskin 2019).

### **5.1.2. Problem – 2: Suç Korkusu Sosyal Medya Kullanıcıları Arasında Hangi Duygusal Tepkilere Yol Açmaktadır?**

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, suç korkusunun X platformu kullanıcıları arasında güçlü duygusal tepkilere yol açmasıdır. Bu araştırma probleminin de ilk soruya benzer şekilde cevabı “sosyal medyada suç korkusunun temsili” teması altında incelenmiştir. Bu temada, duygusal tepkiler özellikle öfke, korku ve anksiyete gibi duyguları içermektedir. Suç korkusunun, bireylerin toplumsal güvenlik algılarını olumsuz yönde etkilediği ve bu korkunun, bireylerin günlük yaşamlarında daha belirgin hale geldiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu, Hamzaoglu’nun (2020) çalışmasında ifade edilen, suç mağduru olma korkusunun bireylerde anksiyete, kaygı ve korku gibi olumsuz duygulara neden olduğu ve aynı zamanda toplumsal birliği zayıflattığı yönündeki sonuçlarla örtüşmektedir. Suç korkusunun, yalnızca

bireylerin psikolojik durumlarını olumsuz etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal düzeyde güven duygusunun ve dayanışmanın zayıflamasına yol açtığı, toplumların sosyal yapısına dair olumsuz etkiler yaratabileceği de vurgulanmaktadır. Bu durum, bireylerin toplum içindeki etkileşimlerini ve ortak güvenlik anlayışlarını daha da parçalayarak, toplumsal uyum ve birliğin zedelenmesine neden olabilmektedir (Hamzaoglu ve Türk 2020). Duygular ile suç korkusu arasındaki ilişkiyi ele alan bir diğer önemli araştırma, Rodriguez ve arkadaşlarının (2024) gerçekleştirdiği çalışmadır. Bu çalışma, sosyal refah ve olumsuz dünya algısının suç korkusu üzerindeki etkisini incelemek amacıyla 152 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, katılımcıların yüksek düzeyde olumsuz duygular (örneğin öfke, korku, stres gibi) hissettiklerini ve dünyayı olumsuz bir şekilde algıladıklarını belirttiklerinde, aynı zamanda yüksek düzeyde suç korkusu algılayıp, bu korkunun daha yoğun bir şekilde hissedildiğini ortaya koymuştur (Rodriguez vd. 2024). Literatürde yer alan araştırmalar, öfke, kaygı ve stres gibi olumsuz duyguların bireylerde suç korkusunun artmasına katkı sağladığı sonucunu destekleyen bu bulgular, duygusal durumların ve dünyaya dair olumsuz algıların suç korkusuyla doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, suç korkusunun sadece bireysel deneyimler değil, aynı zamanda duygusal durumlar ve dünyaya dair algıların şekillendirdiği bir olgu olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

### **5.1.3. Problem – 3: Medyaya Yansıyan Toplumsal Olaylar Suç Korkusunun X’te Yayılımını Nasıl Etkilemektedir?**

Bu araştırma sorusunun cevabı, "Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları" teması çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları, medyada yer alan toplumsal olayların suç korkusunun sosyal medyada yayılımı üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle taciz ve şiddet gibi olumsuz olayların medya aracılığıyla toplumsallaşması, bu korkunun hızla yayılmasını sağlamakta ve toplumsal düzeydeki korku algısını derinleştirmektedir. Bu olguların sosyal medyada daha geniş kitlelere ulaşması, suç korkusunun toplumsal düzeyde daha hızlı bir şekilde yayıldığını ve etkisinin arttığını göstermektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgu, medya içeriklerinin suç korkusunun yayılmasındaki rolünü açıkça ortaya koymaktadır. Literatürde, sosyal medyanın suç korkusu üzerindeki etkisini inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamakla birlikte, medyada dolaşan olumsuz içerikli olayların suç korkusu üzerindeki

etkilerini ele alan birçok araştırma mevcuttur. Bu durum, medya içeriklerinin suç korkusunun toplumsal yayılımındaki kritik rolünü vurgulayan önceki araştırmalarla örtüşmektedir ve medya etkisinin toplumsal düzeyde suç korkusunun artmasında belirleyici bir faktör olduğuna işaret etmektedir. (Öztürk 2015a; Taylan 2018; Usta Baki ve Ögün Boyacıoğlu 2023).

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, medya ve dijital enformasyon akışının suç korkusunun yayılımındaki rolü kritik bir öneme sahiptir. Araştırma, bireylerin sosyal medya platformlarında karşılaştıkları suç veya trajik olayların sunumunun, özellikle sansasyonel ve abartılı bir şekilde ifade edilmesinin, onların kaygı ve endişe duygularını tetiklediğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, olumsuz içeriklerin ve suçla ilgili haberlerin medyada dikkat çekici bir biçimde ve sansasyonel bir dil kullanılarak sunulması, toplumsal kaygıyı artıran en önemli faktörlerden biri olarak belirginleşmektedir. Altheide'in (2002) çalışması da bu durumu destekler niteliktedir. Altheide, kitle iletişim araçlarının toplumsal eylemleri yönlendiren toplumsal tanımları şekillendirmede oldukça önemli bir rol oynadığını öne sürmüştür. Özellikle korku ile ilişkilendirilen bazı konuların, örneğin AIDS, suç, göçmenler, ırk, cinsellik, okullar ve çocuklar gibi meselelerin, medyada nasıl sunulduğuna dair yaptığı analizde, belirli haber kuruluşlarının ve toplumsal kurumların korku yaratıcı içerikleri istismar ederek, bu korkuyu toplumsal olarak şekillendirdiklerini ve insanların bu korku duygusunu harekete geçirdiklerini savunmuştur. Altheide'in bulguları, medyanın toplumsal kaygıları tetikleyebilme gücünü ve bu gücün toplumsal algılar üzerindeki uzun vadeli etkilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamaktadır (Altheide 2002).

Özellikle sosyal medya platformlarında, suç olaylarının tekrar tekrar paylaşılması, kullanıcıların risk algısını değiştirmekte ve bireylerin kendilerini daha fazla tehdit altında hissetmelerine neden olmaktadır. Sosyal medyanın şiddet veya cinsel suçlarla ilgili paylaşımlarının bireylerde suç korkusu yarattığını ortaya çıkaran çalışmalardan biri bu bulguyu destekler niteliktedir. Curiel vd. (2020)'nin, sosyal medyanın suç ve suç korkusu ile ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla Twitter verilerinden yararlanarak gerçekleştirdiği çalışmasında bulunduğu sonuçlardan biri, gazeteler gibi kitle iletişim araçları gibi sosyal medyanın da şiddet veya cinsel suçlara yönelik güçlü bir önyargıdan muzdarip olduğudur (Curiel vd. 2020). Yine Öztürk'ün (2015) Cumhuriyet Üniversitesi'nde okuyan 35 üniversiteli kız öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçlarına göre medyada yer

alan suç haberlerini yakından takip eden kadınların mağduriyet korkularının diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğudur. Özellikle kadına yönelik şiddet haberleri bu konuda olumsuz etkiler yaratmaktadır (Öztürk 2015a). Medya ekolojisi üzerine yapılan araştırmalar, aşırı maruziyetin bireylerin suç korkusunu arttırdığını ve bu durumun güvenlik politikalarına olan bakışı etkilediğini göstermektedir. Literatürde güvenlik algısının suç korkusunu etkileyen bir formda olduğu sonucuna ulaşan çalışmalardan biri Aksungur'un (2024) doktora tezidir. Türkiye'deki iki il (Konya ve Şanlıurfa) üzerinde yaptığı karşılaştırmalı analizde iç güvenlik politikalarına yönelik algının suç korkusunu arttırdığı ve korunmacı davranışların her iki ilde de suç korkusunu azalttığı bulgularına ulaşmıştır (Aksungur 2024). Bu sonucu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Chadee 2016; Taylan 2018).

Bu tema altında ortaya çıkan bir başka sonuç, suç korkusunun bireylerin kamusal alanlardan kaçınmalarına ve toplumsal bağların zayıflamasına neden olduğudur. Özellikle kamusal alanların güvensiz olarak algılanması, bireylerin sosyal etkileşimlerini sınırlamalarına ve kent mekânlarının kullanım biçimini değiştirmelerine neden olmaktadır. Mekânsal güvenlik algısı üzerine yapılan çalışmalar, suç korkusunun yoğun olduğu bölgelerde bireylerin daha az sosyal etkileşime girdiğini ve bu durumun toplumsal dayanışmayı azalttığını göstermektedir. Literatürde mekan ve güvenlik algısı ile suç korkusunun birbirlerini etkilediğini ortaya çıkaran çok sayıda araştırma mevcuttur (Erdoğan 2023; Erkan ve Sevin 2018; Gündoğdu ve Metintaş 2022; Köklü 2016; Mühürçüoğlu 2010; Öztürk 2015b; Schafer vd. 2006; Usta Baki 2021; Yavuzçehre 2022).

Çalışmanın bulgularına göre, bir diğer önemli sonuç ise ulusal güvenlikten kaynaklanan tehdit algılarının suç korkusu ve buna bağlı olarak endişe ile kaygı duygularını tetiklediğidir. Araştırmada, ulusal güvenliğin tehdit altında olduğu düşüncesiyle bireylerin suç korkusu yaşadıkları ve bu korkunun endişe ile birleştiği gözlemlenmiştir. Kullanıcılar, bu tehdit algılarını özellikle terör, göçmen ve yabancı istilasına ile siber tehditler gibi spesifik başlıklar altında ifade etmişlerdir. Bu tür tehditlerin varlığı, bireylerin toplumsal güvenlik algılarını doğrudan etkilemekte ve onları daha büyük bir kaygı düzeyine sevk etmektedir. Ayrıca, bu tehditlere karşı duydukları suç korkusunu sosyal medya platformlarında çeşitli paylaşımlar ve yorumlar aracılığıyla açıkça dile getirmişlerdir. Literatürde, bu tehditler üzerine yapılmış olan ve ilgili konulara odaklanan ayrı çalışmalar, bu bulguları destekleyici niteliktedir. Özellikle terörizm, göçmenler, yabancı istilasına ve siber güvenlik gibi meselelerin

toplumsal düzeyde nasıl algılandığı ve bu algıların suç korkusu üzerindeki etkisi, daha önce yapılan araştırmalarla tutarlı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, medya ve dijital platformların, bireylerin güvenlik algılarını şekillendirmedeki gücünü ve bu güç ile toplumdaki korku ve kaygı seviyelerini nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. Örneğin Yıldız ve Belen'in (2018) terör korkusunu araştırdıkları çalışmalarında ulaştıkları sonuçta, kişilerin daha önce patlama olan veya patlama olacağına dair ihbar alınan mekanlar konusunda tedirgin oldukları belirlenmiştir. Anne babalar özellikle çocuklarının bu mekanlara gidişini kısıtlamaya çalıştıkları anlaşılmıştır (Yıldız ve Belen 2018). Siber suç korkusu konusunda Yılmaz' ın (2018) yayınladığı yüksek lisans tezi, Ankara'da bulunan teknokent çalışanları üzerindeki siber suç korkusunu ölçmek üzere 266 katılımcıya anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların % 50 den daha fazlasının siber suç mağduru olma korkusu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz 2018). Yine bir başka çalışma olan Mühürçüoğlu' nun (2010) yüksek lisans tezinde ulaştığı sonuçlardan biri katılımcıların internet üzerinden çevrimiçi işlemler yaparken dolandırılacağına dair yüksek kaygı taşıdıkları olmuştur (Mühürçüoğlu 2010). Çalışmanın bulgularına göre, ulusal güvenliğin tehdit altında olduğu algısının bir diğer önemli bileşeni, göçmenlik durumunun yabancı istilası olarak algılanmasıdır. Araştırmada, kullanıcıların göçmenleri ve göçmenlik meselesini, ulusal güvenlik açısından bir tehdit olarak değerlendirdikleri ve bu durumun toplumsal güvenlik kaygılarını artırdığı tespit edilmiştir. Bu algı, özellikle göçmenlerin toplum üzerindeki potansiyel etkileriyle ilişkilendirilmekte ve bu durum, daha geniş bir tehdit algısı yaratmaktadır. Literatürde, göçmen algısının suç korkusu ile olan ilişkisini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar, göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesinin, toplumda suç korkusunu artıran önemli bir faktör olduğunu ve göçmenlere yönelik olumsuz stereotiplerin bu korkuyu pekiştirdiğini vurgulamaktadır. Göçmenlerin, özellikle ulusal güvenliğı tehdit eden bir unsur olarak algılanması, sosyal medya ve diğer dijital platformlar üzerinden geniş kitlelere yayılan tartışmalarla desteklenmekte ve bu tartışmalar, suç korkusunun yayılmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, göçmenlik olgusunun toplumsal düzeyde nasıl şekillendirildiğı, bireylerin güvenlik algılarını ve bu algıların suç korkusu üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemeyi gerektirmektedir (Avaner ve Ocaklı 2024; Demirbaş 2022; Karasu 2018; Kaşlı 2021; Polat ve Çiçek 2023; Şen ve Şimşek Keskin 2019).

#### **5.1.4. Problem – 4: X Platformu Kullanıcılarının Güvenlik Algısı ve Toplumsal Güven Bağlamındaki Yansımalarının Suç Korkusuna Etkileri Nelerdir?**

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, kullanıcıların güvenlik algılarının suç korkusunu artırıcı bir etkiye sahip olduğudur. Bu bulgu, “Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları” başlığı altında detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, güvenlik endişeleri, toplum içinde bireyler arasındaki bağların zayıflamasına neden olmakta ve bununla birlikte adalet ve güvenlik sistemine karşı duyulan öfkenin artmasına yol açmaktadır. Bu durum, bireylerin toplumsal ilişkilerinde daha fazla güvensizlik ve kaygı hissetmelerine zemin hazırlamaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular, suç korkusunun, toplumsal bağların zayıflamasına ve bunun neticesinde adalet ile güvenlik sistemine yönelik duyulan güvensizlik ve öfkenin artmasına neden olduğunu göstermektedir. Ayrıca, X platformunda paylaşılan içeriklerin, bu olguları pekiştirerek, bireylerin toplumsal güvenlik konusunda hissettikleri güvensizliği daha da derinleştirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, güvenlik kaygılarının sosyal medya aracılığıyla hızla yayıldığını ve bu kaygıların toplumsal düzeyde daha geniş bir güvensizlik ortamı yarattığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, suç korkusunun sadece bir bireysel algı olmadığını, toplumsal bağların zayıflamasıyla birlikte daha geniş bir sorun haline geldiğini göstermektedir. Ayrıca, X platformundaki paylaşımlar, güvenlik ve adaletle ilgili devlet politikalarına yönelik eleştirilerin arttığını da ortaya koymaktadır. Bu durum, suç korkusunun aynı zamanda toplumsal ve politik bir mesele haline geldiğini göstermektedir. Örneğin Suç korkusu ve siyaseti araştıran Permana (2019) çalışmasında, Endonezya’ da suç korkusu ile yerel seçim politikalarının sonuçları arasındaki bağlantıyı araştırmış ve elde ettiği sonuca göre, korkunun sosyal olarak suç konuşması yoluyla inşa edilebileceğini ve yerel seçimler bağlamında seçkinler tarafından gayri resmi güvenlik grupları ve bireysel veri oluşturma yoluyla siyasallaştırılabileceğini öne sürmüştür (Permana 2019).

#### **5.1.5. Problem – 5:Kullanıcıların Suç Korkusuna İlişkin Söylemleri Cinsiyet ve Göçmen Algısı Gibi Faktörlere Göre Nasıl Şekillenmektedir?**

Bu soru, çalışmada belirlenen temalar arasında yer alan “Sosyal medyada suç korkusunun toplumsal yansımaları” başlığı altında detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, suç korkusuna ilişkin söylemlerin toplumsal cinsiyet ve göçmen

algısı gibi sosyal faktörlere bağılı olarak farklılaştığını ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen veriler, suç korkusunun özellikle Suriyeli göçmenler üzerinden yoğun bir şekilde şekillendiğini ve bu demografik grubun, toplumsal medyada suçla ilişkilendirilmesinin daha belirgin hale geldiğini göstermektedir. Bu bağlamda, araştırma sonuçları, suç korkusunun sadece bireysel bir duygu olmanın ötesinde, belirli toplumsal kategorilere dayalı olarak nasıl şekillendiği ve bu kategorilere ilişkin toplumsal algıların suç korkusunun yayılmasına nasıl etki ettiği konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Göçmenler özelinde özellikle Suriyeli bireylerin suçla ilişkilendirilmesi, özellikle X platformunda sıkça karşılaşılan bir söylem biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür söylemler, toplumda var olan önyargıları pekiştirerek, toplumsal gruplar arasındaki farklılıkları ve düşmanlıkları derinleştirmekte, aynı zamanda suç korkusunun artmasına neden olmaktadır. Çalışmanın bulguları, suç korkusunun yalnızca bireysel bir duygu olarak var olmakla kalmadığını, bunun yerine toplumsal gruplar arasında ayrımcı söylemlerle nasıl şekillendiğini ve bu söylemlerin dijital platformlarda nasıl hızla yayıldığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Dijital ortamların sunduğu geniş erişim alanı, bu tür ayrımcı ve suç korkusunu pekiştiren söylemlerin daha büyük kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır. Bu durum, toplumsal güvenlik algılarının nasıl şekillendiği ve bu algıların dijital medya aracılığıyla nasıl manipüle edilebileceği konusundaki önemli dinamikleri gözler önüne sermektedir (Demirbaş 2022; Karasu 2018; Kaşlı 2021; Polat ve Çiçek 2023; Şen ve Şimşek Keskin 2019).

#### **5.1.6. Problem – 6: Kullanıcıların Suç Korkusuna İlişkin Söylemleri Kültürel Algılara Göre Nasıl Şekillenmektedir?**

Bu araştırma sorusu, "sosyal medyada suç korkusunun kaynakları" teması altında ele alınmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, kültürel algılar, suç korkusuyla ilgili söylemlerin biçimlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Elde edilen sonuçlar, suç korkusunun ifade edilme şeklinin, toplumsal yapıyı etkileyen siyasi ve dini faktörlerle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Özellikle siyasi söylemlerle suç korkusunun ilişkilendirilmesi, toplumsal kutuplaşmanın derinleşmesine neden olmakta, farklı toplumsal gruplar arasındaki gerilimleri daha da artırmaktadır. Suç korkusunun siyasetle olan bağlantısını ele alan bir diğer önemli çalışma, Permana (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, Endonezya'daki yerel seçim politikaları ile suç korkusu arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, suç korkusunun sosyal bir inşa süreci olduğunu, yani bu korkunun

toplumsal düzeyde konuşulması ve dillendirilmesi yoluyla şekillendiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, çalışmada, yerel seçimler bağlamında, seçkinler tarafından suç korkusunun siyasallaştırılabileceği, bunun için gayri resmi güvenlik gruplarının oluşturulması ve bireysel veri toplama yöntemlerinin kullanılmasıyla korku duygusunun siyasi amaçlarla manipüle edilebileceği ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, suç korkusunun yalnızca bireysel bir duygu olmanın ötesine geçerek, toplumsal ve politik düzeyde de şekillendirilen ve kullanılan bir olgu olduğunu gözler önüne sermektedir. (Permana 2019).

Literatürde, din ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmalar, özellikle dini gruplara katılım, dini inanca sahip olma ya da dini davranışlar sergilemenin bireylerin suç korkusuyla nasıl bir bağlantı oluşturduğunu incelemektedir. Bu çalışmalar, bireylerin dini inançları ve pratiklerinin, suç korkusu üzerinde belirli bir etkiye sahip olup olmadığını, bu etkileşimin nasıl şekillendiğini ve hangi koşullar altında bu ilişkinin daha güçlü hale geldiğini ortaya koymaya çalışmaktadır (Matthews, Johnson, ve Jenks 2011; Schwadel ve Anderson 2022; Steinmann 2024). Bu çalışmada, sosyal medyada suç korkusunun yansıtılması bağlamında, din ile ilişkilendirilen vurgu, daha çok dini gruplara ya da dini semboller taşıyan bireylere karşı geliştirilen suç korkusunun ifade bulduğu bir düzlemde yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, dini kimlik ve semboller etrafında şekillenen suç korkusunun toplumsal algılar üzerindeki etkisi, özellikle sosyal medya platformlarında dile getirilen endişe ve korku biçimleriyle ortaya çıkmaktadır. Ancak, literatürde bu spesifik bulguyla uyumlu herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır; dolayısıyla, bu çalışmanın literatüre katkı sağladığı düşünülebilir.

Suç korkusunun kaynakları teması altında elde edilen diğer sonuçlar “bireysel deneyimlerin aktarımı” ile “dolaylı bilgi kaynaklarından elde edilmiş bilgilerin aktarımı” yoluyla suç korkusunun sosyal medyayla ilişkisi ortaya çıkarılmıştır. Çalışma, suç korkusunun bireysel deneyimlerden ve dolaylı bilgi kaynaklarından beslendiğini ortaya koymuştur. Kişisel suç hikâyeleri, sosyal medya kullanıcılarının suç korkusunu artıran önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bireyler kendi yaşadıkları veya tanık oldukları olayları paylaşarak, suçun yaygın olduğu algısını güçlendirebilmektedirler. Buna örnek olarak Jackson (2004) çalışmasında, kişisel suçla ilgili endişe sıklığının, suç mağduru olma tehdidinin öznel değerlendirmeleri tarafından şekillendirildiğini bulmuştur. Kişilerin suç korkusunu kendi deneyim ve algılarıyla oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır (Jackson 2004). Bir

başka çalışmada ise Skogan (1987) bu konu üzerine yaptığı kapsamlı araştırmada, özellikle tekrarlayan mağduriyetlerde suç korkusunun önemli bir artış gösterdiğini saptamıştır. Buna göre, belirli bir suça maruz kaldıktan sonra tekrarlayan mağduriyetler güvenlik algısında ve suç korkusunda önemli değişikliklere neden olmaktadır. İnsanlarda herhangi bir suçun mağduru olmak sadece suç korkusunu artırmakla kalmamakta, aynı zamanda daha fazla güvenlik önlemi almalarına da neden olmaktadır (Skogan, 1987: 152).

Buna ek olarak, sosyal medya üzerinden yayılan söylentiler ve doğruluğu teyit edilmemiş bilgiler, suç korkusunun daha geniş ve farklı toplumsal kesimlere ulaşmasına olanak tanımaktadır. Bu tür yanlış bilgilendirme, yalnızca bireylerin kişisel güvenlik algılarını olumsuz bir şekilde etkilemekle kalmaz, aynı zamanda kamu güvenliği konusunda yanlış ve yanıltıcı politikaların şekillenmesine de yol açabilmektedir. Bilgi kirliliği ve yalan haberlerin toplumsal dinamikler üzerindeki etkisi, bireylerin güvenlik algılarını nasıl dönüştürdüğü konusunda önemli bir rol oynamakta olup, bu konuyla ilgili literatürde yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmalar, yanlış bilgilendirme ve dezenformasyonun toplumsal güvensizlik yaratma ve suç korkusunu artırmadaki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır (Pariser 2011; Sunstein 2009; Wardle ve Derakhshan 2017).

"Sosyal medyada suç korkusunun yayılımı" teması altında elde edilen bulgulara göre, bilginin abartılması veya manipüle edilmesi yoluyla sosyal medya ortamında korkunun yayılmasına zemin hazırlanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, bireylerin, karşılaştıkları bilgilerin doğruluğunu teyit etmeden, çoğunlukla abartılı ve dramatik bir biçimde söylemlerini sosyal medya platformlarında paylaştıkları gözlemlenmiştir. Bu tür davranışlar, sosyal medya üzerinde manipülasyona açık bilgilerin yayılmasına olanak tanıyarak, yanlış bilgilendirmenin geniş kitlelere hızla ulaşmasını sağlamaktadır. Literatürde, bu konuya ilişkin yapılan araştırmalar, bilgilerin abartılması ve manipülasyonu yoluyla toplumda oluşturulan yanlış algıların ve manipülatif söylemlerin, suç korkusunun yayılmasındaki etkilerini destekler nitelikteki bulguları ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar, sosyal medya ortamında bilgi kirliliğinin ve dezenformasyonun suç korkusunun yayılmasındaki önemli rolünü vurgulamaktadır. (Pariser 2011; Sunstein 2009; Wardle 2017; Wardle ve Derakhshan 2017)

Bu tema altında elde edilen bir diğer önemli bulgu, sosyal kontrol ve çözüm önerileri ile ilgili kod altında toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kullanıcılar suç korkusuyla başa çıkmanın yollarını, devletin politikaları ve eylemleri aracılığıyla çözmeyi talep etmektedirler. Detaylı bir inceleme yapıldığında, kullanıcıların devlete yönelik taleplerinin, onları suç korkusu ve güvensizlik gibi duygusal tepkilerle karşı karşıya bırakan faktörlerin sorumlusu olarak devleti görmelerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, bireyler suç korkusunun, toplumsal bağların zayıflamasının ve güvensizlik hissini, esas olarak devletin ve hükümetin politikalarına dayandığını düşünmektedirler. Dolayısıyla, bu endişelerle başa çıkabilmek için çözümün yine aynı merkezi otoriteden, yani devletten gelmesini beklemektedirler. Bu sonuç, devletin toplumsal düzenin ve güvenliğin sağlanmasındaki rolüne dair güçlü bir vurgu yapmaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, sosyal medya platformlarında suç korkusunun nasıl yayıldığını ve bu korkunun toplumsal güvenlik algıları üzerindeki etkisini inceleyerek, bu konudaki bilgi birikimine önemli katkılar sağlamaktadır. Dijital çağda suç korkusunun yönetimi, sadece bireylerin bireysel algılarını değil, aynı zamanda kamu politikalarını da doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, sosyal medya ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine inceleyen multidisipliner araştırmaların artırılması gerekmektedir.

## **5.2. Değerlendirme ve Öneriler**

Bu disiplinlerarası araştırma X sosyal medya platformunda suç korkusunun dijital temsillerinin, geleneksel medyanın sınırlarını aşan karmaşık ve dinamik bir ekosistem oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Nitel yöntemle gerçekleştirilen analizler, suç korkusunun sosyal medyadaki yansımalarının, onu geleneksel medyadan radikal şekilde ayıran özellikler taşıdığını ve bu nedenle toplumsal güvenlik algıları üzerinde benzersiz ve dönüştürücü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Sosyal medya, suç korkusunun yansıması bağlamında, salt haber aktarımının ötesine geçen bir işlev üstlenir. Bu platform, bireylerin öfke, hoşnutsuzluk, yoğun korku ve anksiyete gibi ham duygularını, filtre edilmeden ve anında ifade edilebildiği bir kamusal alan sunmaktadır. Geleneksel medyanın genellikle düzenlenmiş ve profesyonelce üretilmiş içeriğinin aksine, sosyal medyadaki içerikler, kullanıcıların kişisel deneyimlerinden,

söylentilerden ve kolektif endişelerden beslenen metaforlar ve stereotiplerle (özellikle göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesinde) yoğun şekilde bezeli bir dijital dil ile karakterizedir. Bu dil, suç korkusunun sosyala inşasında kritik bir rol oynayarak, olgusal gerçeklikten bağımsız, güçlü ve genellikle abartılı bir korku atmosferi yaratmaktadır.

Suç korkusunun sosyal medyadaki temsili, geleneksel medyanın çoğunlukla kurumsal bakış açısıyla sınırlı kalan anlatılarından farklıdır. Sosyal medya marjinalleştirilmiş seslere, kişisel hikâyelere (gerçek veya algılanan) ve doğrudan duygusal tepkilere geniş bir platform sağlamaktadır. Ancak bu çoğulculuk aynı zamanda bilginin manipülasyonuna, abartılmasına ve çarpıtılmasına da açıktır. Medyada yer alan olumsuz haberler ve taciz/şiddet olayları, sosyal medyanın yankı odalarında ve algoritmik amplifikasyonu sayesinde geleneksel medyadakinden çok daha hızlı bir şekilde yayılır ve toplumsal kaygıyı katlanarak artırır. Bu süreçte, olayların bağlamı sıklıkla kaybolur ve tekil vakalar genelleştirilerek kolektif bir tehdit algısı yaratmaktadır.

Suç korkusunun sosyal medyadaki yayılım mekanizmaları, geleneksel medyanın tek yönlü ve merkezi yayın modelinden tamamen farklıdır. Hashtagler, paylaşımlar, yorumlar ve algoritmalar, korkunun viral bir şekilde yayılmasını sağlayan organik ve katılımcı bir ağ oluşturur. Bu dinamik, bilginin doğrulanması için zaman tanımaz; duygusal olarak yüklü içerikler, doğruluğundan bağımsız olarak, algoritmalar tarafından önceliklendirilir ve geniş kitlelere ulaşır. Bu hız ve erişim, korkunun toplumsal bellekte geleneksel medyadakinden daha derin ve kalıcı izler bırakmasına yol açmaktadır. Kullanıcıların devlete yönelik artan talepleri ve sosyal kontrol mekanizmalarına ilişkin beklentileri de bu viral yayılım içinde güç kazanır.

Araştırmanın ortaya çıkardığı temel kaynaklar, kültürel algılar (siyasi ve dini faktörler), bireysel deneyimler ve söylentiler, sosyal medyada geleneksel medyadakine kıyasla çok daha az filtrelenmiş ve doğrudan bir şekilde dolaşıma girmektedir. Bu kaynaklar sosyal medyanın etkileşimli ve ağ tabanlı doğası sayesinde, kullanıcılar tarafından sürekli olarak yeniden üretilir, dönüştürülür ve güçlendirilir. Sonuç olarak, sosyal medya, suç korkusunun sadece yansıtıldığı değil, aktif olarak inşa edildiği ve şiddetlendirildiği bir alana dönüşmektedir.

Bu çalışma sosyal medyanın suç korkusunu temsil ve yayma biçiminin, toplumsal güvenlik algılarını gerçek suç istatistiklerinden bağımsız olarak derinden şekillendirebildiğini göstermektedir. Geleneksel medyanın etkisi önemli olsa da, sosyal medyanın katılımcı, hızlı, duygusal, algoritmik ve az filtrelenmiş doğası, korkunun toplumsal düzeyde daha yaygın, daha kalıcı ve daha kişisel hale gelmesine yol açarak adalet sistemine duyulan öfkeyi, kamusal alanlara yönelik güvensizliği ve sosyal ayrışmaları beslemektedir. Bu bulgular suçla mücadelede sadece somut politikaların değil aynı zamanda bu güçlü dijital söylemlerin ve onların algı üzerindeki dönüştürücü etkisinin yönetilmesinin kritik önemine işaret etmektedir. Geleceğin güvenlik politikaları, sosyal medyanın bu benzersiz dinamiklerini anlamayı ve dijital gerçeklik ile somut gerçeklik arasında sağlıklı bir denge kurmayı merkeze almalıdır.

## KAYNAKÇA

- Ackah, Y. (2000). "Fear of crime among an immigrant population in the Washington, DC metropolitan area". *Sage Publications*, 30(4),553-573.
- Aksungur, A. B. (2024). "Değişen Güvenlik Anlayışında Suç Korkusu: Karşılaştırmalı Bir Analiz". Doktora Tezi. Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Şanlıurfa.
- Allcott, H., ve Matthew, G (2017). "Social media and fake news in the 2016 election." *Journal of Economic Perspectives* 31(2):211-236.
- Allik, M. ve Ade K. (2017). "There goes the fear": Feelings of safety at home and in the neighborhood: The role of personal, social, and service factors." *Journal of Community Psychology* 45(4),543-63. doi:<https://doi.org/10.1002/jcop.21875>.
- Alshalan, A. (2006). "Cyber-Crime Fear and Victimization: An Analysis of a National Survey". Degree of Doctor of Philosophy, Mississippi State University.
- Altheide, D. L. (2002). *Creating Fear: News and the Construction of Crisis*. Routledge: New York.
- Altheide, D. L. (2009). "The columbine shootings and the discourse of fear". *Sage Publications* 52(10), 1354-1370.
- Altheide, D. L., ve Michalowski, R.S. (1999). "Fear in the news: a discourse of control." *The Sociological Quarterly*, 40(3), 475-503.
- Avaner, T., ve Ocaklı, L. (2024). "Kent Güvenliği ve düzensiz göç üzerine bir değerlendirme: İzmir'de zenofobi ve suç korkusu." *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 13(4),1504-1529.
- Bahar, H. İ. (2011). *Sosyoloji*. Akademik Hayat: İstanbul.
- Bauman, Z. (2007). *Liquid Fear*. Polity Press: Cambridge.
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage Publications: Usa.
- Beck, U. (2014). *Risk Toplumu – Başka Bir Modernliğe Doğru*. İthaki yayınları: İstanbul.

- Benkler, Y., Faris, R., ve Roberts, H. (2018). *Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics*. Oxford University Press.: Oxford.
- Body, G. S. (2012). *Globalization, Fear and Insecurity: The Challenges for Cities North and South*. Palgrave Macmillan.
- Boni, W. C., ve. Kovacich, G.L. (1999). *I-Way Robbery: Crime On The Internet*. Heinemann: Oxford.
- Bourdieu, P. (1997). *Toplumbilim Sorunları*. Işık Ergüden (çev.). Kesit Yayıncılık: İstanbul.
- Box, S., Hale, C., ve Andrews, G. (1988). "Explaining the fear of crime". *The British Journal of Criminology* 37(4),340-356.
- Brands, J. ve Doorn, J.V. (2022). "The Measurement, intensity and determinants of fear of cybercrime: a systematic review". *Computers in Human Behavior* (127).
- Braun, V., ve Clarke, V. (2019). "Psikolojide tematik analizin kullanımı." *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2),873-898.
- Burkovik, Y., ve O. Tan. (2006). *KorkuYorum*. Timaş Yayıncılık: İstanbul.
- Burton, G. (1995). *Görünenden Fazlası:Medya Analizlerine Giriş*. Alan Yayıncılık: İstanbul.
- Castells, M. (2008). *Ağ Toplumunun Yükselişi* E. Kılıç (çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Castells, M. (2009). *Communication Power*. Oxford University Press: Usa.
- Chadee, D. (2016). *Psychology of Fear, Crime and the Media: International Perspectives*. Routledge: Usa.
- Chen, G. M. (2011). "Tweet this: a uses and gratifications perspective on how active twitter use gratifies a need to connect with others." *Computers in Human Behavior* 27:755-762.

- Chomsky, N. (1988). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. Pantheon Books: New York.
- Citron, D. K. (2014). *Hate Crimes in Cyberspace*. Harvard University Press: London.
- Clemente, F., ve Kleiman, M.B. (1977). "Fear of crime in the united states: A multivariate analysis". *Oxford University Press* 56(2):519-531.
- Cohen, S. (1972). *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of Mods and Rockers*. London: Routledge.
- Cossman, J. S., ve Rader, N.E. (2011). "Fear of crime and personal vulnerability: examining self reported health". *Sociological Spectrum* (31),141-62.
- Covington, J., ve Taylor, R.B. (1991). "Fear of crime in urban residential neighborhoods: implications of between- and within-neighborhood sources for current models". *JAI* 32(2), 231-249.
- Creemers, R. (2017). "China's social credit system: an evolving practice of control." *SSRN Electronic Journal*. doi:<https://doi.org/10.2139/ssrn.3175792>.
- Creswell, J. W. (2017). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. Sage Publications: Usa.
- Creswell, J. W., ve Creswell, J.D. (2021). *Araştırma Tasarımı: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (E. Karadağ, Çev.). Nobel: Ankara.
- Curiel, R. P., Cresci, S., Muntean, C.L., ve Bishop, S.R. (2020). "Crime and its fear in social media". *Palgrave Communications Humanities Social Science* 6(57):1-12.
- Çetinkaya, E. (2021). "Covid-19 pandemisinin reklamlara yansıması." *Selçuk İletişim Dergisi* 14(3),1099-1125.
- Demirbaş, M. (2022). Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ve Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyeliler Arasında Karşılıklı Suç Korkusu. Doktora Tezi. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Ditton, J., Stephen Farrall, J. Bannister, ve E. Gilchrist. (1999). "Revisiting fear of crime in Scotland". *British Journal of Criminology* 39(4),659-681.
- Dobbs, J., ve Arnold, D.H. (2009). "The relationship between preschool teachers' reports of children's behavior and their behavior toward those children". *Sch Psychol Q.* 24(2),95-105.
- Doğan, O. (1999). *Davranış Bilimleri*. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları: Sivas.
- Doran, B. J., ve M. B. Burgess. (2011). *Putting Fear of Crime on the Map: Investigating Perceptions of Crime Using Geographic Information Systems*. Springer: Usa.
- Dönmezer, S. (1981). *Kriminoloji*. İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Drakulich, K. M. (2014). "Social capital, information, and perceived safety from crime: the differential effects of reassuring social connections and vicarious victimization". *Social Science Association* 96(1).
- Entman, R. M., ve Rojecki, A. (2000). *The Black Image in the White Mind: Media and Race in America*. The University of Chicago Press: Usa.
- Erdoğan, E. (2023). Suç Korkusu: Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinde Suç Korkusu. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erkan, N. Ç., ve Sevin, B. (2018). "Suç korkusu konusunda bir inceleme: Kadıköy örneği". *TMMOB Şehir Plancıları Odası* 28(3), 315-327.
- Farrall, S., Jackson, J., ve Gray, E. (2009). "Social order and the fear of crime in contemporary times". *Oxford University Press* 40(1), 319.
- Fattah, E. A. (1991). *Understanding Criminal Victimization: An Introduction to Theoretical Victimology*. Prentice Hall: Canada.
- Ferraro, K. F. (1995). *The Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. State: New York.
- Ferraro, K. F., ve Randy, L. G. (1987). "The measurement of fear of crime". *Sociological inquiry* 57(1), 70-97.

- Ferster, C. Laberee, K., Nelson, T., Thigpen, C., Simeone, M., ve Winters, M. (2021). "From advocacy to acceptance: social media discussions of protected bike lane installations." *Urban Studies*, 58(5), 941-958.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Pantheon Books: New York.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-1977* (C. Gordon, Ed.). Pantheon Books: New York.
- Foulquie, P. (1998). *Varoluşçunun Varoluşu*. Y. Şahan (çev.). Toplumsal Dönüşüm Yayınları: İstanbul.
- Fraser, N. (1990). "Rethinking the public sphere: a contribution to the critique of actually existing democracy". *Social Text* 25(26), 56-80.
- Fuchs, C. (2014). *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications: Usa.
- Furedi, F. (2001). *Korku Kültürü*. Ayrıntı: İstanbul.
- Furstenberg, F. F. (1971). "The public reaction to crime in the streets". *The American Scholar* 40(4), 601-610.
- Garland, D. (2001). *The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society*. Oxford University Press: Oxford.
- Garofalo, J. (1979). "Victimization and the Fear of Crime". *Crime and Delinquence* 16(1):80-97.
- Garofalo, J. (1981). "The fear of crime: causes and consequences". *University School of Law* 72(2):839-857.
- Gaziarifoğlu, Y. (2009). Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniveritesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Gebotys, RJ, Roberts, ve B. DasGupta. (1988). "News media use and public perceptions of crime seriousness". *Canadian J. Criminology* 30:3-16.

- Gerbner, G., L. Gross, M. Morgan, ve N. Signorielli. (1980). "The 'mainstreaming' of america: violence profile no. 11." *Journal of Communication* 30(3), 10-29.
- Gerbner, G. (1970). "Cultural indicators: the case of violence in television drama." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 388(1), 69-81.
- Gibson, C. L., Jihong, Z, Nicholas, P. Lovrich, ve Michael J. Gaffney. (2002). "Social integration, individual perceptions of collective efficacy, and fear of crime in three cities". *Justice Quarterly*, 19(3), 537-64. doi:10.1080/07418820200095341.
- Giddens, A. (2014). *Modernite ve Bireysel Kimlik - Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*, (çev. Ümit Tatlıcan). Say Yayıncılık: İstanbul.
- Gidişoğlu, S, ve Rızvanoğlu, K. (2011). *İnternette Türk Milliyetçiliği: Türk Milliyetçisi Siteler ve Ağ Yapısı Üzerine Bir Analiz*", *Nefret Söylemi ve/veya Suçları*. Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Gillespie, T. (2014). "167 The Relevance of Algorithms". S. 0 içinde *Media Technologies: Essays on Communication, Materiality, and Society*, editör T. Gillespie, P. J. Boczkowski, ve K. A. Foot. The MIT Press.
- Glas, I., Engberson, G., ve Snel, E. (2019). "The street level and beyond: the impact of ethnic diversity on neighborhood cohesion and fear of crime among dutch natives and nonnatives". *Journal of Urban Affairs* 41(6), 737-755.
- Glassner, B. (1999). *The Culture of Fear: Why Americans are Afraid of the Wrong Things*. Basic Books: New York.
- Gökulu, G. (2011). Perceived Risk of Victimization and Fear of Crime: A Case Study of METU Students. Doktora Tezi. The Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gray, E., Jackson, J. ve Farrall, S. (2008). "Reassessing the fear of crime". *European Journal of Criminology* 5(3):363-338.
- Gündoğdu, H. M., ve Metintaş, F. (2022). "Kırklareli merkezde kadın ve suç korkusu üzerine bir araştırma". *Kırklareli Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi* 1(1), 1-17.

- Habermas, J. (1991). *Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü*. T. Bora ve M.Sancar (çev.). İletişim yayınları: İstanbul.
- Hale, C. (1996). "Fear of crime: a review of the literature." *International Review of Victimology*, 4(2), 79-150.
- Hall, S., Critcher, C., Jefferson, T., Clarke, J., ve Roberts, B. (2013). *Policing the Crisis: Mugging, the State and Law and Order*. Macmillan International Higher Education.: Usa.
- Halperin, E. (2016). *Emotions in Conflict: Inhibitors and Facilitators OF Peace Making*. Routledge: New York.
- Hamzaoglu, N, ve Türk, B. (2020). "Suç mağduru olma korkusu üzerine bir değerlendirme". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* (108), 20-35.
- Hatfield, E., Cacioppo, J.T. ve Rapson, R.L. (1993). "Emotional contagion". *Current Directions in Psychological Science* 2(3), 96-99.
- Hawdon, J., Oksanen, A., ve Räsänen, P. (2017). "Exposure to online hate in four nations: A cross-national consideration." *Deviant Behavior* 38(3),254-266.
- Hewson, C., Vogel, C., ve Laurent, D. (2015). *Internet Research Methods*. 2. bs. Sage Publications.
- Higgins, B. R., ve J. Hunt. (2016). "Collective efficacy: Taking action to improve neighborhoods." *NIJ Journal* 277, 18-21.
- Innes, M. (2004). "Signal crimes and signal disorders: notes on deviance as communicative action." *British Journal of Criminology* 55(3), 335-355.
- İnceoğlu, Y. (2012). *Nefret Söylemi ve Nefret Suçları*. Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Jackson, J. (2004). "Experience and expression: social and cultural significance in the fear of crime". *The British Journal of Criminology* 44(6), 946-966.
- Jackson, J. (2006). "Introducing fear of crime to risk research". *Blackwell Publishing*. 26(1), 253-64.

- Jackson, Jonathan. (2009). "A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime. psychology, crime and law". *Psychology, Crime and Law* 15(4).
- Jackson, J., ve Stafford, M. (2009). "Public health and fear of crime: a prospective cohort study." *The British Journal of Criminology*, 49(6), 832-847.
- Jacobs, L, Hooghe, M. ve Vroome, T.D. (2017). "Television and anti-immigrant sentiments: the mediating role of fear of crime and perceived ethnic diversity". *European Societies* 19(3), 243-267.
- Kaplan, A. M., ve M. Haenlein. (2010). "Users of the world, unite! the challenges and opportunities of social media." *Business Horizons* 53, 59-68.
- Karakuş, Ö. (2013). "Suç korkusunun sosyal belirleyicileri: sosyal sermaye mi? sosyal kontrol mü?" *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 14(1), 1-19.
- Karasu, M. A. (2018). "Suç korkusu, göç ve Suriyeli sığınmacılar: Şanlıurfa örneği." *Yönetim Akademisi Dergisi* 1(3), 332-347.
- Kaşlı, E. (2021). Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Suç Haberlerinin Suç Korkusu ve Yabancı Suçluluğu Açısından Analizi. Doktora Tezi. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Keys, R. (2017). *Hakikat Sonrası Çağ: Günümüz Dünyasında Yalancılık ve Aldatma*. Deniz Özçetin (çev.). Tudem Yayın: Ankara.
- Kızmaz, Z. (2015). *Mağdurlar ve Suçlular*. Hegem Vakfı Yayınları: Ankara.
- Kızmaz, Z. (2020). *Suç Önlemede Çağdaş Yaklaşımlar*. Nobel Yayınevi: Ankara.
- Killias, M., ve Clerici, C. (2000). "Different measures of vulnerability in their relation to different dimensions of fear of crime". *Brit J. Criminol.* 40, 437-450.
- Köklü, E. (2016). Kent Merkezlerinde Suç Korkusunun İncelenmesi: Beşiktaş Örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Sage Publications: Usa.

- Kul, M. (2009). Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kul, M. (2013). *Suçtan Daha Büyük Suç Korkusu*. Yeni Yüzyıl: İstanbul.
- Küçükdoğru, S. (2020). "Attitude of Syrian refugees for crime, who experienced modern genocide and lynch culture: Batman city example". *The Journal of Social Science* 8(31), 562-592.
- Kwak, H., Park, C.L.H., ve Moon, S. (2010). "What is twitter, a social network or a news media?" *In: Proceedings of the 19th International Conference on World Wide Web* 591-600.
- LaGrange, R. L., ve Kenneth F. Ferraro. (1989). "Assessing age and gender differences in perceived risk and fear of crime". *Criminology* 4(27), 697-720. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1989.tb01051.x>.
- Lan, M, Liu, L., Burmeister, J., Zhu, W., Zhou, H., ve Gu, X. (2023). "Are crime and collective emotion interrelated? a 'broken emotion' conjecture from community twitter posts". *Social Science Computer Review* 41(2), 528-553.
- Lawler, E. J., S. R. Thye, ve J. Yoon. (2000). "Emotion and group cohesion in productive exchange." *American Journal of Sociology*, 106(3), 616-657. doi:<https://doi.org/10.1086/318965>.
- Leverentz, A. (2012). "Narratives of crime and criminals: How places socially construct the crime problem." *Sociological Forum* 27(2):348-371.
- Lewis, B. K. (2010). "Social media and strategic communication: attitudes and perceptions among college students." *Public Relations Journal* 4(3):1-23.
- Liska, A. E., Sanchirico, A., ve Reed, M.D. (1988). "Fear of crime and constrained behavior specifying and estimating a reciprocal effects model". *Oxford University Press* 66(3), 827-837.
- Loader, I., ve Sparks, R. (2011). *Public Criminology?* Routledge: UK.
- Lyon, D. (2003). *Surveillance After September 11*. Polity Press: New York.

- Mannoni, P. (1992). *Korku*. Işın Gürbüz (çev.). İletişim yayınları: Ankara.
- Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. The MIT Press: Cambridge.
- Maslow, A. H. (1987). *Motivation and Personality*. Longman: UK.
- Mason, R. O. (1986). "Four ethical issues of information age." *MIS Quarterly* 10(1), 5-11.
- Massey, D. S. (2002). "A brief history of human society: The origin and role of emotion in social life." *American Sociological Review* 67(1), 1-29.
- Matthews, T., Johnson, L.M., ve Jenks, C. (2011). "Does religious involvement generate or inhibit fear of crime?" *Religions* 2(4), 485-503.
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel Araştırma Tasarımı* Mustafa Çevikbaş (çev.). Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Mayfield, A. (2008). What is social media, icrossing. Erişim Tarihi: 24.05.2025, [http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/ebooks/what\\_is\\_social\\_media\\_icrossing\\_ebook.pdf](http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/ebooks/what_is_social_media_icrossing_ebook.pdf).
- McCrea, R., T. Shyy, Western, J. ve Stimson, R.J. (2005). "Fear of crime in brisbane: individual, social and neighbourhood factors in perspective". *Journal of Sociology* 41:7-27.
- McGarrell, E. F., Giacomazzi, A.L., ve Thurman, Q.C. (1997). "Neighborhood disorder, integration, and the fear of crime". *Justice Quarterly* 14(3), 479-500.
- McIntyre, J. (1967). "Public attitude toward crime and law enforcement". *American Academy of Political and Social Science* 374(1), 34-46.
- Merriam, S. B., ve Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. Jossey - Bass: New Jersey.
- Miethe, T. D., ve Lee, G.R. (1984). "Fear of crime among older people: a reassessment of the predictive power of crime related factors." *The Sociological Quarterly* 25, 397-415.

- Mohammed, A. A. (2020). "Examining the effect of victimization experience on fear of cybercrime: university students experience of credit/debit card fraud". *Open Access* 14(1), 157-174. doi:10.5281/zenodo.3749468.
- Mohul, S. (2024). "The Media Portrayals of Syrian Asylum Seekers and Moral Panic". Yüksek Lisans, Middle East Technical University.
- Moyer, I. (2001). *Criminological Theories: Traditional and Nontraditional Voices and Themes*. Sage Publications: Usa.
- Mutlu, E. (1998). *İletişim Sözlüğü*. Ütopya: Ankara.
- Mühürçüoğlu, E. (2010). Bombalı İntihar Saldırısı Sonucu Oluşan Suç Korkusu Üzerine Bir Vaka İncelemesi: Ulus- Anafartalar Çarşısı Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Odabaşı, H., Mısırlı, F.Ö., Günüş, S., Tımar, Z.Ş., Ersoy, M., Som, S., Dönmez, F.İ., Akçay, T., ve Erol, O. (2012). "Eğitim için yeni bir ortam: Twitter." *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1).
- O'Reilly, T. (2009). *What is Web 2.0?* O'Reilly Media, Inc.
- O'Reilly, T., ve Milstein, S. (2009). *The Twitter Book*. O'Reilly Media, Inc: Sebastopol.
- Orsburn, E. M. (2012). *The Social Media Business Equation: Using Online Connections to Grow Your Bottom Line*. Course technology PTR: USA.
- Özcan, N. (1994). "Şiddete daylı olmayan sapmış davranışlar ve aile kurumu". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (11), 149-158.
- Öztürk, M. (2015). "Medya ve suç korkusu arasındaki ilişki". *The Journal of Academic Social Science Studies* (36), 251-263.
- Öztürk, M. (2015). Sosyolojik Açıdan Suç Korkusu ve Yaşam Memnuniyeti: Mersin İli Örneği. Doktora Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Panger, G. T. (2017). *Emotion in Social Media*. University of California: Berkeley.

- Pantazis, C. (2000). "Fear of crime", vulnerability and poverty: evidence from the british crime survey". *British Journal of Criminology* 40(3), 414-436.
- Pariser, E. (2011). *The Filter Bubble: What the İnternet is Hiding From You*. Penguin Books: Usa.
- Permana, Y. S. (2019). "Politicizing the fear of crime in decentralized Indonesia: an insight from central lombok". *Southeast Asian Studies* 8(1), 99-116.
- Polat, Y. ve Çiçek, M.Ş. (2023). "Suriyeli göçmenlerin suç eklemlenme algısı: Kilis örneği." *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi* 12(1):52-72.
- Putnam, R. D. (2001). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster: New York.
- Rader, N. E. (2004). "The threat of victimization: a theoretical reconceptualization of fear of crime." *Sociological Spectrum* 24(6), 689-704.
- Rader, N. E. (2017). *Fear Of Crime*. Oxford Research Encyclopedia Of Criminology And Criminal Justice: Oxford.
- Roberts, H. , Sadler, J.P., ve Chapman, L. (2019). "The value of twitter data for determining the emotional responses of people to urban green spaces: a case study and critical evaluation." *Urban Studies* 56(4),818-835.
- Rodriguez, C., Reyes-Sosa, H., Martinez- Zelaya, G., ve Moreno, D. (2024). "The effect of social welfare, emotions and negative perception of the world on fear of crime in Mexico." *Revista de Psicología* 42(2), 1007-1028
- Rozin, P., ve E. P. Royzman. (2001). "Negativity bias, negativity dominance, and contagion." *Personality and Social Psychology Review*, 5(4), 296-320.
- Ruijsbroek, A., M., Droomers, W., Hardyns, P., Groenewegen, P., ve Stronks, K. (2016). "The interplay between neighbourhood characteristics: The health impact of changes in social cohesion, disorder and unsafety feelings." *Health & Place* 39,1-8.

- Russo, A., J. Watkins, L. Kelly, ve S. Chan. (2008). "Participatory communication with social media." *The Museum Journal* 51, 21-31.
- Sağıroğlu, A. Z. (2021). "Korku çağı: terör, salgın ve mülteciler." *İnsan ve Toplum* 11(4), 20-28.
- Sampson, R. Stephen, J., Raudenbush, W., ve Earls, F. (1997). "Neighborhoods and violent crime: a multilevel study of collective efficacy". *Science* 277.
- Schafer, Joseph A., Beth M. Huebner, ve Timothy S. Bynum. (2006). "Fear of crime and criminal victimization: gender- based contrast". *Journal of Criminal Justice* 34(3), 285-301.
- Schindler, S. (2020). "The Task of critique in times of post-truth politics." *Review of International Studies* 46(3), 376-394.
- Schwadel, P., ve Anderson, A.L. (2022). "Religion and americans' fear of crime in the 21st century". *Review of Religious Research* 64(1), 145-161.
- Selwyn, N. (2007). *Web 2.0 Applications As Alternative Environments For İnformal Learning - A Critical Review*. Cheju National University: South Korea.
- Shaw, C R., ve McKay, H.D. (1976). "The British journal of criminology". *Oxford University Press* 16(1), 1-19.
- Sıgı, Ü. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Asya Basım Yayın: İstanbul.
- Silier, Y. (2003). "Kahramanımız Bush". 02.03.2003.
- Sipahi, E. B. (2016). *Suç Korkusu: Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması*. Çizgi Yayınevi: Konya.
- Skogan, W. G. (1978). *The Fear of Crime Among the Elderly*. 82425.
- Skogan, W. G. (1986). "Fear of crime and neighborhood change. Crime and Justice". *Crime and Justice* 8, 203-29.
- Skogan, W. G. (1987). "The impact of victimisation on fear." *Crime and Delinquency* 33.

- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline: Crime and the Spiral of Decay in American Neighborhoods*. Free Press: New York.
- Skogan, W. G. (1999). "Measuring What Matters: Crime, Disorder, and Fear". Robert H. Langworthy (Ed.), in *Measuring What Matters Research Report* (ss. 37- 54). National Institute of Justice:Usa.
- Skogan, W. G., ve Maxfield, M.G. (1981). *Coping With Crime Individual and Neighborhood Reactions*. Sage Publications: Usa.
- Slovic, P. (2000). *The Perception of Risk*. Earthscan: UK.
- Smith, S. J., ve M. Torstensson. (1997). "Gender differences in risk perception and neutralizing fear of crime: towards resolving the paradoxes". *British Journal of Criminology* 37(4), 608-664.
- Sokullu, A. F. (2011). "Özgürlük ve güvenlik". *Journal of Istanbul University Law Faculty* 69(1-2),105-110.
- Stake, R. E. (1995). *The Art of Case Study Research*. Sage Publications: Usa.
- Steinmann, J. P. (2024). "Faithful and fearful: does religion promote or reduce fear of crime in Germany?" *European Journal of Criminology* 21(5), 631-664.
- Strauss, A, ve Corbin, J.M. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Sage Publications: Usa.
- Suler, J. (2004). "The online disinhibition effect." *Cyberpsychol Behav* 7(3), 321-326.
- Sunstein, C. R. (2009). *On Rumors: How Falsehoods spread, Why We Believe Them, What Can Be Done*. Princeton University Press: Princeton.
- Surette, R. (2015). *Media, Crime, and Criminal Justice: Images, Realities, and Policies*. Cengage Learning: Boston.
- Şen, G. (2022). Toplumda Suç Korkusu ve Sosyal Sermaye Dinamikleri Açısından Afet Direnci: Burdur-Antalya Kent Merkezi Örneği. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Şen, G., ve Keskin, H.Ş. (2019). “Türkiye’deki kamu yönetiminin Suriyeli sığınmacılarla ilgili tutumları”. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 8(2),1958-1974.
- Taylan, Hasan Hüseyin. (2018). “Sanal alem medya şiddeti - televizyonun acımasız ve tehlikeli dünya algısı ve suç korkusu üzerindeki etkisi.” *Hegem Yayınları* 118-132.
- Taylor, Ralph B., ve Margaret Hale. (1986). “Testing alternative models of fear of crime”. *Northwestern University Pritzker School of Law* 77(1), 151-189.
- Thompson, J B. (1998). *The Media and Modernity. A Social Theory of the Media*. Stanford University Press.
- Thompson, J. B. (2013). *Ideology and modern culture: Critical social theory in the era of mass communication*. John Wiley & Sons.
- Tokan, Ş, F. (2014). “Sosyal medyadaki ahlaki panik tepkisi: facebook’taki ‘T.C.’ örgütlenmesi”. *Global Media Journal* 4, 276-304.
- Tudor, A. (2003). “A (Macro) sociology of fear”. *The Sociological Review* 51(2), 238-256.
- Turner, J. H. (2007). *Human emotions: A sociological theory*. Taylor & Francis.
- Uludağ, Ş. (2010). “Vatandaşların suç korku (güvenlik endişesi) seviyesine etki eden faktörler ve alınabilecek önlemler: Malatya örneği”. *Polis Bilimleri Dergisi* 12(1),1-27.
- Uludağ, Ş., ve Dolu, O. (2013). *Türkiye’de Suç Korkusu*. Polis Akademisi Yayınları: Ankara.
- Usta B. B. (2021). Güvenlikli Sitede Komşuluk İlişkileri Bağlamında Suç Korkusu. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Usta B. B. ve Boyacıoğlu, A.Ö. (2023). “Yeni medyada suç haberleri ve gündelik hayatta dolaylı mağduriyet”. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi* 42, 63-83.
- Ünal, R H. (2017). “Diğerleri İçin duyulan suç korkusu”. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 41, 145-160.

- Ünlü, A. (2020). Habermasçı Kamusal Alanın İmkânı: Sosyal Medya Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Van Dijk, J. (2013). *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. Oxford University Press: Oxford.
- Van Dijk, T. A. (1990). *Social Cognition and Discourse, in Handbook of Language and Social Psychology*. John Wiley and Sons: Usa.
- Van Dijk, T. A. (1993). “Principles of critical discourse analysis”. *Discourse & Society*, 4(2), 249-283.
- Wacquant, L. (2009). *Punishing the Poor: The Neoliberal Government of Social Insecurity*. Duke University Press: Usa.
- Wardle, C. (2017). *Fake News. It's Complicated*. First Draft: Usa.
- Wardle, C, ve Derakhshan H. (2017). *Information Disorder: Toward An Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making*. Council of Europe.
- Warr, M. (1984). “Fear of victimization: why are women and the elderly more afraid?” *Social Science Quarterly* 65(3), 681-702.
- Warr, M. (1987). “Fear of victimization and sensitivity to risk”. *Journal of Quantitative Criminology* 3(1), 29-46.
- Warr, M. (2000). “Fera of Crime in the United States: Avenues for Research and Policy, Criminal Justice içinde”. S. 39 içinde. United States of America.
- Warr, M., ve Ellison, C.G. (2000). “Rethinking Social reactions to crime: personal and altruistic fear in family households”. *The University of Chicago Press* 106(3), 551-578.
- Wickes, R., Renee, Z., Corcoran, J., ve Hipp, J.R. (2019). “Neighbourhood social conduits and resident social cohesion.” *Urban Studies*, 56(1), 226-248.

- Williams, P., ve J. Dickinson. (1993). "Fear of crime: read all about it? the relationship between newspaper crime reporting and fear of crime." *The British Journal of Criminology*, 33(1), 33-56.
- Yavuzçehre, P. S. (2022). "Kentsel dönüşüm uygulaması sonrası suç korkusu üzerine bir değerlendirme: Denizli Aktepe mahallesi örneği". *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies* 9(1), 1-17.
- Yazgan, Ç. Ü., ve Kurtkapan, H. (2020). "Yaşlı bireylerde yaşam memnuniyeti ve suç korkusu durumunun belirlenmesi: tanımlayıcı bir araştırma". *The Journal of International Social Sciences* 30(1), 373-381.
- Yıldırım, Ali, ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: İstanbul.
- Yıldırım, Y. (2017). "Post-truth döneminde Epikuros' ta Mutluluk ve dostluk kavramlarını yeniden düşünmek". *Fiscaoconomia* 1(3),108-125.
- Yıldız, M., ve Belen, F.Z. (2018). *Terör Eylemleri Sonrası Suç Mağduru Olma Korkusunu Tetikleyen Faktörler Üzerine Bir İnceleme*. Hegem Yayınları: Terör ve Uyuşturucu Madde Şiddeti.
- Yılmaz, Yunus. (2018). *Siber Suç Korkusu ve Önlem Alma Stratejileri*: Ankara'daki Teknokentler Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods (6th ed.)*. Sage Publications: Usa.
- Yu, S. (2014). "Fear of Cyber Crime among College Students in the United States: An Exploratory Study". *International Journal of Cyber Criminology* 8(1), 36-46.
- Yücel, M. T. (2009). "Suç korkusu ve etkisinin nötrleştirilmesi". (83), 278-301.

Zimbardo, Philip G. (2007). *The Lucifer Effect: Understanding how good people turn evil*. Random House: New York.

Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight For A Human Future at the New Frontier of Power*. Public Affairs: New York.

